

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2021

Pregled po kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je sestavni del Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2021, ki ga je Kmetijski inštitut Slovenije pripravil v okviru naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2022.

Uredil

Jure BREČKO

Avtorji

Barbara ZAGORC (rastlinski pridelki)

mag. Ben MOLJK (živalski proizvodi)

Jure BREČKO (živalski proizvodi)

Ana HITI DVORŠAK (rastlinski pridelki)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina)

Fotografija na naslovnici

Darinka KORON

Vida REZAR

Gozdarski inštitut Slovenije

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije:
https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu/

Ljubljana, junij 2022

Kazalo vsebine

1	VREDNOST KMETIJSKE PROIZVODNJE	12
2	RASTLINSKI PRIDELKI	13
2.1	Žito	13
2.2	Oljnice	25
2.3	Krompir	29
2.4	Hmelj	37
2.5	Zelenjadnice	40
2.6	Krmne rastline	56
2.7	Sadje	66
2.8	Oljke in oljčno olje	77
2.9	Grozdje in vino	80
2.10	Suhe stročnice	94
2.11	Seme	95
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	96
3.1	Meso govedí	96
3.2	Meso prašičev	107
3.3	Perutninsko meso	118
3.4	Ovčje in kozje meso	125
3.5	Mleko	131
3.6	Jajca	143
3.7	Konji	149
3.8	Med	150

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Kmetijska gospodarstva s pridelavo žita; 2000, 2010 in 2020	13
Preglednica 2: Pridelava žita; 2020 in 2021	15
Preglednica 3: Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2017–2021	16
Preglednica 4: Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2017–2021	17
Preglednica 5: Parametri kakovosti pšenice; 2017–2021	18
Preglednica 6: Kmetijska gospodarstva s pridelavo oljnic; 2000–2020	25
Preglednica 7: Pridelava oljnic; 2020 in 2021	26
Preglednica 8: Odkupne cene oljnic; 2017–2021.....	27
Preglednica 9: Kmetijska gospodarstva s pridelavo krompirja; 2000–2020.....	29
Preglednica 10: Kmetijska gospodarstva s pridelavo hmelja; 2000–2020.....	37
Preglednica 11: Kmetijska gospodarstva s pridelavo zelenjadnic; 2000, 2010 in 2020	40
Preglednica 12: Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2016 in 2019.....	40
Preglednica 13: Pridelava zelenjadnic; 2020 in 2021	41
Preglednica 14: Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2017–2021	42
Preglednica 15: Odkupne cene zelenjadnic; 2017–2021	44
Preglednica 16: Kmetijska gospodarstva s pridelavo krmnih rastlin na njivah; 2000, 2010 in 2020	56
Preglednica 17: Pridelava krme na njivah; 2020 in 2021	58
Preglednica 18: Kmetijska gospodarstva s pridelavo na trajnem travinju; 2000, 2010 in 2020.....	58
Preglednica 19: Pridelava krme na trajnem travinju; 2020 in 2021	60
Preglednica 20: Kmetijska gospodarstva s sadovnjaki; 2010 in 2020	66
Preglednica 21: Pridelek sadja; 2020 in 2021	68
Preglednica 22: Izvoz in uvoz svežega sadja; 2017–2021	69
Preglednica 23: Kmetijska gospodarstva z oljkami; 2010 in 2020	77
Preglednica 24: Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2016–2021	78
Preglednica 25: Pridelek grozdja in vina; 2020 in 2021	81
Preglednica 26: Bilanca zunanje trgovine; 2017–2021	82
Preglednica 27: Izvoz in uvoz vina; 2020 in 2021	82
Preglednica 28: Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2017–2021	83
Preglednica 29: Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2017–2021	98
Preglednica 30: Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2017–2021	109
Preglednica 31: Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2017–2021.....	119
Preglednica 32: Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2017–2021.....	133

Kazalo slik

Slika 1: Vrednost proizvodnje kmetijskih proizvodov; povprečje 2016–2020 za rastlinsko proizvodnjo in živinorejo ter struktura po posameznih kmetijskih proizvodih za leto 2021	12
Slika 2: Število gospodarstev in površina žita po velikostnih razredih njiv; 2000, 2010 in 2020	14
Slika 3: Površine in hektarski pridelki žita; 2009–2021	14
Slika 4: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2009–2021	15
Slika 5: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2009–2021	16
Slika 6: Odkupne cene pšenice in koruze; 2009–2021	17
Slika 7: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	19
Slika 8: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	19
Slika 9: Površina in pridelek oljnic; 2009–2021	26
Slika 10: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	27
Slika 11: Število kmetijskih gospodarstev in površina krompirja po velikostnih razredih njiv; 2000–2020	29
Slika 12: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2009–2021	30
Slika 13: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2009–2021	31
Slika 14: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2009–2021	32
Slika 15: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	33
Slika 16: Pridelava hmelja; 2009–2021	37
Slika 17: Površina in pridelek zelenjadnic; 2009–2021	41
Slika 18: Pridelava in poraba zelenjave (000 t; ekvivalent sveže zelenjave); 2009–2021	42
Slika 19: Število kmetijskih gospodarstev in površina s pridelavo krmnih rastlin po velikostnih razredih njiv; 2000, 2010 in 2020	57
Slika 20: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2009–2021	57
Slika 21: Število kmetijskih gospodarstev in površina trajnega travinja po velikostnih razredih travinja; 2000, 2010 in 2020	59
Slika 22: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2009–2021	59
Slika 23: Število gospodarstev in površina sadovnjakov po velikostnih razredih sadovnjakov; 2010 in 2020	67
Slika 24: Površina in pridelek sadja; 2009–2021	67
Slika 25: Odkupne cene namiznega sadja; 2009–2021	70
Slika 26: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	71
Slika 27: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2020–2021	77
Slika 28: Število pridelovalcev in površina vinogradov po velikostnih razredih površine vinogradov; 2009, 2015 in 2020	80
Slika 29: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2009–2021	81
Slika 30: Pridelava in poraba vina (000 hl), vinsko leto; 2008/09–2020/21	82
Slika 31: Odkupne cene grozdja za predelavo in vina; 2009–2021	83

Slika 32: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	84
Slika 33: Število in prirast govedi; 2009–2021	97
Slika 34: Prireja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021	97
Slika 35: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021	99
Slika 36: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU	99
Slika 37: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2020 in 2021	100
Slika 38: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	101
Slika 39: Število in prirast prašičev; 2009–2021	107
Slika 40: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021	108
Slika 41: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021	109
Slika 42: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	110
Slika 43: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2020 in 2021	111
Slika 44: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2016–2021 = 100)	112
Slika 45: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2009–2021	118
Slika 46: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2009–2021	119
Slika 47: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU	120
Slika 48: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2020 in 2021	120
Slika 49: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	121
Slika 50: Število drobnice in prirast; 2009–2021	125
Slika 51: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU	126
Slika 52: Osnovni ekonomski kazalniki pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	127
Slika 53: Število krav molznic in povprečna mlečnost; 2009–2021	131
Slika 54: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2009–2021	132
Slika 55: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU	134
Slika 56: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2020 in 2021	134
Slika 57: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	135
Slika 58: Število kokoši in povprečna nesnost; 2009–2021	143
Slika 59: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2009–2021	144
Slika 60: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	145
Slika 61: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2020 in 2021	145
Slika 62: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)	146

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Zunanja trgovina s sadjem in zelenjavo	43
---	----

Kazalo prilog

2	RASTLINSKI PRIDELKI	13
2.1	Žito	13
2.1.1	Površina in pridelek žita	20
2.1.2	Pridelava žita za seme	21
2.1.3	Odkup žita (t)	21
2.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)	22
2.1.5	Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)	22
2.1.6	Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)	23
2.1.7	Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)	23
2.1.8	Odkupne in institucionalne cene žita	24
2.2	Oljnice	25
2.2.1	Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic	28
2.3	Krompir	29
2.3.1	Pridelava krompirja	34
2.3.2	Evidentirana prodaja krompirja (t)	35
2.3.3	Odkupne cene krompirja	35
2.3.4	Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)	36
2.4	Hmelj	37
2.4.1	Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja	39
2.5	Zelenjadnice	40
2.5.1	Površina zelenjadnic skupaj	45
2.5.2	Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj	46
2.5.3	Skupni pridelek zelenjadnic skupaj	47
2.5.4	Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	48
2.5.5	Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	49
2.5.6	Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	50
2.5.7	Izvoz in uvoz sveže zelenjave	51
2.5.8	Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)	52
2.5.9	Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)	53
2.5.10	Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)	54
2.5.11	Odkupne cene zelenjadnic	55
2.6	Krmne rastline	56
2.6.1	Pridelava zelene krme z njiv – površina	61
2.6.2	Pridelava zelene krme z njiv – pridelek	62
2.6.3	Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek	63
2.6.4	Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin	64
2.6.5	Pridelava krme na trajnem travinju	65
2.7	Sadje	66
2.7.1	Pridelava sadja	72
2.7.2	Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih	72
2.7.3	Pridelava sadja v intenzivnih nasadih	73
2.7.4	Evidentirana prodaja sadja (t)	74
2.7.5	Izvoz in uvoz svežega sadja	75
2.7.6	Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)	76
2.7.7	Odkupne cene sadja	76
2.8	Oljke in oljčno olje	77

2.8.1	Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja	79
2.9	Grozdje in vino	80
2.9.1	Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih	86
2.9.2	Vinogradi po vinorodnih deželah – RKG	87
2.9.3	Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah – RPGV	87
2.9.4	Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina	88
2.9.5	Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo	89
2.9.6	Bilanca proizvodnje in porabe vina, vinsko leto (000 hl)	90
2.9.7	Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno označbo porekla, vinsko leto (000 hl)	91
2.9.8	Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno geografsko označbo, vinsko leto (000 hl)	92
2.9.9	Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU	93
2.10	Suhe stročnice	94
2.10.1	Pridelava suhih stročnic	94
2.10.2	Evidentirana prodaja suhih stročnic	94
2.11	Seme	95
2.11.1	Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin	95
3	ŽIVALSKI PROIZVODI	96
3.1	Meso govedi	96
3.1.1	Število govedi konec leta	102
3.1.2	Bilanca števila govedi	103
3.1.3	Prirast govedi in prireja mesa (000 t)	103
3.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase)	104
3.1.5	Zakol govedi v klavnicah po kategorijah	105
3.1.6	Cene govedi (EUR/t)	106
3.2	Meso prašičev	107
3.2.1	Število prašičev	113
3.2.2	Bilanca števila prašičev	113
3.2.3	Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)	114
3.2.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase)	115
3.2.5	Zakol prašičev v klavnicah po kategorijah	116
3.2.6	Cene prašičev (EUR/t)	117
3.3	Perutninsko meso	118
3.3.1	Prirast perutnine in prireja mesa (000 t)	122
3.3.2	Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)	122
3.3.3	Zakol perutnine v klavnicah	123
3.3.4	Cene perutnine	124
3.4	Ovčje in kozje meso	125
3.4.1	Število drobnice	128
3.4.2	Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)	129
3.4.3	Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa)	130
3.4.4	Cene drobnice za zakol	130
3.5	Mleko	131
3.5.1	Proizvodnja kravjega mleka	137
3.5.2	Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka	138
3.5.3	Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)	139
3.5.4	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)	140
3.5.5	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t) ..	141

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov.....	142
3.6 Jajca.....	143
3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)	147
3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t).....	147
3.6.3 Cene jajc.....	148
3.7 Konji.....	149
3.7.1 Zakol konj v klavnicah.....	149
3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa).....	149
3.7.3 Odkupne cene konj za zakol.....	149
3.8 Med	150
3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t).....	150
3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t).....	150
3.8.3 Cene medu	151

Okrajšave in simboli

% – odstotek

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

B – beljakovine

CPZ – centralna podatkovna zbirka

CT – carinska tarifa

EU – Evropska unija

EUR – evro

FFS – fitofarmacevtska sredstva

FN – število padanja (Falling Number)

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

l – liter

M – maščobe

mio – milijon

ml – mililiter

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PVP – proizvodno vezano plačilo

PRP – Program razvoja podeželja

RKG – Register kmetijskih gospodarstev

RPGV – Register pridelovalcev grozdja in vina

RS – Republika Slovenija

SGP – slovensko geografsko poreklo

SS – suha snov

SŠMO – skupno število mikroorganizmov

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

UVHVVR – Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

V – vlaga

ZGO – zaščitena geografska označba

ZOP – zaščitena označba porekla

Spremna beseda k Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2021 – Pregled po kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je dodatek k splošni oceni stanja kmetijstva v letu 2021. Splošno poročilo obravnava kmetijstvo kot celoto, *pregled po kmetijskih trgih* pa tematiko zaokroža na ravni posameznega kmetijskega trga. Obe poročili obravnavata podobna vsebinska področja in vključujeta velik nabor podatkovnih prilog. V primerjavi s splošnim delom so tu podrobnejše informacije za posamezne trge zbrane na enem mestu. Nekatera področja se v obeh poročilih prekrivajo, za celovit vpogled v stanje kmetijstva pa je treba obravnavati oba dela skupaj.

Poročilo podrobno obravnava 15 pomembnejših kmetijskih trgov. V okviru vsakega trga so prikazani proizvodnja, zunanja trgovina, poraba (bilance proizvodnje in porabe za trge, kjer so te izdelane), cene, neposredni ukrepi kmetijske politike in spremembe ekonomskih rezultatov. Poudarek je na primerjavi leta 2021 s predhodnim letom. Spremembe v daljšem časovnem obdobju so večinoma prikazane grafično. Podatkovna priloga praviloma vsebuje podatke za obdobje zadnjih trinajstih let (2009–2021), poleg obravnavanih trgov pa tudi podatke za še nekatere druge proizvode (suhe stročnice, seme, konji in med), ki niso posebej obdelani.

Poročilo je pripravljeno na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), podatkov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2022, izjemoma tudi pozneje. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato je mogoče odstopanje od podatkov SURS in drugih podatkov. Bilance proizvodnje in porabe kmetijskih proizvodov ter nekateri preračuni so bili pripravljene na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS). Podatki o zunanji trgovini, rastlinski pridelavi in živilorejski proizvodnji za leto 2021 še niso končni, kar zelo verjetno ne vpliva pomembno na glavne ugotovitve.

Pregled po kmetijskih trgih v letu 2021 vključuje podatke iz Popisa kmetijskih gospodarstev, ki je potekal v letu 2020. Pri primerjavi podatkov z drugimi državami članicami EU se v poročilu z letom 2020 naprej praviloma uporabljajo podatki EU-27 in ne več EU-28, saj je v začetku leta 2020 Združeno kraljestvo izstopilo iz Evropske unije.

Tudi v letu 2021 so strogi ukrepi za zajezitev širjenja drugega vala epidemije covid-19 imeli negativne posledice v slovenskem kmetijstvu. Omejitve gibanja ljudi, motnje v dobavi in proizvodnji, moteno delovanje vzdolž agro-živilske verige, omejitve na državnih mejah za prehod blaga in storitev s pomembnimi trgovskimi partnericami, zaostritve v turizmu ter zaprtje gostinskih objektov in javnih zavodov je povzročilo motnje pri delovanju nekaterih kmetijskih trgov. Največji obseg negativnih posledic se je pokazal v živiloreji, kjer je prilagajanje aktualnim stanjem na trgu veliko počasnejše. Tako je prihajalo do preraščanja živali ter do omejevanja ali celo prekinitve prodajnih poti za kmetijske proizvode. V povezavi z omilitvijo posledic drugega vala epidemije so bila finančna nadomestila v letu 2021 na voljo naslednjim kmetijskim trgov: vinogradništvo in vinarstvo, pridelava jabolk, pridelava jedilnega krompirja, prireja govejega mesa, prireja prašičjega mesa in reja drobnice.

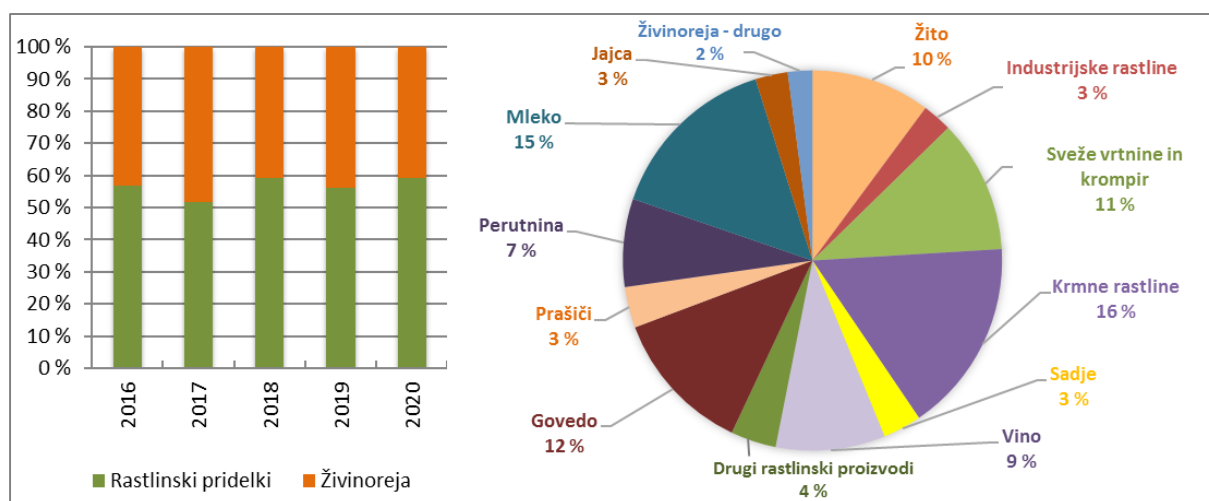
Viri, uporabljeni pri pripravi pregleda po kmetijskih trgih, so navedeni v splošnem delu Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2021.

1 VREDNOST KMETIJSKE PROIZVODNJE

Vrednost proizvodnje kmetijskih proizvodov je po začasnih podatkih statistike v letu 2021 znašala 1.311 milijonov EUR, celotna vrednost kmetijske proizvodnje (skupaj s kmetijskimi storitvami) pa 1.330 milijonov EUR in se je v primerjavi z letom 2020 zmanjšala za 2 %. Na padec vrednosti kmetijske proizvodnje je kljub višjim cenam vplival manjši fizični obseg rastlinske proizvodnje (predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu).

Po ocenah statistike je bila rastlinska pridelava v letu 2021 vredna 747 milijonov EUR, kar je 57 % vrednosti proizvodnje kmetijskih pridelkov, vrednost živinoreje pa 564 milijonov EUR oziroma 43 %. Ta struktura se skozi leta bistveno ne spreminja.

Slika 1: Vrednost proizvodnje kmetijskih proizvodov; povprečje 2016–2020 za rastlinsko proizvodnjo in živinorejo ter struktura po posameznih kmetijskih proizvodih za leto 2021

Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2021 sta znotraj vrednosti proizvodnje kmetijskih proizvodov največ prispevala pridelava krmnih rastlin (216 mio EUR oz. 16 %) in proizvodnja mleka (195 mio EUR oz. 15 %). Temu sledijo prireja mesa govedu (12 %), pridelava svežih vrtnin in krompirja (skupaj 11 %) ter pridelava žit (10 %).

2 RASTLINSKI PRIDELKI

2.1 Žito

Delež žita v vrednosti kmetijske pridelave med leti niha. Po letu 2009 je k vrednosti kmetijstva prispevalo, od najmanj 5,2 % v letu 2009 do največ 10,0 % v letu 2021, njegov prispevek k vrednosti rastlinske pridelave je od 10,2 % do 18,3 %. Leta 2021 je žito v vrednosti rastlinske pridelave imelo 17,8 %, kar je največ po letu 2012.

Pri pridelavi žita so se strukturne spremembe, ki se kažejo v hitrem zmanjševanju kmetijskih gospodarstev s pridelavo žita in večji povprečni površini žita na gospodarstvo, z manjšo intenzivnostjo nadaljevale tudi v obdobju med popisoma kmetijskih gospodarstev v letih 2010 in 2020. Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 s pridelavo žita ukvarjalo okoli 29 tisoč gospodarstev, ki so žito pridelovala na približno 98 tisoč ha njiv. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je število gospodarstev s pridelavo žita zmanjšalo še za nadaljnjih 20 %, potem ko se je med letoma 2000 in 2010 zmanjšalo že za 35 %. Površina žita se je v obdobju med popisoma 2010 in 2020 povečala za 4 %, v primerjavi z začetkom stoletja je bila manjša za 4 %. Zaradi intenzivnejšega zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev v primerjavi z zmanjševanjem površine žita se je povprečna površina žita na kmetijsko gospodarstvo povečala na 3,36 ha, za 30 % v primerjavi z letom 2010 (2,59 ha) oziroma za 84 % v primerjavi z letom 2000 (1,82 ha). Pri strnem žitu se še vedno kaže trend hitrega zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev in površine pšenice v primerjavi s površino ječmena: v letu 2000 je bilo razmerje površine pri pšenici in ječmenu še 3,3 : 1, v letu 2020 pa je razmerje le še 1,2 : 1.

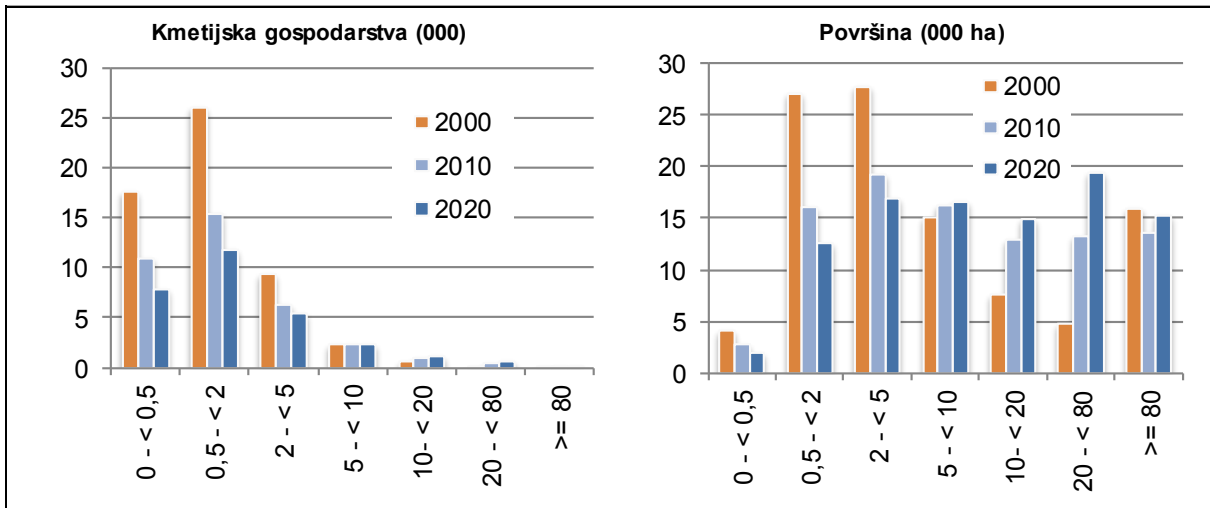
Preglednica 1: Kmetijska gospodarstva s pridelavo žita; 2000, 2010 in 2020

	2000	2010	2020	Indeks 2020/10	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
	Žito				Pšenica in pira			
Število kmetijskih gospodarstev	55.931	36.335	29.068	80,0	30.910	18.690	11.338	60,7
- delež v vseh KMG (%)	64,7	48,7	42,5		35,8	25,0	16,6	
Površina (ha)	101.865	93.941	97.632	103,9	38.256	31.946	27.286	85,4
- delež na njivah in vrtovih (%)	59,7	55,2	55,6		22,4	18,8	15,5	
Površina na KMG (ha)	1,82	2,59	3,36	129,9	1,24	1,71	2,41	140,8
	Koruzna za zmje				Ječmen			
Število kmetijskih gospodarstev	44.826	24.795	18.818	75,9	21.327	17.810	15.205	85,4
- delež v vseh KMG (%)	51,9	33,2	27,5		24,7	23,9	22,3	
Površina (ha)	48.009	36.433	39.829	109,3	11.570	18.730	22.207	118,6
- delež na njivah in vrtovih (%)	28,1	21,4	22,7		6,8	11,0	12,7	
Površina na KMG (ha)	1,07	1,47	2,12	144,0	0,54	1,05	1,46	138,9

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

Gledano po velikostnih razredih njiv se je tudi v obdobju med popisoma 2010 in 2020 nadaljevala močna koncentracija kmetijskih zemljišč z žitom v velikostnih razredih nad 10 ha njiv. Zelo se je ponovno zmanjšalo število gospodarstev s pridelavo žita (-23 %) in tudi površina žita (-18 %) v velikostnih razredih njiv do 5 ha, močno pa se je povečalo število gospodarstev s pridelavo žita na površinah njiv med 20 ha in 80 ha ter v velikostnem razredu nad 80 ha njiv.

Slika 2: Število gospodarstev in površina žita po velikostnih razredih njiv; 2000, 2010 in 2020

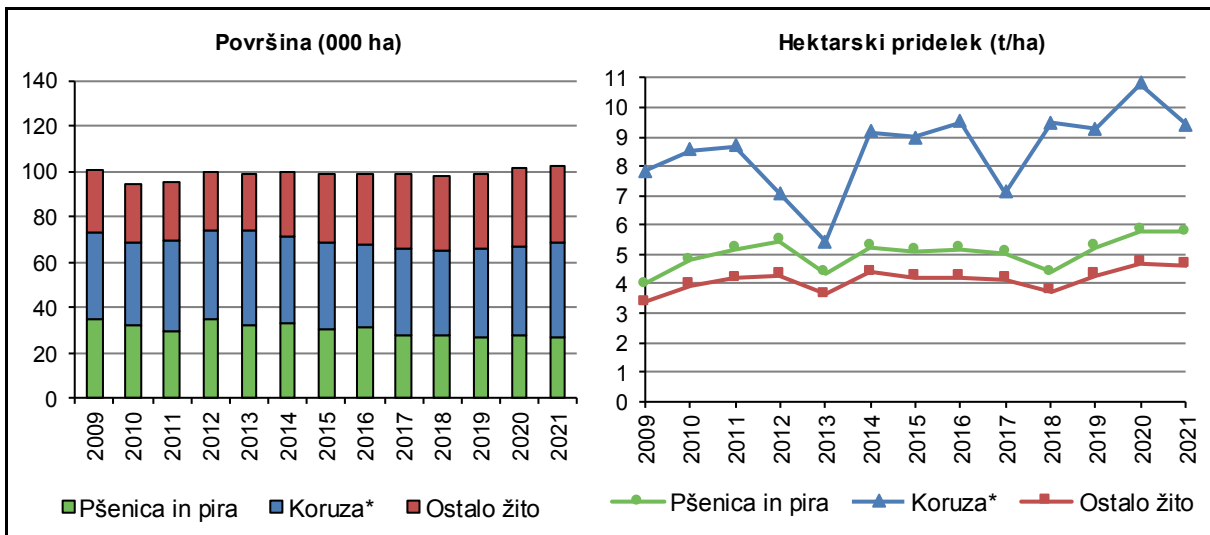

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev)

Površina žita na kmetijsko gospodarstvo se je, kot že rečeno, v obdobju 2010–2020 v povprečju povečala. Večja ali enaka je bila v vseh v velikostnih razredih, razen v velikostnem razredu nad 80 ha (–15 %). Najbolj, za 6 %, se je povprečna površina žita na gospodarstvo povečala v velikostnem razredu med 20 in 80 ha.

Pridelovalna površina žita se je v letu 2021 povečala za slab odstotek in je s 102 tisoč ha za 3 % nad ravniyo povprečja zadnjih petih let (2016–2020). V teh letih je bilo z žitom v povprečju zasejanih približno 57 % njiv. V letu 2021 je bilo v primerjavi z letom prej na njivah več koruze za zrnje (+4 %), manj strnega žita (–2 %) in več ajde ter prosa (+2 %). Pri večini vrst strnega žita so se posejane površine zmanjšale, s pšenico in ječmenom za 2 %, s tritikalo za 8 % in z ržjo za skoraj četrtino, povečale pa so se površine z ovsom (+26 %).

Slika 3: Površine in hektarski pridelki žita; 2009–2021

* Koruza za zrnje.

Vir: SURS

Skupni pridelok žita je v letu 2021 za 7 % zaostal za rekordnim pridelkom v letu 2020, vendar je še vedno za desetino presegel povprečje v zadnjem petletnem obdobju. Na manjši skupni pridelok žita je ključno vplival pomembno manjši hektarski pridelok koruze za zrnje (–13 %), letina strnega in drugega žita pa je bila blizu ravni leta 2020.

Preglednica 2: Pridelava žita; 2020 in 2021

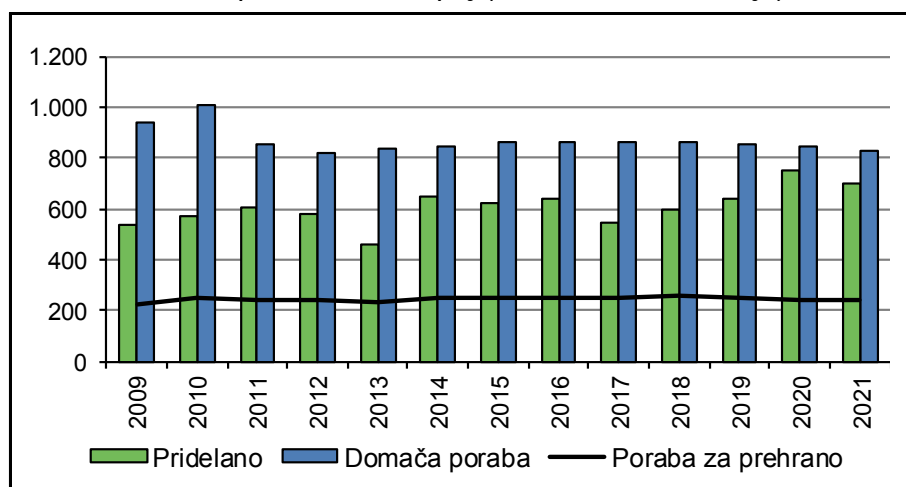
	Površina (ha)		Indeks 2021/20	Pridelek (t/ha)		Indeks 2021/20	Skupni pridelek (t)		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Žito skupaj, od tega:	101.499	102.052	100,5	7,4	6,9	92,9	749.691	700.546	93,4
- pšenica in pira	27.286	26.785	98,2	5,8	5,8	99,5	158.182	154.451	97,6
- koruza za zrnje	39.829	41.402	103,9	10,8	9,4	87,0	429.846	388.830	90,5
- ječmen	22.207	21.863	98,5	5,5	5,4	99,0	122.177	119.132	97,5
- rž	839	640	76,3	4,1	4,0	95,8	3.460	2.529	73,1
- oves	950	1.195	125,8	3,4	3,4	101,4	3.229	4.120	127,6
- tritikala	5.590	5.152	92,2	5,1	5,1	101,3	28.255	26.389	93,4

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih tržnega poročila ARSKTRP je bilo v času žetve skupaj odkupljenih 66,2 tisoč ton pšenice letine 2021¹, kar je za 14 % več kot v letu 2020. Od tega je bilo prevzetih 44,8 tisoč ton krušne pšenice. Prevzeta količina krušne pšenice v času žetve je bila za desetino večja kot v letu 2020, vendar še vedno za 15 % pod povprečjem obdobja 2016–2020. Delež krušne pšenice je bil z 68 % približno tolikšen kot leta 2020 (70 %).

Domača poraba žita v Sloveniji je vse skozi večja od slovenske pridelave. Po letu 2009 je bila domača poraba med 0,8 in enim milijonom ton na leto. V letih 2017–2021 se je v povprečju 60 % žita porabilo za krmo, od tega je bilo največ koruze (63 %). Za prehrano se je v enakem obdobju v povprečju porabilo 29 % žita, v strukturi porabe za prehrano ima s 85 % največji delež pšenica.

Slika 4: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2009–2021

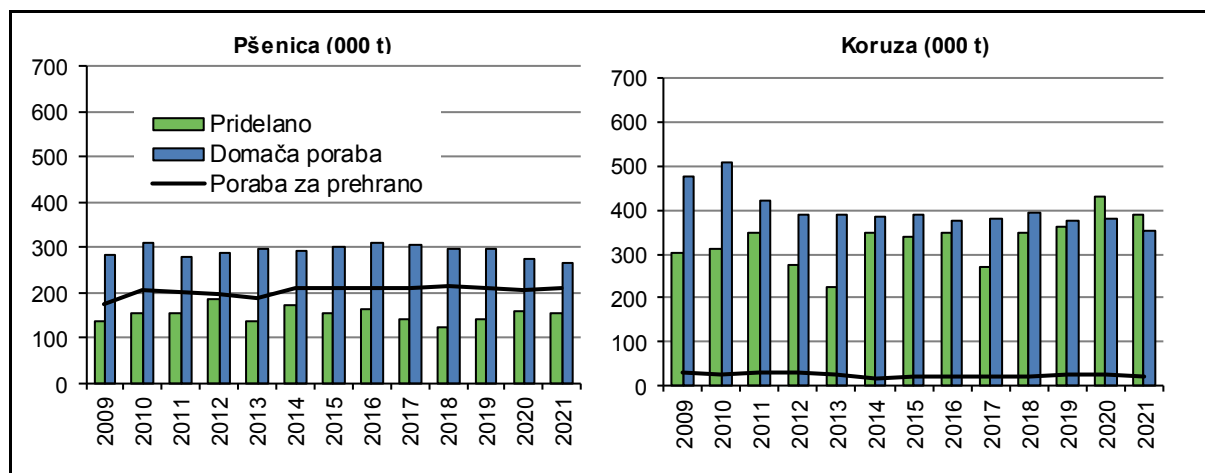
Vir: SURS, KIS

Po ocenah na podlagi začasnih podatkov je bila leta 2021 domača poraba žita 825 tisoč ton, kar je nekoliko pod ravno leta 2020 (–3 %) in povprečja zadnjih petih let (–4 %). Zmanjšali sta se porabi pšenice (–4 %) in koruze (–7 %), medtem ko se je ječmena porabilo za 9 % več. Poraba žita za krmo je bila manjša za približno 4 %, poraba žita za prehrano pa za slab odstotek. Na manjšo porabo žita za krmo je najbolj vplivala manjša poraba koruze (–7 %) in pšenice (–22 %), medtem ko se je poraba ječmena ponovno povečala (+12 %). Manjša poraba žita za krmo je posledica manjše razpoložljivosti žita zaradi rekordnega izvoza koruze, ki je bil že tretje leto zapored večji od uvoza te poljščine, in tudi pšenice. Ključni vpliv na povečan izvoz

¹ Zajema le odkupovalce pšenice, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 ton pšenice v času žetve.

žita v letu 2021 so imele zelo visoke cene žita na svetovnem trgu, zaradi visokih cen pa se je na slovenskem trgu večji delež pšenice namenilo tudi prodaji za prehrano.

Slika 5: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

Slovenija je v zadnjih petih letih (2016–2020) v obliki zrnja, moke in predelanih proizvodov na leto uvozila v povprečju 541 tisoč ton žita, od tega približno 70 % v obliki zrnja. V letu 2021 je bilo po začasnih podatkih uvoženih blizu 541 tisoč ton žita, od tega 212 tisoč ton pšenice, 253 tisoč ton koruze in 64 tisoč ton ječmena. Uvoz žita je bil na ravni povprečja zadnjih petih let, v primerjavi z letom prej je bil večji za 4 %. Izvoz žita, ki se zadnja leta povečuje, se je močno povečal tudi v letu 2021 (+16 %), povprečje zadnjih petih let pa je presegel za 56 %. Po začasnih podatkih je bilo v letu 2021 izvoženih 517 tisoč ton žita, od tega rekordni količini koruze (352 tisoč t; +17 %) in pšenice (136 tisoč t; +12 %), pa tudi rekordna količina ječmena (23 tisoč t; +21 %). Še več žita kot v preteklih letih (2016–2020: 81 %) se je v letu 2021 izvozilo v obliki zrnja (92 %), kar je verjetno predvsem posledica zelo velikega izvoza vseh vrst žita takoj po žetvi.

Preglednica 3: Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2017–2021

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Žito skupaj z rižem, od tega:	252.812	260.312	299.217	401.983	476.188	411.661	425.499	373.162	365.035	380.788
- pšenica	87.196	84.591	59.402	85.364	100.649	171.897	173.786	176.285	123.505	117.653
- ječmen	23.008	13.222	8.240	18.595	22.558	31.493	25.052	16.917	15.677	23.183
- koruza	137.616	157.644	227.755	293.338	346.639	191.066	210.826	164.246	208.207	223.383
- riž	2.138	2.387	2.814	2.362	2.292	8.986	9.094	9.718	9.455	8.928

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Stopnja samooskrbe z žitom je bila leta 2021 85 %, kar je blizu največji samooskrbi v letu prej (leta 2020: 88 %). To je po začasni oceni za 11 odstotnih točk nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 4: Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2017–2021

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Žito skupaj:	89,9	91,7	88,8	86,1	85,3	63,2	69,1	74,8	88,3	84,9
- pšenica	74,9	76,8	74,0	72,9	73,1	46,2	40,9	47,3	57,2	58,3
- koruza	8,0	7,9	9,2	8,0	7,0	71,6	89,2	95,6	113,6	110,5
- ječmen	0,5	0,7	0,7	0,7	0,8	74,4	68,2	73,7	82,4	73,6

* Začasni podatki.

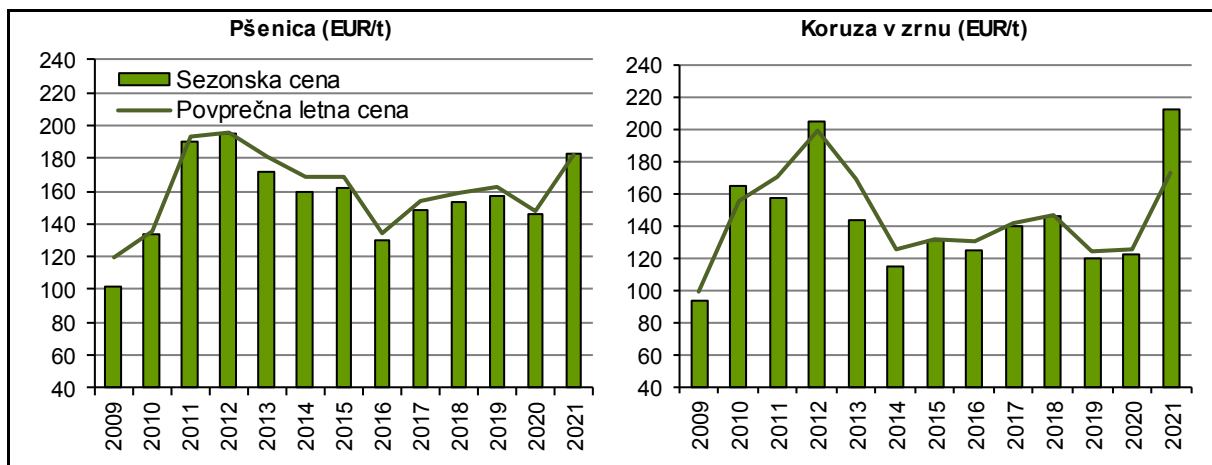
Vir: SURS, KIS

Na znižanje stopnje samooskrbe z žitom je najpomembneje vplivala pomembno manjša pridelava pri nekoliko manjši domači porabi. Stopnji samooskrbe s pšenico in koroza sta bili blizu ravni leta 2020, medtem ko je bila stopnja samooskrbe z ječmenom manjša za 9 odstotnih točk. Pri korozi za zrnje je bila po začasnih podatkih stopnja samooskrbe že drugo leto zapored večja od 100, kar pomeni, da je bila njena pridelava večja od domače porabe.

Poraba pšenice (v ekvivalentu moke) za prehrano na prebivalca je bila v letih 2020 in 2021 73 kg, kar je blizu povprečja zadnjega petletnega obdobja (75 kg).

Cene žita v Sloveniji sledijo cenam na svetovnem trgu, nanje pa vplivajo tudi razmere na trgih v sosednjih državah in regiji. V povprečju so bile cene žita v Sloveniji leta 2021 pomembno višje kot v letu 2020 in najvišje po letu 2012.

Slika 6: Odkupne cene pšenice in koroze; 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih SURS je bila povprečna letna odkupna cena pšenice s 187,8 EUR/t za 27 % višja kot leto prej in najvišja po letu 2012, ko je bila na izredno visoki ravni. V mesecih največjega odkupa (julij–september) letine 2021 pa je bila odkupna (sezonska) cena pšenice 182,7 EUR/t oziroma za četrtno višja kot v enakem obdobju leta 2020. Za dobro tretjino višja kot v letu prej je bila tudi odkupna cena ječmena (+34 %). Pridelovalci koroze so za zrnje leta 2021 v povprečju dobili 207,9 EUR/t, kar je za 66 % več kot v letu prej in nominalno 4 % več kot v letu 2012, ko so bile cene koroze najvišje do zdaj. Odkupne cene koroze za zrnje v jesenskem času, ko je bila povprečna odkupna cena v povprečju 212,6 EUR/t, pa so bile za 74 % višje kot v enakih mesecih leta 2020.

Preglednica 5: Parametri kakovosti pšenice; 2017–2021

	Dejanska kakovost				
	2017	2018	2019	2020	2021
Surove beljakovine (%)	13,17	13,89	14,55	13,18	13,16
Hektolitrska masa (kg/100 l)	78,2	77,0	77,4	80,3	79,8
Število padanja (FN)	356,15	309,08	325,94	362,31	327,0
Sedimentacijska vrednost	44,0	51,0	51,0	42,0	44,0
Vlaga (%)	12,20	13,07	12,94	13,18	12,84
Primesi (%)	4,1	2,9	2,5	2,5	3,2

Vir: MKGP, ARSKTRP

Kakovost pšenice, požete med 28. in 33. tednom, je bila med slabšimi v zadnjih letih, pridelek je imel z izjemo hektolitrske mase podpovprečne vrednosti pri večini parametrov kakovosti.

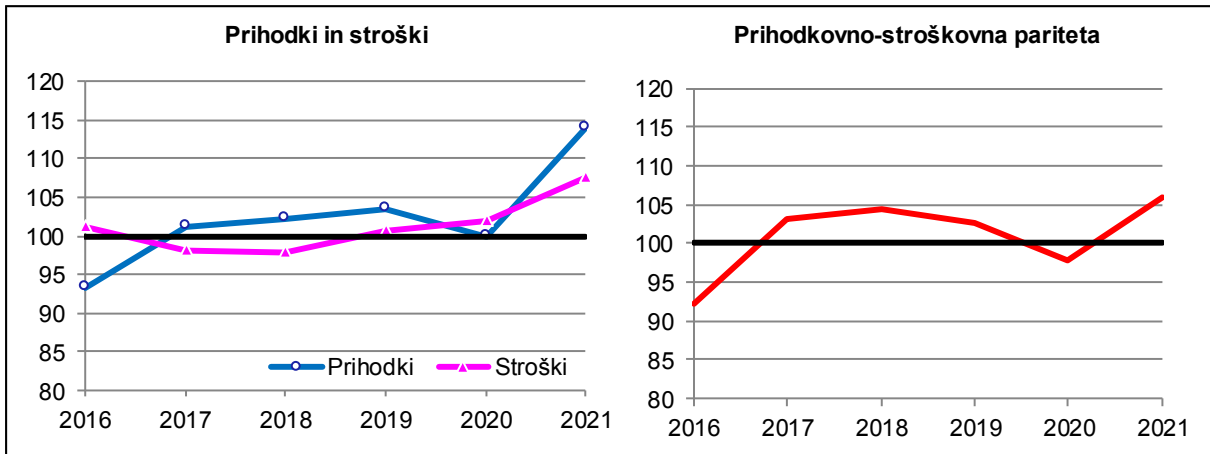
Tudi v zadnjih dveh letih t. i. programskega obdobja 2014–2020 lahko pridelovalci žita na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci strnega žita lahko uveljavljajo tudi pravico do proizvodno vezanega plačila (PVP). Višina proizvodno vezane podpore za strno žito je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za strno žito in številom upravičenih hektarjev v posameznem letu. V letih 2015–2020 je bilo za to shemo namenjenih 5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, v letu 2021 pa 4,65 % ovojnice. Povprečno PVP se je v letu 2021 znižalo za približno 6 % na 113 EUR/ha. Pridelovalci so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja pridelka, ki se je v letu 2021 povečalo na 55 %, medtem ko je bilo v letih 2019 in 2020 50-odstotno (leta 2018: 40 %), uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

V letu 2021 so se ekonomske razmere pri pridelavi žita močno izboljšale. Odkupne cene vseh vrst žita so bile pomembno višje in so presegle rast stroškov pridelave. Stroški pridelave letine 2021 so bili po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij v primerjavi z letom 2020 pri strnem žitu višji med 3 in 5 %, pri koruzi za zrnje pa za 7 %. Na razliko v rasti stroškov pri strnem žitu in koruzi za zrnje je najpomembneje vplivala predvsem dinamika gibanja cen mineralnih gnojil, ki so bile ob jesenski setvi ozimnega žita (jesen 2020) na nižji ravni kot v prvih mesecih leta 2021 oziroma ob pripravi tal in setvi pomladanskih poljščin, pa tudi povišanje cen najetih storitev (sušenje) v jesenskem času. Na rast stroškov pridelave so najpomembneje vplivale višje cene energentov in gnojil. Zaradi rasti cen energentov so se stroški domačih strojnih storitev zvišali za dobro desetino (11 %), višji so bili tudi stroški najetih storitev (kombajniranje in sušenje). Pomembno višji so bili tudi stroški domačega dela, ki so se zaradi rasti plač zvišali za 5 %. Stroški zavarovanja pridelka, ki imajo v poljedelstvu majhen delež v skupnih stroških, so bili zaradi zvišanja stopnje sofinanciranja zavarovalnih premij nižji za dobro desetino.

Ob spravi letine 2021 sta bili v primerjavi z enakim obdobjem leta prej odkupni ceni pšenice in ječmena višji za četrtno oziroma tretjino. Predvidevamo, da se je ob predpostavki 3-odstotnega znižanja vrednosti neposrednih plačil (osnovno plačilo, plačilo za zeleno komponento in PVP) pri pšenici in ječmenu skupna vrednost pridelave (pri enakem pričakovanem pridelku v letih 2020 in 2021) v primerjavi z letom prej zvišala za približno 15 %.

Na od 3- do 5-odstotno rast stroškov pridelave pri strnem žitu so vplivale dražje domače strojne storitve (12 %), najete storitve (2 %) in gnojila (2–4 %). Pri pridelavi pšenice so bila dražja tudi FFS (13 %) in seme (3 %), pri pridelavi ječmena je bilo seme cenejše za 2 %, zaradi zamenjave nekaterih FFS pa so bili nižji tudi stroški varstva (–5 %).

Slika 7: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

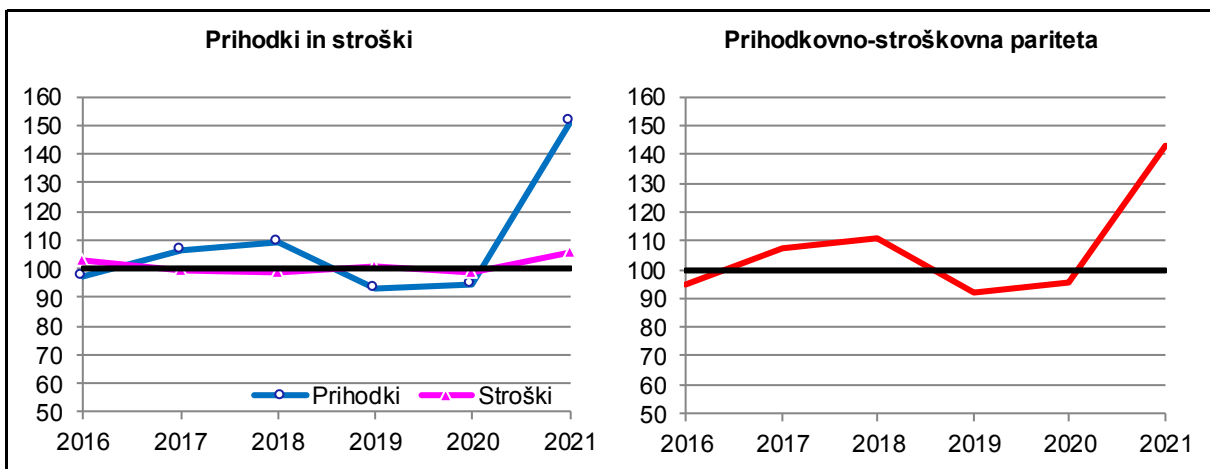

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Zaradi velike rasti odkupnih cen so se kljub rasti stroškov cenovno-stroškovna razmerja pri pšenici in ječmenu izboljšala. Ocenjujemo, da so bili ekonomski rezultati pri pšenici in ječmenu kljub nekoliko slabši letini zelo dobri.

Ekonomski položaj tržnih pridelovalcev koruze v Sloveniji se je, podobno kot pri strnem žitu, v letu 2021 zaradi velike rasti odkupnih cen izboljšal.

Slika 8: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi koruze za zrnje (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Podatki SURS kažejo, da so bile odkupne cene koruze ob spravilu letine 2021 za 75 % višje kot v enakem obdobju leta 2020. Stroški pridelave koruze za zrnje ocenjeni na podlagi modelnih kalkulacij pa so bili v povprečju za 7 % višji, na kar so večinoma vplivali višji stroški domačih strojnih storitev (11 %), gnojil (5 %) in najetih storitev (9 %). Višji so bili tudi stroški FFS (3 %), semena (2 %) in stroški dela (5 %), znižali pa so se stroški zavarovanja.

Cenovno-stroškovna pariteta (razmerje med košarico cen inputov in vrednostjo pridelave pri enakem pričakovanem pridelku) se je v letu 2021 močno izboljšala ter je visoko nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Ekonomski rezultati pridelovalcev koruze so se v letu 2021 kljub slabši letini zelo izboljšali in so bili dobri.

2.1.1 Površina in pridelek žita

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Osnovna površina	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	97.634	97.860	100,2
Pospravljena površina	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	101.499	102.052	100,5
Pšenica in pira	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	27.286	26.785	98,2
Rž	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	839	640	76,3
Ječmen	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	22.207	21.863	98,5
Oves	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	950	1.195	125,8
Koruza za zrnje	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	39.829	41.402	103,9
Tritikala	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	5.590	5.152	92,2
Proso	136	199	203	199	169	229	491	399	347	454	277	356	418	117,4
- glavni posevek	84	95	58	62	67	105	264	78	83	155	99	122	114	93,4
- strniščni posevek	52	104	145	137	102	124	227	321	264	299	178	234	304	129,9
Ajda	1.044	1.198	1.180	1.676	1.401	1.979	2.435	3.127	3.647	3.475	3.187	4.279	4.318	100,9
- glavni posevek	403	482	471	457	362	512	682	601	643	532	464	648	430	66,4
- strniščni posevek	641	716	709	1.219	1.039	1.467	1.753	2.526	3.004	2.943	2.723	3.631	3.888	107,1
Drugo žito	388	208	272	228	290	506	209	206	230	207	222	163	279	171,2
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Žito skupaj	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,3	6,5	5,6	6,1	6,5	7,4	6,9	92,9
Pšenica in pira	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	5,8	5,8	99,5
Rž	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	4,1	4,0	95,8
Ječmen	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	5,5	5,4	99,0
Oves	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	3,4	3,4	101,4
Koruza za zrnje	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	10,8	9,4	87,0
Tritikala	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	5,1	5,1	101,3
Proso	1,2	1,5	1,4	1,2	1,1	1,8	1,7	1,3	1,1	1,3	1,3	1,4	1,2	89,5
- glavni posevek	1,1	1,2	1,6	1,6	1,2	2,3	2,3	1,8	1,4	1,7	1,9	1,9	1,8	99,0
- strniščni posevek	1,3	1,8	1,3	1,0	1,1	1,4	1,0	1,2	0,9	1,1	0,9	1,1	1,0	89,0
Ajda	1,0	1,1	1,1	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	101,3
- glavni posevek	1,1	1,2	1,2	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1	0,8	1,1	1,0	1,0	1,0	94,6
- strniščni posevek	0,8	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,8	0,8	103,7
Drugo žito	3,3	2,6	3,1	4,3	4,0	4,3	6,0	2,8	2,9	4,3	4,0	2,5	3,1	122,4
PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	749.691	700.546	93,4
Pšenica in pira	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	158.182	154.451	97,6
Rž	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	3.460	2.529	73,1
Ječmen	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	122.177	119.132	97,5
Oves	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	3.229	4.120	127,6
Koruza za zrnje	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	429.846	388.830	90,5
Tritikala	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	28.255	26.389	93,4
Proso	159	302	285	237	189	412	835	532	368	584	354	495	520	105,1
- glavni posevek	90	113	91	100	78	238	597	138	119	259	186	226	209	92,5
- strniščni posevek	69	189	194	137	111	174	238	394	249	325	168	269	311	115,6
Ajda	994	1.370	1.245	1.341	1.052	1.523	2.399	2.899	2.909	3.225	2.456	3.639	3.720	102,2
- glavni posevek	458	565	571	404	238	466	830	657	540	577	450	664	417	62,8
- strniščni posevek	535	805	674	937	814	1.057	1.569	2.242	2.369	2.648	2.006	2.975	3.303	111,0
Drugo žito	1.284	545	849	989	1.166	2.171	1.254	580	671	897	877	408	855	209,6

Vir: SURS, preračuni KIS

2.1.2 Pridelava žita za seme

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Žito, skupaj	1.704	1.321	1.410	1.335	1.177	1.131	880	959	788	881	924	921	729	79,2
Pšenica	1.106	819	862	841	722	641	502	507	338	367	420	429	303	70,6
Rž	6	9	7	7	11	33	40	–	–	34	15	–	–	
Ječmen	353	394	326	369	329	303	205	245	220	265	307	311	240	77,0
Oves	28	38	18	16	17	17	7	26	37	35	44	34	19	55,5
Koruza	52	47	54	38	42	23	9	21	17	15	19	13	0	3,6
Tritikala	72	15	13	17	55	49	61	67	37	58	55	58	55	95,9
Proso	0	0	27	0	0	19	2	–	9	18	5	10	10	101,4
Ajda	86	0	102	48	:	47	55	93	130	90	60	66	102	153,5
POTRJEN PRIDELEK (t)														
Žito, skupaj	7.455	7.055	7.203	7.801	6.409	6.501	5.224	5.826	4.084	4.396	5.655	5.929	4.181	70,5
Pšenica	5.189	4.554	5.133	5.385	4.225	3.902	3.161	3.116	2.115	2.072	2.768	2.963	2.032	68,6
Rž	14	29	31	28	41	185	177	–	–	146	54	–	–	
Ječmen	1.649	2.135	1.767	2.124	1.756	1.915	1.365	1.433	1.516	1.530	2.188	2.252	1.620	72,0
Oves	112	142	83	64	46	84	24	749	99	89	122	151	86	57,0
Koruza	123	129	:	70	40	71	31	63	25	81	76	34	0	1,0
Tritikala	316	66	67	89	301	280	392	392	234	337	385	458	353	76,9
Proso	0	0	35	0	0	26	5	–	18	42	12	25	2	8,0
Ajda	53	0	86	41	–	38	70	73	79	99	50	46	87	190,7

: ni podatka.

– ni pojava.

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2021)²

2.1.3 Odkup žita (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Pšenica, brez semenske	54.932	62.343	71.342	96.073	64.573	82.178	74.420	50.035	84.367	45.502	77.415	85.272	88.903	104,3
Ječmen, krmni	3.029	6.056	6.707	9.282	5.479	6.429	10.559	9.810	14.312	12.479	18.948	25.480	29.406	115,4
Koruza za zrnje, brez semenske	68.451	59.201	64.775	59.311	42.610	84.358	83.852	81.658	79.221	119.771	128.207	137.233	159.097	115,9

Vir: SURS

² <https://www.gov.si/teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

2.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Pridelano	532,8	568,8	607,8	576,4	457,3	648,6	624,0	638,1	547,0	596,7	641,7	749,7	700,5	93,4
Začetne zaloge	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,3	750,8	757,8	726,8	699,9	96,3
Uvoz	422,2	428,5	510,3	414,7	492,4	511,7	478,0	492,8	568,8	589,5	534,7	518,4	540,6	104,3
Izvoz	104,8	147,1	132,0	199,1	171,1	172,5	231,7	234,5	309,7	315,4	350,0	445,9	517,4	116,1
Končne zaloge	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,3	750,8	757,8	726,8	699,9	598,8	85,6
Domača poraba	941,1	1.005,9	855,0	820,8	835,6	847,2	866,1	861,0	865,7	863,7	857,4	849,2	824,7	97,1
- krma	643,4	678,9	525,2	502,9	529,3	497,8	516,8	516,3	534,2	520,3	515,5	508,1	486,1	95,7
- seme	19,0	17,8	17,0	18,7	17,8	18,7	18,6	18,8	18,3	18,5	18,2	18,8	18,5	98,6
- industrijski nameni	27,7	31,5	36,8	34,8	32,0	37,8	38,7	36,2	36,7	40,6	44,6	49,1	53,3	108,6
- izgube	29,0	29,6	33,8	27,0	25,3	46,9	42,6	39,1	26,5	29,1	27,6	29,0	24,4	84,1
- poraba za prehrano	222,1	248,1	242,3	237,4	231,2	245,9	249,4	250,6	249,9	255,2	251,6	244,3	242,5	99,3
Poraba za prehrano**	164,8	184,7	179,7	175,6	170,8	182,7	185,4	185,8	185,8	189,8	185,6	180,7	179,7	99,4
Poraba na prebivalca (kg)	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	88,8	86,1	85,3	99,1
Stopnja samooskrbe (%)	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,8	88,3	84,9	

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.5 Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Pridelano	136,9	153,5	153,6	188,1	138,2	173,2	157,1	163,2	141,0	121,9	139,8	158,2	154,5	97,6
Začetne zaloge	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,2	191,8	159,1	171,8	146,4	85,3
Uvoz	172,8	175,9	225,6	171,1	214,4	219,2	228,4	255,8	265,7	271,7	265,1	213,8	212,0	99,2
Izvoz	46,5	72,8	39,2	99,6	74,7	74,1	89,5	94,3	130,1	128,2	97,0	120,8	135,8	112,4
Končne zaloge	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,2	191,8	159,1	171,8	146,4	112,2	76,6
Domača poraba	285,7	311,2	279,5	290,3	295,2	293,8	301,5	310,9	304,9	298,1	295,3	276,5	265,0	95,8
- krma	92,1	88,3	60,5	76,4	87,7	64,8	71,4	79,8	79,8	67,7	68,7	54,2	42,3	78,1
- seme	10,4	9,6	8,9	10,4	9,5	9,9	9,2	9,4	8,4	8,3	8,0	8,2	8,0	98,2
- industrijski nameni	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,02	0,06	0,13	0,04	0,01	31,7
- izgube	7,6	7,6	9,7	7,6	7,5	8,8	8,0	9,1	7,3	7,1	8,3	6,6	5,8	87,7
- poraba za prehrano	175,7	205,8	200,4	195,9	190,4	210,3	212,8	212,6	209,4	214,9	210,2	207,5	208,9	100,7
Poraba za prehrano**	130,5	153,1	148,8	144,9	140,5	155,5	157,4	157,2	154,7	159,0	154,6	153,2	154,1	100,6
Poraba na prebivalca (kg)	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	74,0	72,9	73,1	100,3
Stopnja samooskrbe (%)	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,3	57,2	58,3	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.6 Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Pridelano	302,6	311,1	349,0	277,4	226,6	350,6	338,7	346,2	272,2	350,5	360,4	429,8	388,8	90,5
Začetne zaloge	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	403,9	355,3	345,8	97,3
Uvoz	178,0	182,3	210,4	186,6	221,7	214,0	181,3	175,3	229,3	247,6	208,7	240,1	252,7	105,2
Izvoz	55,3	68,7	84,4	89,6	90,1	91,2	129,4	132,3	151,2	168,9	240,8	301,0	352,1	117,0
Končne zaloge	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	403,9	355,3	345,8	283,4	81,9
Domača poraba	477,7	506,1	423,4	387,7	391,2	385,3	389,8	376,3	380,0	392,8	376,9	378,5	351,8	92,9
- krma	427,3	451,7	364,7	332,9	339,5	322,7	326,7	315,9	329,9	339,5	321,7	325,5	303,5	93,2
- seme	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	100,9
- industrijski nameni	0,7	8,2	8,5	9,1	8,6	9,4	10,8	10,6	10,8	11,2	12,2	10,7	12,7	118,0
- izgube	16,6	16,9	18,9	14,6	13,5	32,1	28,9	24,2	13,6	16,7	13,5	16,2	12,6	77,6
- poraba za prehrano	31,1	27,5	29,2	29,2	27,4	18,9	21,5	23,6	23,6	23,3	27,3	24,0	20,9	87,1
Poraba za prehrano**	21,8	19,3	20,5	20,4	19,2	13,2	15,0	16,5	16,5	16,3	19,1	16,8	14,7	87,1
Poraba na prebivalca (kg)	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,2	8,0	7,0	86,8
Stopnja samooskrbe (%)	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	95,6	113,6	110,5	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.7 Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Pridelano	70,8	80,1	79,4	84,7	69,3	89,7	93,2	91,7	97,9	88,1	102,5	122,2	119,1	97,5
Začetne zaloge	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,4	156,9	157,4	161,9	167,7	103,6
Uvoz	50,2	55,1	59,1	41,8	43,5	62,1	54,7	46,7	57,5	55,3	50,1	51,4	64,0	124,5
Izvoz	2,6	5,1	7,4	8,4	5,2	5,8	11,1	6,1	24,2	13,8	9,0	19,5	23,5	120,7
Končne zaloge	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,4	156,9	157,4	161,9	167,7	165,3	98,6
Domača poraba	134,0	147,5	116,7	104,2	111,8	124,2	126,9	123,7	131,7	129,1	139,1	148,3	162,0	109,2
- krma	97,2	113,9	78,8	69,0	79,4	85,3	88,3	87,7	95,2	88,8	95,6	97,9	109,3	111,6
- seme	5,0	4,7	4,4	4,5	4,3	4,6	5,0	4,8	5,1	5,2	5,3	5,6	5,5	98,5
- industrijski nameni	26,9	23,3	28,2	25,7	23,4	28,4	27,9	25,5	25,9	29,4	32,2	38,4	40,7	106,0
- izgube	3,4	3,9	3,8	3,5	3,1	4,3	4,1	4,0	4,0	3,7	4,1	4,5	4,5	99,5
- poraba za prehrano	1,4	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,7	1,5	1,9	1,9	1,9	2,1	109,0
Poraba za prehrano**	1,1	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,1	1,4	1,4	1,5	1,6	109,0
Poraba na prebivalca (kg)	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7	0,8	108,7
Stopnja samooskrbe (%)	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	73,7	82,4	73,6	

* Začasni podatki. ** V ekvivalentu moke.

Vir: SURS, KIS

2.1.8 Odkupne in institucionalne cene žita

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Povprečna letna odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica, brez semenske	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	148,0	187,8	126,8
Ječmen, krmni	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	125,4	168,3	134,2
Koruzna v zrnju, brez semenske	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	124,9	207,9	166,4
Sezonska odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica (SURS)*	101,7	134,2	190,5	194,6	172,1	159,7	161,4	129,6	149,0	153,2	156,5	145,9	182,7	125,2
Pšenica (ARSKTRP)**	112,6	126,7	196,0	194,3	184,3	164,1	167,5	138,9	152,2	161,4	168,4	153,7	189,1	123,0
Ječmen, krmni (SURS)*	101,9	114,0	179,9	179,4	171,3	153,3	132,7	131,5	126,6	141,3	135,2	124,6	165,2	132,6
Koruzna v zrnju (SURS)***	93,6	164,6	157,3	205,3	144,1	114,5	131,3	124,9	140,1	145,6	119,5	122,3	212,6	173,9
Intervencijska cena (EUR/t)														
Pšenica, rž, ječmen in koruzna	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3

* Tehtano povprečje odkupnih cen julij–september (SURS).

** Tehtano povprečje odkupnih cen pšenice, ki jih ARSKTRP posredujejo odkupovalci, ki so v preteklem letu odkupili/prevzeli več kot tisoč ton pšenice; podatki za čas žetve.

*** Tehtano povprečje odkupnih cen septembra, oktobra in novembra (SURS).

Vir: SURS, ARSKTRP (TIS), MKGP, preračuni KIS

2.2 Oljnice

Delež oljnic v vrednosti kmetijske pridelave, ki je bil po letu 2009 med 0,8 % in 1,5 %, se je v letu 2021 nekoliko povečal ter je znašal 1,1 % skupne vrednosti kmetijstva oziroma 2,0 % vrednosti rastlinske pridelave.

Pri pridelavi oljnic je v obdobju med 2010–2020 prišlo do pomembnih strukturnih sprememb, na katere je najpomembnejše vplival zmanjšan obseg pridelave oljnih buč (6.141 ha v 2010; 4.169 ha v 2020) in oljne ogrščice (5.303 ha v 2010; 3.306 ha v 2020) ter povečan obseg pridelave soje (109 ha v 2010; 1.637 ha v 2020). Po podatkih popisa se je v Sloveniji leta 2020 s pridelavo oljnic ukvarjalo nekaj manj kot 5.700 kmetijskih gospodarstev, ki so oljnice pridelovali na okoli 10 tisoč ha njiv. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je število kmetijskih gospodarstev s pridelavo zmanjšalo za 41 %, površina oljnic pa za 17 %. V primerjavi z letom 2000 se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za 45 %, medtem ko se je površina oljnic povečala za več kot trikrat. Povprečna površina oljnic v obdelavi kmetijskih gospodarstev se je v obdobju med letoma 2010 in 2020 povečala za 41 % (z 1,21 ha/KMG v 2010 na 1,71 ha/KMG v 2020), v primerjavi z letom 2000 pa se je povečala za več kot šestkrat (leta 2020: 0,22 ha/KMG).

Preglednica 6: Kmetijska gospodarstva s pridelavo oljnic; 2000–2020

	2000	2010	2020	Indeks 2020/10	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
	Oljnice				Buče za olje			
Število kmetijskih gospodarstev	10.360	9.717	5.696	58,6	10.192	8.946	4.648	52,0
- delež v vseh KMG (%)	12,0	13,0	8,3		11,8	12,0	6,8	
Površina (ha)	2.320	11.787	9.733	82,6	2.147	6.141	4.169	67,9
- delež na njivah in vrtovih (%)	1,4	6,9	5,5		1,3	3,6	2,4	
Površina na KMG (ha)	0,22	1,21	1,71	140,9	0,21	0,69	0,90	130,7
	Oljna ogrščica in repica				Soja			
Število kmetijskih gospodarstev	70	1.140	587	51,5	49	77	411	533,8
- delež v vseh KMG (%)	0,1	1,5	0,9		0,1	0,1	0,6	
Površina (ha)	122	5.303	3.306	62,3	28	109	1.637	1.501,8
- delež na njivah in vrtovih (%)	0,1	3,1	1,9		0,0	0,1	0,9	
Površina na KMG (ha)	1,74	4,65	5,63	121,1	0,57	1,42	3,98	281,4

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

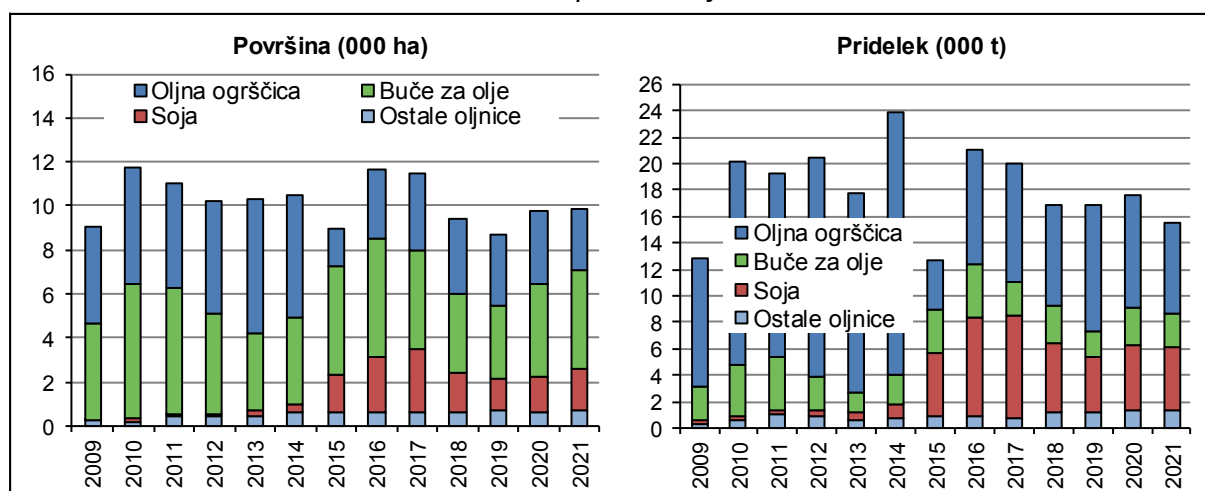
Kmetijska gospodarstva so v Sloveniji v letu 2020 oljno ogrščico pridelovala v povprečju na 5,63 ha njiv (2010: 4,65 ha/KMG), oljne buče na 0,90 ha njiv (2010: 0,69 ha/KMG) in sojo na 3,98 ha njiv (2010: 1,42 ha/KMG).

Po letu 2010 se je delež oljnic na njivah zmanjševal in je v letu 2020 znašal 5,5 %. V letu 2021 se je povečal na 5,6 %, vendar je kljub temu ostal pod povprečjem zadnjih petih let. Manjši je tudi delež kmetijskih gospodarstev, ki se ukvarjajo s pridelavo oljnic. V obdobju 2010–2020 se je zmanjšal za 4,7 odstotne točke (leta 2010: 13,0 %; leta 2020: 8,3 %).

Obseg njiv, namenjen oljnicam, se zadnji dve leti povečuje, smeri sprememb površine posameznih oljnic pa so bile tudi v letu 2021 dvosmerne. Zmanjšala se je površina oljne ogrščice (–15 %), medtem ko so se površine drugih pomembnejših oljnic povečale. Oljne buče so pospravili z 8 % več njiv kot v letu 2020, več je bilo na njivah tudi soje (+16 %) in sončnic (+19 %), površine drugih oljnic pa so ostale blizu ravni leta prej. V setveni strukturi so do leta 2015 prevladovali oljna ogrščica in oljne buče, ki so v obdobju 2010–2014 skupaj dosegale povprečno 94 % pospravljenih površin, po letu 2015 pa se je med najpomembnejšimi oljnicami

ustalila tudi soja. V obdobju 2017–2021 je bilo na njivah v povprečju 41 % oljnih buč, 33 % oljne ogrščice in 19 % soje.

Slika 9 : Površina in pridelok oljnic; 2009–2021

Vir: SURS

Po oceni SURS je bila letina oljnic 2021 skromnejša od predhodne, manjši kot v letu 2020 so bili hektarski pridelki vseh pomembnejših oljnic. Hektarski pridelok buč za olje je bil za 17 % manjši kot leto prej in za ravno toliko pod povprečjem zadnjih petih let, podobno smer je imela tudi letina oljne ogrščice in soje. Letina oljne ogrščice je bila od predhodne manjša za 5 % in za 6 % pod povprečjem zadnjih petih let, hektarski pridelok soje pa je bil v primerjavi z letom 2020 manjši za 17 % in za 14 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Hektarski pridelok sončnic je bil v primerjavi z letom prej manjši za 6 %, vendar je presegel povprečje zadnjih petih let (+ 11 %).

Skupni pridelok oljnic se je leta 2021 zaradi slabše letine kljub malo večji površini zmanjšal za 11 %, v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let pa je bilo pridelanih za 16 % manj oljnic.

Preglednica 7: Pridelava oljnic; 2020 in 2021

	Površina (ha)		Indeks	Pridelek (t/ha)		Indeks	Skupni pridelok (t)		Indeks
	2020	2021	2020/21	2020	2021	2020/21	2020	2021	2020/21
Oljinice skupaj, od tega:	9.733	9.874	101,4	1,8	1,6	87,4	17.567	15.575	88,7
- oljna ogrščica	3.306	2.806	84,9	2,6	2,5	95,5	8.521	6.905	81,0
- sončnice	354	420	118,6	2,9	2,7	94,2	1.018	1.138	111,8
- soja	1.637	1.893	115,6	3,1	2,5	83,0	5.011	4.811	96,0
- oljne buče	4.169	4.491	107,7	0,7	0,6	83,5	2.775	2.495	89,9

Vir: SURS

V letu 2021 so se zvišale povprečne odkupne cene vseh pomembnejših oljnic. Povprečna odkupna cena oljnih buč je bila višja za 10 %, oljne ogrščice za 41 % in je bila s 455 EUR/t najvišja do zdaj, povprečna odkupna cena soje pa je bila s 507 EUR/t za 58 % višja kot v letu prej in tudi najvišja do zdaj.

Preglednica 8: Odkupne cene oljnic; 2017–2021

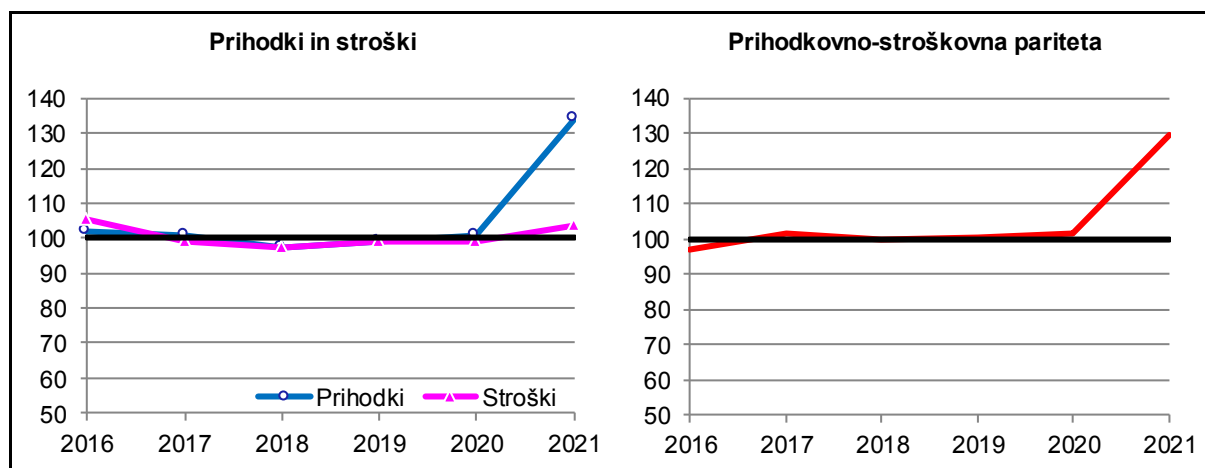
Odkupne cene (EUR/t)	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Oljna ogrščica	320	306	316	323	455	141,1
Oljne buče	2.430	1.991	2.746	2.782	3.065	110,2
Soja	319	311	294	322	507	157,7

Vir: SURS

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci oljnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, ki se je leta 2021 zvišalo s 50 % na 55 %. Ob tem lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Gospodarske razmere na trgu z oljno ogrščico so se zaradi izrazito višjih odkupnih cen izboljšale. Stroški pridelave ob spravilu letine 2021 so se v primerjavi z letom prej zvišali za 5 %, prihodki pa so bili ob predpostavki nespremenjenega obsega pridelave in nižjih neposrednih plačil (osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento ter vračilo trošarine) zaradi izrazitega zvišanja odkupnih cen za 33 % višji kot v enakem obdobju leta 2020.

Slika 10: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Spremembe cen proizvodnih sredstev so bile dvosmerne ter so vplivale na zvišanje stroškov domačih strojnih storitev (+11 %), najetih storitev (+7 %), sredstev za varstvo rastlin (+4 %) in domačega dela, ki so se zaradi rasti plač povišali za približno 5 %, stroški drugih inputov pa so ostali na ravni leta prej (stroški gnojil in semena). Pomembno nižji kot v letu prej so bili zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj stroški zavarovanja pridelka (–10 %). Prihodkovno-stroškovna pariteta se je zaradi večjega zvišanja odkupnih cen v primerjavi z zvišanjem stroškov pridelave izboljšala in dvignila visoko nad povprečje zadnjega petletnega obdobja. Ocenjujemo, da so bili ekonomski rezultati pri pridelavi oljne ogrščice kljub slabši letini zaradi višjih odkupnih cen daleč najboljši v zadnjih letih.

2.2.1 Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Oljnice, skupaj	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	9.733	9.874	101,4
Oljna ogrščica	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	3.306	2.806	84,9
Sončnice	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	354	420	118,6
Soja	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	1.637	1.893	115,6
Buče za olje	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	4.169	4.491	107,7
Druge oljnice*	13	31	52	82	194	364	436	425	305	355	413	267	264	98,9
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Oljnice, skupaj	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,6	87,4
Oljna ogrščica	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	2,6	2,5	95,5
Sončnice	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	2,9	2,7	94,2
Soja	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	3,1	2,5	83,0
Buče za olje	0,59	0,63	0,70	0,56	0,46	0,58	0,69	0,76	0,56	0,75	0,60	0,67	0,56	83,5
PRIDELEK (t)														
Oljnice, skupaj	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	17.567	15.575	88,7
Oljna ogrščica	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	8.521	6.905	81,0
Sončnice	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	1.018	1.138	111,8
Soja	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	5.011	4.811	96,0
Buče za olje	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	2.775	2.495	89,9
Druge oljnice*	:	51	99	47	142	240	337	314	267	339	356	242	226	93,4
ODKUP (t)														
Oljnice, skupaj	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	9.855	7.701	78,1
Oljna ogrščica	7.155	9.132	8.333	9.248	9.246	8.957	3.595	6.452	5.414	5.330	7.925	6.761	4.378	64,8
Buče za olje	197	283	358	318	116	97	192	321	346	394	88	210	180	85,7
Soja	:	:	:	:	103	324	1.459	1.893	2.878	2.385	2.333	2.879	3.120	108,4
ODKUPNE CENE (EUR/t)														
Oljna ogrščica	255	273	422	450	358	307	364	327	320	306	316	323	455	141,1
Buče za olje	2.610	3.112	2.998	2.938	2.834	3.378	3.775	2.956	2.430	1.991	2.746	2.782	3.065	110,2
Soja	:	:	:	:	382	322	293	315	319	311	294	322	507	157,7

: ni podatka.

* Po ocenah prevladuje konoplja.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.3 Krompir

Pridelava krompirja je po prvih ocenah v letu 2021 k vrednosti kmetijstva prispevala 1,5 %, kar je za 0,2 odstotne točke manj kot v letu prej, prispevek krompirja k vrednosti rastlinske pridelave pa se je zmanjšal s 2,9 % na 2,7 %. Gibanje deležev vrednosti krompirja je bilo v obdobju 2009–2020 med 1,3 % in 2,0 % vrednosti kmetijstva ter med 2,3 % in 3,8 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 s pridelavo krompirja ukvarjalo nekaj več kot 16,5 tisoč gospodarstev, ki so krompir pridelovali na slabih 3 tisoč ha njiv. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je še bolj kot površina, namenjena pridelavi krompirja (–28 %), zmanjšalo število gospodarstev (–58 %), zaradi tega pa se je pomembno povečala povprečna površina krompirja na gospodarstvo (leta 2010: 0,10 ha/KMG; leta 2020: 0,18 ha/KMG).

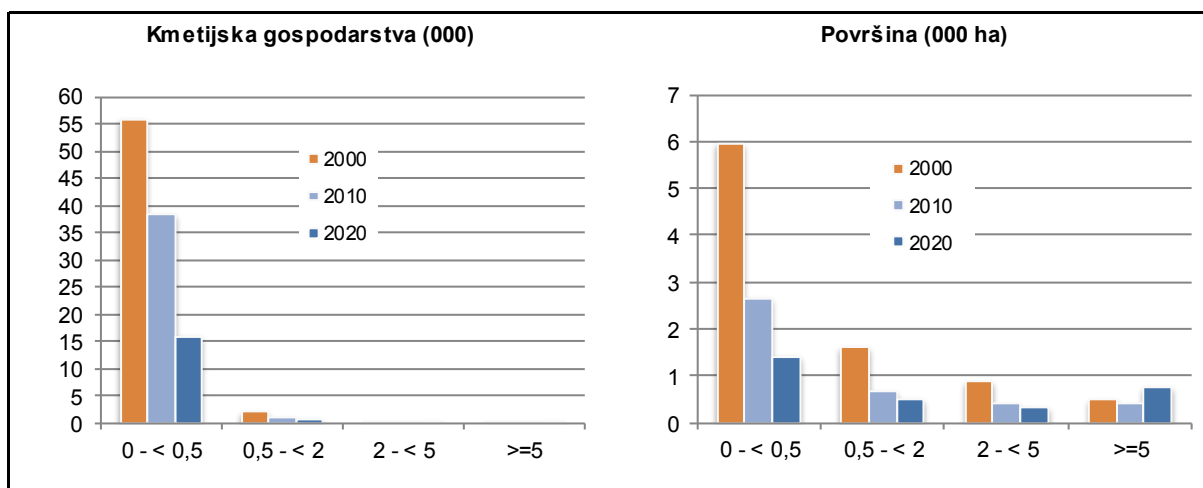
Preglednica 9: Kmetijska gospodarstva s pridelavo krompirja; 2000–2020

Krompir	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
Število kmetijskih gospodarstev	58.364	39.424	16.551	42,0
- delež v vseh KMG (%)	67,5	52,8	24,2	
Površina (ha)	8.952	4.125	2.969	72,0
- delež na njivah in vrtovih (%)	5,2	2,4	1,7	
Površina na KMG (ha)	0,15	0,10	0,18	171,4

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je število gospodarstev s pridelavo krompirja zmanjšalo v velikostnih razredih do 5 ha njiv, povečalo pa v velikostnih razredih nad 5 ha njiv.

Slika 11: Število kmetijskih gospodarstev in površina krompirja po velikostnih razredih njiv; 2000–2020

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev)

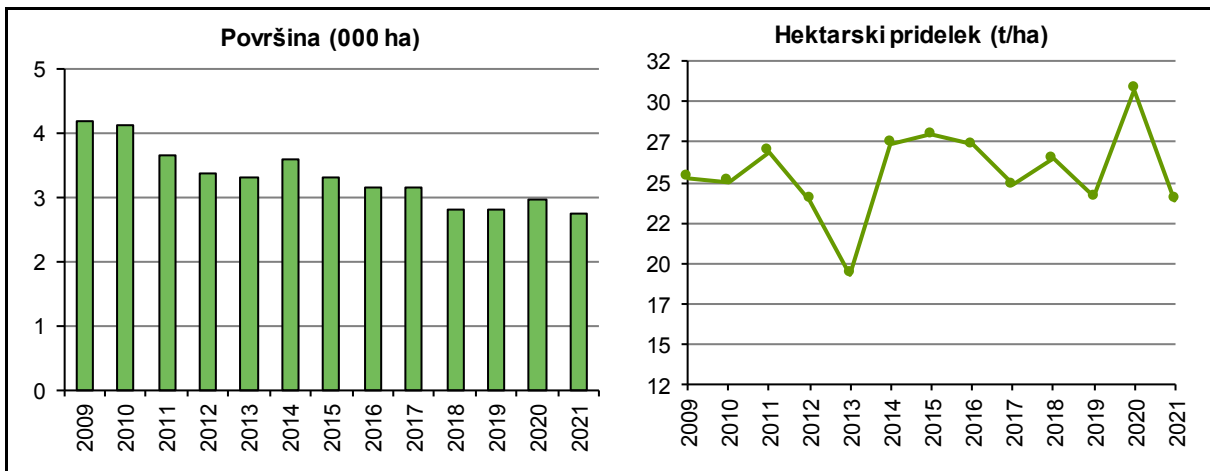
Največ kmetijskih gospodarstev je prenehalo pridelovati krompir v velikostnem razredu do 0,5 ha njiv (–59 %), nekoliko manj intenzivno je bilo zmanjšanje kmetijskih gospodarstev v velikostnih razredih od 0,5 ha do 5 ha njiv (–29 %). Obratno je bilo v velikostnih razredih nad 5 ha njiv, kjer se je število kmetijskih gospodarstev povečalo za 43 %. Podobno gibanje je imela tudi površina, ki se je v velikostnih razredih do 5 ha zmanjšala za 40 % (za 1.483 ha), medtem ko se je v velikostnih razredih 5 ha in več povečala za 80 % (za 327 ha). Povprečna površina na kmetijsko gospodarstvo se je v povprečju povečala, v velikostnih razredih do

vklučno 5 ha je bila večja za 44 % (leta 2010: 0,09 ha/KMG; leta 2020: 0,14 ha/KMG), medtem ko je bila v velikostnih razredih nad 5 ha večja za 26 % (leta 2010: 8,9 ha/KMG; leta 2020: 11,1 ha/KMG).

Trend zmanjševanja krompirja v setveni sestavi njiv, ki je v Sloveniji opazen že vse od leta 2000, se je v letih 2018–2020 ustavil. V letu 2021 je bil krompir posejan na 1,6 % njiv, kar je 0,1 odstotne točke manj kot v letu prej.

Površina, namenjena pridelavi krompirja, se je po dolgoletnem krčenju njiv s krompirjem v letu 2020 povečala, nato pa se je v letu 2021 ponovno zmanjšala. V letu 2021 je bilo pospravljenih približno 2,7 tisoč ha površin, kar je 8 % manj kot v letu prej in ravno toliko pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Slika 12: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2009–2021

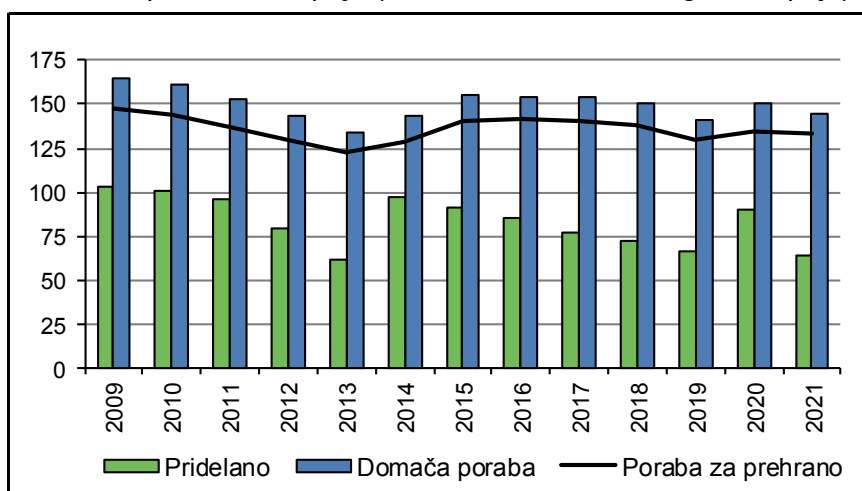
Vir: SURS

Po statističnih podatkih je bil hektarski pridelok v letu 2021 za 23 % manjši v primerjavi z lansko rekordno letino in za 11 % pod povprečjem obdobja 2016–2020. Skupna pridelava krompirja je bila zaradi slabše letine s 64 tisoč tonami za 29 % manjša kot v letu 2020 in za skoraj petino pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Prek evidentiranih tržnih poti, ki jih spremlja SURS (odkup in dovoz na tržnice), je bilo leta 2021 prodanih okoli 10,7 tisoč ton krompirja, kar je 15 % manj kot v letu prej in za 23 % več od povprečja obdobja 2016–2020. Prek odkupa in dovoza na tržnice se je v letu 2021 prodalo 17 %, v letu 2020 pa 14 % pridelanega krompirja.

Poraba krompirja v Sloveniji, ki je v obdobju 2009–2021 obsegala med 134 in 165 tisoč ton, je že ves čas večja od pridelave, v letu 2021 je po prvih ocenah znašala 145 tisoč ton. V letu 2021 je bilo uvoženih približno 99 tisoč ton krompirja, od tega 62 % v obliki predelanih proizvodov. Skupni uvoz krompirja se je v letu 2021 zmanjšal za 3 %. Uvoženega je bilo manj jedilnega krompirja (–27 %), večji pa je bil uvoz predelane (+16 %) in semenskega krompirja (+3 %). Izvoz krompirja se je leta 2021 že drugo leto zapored zmanjšal. Izvoženih je bilo približno 27 tisoč ton krompirja, kar je za petino manj kot v letu 2020, vendar še vedno 7 % nad povprečjem obdobja 2016–2020. Pomembno manjši je bil izvoz jedilnega krompirja (–27 %), manjši pa je bil tudi izvoz predelane (–9 %) in semenskega krompirja (–48 %). Negativna bilanca zunanje trgovine (izvoz-uvoz) se je leta 2021 povečala, medtem ko se je negativna zunanjetrgovinska bilanca pri svežem krompirju zaradi pomembno manjšega uvoza svežega krompirja (posledica slabe letine tudi drugod po EU) zmanjšala.

Slika 13: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2009–2021

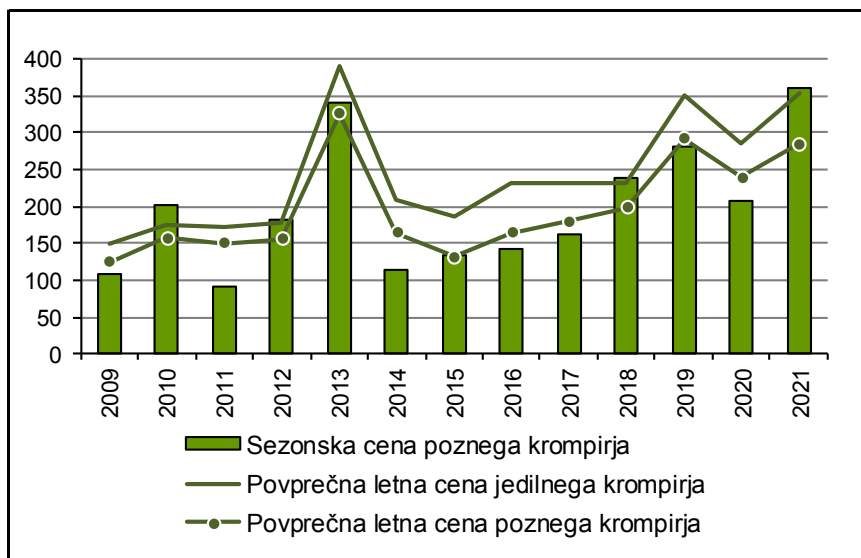
Vir: SURS, KIS

Manjši obseg pridelave in večji negativni saldo zunanje trgovine sta vplivala na manjšo stopnjo samooskrbe s krompirjem (svež in predelan) v letu 2021. Stopnja samooskrbe se je znižala s 60 % na 44 % in je bila za 8 odstotnih točk pod ravniyo zadnjih petih let. Stopnja samooskrbe s krompirjem med leti precej niha ter je v obdobju 2009–2020 gibala med 46 % in 67 %. Podobno se je v letu 2021 znižala tudi stopnja samooskrbe s svežim krompirjem, ki je bila 68-odstotna, kar je 15 odstotnih točk manj kot leta 2020.

V preteklih letih se je bilo opazno zmanjševala poraba krompirja, kar se je v letu 2020 ustavilo. V letu 2021 je poraba krompirja za prehrano ostala na ravni leta prej (približno 133 tisoč ton). V primerjavi z začetkom tega stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2017–2021 porabilo v povprečju 12 % manj krompirja, pri čemer je bila poraba svežega krompirja za 30 % manjša, poraba predelanega krompirja pa se je povečala za 76 %. Prebivalec Slovenije je v letu 2021 v povprečju porabil 63 kg krompirja (–1 %), od tega 39 kg svežega (–11 %).

V zadnjih letih prihaja do velikih medletnih in sezonskih nihanj odkupnih cen krompirja, ki so večinoma odvisne od cen na evropskem trgu. V letu 2021 so bile cene krompirja močno nadpovprečne. Povprečna letna odkupna cena jedilnega krompirja je bila s 354,8 EUR/t za 24 % višja v primerjavi z letom 2020 in 33 % nad povprečjem zadnjih petih let. Povprečna letna cena poznega jedilnega krompirja, ki ima v odkupu približno 70-odstotni delež, se je na letni ravni zvišala za 19 %. Še izraziteje kot na letni ravni so se zvišale odkupne cene krompirja na sezonski ravni. Povprečna sezonska odkupna cena poznega krompirja (september–november), t. i. sezonska cena, se je v primerjavi z enakim obdobjem leta prej zvišala za 74 % in je bila za 75 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Slika 14: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Trg krompirja v EU, razen pridelave krompirja za predelavo v škrob, ni enotno urejen s tržnim redom. V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci krompirja od leta 2015 pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, ki se je leta 2021 zvišalo s 50 % na 55 %. Poleg tega imajo pridelovalci možnost pridobiti povračilo dela plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki je od sredine leta 2009 70-odstotno (prej 50-odstotno).

V letu 2021 je bilo slovenskim pridelovalcem krompirja zaradi posledic epidemije covid-19 v letu 2020 (izpad dohodka pri pridelavi jedilnega krompirja kot posledica nezmožnosti prodaje, povečanih stroškov skladiščenja in padca cen) v skladu s Sporočilom Komisije³ dodeljeno finančno nadomestilo v višini 1.200 EUR/ha prijavljenih površin jedilnega krompirja⁴.

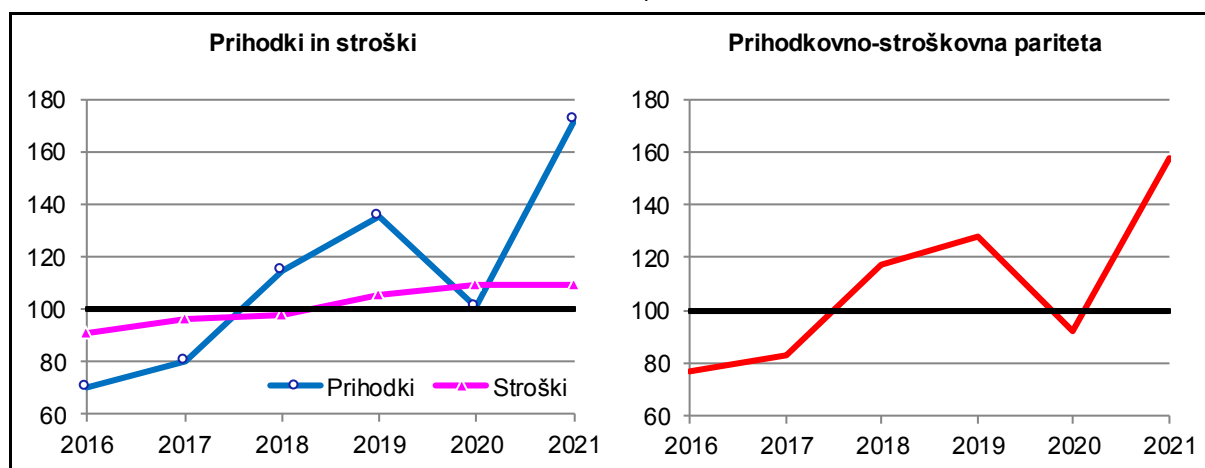
Tudi pri pridelavi krompirja ekonomske razmere med leti zelo nihajo. Leta 2021 je bila zaradi slabe letine v Sloveniji in drugod po Evropi ponudba krompirja manjša in cene posledično pomembno višje kot v letu prej. Odkupne cene so bile tako v jesenskih mesecih leta 2021 kot na povprečni letni ravni višje kot leto prej. V povprečju je bila odkupna cena poznega krompirja v jesenskem času, t. i. sezonska cena, za kar 74 % višja kot v enakih mesecih leta prej.

Na podlagi modelnih izračunov ocenjujemo (stroški v času spravila ne vključujejo stroškov skladiščenja), da je bila pridelava poznega krompirja letine 2021 ob upoštevanju nespremenjene košarice inputov stroškovno na ravni predhodne letine.

³ Sporočilo Komisije Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu covid-19 (2020/C 91 I/01).

⁴ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pridelovalcem jedilnega krompirja zaradi posledic drugega vala epidemije covid-19 za obdobje od 1. oktobra do 31. marca 2021.

Slika 15: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V povprečju skoraj nespremenjene stroške pridelave krompirja so leta 2021 najbolj zaznamovale nižje cene semena (–13 %) po eni ter precej višji stroški domačih strojnih storitev (+12 %), sredstev za varstvo (+4 %) in gnojil (+3 %) po drugi strani. Nižji so bili tudi zaradi večjega sofinanciranja premijskih stopenj stroški zavarovanja (–10 %), ki imajo v strukturi stroškov krompirja le približno 2-odstotni delež. Cenovno-stroškovno razmerje pri pridelavi poznega krompirja, ki je v zadnjih letih izredno spremenljivo, se je v letu 2021 zaradi pomembno višjih odkupnih cen krompirja ob skoraj nespremenjenih stroških pridelave izrazito izboljšalo. Ocenjujemo, da se ekonomski rezultati pridelovalcev v letu 2021 kljub višjim odkupnim cenam zaradi slabe letine niso tako izrazito izboljšali, kot kaže prihodkovno-stroškovna pariteta. Ekonomski rezultati pridelave krompirja so verjetno kljub slabši letini še vedno dobri.

2.3.1 Pridelava krompirja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Krompir skupaj	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	2.969	2.734	92,1
Krompir, brez semenskega	4.138	4.076	3.590	3.341	3.265	3.562	3.284	3.136	3.137	2.787	2.767	2.943	2.708	92,0
- zgodnji	540	579	510	481	551	597	551	521	521	463	460	213	196	92,0
- pozni	3.598	3.497	3.080	2.860	2.714	2.965	2.733	2.615	2.616	2.324	2.307	2.730	2.512	92,0
Krompir, semenski	37	48	50	45	42	38	35	28	28	25	29	26	26	100,0
- od tega potrjen	37	40	48	42	38	29	21	30	30	31	27	25	26	102,4
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krompir skupaj	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	30,3	23,4	77,4
Krompir, brez semenskega	24,8	24,6	26,5	23,5	18,8	27,0	27,4	26,9	24,4	26,0	23,6	30,3	23,5	77,4
- zgodnji	20,3	20,3	22,0	21,3	18,7	23,4	22,7	22,3	19,7	20,9	18,9	21,8	18,4	84,8
- pozni	25,5	25,3	27,3	23,8	18,8	27,7	28,4	27,8	25,3	27,0	24,6	31,0	23,8	77,0
Krompir, semenski	23,1	20,0	19,3	20,1	17,2	16,8	26,5	21,8	22,1	20,5	19,1	24,6	19,9	80,8
PRIDELEK (t)														
Krompir skupaj	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	89.879	64.042	71,3
Krompir, brez semenskega	102.570	100.249	95.213	78.348	61.434	96.181	90.110	84.296	76.457	72.404	65.404	89.239	63.525	71,2
- zgodnji	10.978	11.738	11.220	10.251	10.319	13.999	12.483	11.623	10.266	9.665	8.678	4.634	3.615	78,0
- pozni	91.592	88.511	83.993	68.097	51.115	82.182	77.627	72.673	66.191	62.739	56.726	84.605	59.910	70,8
Krompir, semenski	855	959	966	905	721	638	926	611	618	513	554	640	517	80,8
- od tega potrjen	856	902	1.217	1.107	869	655	476	712	714	767	520	708	548	77,4

Vir: SURS, preračuni KIS, KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2021)⁵

⁵ <https://www.gov.si/teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

2.3.2 Evidentirana prodaja krompirja (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE	6.550	7.902	7.124	5.875	4.626	5.629	6.221	5.219	7.290	8.443	9.775	12.629	10.667	84,5
Odkup	5.671	7.100	6.365	5.220	4.122	z	z	z	z	z	z	z	z	
Krompir, brez semenskega	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	11.953	9.957	83,3
- zgodnji	750	947	1.100	1.142	1.063	1.807	1.678	1.207	2.235	1.847	2.490	3.320	3.443	103,7
- pozni	4.152	5.423	4.395	3.337	2.386	3.132	3.919	3.278	4.302	5.875	6.514	8.634	6.515	75,5
Krompir, semenski	769	731	870	742	673	z	z	z	z	z	z	z	z	
Dovoz na živilske trge	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	411	428	104,2

z – zaupno.

Vir: SURS

2.3.3 Odkupne cene krompirja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
EUR/t														
Krompir, brez semenskega	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	286,8	354,8	123,7
- zgodnji	281,8	270,6	251,2	242,8	537,7	288,3	315,7	418,7	330,9	343,5	510,0	410,2	486,4	118,6
- pozni	123,9	156,8	150,8	155,2	326,7	164,5	131,1	164,3	180,1	197,9	291,5	239,3	285,2	119,2
Sezonska cena*	107,8	202,5	90,0	181,4	342,5	113,8	133,1	142,1	163,6	237,7	282,1	208,3	362,0	173,8
Krompir, semenski	309,2	440,4	449,0	437,6	466,6	z	z	z	z	z	z	z	z	

z – zaupno.

* Tehtano povprečje odkupnih cen jedilnega krompirja septembra, oktobra in novembra.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.3.4 Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
KROMPIR SKUPAJ (brez škroba)														
Pridelano	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	66,0	89,9	64,0	71,3
Uvoz	65,2	63,9	69,9	66,8	74,3	69,5	70,6	78,7	90,2	99,5	114,5	102,7	99,4	96,8
Izvoz	2,5	5,6	14,9	8,1	8,2	10,0	9,4	11,0	16,5	23,9	42,2	34,5	27,4	79,5
Spremembe zalog	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	-3,2	7,9	-9,0	
Domača poraba	164,7	160,9	152,8	143,8	134,3	143,5	154,7	154,5	154,6	150,5	141,4	150,1	145,1	96,6
- krma	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	1,6	4,0	1,6	39,6
- seme	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	7,0	7,4	6,8	92,1
- izgube	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	3,3	4,5	3,2	71,3
- poraba za prehrano	147,0	144,1	136,3	130,1	122,7	128,6	140,8	141,4	140,5	137,6	129,5	134,2	133,4	99,4
Poraba na prebivalca (kg)	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	62,0	63,9	63,3	99,1
Stopnja samooskrbe (%)	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	46,6	59,9	44,1	
SVEŽ KROMPIR														
Pridelano	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	72,9	66,0	89,9	64,0	71,3
Uvoz	22,4	18,8	28,7	21,3	31,2	27,1	23,9	30,2	39,6	42,0	57,0	49,2	37,3	75,9
Izvoz	0,5	2,7	12,0	4,8	2,7	5,2	4,3	7,3	5,7	16,3	30,4	22,0	16,0	72,9
Spremembe zalog	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	-2,0	3,2	7,9	-9,0	
Domača poraba	123,9	118,7	114,5	101,7	96,6	105,9	113,1	109,8	114,7	100,6	95,8	109,1	94,4	86,5
- krma	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	2,2	1,6	4,0	1,6	39,6
- seme	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	7,0	7,0	7,4	6,8	92,1
- izgube	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	3,6	3,3	4,5	3,2	71,3
- poraba za prehrano	106,3	101,8	98,1	88,0	85,0	91,0	99,2	96,6	100,6	87,8	83,8	93,1	82,7	88,8
Poraba na prebivalca (kg)	52,0	49,7	47,8	42,8	41,3	44,1	48,1	46,8	48,7	42,4	40,1	44,3	39,3	88,5
Stopnja samooskrbe (%)	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	68,9	82,4	67,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.4 Hmelj

Pridelava hmelja od leta 2009 naprej predstavlja od 0,4 % do 1,5 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje oziroma od 0,7 % do 2,7 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev se je s pridelavo hmelja v letu 2020 ukvarjalo 127 kmetijskih gospodarstev, ki so imela hmelj na 1.457 ha. Tudi v hmeljarstvu je opazna koncentracija pridelave, čeprav manj intenzivna kot v obdobju med popisoma 2000 in 2010. V obdobju od leta 2010 se je število gospodarstev, ki pridelujejo hmelj, zmanjšalo za 6 %, površina hmeljišč pa za 2 %. Povprečna površina, zasajena s hmeljem, na gospodarstvo se je glede na leto 2010 povečala za 4 %, glede na leto 2000 pa za več kot 60 %. V letu 2020 so tako kmetijska gospodarstva, ki pridelujejo hmelj, v povprečju obdelovala 11,5 ha hmeljišč.

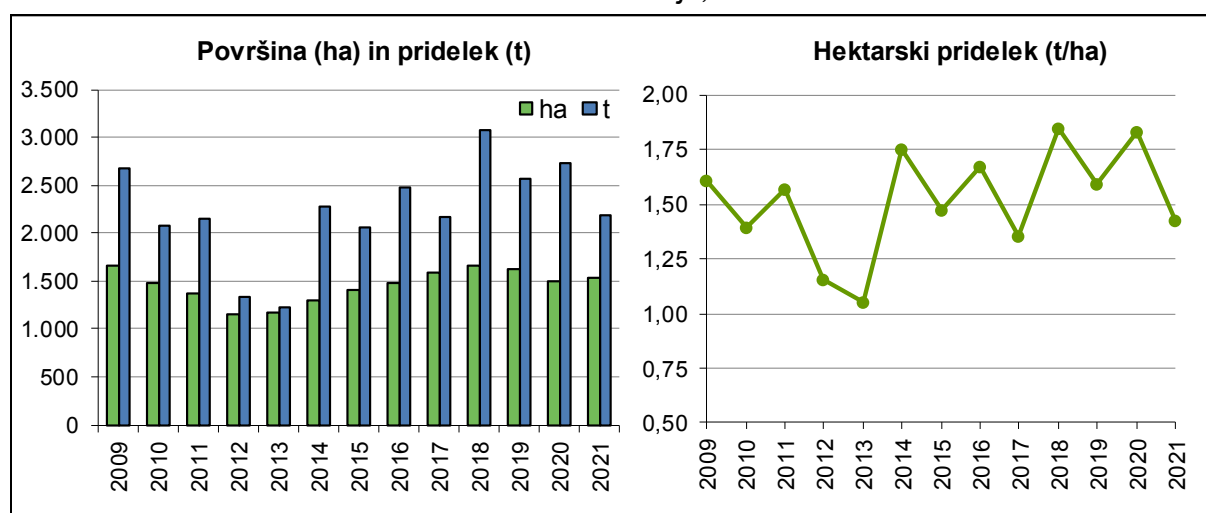
Preglednica 10: Kmetijska gospodarstva s pridelavo hmelja; 2000–2020

Hmelj	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
Število kmetijskih gospodarstev	207	135	127	94,1
- delež v vseh KMG (%)	0,2	0,2	0,2	
Površina (ha)	1.476	1.488	1.457	97,9
- delež na njivah in vrtovih (%)	0,9	0,9	0,8	
Površina na KMG (ha)	7,1	11,0	11,5	104,1

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

Pridelovalna površina hmelja se je po dveh letih zmanjševanja v letu 2021 nekoliko povečala in je obsegala 1.535 ha, kar je 3 % več kot v letu prej in 2 % pod povprečjem površine pred začetkom velike krize v hmeljarskem sektorju (2005–2009). Obseg hmeljišč se je od leta 2013 povečeval, potem ko se je pridelovalna površina v letih 2010–2012 zaradi velikih ekonomskih težav v hmeljarstvu zmanjševala.

Slika 16: Pridelava hmelja; 2009–2021

Vir: SURS

Letina hmelja 2021 je bila predvsem zaradi pojavljanja toče slabša od izredno dobre letine leta pred tem. Pridelano je bilo za petino hmelja manj kot v letu prej, pridelava je bila s približno 2.200 tonami hmelja za 16 % manjša od povprečja zadnjih petih let (2016–2020). Hmeljarji imajo v zadnjih letih tudi mnogo težav z novo boleznijo, to je hudo viroidno zakrnelostjo hmelja.

Povprečna odkupna cena hmelja se je v letu 2021 že drugo leto zapored znižala in je bila 5 % nižja kot v letu prej, ostaja pa na ravni povprečja zadnjih petih let.

V letu 2021 so se po podatkih IHGC razmere na svetovnem trgu s hmeljem zaradi posledic ukrepov za zaježitev covid-19 (zaprtje gostinskih ponudb in omejevanje kulturno-športnih prireditev) nekoliko izboljšale. Zaradi večje porabe piva se je povečalo povpraševanje po hmelju, kar se je izrazilo tudi na slovenskem izvozu hmelja, ki je bil 18 % večji kot v letu 2020, še vedno pa za 11 % pod povprečjem zadnjih petih let. Leta 2021 je zunanjetrgovinska bilanca (izvoz-uvoz) znašala 1.840 ton, kar je za petino več kot leta 2020, vendar še vedno 22 % pod povprečjem zadnjih petih let.

V skladu s spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci hmelja na podlagi dodeljenih plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi pridelovalci hmelja upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je v letu 2021 povečalo s 50 % na 55 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 % trošarine).

2.4.1 Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRIDELAVA														
Površina (ha)	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	1.489	1.535	103,1
Hektarski pridelek (t/ha)	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	1,8	1,4	77,9
Pridelek (t)	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	2.723	2.186	80,3
ZUNANJA TRGOVINA (t)														
Izvoz	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.205	1.946	2.292	117,8
Uvoz	115	241	40	37	63	36	53	143	126	160	245	415	451	108,7
ODKUPNE CENE														
Hmelj (EUR/kg)	5,31	3,38	2,60	3,24	3,38	4,62	5,62	6,61	6,20	6,85	7,54	7,21	6,87	95,4

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5 Zelenjadnice

Pridelava zelenjadnic je v obdobju 2009–2020 k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevala od 3,8 % do 9,5 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa od 7,1 % do 16,8 %. Leta 2021 so imele zelenjadnice v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje 9,7 %, v vrednosti rastlinske pridelave pa 17,2 %, kar je največ do zdaj.

V Sloveniji pridelujejo zelenjadnice na številnih kmetijskih gospodarstvih. Pridelujejo jih za prodajo in tudi za lastno porabo. V obdobju med popisoma kmetijskih gospodarstev v letih 2010 in 2020 se je število gospodarstev s pridelavo zelenjadnic zmanjšalo na dobrih 36 tisoč oziroma za 13 %. V navedenem obdobju se je površina, namenjena zelenjadnicam, povečala skoraj za 150 %, s tem pa tudi povprečna površina v obdelavi posameznega kmetijskega gospodarstva, ki je skoraj trikrat tolikšna. Povprečno kmetijsko gospodarstvo je v letu 2020 zelenjadnice pridelovalo v povprečju na 15,5 arih njiv (2010: 5,4 ar; 2000: 4,2 ar).

Preglednica 11: Kmetijska gospodarstva s pridelavo zelenjadnic; 2000, 2010 in 2020

Zelenjadnice	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
Število kmetijskih gospodarstev	59.707	42.123	36.458	86,6
- delež v vseh KMG (%)	69,1	56,4	53,4	
Osnovna površina (ha)	2.532	2.276	5.659	248,6
- delež na njivah in vrtovih (%)	1,48	1,34	3,22	
Osnovna površina na KMG (ha)	0,04	0,05	0,16	287,3

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

Povečevanje površine zelenjadnic je pokazal tudi že popis tržnega vrtnarstva v letu 2019. Po podatkih tržnega popisa, ki se v Sloveniji praviloma izvaja vsaka tri leta, sta se število KMG in površina s tržno pridelavo zelenjadnic v letu 2019 v primerjavi z letom 2016 močno povečala. Kmetijskih gospodarstev s tržno pridelavo zelenjadnic je bilo leta 2019 1.584 (+25 %), pridelavi zelenjadnic za trg pa je bilo namenjenih dobro polovico več površin kot ob prejšnjem popisu.

Preglednica 12: Število kmetijskih gospodarstev ter osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2016 in 2019

Zelenjadnice, tržno vrtnarstvo	Skupaj		Indeks 2019/16	Na prostem		Indeks 2019/16	V zaščitenem prostoru		Indeks 2019/16
	2016	2019		2016	2019		2016	2019	
Število kmetijskih gospodarstev	1.264	1.584	125,3	1.227	1.531	124,8	460	493	107,2
Osnovna površina (ha)	1.836	2.826	153,9	1.729	2.720	157,3	106	105	98,9
Pridelovalna površina (ha)	2.251	3.488	155,0	2.124	3.350	157,7	127	138	108,4
Osnovna površina na KMG (ha)	1,45	1,78	122,8	1,41	1,78	126,1	0,23	0,21	92,3
Pridelovalna površina na KMG (ha)	1,78	2,20	123,7	1,73	2,19	126,4	0,28	0,28	101,2

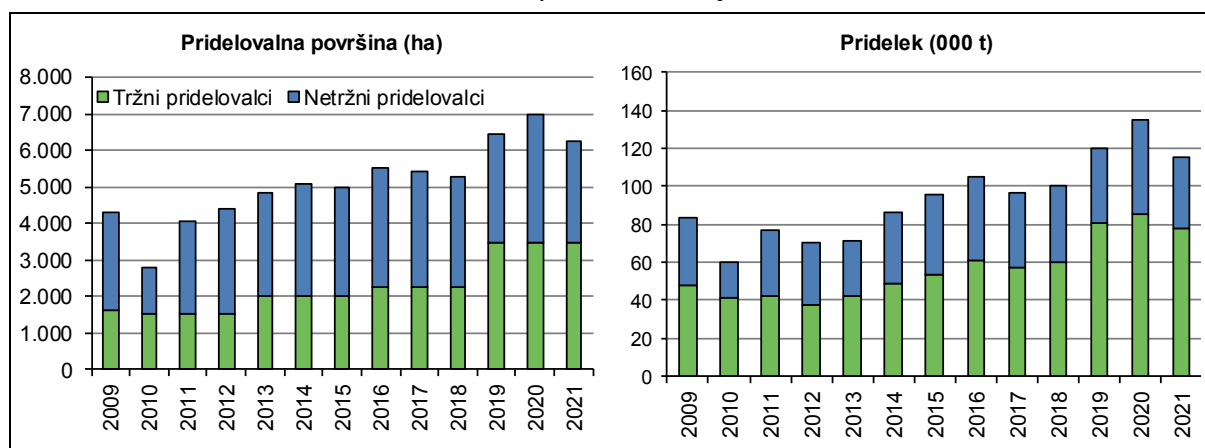
Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

V strukturi rabe njiv in vrtov so osnovne površine zelenjadnic v letih 2019–2021 obsegale 3,0 % 3,3 % in 2,9 %, kar je več kot v povprečju let (2014–2018), ko so zavzemale 2,5 %. Skupna pridelovalna površina zelenjadnic, ki je navadno za skoraj četrtno večja od osnovne površine, je leta 2021 obsegala 6,2 tisoč ha njiv. To je sicer za 11 % manj kot leto prej, ko je bila zaradi močno povečane površine zelenjadnic na kmetijskih gospodarstvih, ki naj bi bile praviloma namenjene za lastno porabo, rekordna. Veliko povečanje površin, namenjenih tržni pridelavi zelenjadnic, je bilo s popisom tržnega vrtnarstva ugotovljeno že v letu 2019 (+55 % v primerjavi s popisom 2016). Ponovno opozarjamo, da gre del povečanja zabeleženih površin zelo

verjetno na račun zelenjadnic, ki niso namenjene izključno za prehrano ljudi in prodajo ali se z njiv ne pospravijo v celoti (npr. repa, redkev, bučke, grah, radič).

Zaradi spremenljivih vremenskih razmer in njihovega vpliva na rast in razvoj zelenjadnic je bila letina v tej kmetijski panogi nekoliko slabša (–5 %) kot v nekoliko nadpovprečnem letu prej. Skupni hektarski pridelki so bili pri večini vrst manjši kot v letu 2020, povečali so se le pri paradižniku, česnu, radiču in endiviji, pri tržnih pridelovalcih pa so na hektar več kot v letu prej pridelali solatnih kumar, česna, stročjega fižola, endivije in radiča.

Slika 17: Površina in pridelek zelenjadnic; 2009–2021

Vir: SURS

V Sloveniji smo v letu 2021 zaradi manjših površin in slabše letine pridelali za 15 % manj zelenjadnic kot leta 2020, količina pridelanih zelenjadnic pa je bila kljub temu za 3 % večja od povprečja zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 13: Pridelava zelenjadnic; 2020 in 2021

	Površina (ha)		Indeks 2021/20	Pridelek (t/ha)		Indeks 2021/20	Skupni pridelek (t)		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Zelenjadnice skupaj, od tega:	6.983	6.223	89,1	19,4	18,5	95,4	135.244	114.955	85,0
- solata	931	781	83,9	15,8	15,7	99,2	14.718	12.248	83,2
- belo zelje	600	556	92,7	36,5	35,4	97,1	21.874	19.675	89,9
- radič in endivija	700	626	89,4	13,2	13,6	102,7	9.266	8.507	91,8
- čebula	486	441	90,7	24,5	23,8	97,3	11.912	10.514	88,3
- fižol za stročje	407	337	82,8	5,6	5,0	90,0	2.261	1.685	74,5
- bučka	278	255	91,7	25,9	19,6	75,7	7.214	5.010	69,4
- korenček	278	252	90,6	25,0	20,6	82,6	6.949	5.201	74,8
- paradižnik	256	211	82,4	40,0	41,6	103,9	10.238	8.771	85,7

Vir: SURS, preračuni KIS

Količina odkupljenih in na tržnicah prodanih zelenjadnic se zadnja leta povečuje, v letu 2021 je bila večja za 8 % in je zajela 32 % pridelka tržnih pridelovalcev zelenjadnic, kar je za 5 odstotnih točk več kot v letih 2016–2020 (28 %). V primerjavi z letom 2020 se je odkup zelenjadnic povečal za 8 % (na 22,1 tisoč t) in prodaja na tržnicah za 6 % (na 2,7 tisoč t).

Leta 2021 je bilo v sveži in predelani obliki porabljenih 260 tisoč ton zelenjave, kar je za 8 % manj kot leto prej in na ravni povprečja zadnjih petih let. Slovenija je neto uvoznica zelenjave. Leta 2021 je bilo uvoženih 177 tisoč ton zelenjave, od tega 52 % ali skoraj 92 tisoč ton sveže.

Preglednica 14: Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2017–2021

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Zelenjava** skupaj	15.360	21.053	20.029	26.067	31.835	169.424	166.321	177.943	172.107	176.764
Predelana zelenjava**	3.142	4.351	4.076	12.268	20.973	65.522	65.354	71.655	71.808	84.908
Sveža zelenjava**, od tega:	12.219	16.702	15.954	13.800	10.862	103.901	100.968	106.288	100.299	91.856
- solata	397	338	317	340	630	9.203	9.562	8.728	7.718	8.353
- zelje	468	546	578	498	253	4.508	4.493	5.106	4.416	4.791
- paradižnik	2.613	2.546	2.715	2.321	1.415	13.371	11.506	13.360	13.404	10.798
- paprika	2.411	3.058	3.304	2.363	1.384	11.736	11.824	11.908	10.998	10.581
- kumara	398	939	934	1.114	921	4.311	4.755	5.136	4.529	4.867
- bučka	281	471	555	963	1.534	2.805	3.324	3.789	3.932	4.647
- lubenica in melona	645	1.041	1.098	1.097	751	19.366	15.401	15.614	15.281	12.917
- čebula	2.299	5.476	3.487	2.107	1.242	13.320	13.820	14.968	12.286	11.064

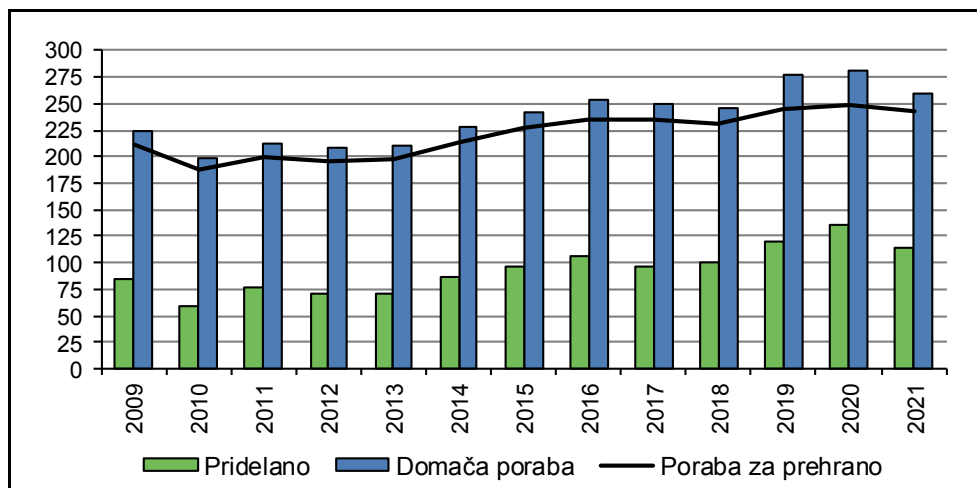
* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono.

Vir: SURS, preračuni KIS

Dolgoletni trend velikega povečevanja uvoza zelenjave se je v zadnjih letih nekoliko umiril. V letih 2018 in 2020 se je uvoz zelenjave na letni ravni celo nekoliko zmanjšal. Skupna količina uvožene zelenjave je bila v letu 2021 ponovno večja (+3 %), od tega je bilo sveže zelenjave iz uvoza za 8 % manj, uvoz predelane zelenjave pa je bil za 18 % večji. Izvoz zelenjave se je v primerjavi z letom 2020 povečal za 22 %, kar je posledica večjega izvoza predelanih proizvodov (+71 %), kjer gre zelo verjetno za ponovni izvoz predelane zelenjave. V količinski strukturi zunanje trgovine sveže zelenjave so najpomembnejše zelenjadnice: paradižnik, čebula, paprika, solata, lubenica ter melona, kumara in zelje.

Slika 18: Pridelava in poraba zelenjave (000 t; ekvivalent sveže zelenjave); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z zelenjavo ima v zadnjih letih trend povečevanja. Prve ocene za leto 2021 kažejo, da je stopnja samooskrbe z zelenjavo nekoliko nižja kot v rekordnem letu prej (48 %), po začasni oceni znaša 44 %. Za dve odstotni točki se je znižala tudi stopnja samooskrbe s svežo zelenjavo na 59 %. Zvišanje stopnje samooskrbe v letih 2019–2020 je bilo posledica povečanja površin zelenjadnic in tudi manjšega primanjkljaja v zunanji trgovini, na njeno zmanjšanje v letu 2021 pa je vplival manjši obseg pridelave. Poraba zelenjave ima trend rasti, ki se v zadnjih petih letih nekoliko umirja, v primerjavi z začetkom stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2017–2021 porabilo v povprečju 46 % več zelenjave, poraba sveže zelenjave pa je bila v tem obdobju večja za približno 39 %. Leta 2021 je prebivalec

Slovenije porabil nekoliko manj zelenjave kot v rekordnem letu 2020: pojedel je skupno 116 kg zelenjave (–2 %), od tega 85 kg sveže (–5 %).

Okvir 1: Zunanja trgovina s sadjem in zelenjavo

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Splošne metodološke podlage o zunanji trgovini so navedene v splošnem delu *poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva* v okvirju 6.

V pregledu po kmetijskih trgih so:

- na trgu s sadjem prikazani podatki o zunanji trgovini s svežim sadjem (v dejanski masi), v bilanci sadja pa tudi podatki o uvozu in izvozu svežega sadja in sadja skupaj (v ekvivalentu svežega sadja) ter
- na trgu z zelenjadnicami prikazani podatki o zunanji trgovini sveže zelenjave (v dejanski masi), v bilanci zelenjave pa tudi podatki o uvozu in izvozu sveže zelenjave in zelenjave skupaj (v ekvivalentu sveže zelenjave).

Seznam sadnih vrst, vključenih v pregled zunanje trgovine s sadjem, je enak sadnim vrstam, vključenim v bilanco sadja. Seznam vključenih sadnih vrst temelji na metodologiji Eurostata (2009) in se letno osvežuje s spremembami carinskih tarif po KN. Skupina **sveže sadje** vključuje načeloma carinske tarife iz poglavja 08 KN, in sicer iz tarifnih skupin 0801–0810. Med sveže sadje iz skupin 0801–0810 ne uvrščamo melon in lubenic iz skupine 0807, suhih banan (vključno pisang) iz tarifnih števil 08031090 in 08039090, suhih fig iz tarifne številke 08042090 in suhega grozdja iz podskupine 080620. Med sveže sadje spadajo tudi oluščeni lupinarji (oreški) iz poglavja 08, pri katerih se v bilancah pri preračunu v ekvivalent svežega sadja upošteva koeficient (1,3 in 1,4). Med **predelano sadje** so vključeni proizvodi iz tarifnih skupin 0811–0814, suhe banane (vključno pisang) iz tarifnih števil 08031090 in 08039090, suhe fige iz tarifne številke 08042090 in suho grozdje iz podskupine 080620, podskupina 110630 (moka, zdrob in prah iz proizvodov iz poglavja 08) ter nekateri proizvodi iz poglavja 20.

Seznam zelenjadnic, vključenih v pregled zunanje trgovine z zelenjavo, je enak zelenjadnicam, vključenim v bilanco zelenjave. Seznam vključenih zelenjadnic temelji na metodologiji Eurostata (2001) in se letno osvežuje s spremembami carinskih tarif po KN. Skupina **sveža zelenjava** obsega načeloma carinske tarife iz poglavja 07 KN, in sicer iz skupin 0702–0709, tarifno številko 07149090 ter melone in lubenice iz skupine 0807. Med svežo zelenjavo iz skupin 0702–0709 ne spadajo tarifna številka 07031011 (čebula za saditev), del podskupine 070960 (plodovi iz rodu *Capsicum* ali *Pimenta*: 07096091 in 07096095) in podskupina 070992 (oljke). Med **predelano zelenjavo** so vključeni proizvodi iz skupin 0710–0712, razen krompirja (07101000), oljk (07108010 in 071120) in vrtnin iz tarifnih števil 07129005 ter 07129011, ter nekateri proizvodi iz poglavij 20 in 21.

Viri:

- Eurostat. 2001. Manual to compile supply balance sheets – Vegetables. Doc.ASA/PE/640, Luxembourg, September 2001
- Eurostat. 2009. Handbook for compiling supply balance sheets – Fruits, Doc.ASA/PE/641rev3WPM. September 2009, Eurostat, Luxembourg: 21 s.
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/1776 z dne 9. oktobra 2019 o spremembi Priloge I k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifni in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi. 2019. Uradni list Evropske unije, L 280:1-1042 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1776&from=SL>

Na povprečni letni ravni 2021 so se cene zelenjadnic zvišale v povprečju za 10 %, višje so bile odkupne cene večine vrst zelenjadnic. Od dostopnih odkupnih cen so se znižale le odkupne cene korenčka, česna, paprike in nekaterih manj razširjenih vrst kapusnic.

Preglednica 15: Odkupne cene zelenjadnic; 2017–2021

Odkupne cene (EUR/kg)	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Solata	0,76	0,92	1,05	1,02	1,09	106,5
Zelje	0,25	0,30	0,35	0,28	0,31	109,4
Paprika	0,77	0,82	0,90	0,87	0,86	99,0
Kumara solatna	0,41	0,50	0,58	0,56	0,56	100,9
Bučke	0,49	0,53	0,54	0,58	0,58	100,3
Radič vseh vrst	0,85	0,92	0,98	0,92	1,08	118,2
Čebula	0,43	0,52	0,41	0,36	0,42	115,6

Vir: SURS

V podaljšanem programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci zelenjadnic na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo, plačilo za zeleno komponento, pod določenimi pogoji pa so upravičeni tudi do PVP. Višina PVP za zelenjadnice je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in višine ovojnice za to shemo. Podobno kot pri večini drugih shem je bil tudi shemi za zelenjadnice v letu 2021 namenjen manjši delež ovojnice za neposredna plačila (1,15 %) kot v letih 2015–2020, ko je bilo PVP za zelenjadnice namenjeno 1,5 % ovojnice. Povprečno izplačano PVP je bilo v letih 2019–2021 nižje kot v letih pred tem, v letu 2021 je znašalo 537 EUR/ha (leta 2018: 1.134 EUR/ha; leta 2019: 699 EUR/ha; leta 2020: 662 EUR/ha). Pri zavarovanju zelenjadnic je bilo v letu 2021 mogoče uveljaviti regres v vrednosti 55 % zavarovalne premije, kar je za 5 odstotnih točk več kot v letu prej (leta 2019: 50 %, leta 2018: 40 % in v letih 2015–2017: 20 %), pridelovalci pa so lahko uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki ostaja nespremenjeno (70 %).

2.5.1 Površina zelenjadnic skupaj

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
OSNOVNA POVRŠINA (ha)	3.406	2.276	3.288	3.843	3.881	4.051	4.008	4.519	4.451	4.299	5.207	5.659	5.042	89,1
PRIDELOVALNA POVRŠINA (ha)														
Zelenjadnice, skupaj	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.001	5.517	5.434	5.251	6.425	6.983	6.223	89,1
Belo zelje	838	578	582	611	632	651	588	619	613	600	568	600	556	92,7
Ohrovt	64	37	33	34	42	43	44	45	44	43	41	45	40	88,9
Kitajski kapus	30	9	8	8	16	16	20	19	19	18	21	23	20	87,0
Cvetača in brokoli	95	54	81	87	102	105	103	91	90	87	118	132	113	85,6
Solata	461	298	542	591	639	671	732	752	738	707	821	931	781	83,9
Endivija	183	102	174	191	227	239	227	199	195	186	179	204	170	83,3
Radič	243	151	188	202	295	304	404	399	392	379	467	496	456	91,9
Špinača	28	23	16	16	20	20	35	31	31	30	33	36	31	86,1
Motovilec	:	:	117	129	136	144	100	87	85	81	118	135	111	82,2
Korenček	170	94	149	162	190	199	175	258	255	249	259	278	252	90,6
Rdeča pesa	153	86	112	120	117	122	118	165	163	159	206	225	199	88,4
Paradižnik	186	117	201	221	220	233	192	204	200	191	223	256	211	82,4
Paprika	182	117	139	146	145	150	152	150	149	144	177	198	170	85,9
Kumara	154	89	142	157	156	166	123	131	129	122	137	159	128	80,5
- solatna	65	42	73	80	79	84	62	60	59	56	76	88	71	80,7
- za vlaganje	89	47	69	77	77	82	61	71	70	67	61	71	57	80,3
Bučka	:	:	121	130	107	113	89	136	134	131	261	278	255	91,7
Čebula	272	193	295	319	356	371	330	449	444	433	453	486	441	90,7
Česen	48	38	61	67	125	129	146	183	181	176	182	198	177	89,4
Por	37	30	25	25	22	22	42	49	49	47	61	67	59	88,1
Fižol za stročje	661	360	563	628	643	686	512	534	522	495	356	407	337	82,8
- visok	432	234	395	442	439	469	278	294	287	271	162	188	152	80,9
- nizek	228	126	168	186	204	217	234	240	235	223	194	219	185	84,5
Grah, svež	73	41	51	57	56	59	60	68	66	63	117	125	114	91,2
Špargelj	:	:	30	30	66	66	70	54	54	54	176	178	175	98,3
Druge zelenjadnice	399	386	418	440	533	547	739	892	881	857	1.453	1.526	1.427	93,5

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.2 Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Hektarski pridelek zelenjadnic (t/ha)														
Zelenjadnice, skupaj	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	19,4	18,5	95,4
Belo zelje	33,9	35,0	35,9	28,4	25,6	32,0	34,3	35,1	31,9	34,8	34,0	36,5	35,4	97,1
Ohrovt	19,8	19,6	22,7	18,3	20,6	21,9	23,6	22,3	20,7	21,8	21,0	22,3	21,2	95,2
Kitajski kapus	25,3	25,4	24,9	23,3	20,5	23,6	21,2	22,1	19,5	22,7	19,3	21,9	21,3	97,0
Cvetača in brokoli	20,0	18,4	15,4	14,9	12,7	15,4	16,5	15,3	14,4	16,3	15,6	15,6	15,1	97,2
Solata	18,9	19,4	17,3	15,0	13,3	15,6	16,2	16,3	14,3	16,0	15,9	15,8	15,7	99,2
Endivija	17,0	18,0	16,4	14,5	14,4	16,2	16,3	15,5	13,5	15,1	15,4	15,2	15,7	103,2
Radič	14,2	15,2	15,1	12,7	11,9	13,9	14,4	13,1	12,3	13,3	13,4	12,4	12,8	103,0
Špinača	12,9	10,3	13,4	12,0	12,5	14,8	11,6	10,2	9,2	9,9	9,8	10,3	9,9	95,5
Motovilec	0,0	0,0	5,3	5,6	4,9	6,0	6,4	5,7	5,4	6,0	5,5	5,5	5,4	97,5
Korenček	22,9	21,7	20,0	16,7	16,5	17,7	19,5	21,7	21,3	21,0	21,9	25,0	20,6	82,6
Rdeča pesa	25,3	23,4	22,9	19,4	17,1	21,5	23,6	24,1	22,4	24,4	23,6	24,9	23,5	94,2
Paradižnik	23,4	32,2	27,4	33,1	31,3	28,4	45,3	42,4	41,9	43,9	40,5	40,0	41,6	103,9
Paprika	25,1	28,8	26,6	23,2	22,4	23,9	26,2	26,8	25,1	28,5	24,1	22,0	22,0	100,0
Kumara	21,9	26,0	21,9	16,9	16,5	19,7	21,8	20,3	18,9	20,1	17,6	18,8	18,2	96,8
- solatna	31,5	38,0	28,2	21,3	21,6	25,8	28,5	26,2	25,1	24,8	20,6	22,0	21,5	98,0
- za vlaganje	14,9	15,3	15,2	12,4	11,2	13,4	15,0	15,4	13,7	15,9	13,9	14,9	14,1	94,5
Bučka	0,0	0,0	24,6	19,3	17,9	19,8	23,9	26,2	28,0	26,5	25,7	25,9	19,6	75,7
Čebula	22,0	24,2	21,5	18,4	17,1	20,4	22,1	24,2	21,8	22,2	22,3	24,5	23,8	97,3
Česen	6,4	7,7	7,4	6,2	6,6	7,1	6,7	6,0	5,5	5,8	5,8	5,4	5,8	107,0
Por	24,1	20,3	20,1	20,0	16,6	18,4	18,3	18,9	17,4	18,8	18,6	19,2	18,1	94,6
Fižol za stročje	5,1	5,3	5,6	3,6	3,8	5,0	6,0	6,0	4,7	5,8	5,6	5,6	5,0	90,0
- visok	5,3	5,6	5,9	3,9	4,0	5,1	6,8	6,7	5,0	6,4	6,6	6,6	5,8	88,2
- nizek	4,7	4,8	4,8	2,8	3,5	4,7	5,0	5,0	4,3	5,0	4,7	4,6	4,3	92,9
Grah, svež	3,8	3,8	3,4	3,3	2,4	3,6	3,6	3,8	3,4	3,5	5,5	5,0	4,5	89,7
Špargelj	0,0	0,0	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	3,3	3,5	2,0	58,2
Druge zelenjadnice	12,7	16,8	16,2	13,6	12,3	14,8	18,3	16,3	15,4	17,1	18,1	19,4	18,0	93,1

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.3 Skupni pridelek zelenjadnic skupaj

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Skupni pridelek zelenjadnic (t)														
Zelenjadnice, skupaj	83.868	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.547	105.505	96.354	100.574	120.120	135.244	114.955	85,0
Belo zelje	28.390	20.241	20.870	17.362	16.207	20.851	20.175	21.698	19.575	20.866	19.286	21.874	19.675	89,9
Ohrovt	1.273	725	750	623	865	942	1.038	1.003	912	937	866	1.003	849	84,6
Kitajski kapus	749	229	199	186	328	377	424	420	371	412	408	504	425	84,3
Cvetača in brokoli	1.891	996	1.246	1.299	1.294	1.625	1.697	1.395	1.299	1.411	1.845	2.054	1.709	83,2
Solata	8.694	5.781	9.380	8.887	8.507	10.474	11.854	12.252	10.552	11.349	13.052	14.718	12.248	83,2
Endivija	3.121	1.836	2.849	2.762	3.280	3.868	3.705	3.093	2.629	2.807	2.755	3.100	2.667	86,0
Radič	3.445	2.302	2.836	2.562	3.517	4.230	5.815	5.231	4.833	5.043	6.254	6.166	5.840	94,7
Špinača	364	236	215	192	250	298	406	316	286	296	318	372	306	82,3
Motovilec	:	:	618	727	666	864	635	493	463	490	647	742	595	80,2
Korenček	3.897	2.039	2.974	2.709	3.132	3.518	3.406	5.590	5.437	5.217	5.666	6.949	5.201	74,8
Rdeča pesa	3.860	2.013	2.566	2.324	2.001	2.631	2.788	3.970	3.647	3.871	4.865	5.610	4.675	83,3
Paradižnik	4.344	3.766	5.512	7.313	6.892	6.607	8.704	8.652	8.396	8.392	9.013	10.238	8.771	85,7
Paprika	4.562	3.375	3.701	3.381	3.249	3.594	3.987	4.024	3.732	4.107	4.261	4.347	3.734	85,9
Kumara	3.367	2.313	3.104	2.656	2.567	3.273	2.679	2.662	2.425	2.442	2.410	2.992	2.332	77,9
- solatna	2.033	1.594	2.058	1.704	1.704	2.168	1.767	1.569	1.472	1.386	1.561	1.934	1.529	79,1
- za vlaganje	1.334	719	1.046	952	863	1.105	912	1.093	953	1.056	849	1.058	803	75,9
Bučka	:	:	2.972	2.506	1.913	2.240	2.127	3.557	3.746	3.455	6.718	7.214	5.010	69,4
Čebula	5.997	4.667	6.333	5.869	6.074	7.563	7.286	10.885	9.709	9.612	10.101	11.912	10.514	88,3
Česen	307	292	449	413	821	912	980	1.089	1.003	1.021	1.056	1.070	1.023	95,6
Por	882	608	503	500	366	407	768	925	853	889	1.136	1.285	1.070	83,3
Fižol za stročje	3.370	1.921	3.154	2.244	2.445	3.407	3.062	3.180	2.443	2.852	1.975	2.261	1.685	74,5
- visoki	2.292	1.314	2.341	1.725	1.741	2.392	1.886	1.981	1.441	1.735	1.058	1.244	887	71,3
- nizki	1.078	607	813	519	704	1.015	1.175	1.199	1.002	1.118	917	1.017	798	78,5
Grah, svež	280	156	174	186	135	216	213	259	226	221	639	626	512	81,8
Špargelj	:	:	117	95	218	224	270	233	211	242	576	622	356	57,2
Druge zelenjadnice	5.075	6.488	6.770	5.963	6.546	8.088	13.527	14.577	13.606	14.642	26.274	29.584	25.757	87,1

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.4 Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2019/16
PRIDELOVALNA POVRŠINA – TRŽNI (ha)														
Zelenjadnice	1.630	1.496	1.496	1.496	1.982	1.982	1.982	2.251	2.251	2.251	3.487	3.487	3.487	154,9
Belo zelje	377	350	350	350	371	371	371	385	385	385	399	399	399	103,7
Ohrovt	25	17	17	17	25	25	25	23	23	23	21	21	21	91,7
Kitajski kapus	22	5	5	5	13	13	13	11	11	11	10	10	10	93,6
Cvetača in brokoli	62	38	38	38	53	53	53	37	37	37	44	44	44	118,4
Solata	186	163	162	162	213	213	213	191	191	191	240	240	240	125,7
Endivija	61	42	41	41	79	79	79	39	39	39	47	47	47	120,0
Radič	101	81	81	81	174	174	174	150	150	150	313	313	313	208,4
Špinača	14	16	16	16	20	20	20	15	15	15	16	16	16	103,3
Motovilec	:	:	25	25	33	33	33	15	15	15	24	24	24	156,7
Korenček	63	42	42	42	70	70	70	144	144	144	156	156	156	108,5
Rdeča pesa	70	45	45	45	42	43	43	84	84	84	107	107	107	126,8
Paradižnik	36	43	43	43	42	42	42	42	42	42	45	45	45	108,1
Paprika	105	79	80	80	80	80	80	73	73	73	67	67	67	92,3
Kumara	25	25	25	25	25	25	25	24	24	24	22	22	22	90,4
- solatna	15	17	17	17	17	17	17	10	10	10	11	11	11	111,0
- za vlaganje	11	8	8	8	8	8	8	14	14	14	11	11	11	75,7
Bučka	:	:	52	52	30	30	30	72	72	72	174	174	174	241,7
Čebula	104	110	109	109	147	147	147	252	252	252	277	277	277	109,9
Česen	3	16	10	10	67	67	67	97	97	97	102	102	102	104,8
Por	27	25	25	25	22	22	22	28	28	28	30	30	30	107,9
Fižol za stročje	32	50	51	51	67	68	68	53	53	53	85	85	85	160,8
- visoki	13	27	28	28	26	26	26	21	21	21	23	23	23	108,1
- nizki	19	23	23	23	41	41	41	32	32	32	62	62	62	195,3
Grah, svež	7	8	8	8	7	7	7	11	11	11	73	73	73	664,5
Špargelj	:	:	30	30	66	66	66	50	50	50	164	164	164	327,4
Druge zelenjadnice	310	343	242	242	335	335	335	456	456	456	1.072	1.072	1.072	235,3

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.5 Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
HEKTARSKI PRIDELEK – TRŽNI (t/ha)														
Zelenjadnice, skupaj	29,4	27,6	28,4	25,1	21,1	24,5	26,9	27,1	25,5	26,5	23,0	24,5	22,3	91,3
Belo zelje	46,1	42,0	43,7	35,0	32,3	40,0	40,8	42,4	39,0	41,2	38,8	42,7	40,3	94,4
Ohrovt	25,4	23,8	29,5	21,6	26,1	26,2	28,9	27,9	25,9	25,8	26,2	29,4	26,0	88,2
Kitajski kapus	28,0	31,3	29,4	28,2	22,6	25,4	24,2	27,2	24,0	27,1	23,8	29,1	26,5	91,0
Cvetača in brokoli	24,0	20,8	19,2	19,7	15,8	18,9	20,6	19,8	19,9	21,4	21,3	21,7	20,3	93,6
Solata	24,6	22,6	22,7	20,5	16,7	19,8	22,0	23,0	20,4	22,2	21,6	22,0	20,6	93,8
Endivija	22,2	22,1	21,6	19,7	19,8	21,0	20,8	21,5	18,0	20,1	20,3	19,7	21,1	106,8
Radič	16,9	16,9	16,9	13,9	13,0	15,2	16,6	14,4	14,0	15,1	13,9	12,3	13,1	106,2
Špinača	18,0	11,1	13,4	12,0	12,4	14,8	13,7	12,3	11,0	11,9	12,4	14,5	12,5	86,2
Motovilec	:	:	8,0	7,1	7,0	8,2	7,7	7,0	6,9	8,0	8,0	7,6	7,4	97,2
Korenček	36,1	28,2	28,9	25,3	22,4	22,6	24,5	26,0	26,7	24,6	26,5	31,5	24,3	77,0
Rdeča pesa	34,2	26,9	29,2	23,4	20,5	27,0	30,6	29,0	27,5	29,3	29,3	31,2	28,5	91,3
Paradižnik	46,9	54,6	51,2	94,4	95,7	94,4	128,4	127,8	125,4	128,5	122,6	124,4	117,3	94,3
Paprika	33,2	34,8	34,2	30,7	30,8	32,2	34,6	38,4	35,2	40,5	37,2	32,1	31,2	97,3
Kumara	58,7	55,4	49,0	35,0	37,3	44,0	40,0	39,0	36,2	36,4	31,4	31,6	32,0	101,2
- solatna	85,7	70,6	62,2	42,9	47,2	56,6	51,2	63,2	62,6	54,7	41,2	40,5	44,1	108,9
- za vlaganje	21,9	22,3	21,0	18,0	17,7	19,4	18,0	21,0	16,6	22,8	21,1	22,3	19,2	86,4
Bučka	:	:	33,1	25,3	26,9	25,8	30,0	33,2	36,6	32,2	29,1	30,0	20,7	69,1
Čebula	31,6	29,4	27,3	23,5	21,5	25,6	26,9	28,9	26,3	25,8	25,9	29,3	28,0	95,4
Česen	8,8	15,8	9,0	6,2	7,3	7,7	7,1	6,0	5,6	5,8	5,9	5,4	6,0	111,8
Por	27,8	21,3	20,0	20,0	16,6	18,4	21,4	22,9	21,6	22,4	23,5	25,0	22,8	91,5
Fižol za stročje	7,3	5,7	5,6	4,4	5,0	6,9	7,2	7,6	5,2	6,6	5,9	5,2	4,9	95,5
- visoki	9,4	5,3	6,0	4,8	6,8	10,8	10,5	10,3	5,0	7,8	9,2	8,0	6,6	81,9
- nizki	5,8	6,1	5,1	3,8	3,8	4,4	5,1	5,7	5,4	5,8	4,7	4,1	4,4	105,0
Grah, svež	4,3	4,0	4,0	3,1	2,3	5,2	5,2	4,6	3,5	3,3	6,4	5,8	4,7	81,3
Špargelj	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	4,5	3,3	3,5	1,9	56,1
Druge zelenjadnice	13,6	17,4	21,0	17,2	14,7	18,2	22,7	18,4	17,5	19,3	19,8	21,6	19,6	90,8

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.6 Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
SKUPNI PRIDELEK – TRŽNI (t)														
Zelenjadnice, skupaj	47.828	41.382	42.536	37.590	41.813	48.567	53.391	60.943	57.328	59.763	80.359	85.275	77.857	91,3
Belo zelje	17.369	14.694	15.286	12.256	12.004	14.849	15.158	16.317	15.011	15.833	15.480	17.034	16.088	94,4
Ohrovt	631	410	508	368	643	644	712	650	604	601	553	621	548	88,2
Kitajski kapus	614	166	156	141	291	329	313	301	267	301	245	300	273	91,0
Cvetača in brokoli	1.494	791	729	747	841	1.005	1.092	734	739	795	931	951	890	93,6
Solata	4.565	3.664	3.679	3.321	3.543	4.205	4.671	4.393	3.891	4.245	5.197	5.278	4.949	93,8
Endivija	1.365	916	895	816	1.560	1.650	1.640	839	704	787	950	924	987	106,8
Radič	1.705	1.372	1.371	1.125	2.271	2.643	2.896	2.165	2.107	2.274	4.346	3.851	4.088	106,2
Špinača	252	180	215	192	250	298	275	186	167	180	192	218	188	86,2
Motovilec	:	:	199	178	229	270	252	103	101	117	188	179	174	97,2
Korenček	2.267	1.172	1.215	1.063	1.560	1.574	1.706	3.732	3.837	3.537	4.137	4.925	3.793	77,0
Rdeča pesa	2.378	1.223	1.314	1.055	872	1.147	1.301	2.436	2.312	2.460	3.125	3.303	3.016	91,3
Paradižnik	1.671	2.327	2.200	4.061	4.056	4.002	5.445	5.420	5.265	5.399	5.566	5.647	5.326	94,3
Paprika	3.474	2.784	2.735	2.453	2.457	2.566	2.755	2.789	2.561	2.943	2.506	2.163	2.105	97,3
Kumara	1.484	1.384	1.226	874	928	1.097	997	957	890	896	682	686	694	101,2
- solatna	1.250	1.208	1.058	730	779	933	845	660	657	575	458	450	490	108,9
- za vlaganje	234	176	168	144	149	164	152	297	233	321	224	236	204	86,4
Bučka	:	:	1.720	1.314	801	769	895	2.375	2.614	2.300	5.056	5.220	3.605	69,1
Čebula	3.283	3.221	2.978	2.564	3.158	3.760	3.955	7.272	6.613	6.488	7.171	8.129	7.759	95,4
Česen	31	153	90	62	493	515	478	580	549	565	604	549	614	111,8
Por	756	539	503	500	366	407	473	634	598	620	708	754	690	91,5
Fižol za stročje	235	284	286	222	337	468	490	402	278	348	501	441	421	95,5
- visoki	124	146	168	134	179	285	278	220	106	166	209	182	149	81,9
- nizki	111	138	118	88	158	183	212	182	172	183	292	259	272	105,0
Grah, svež	30	33	32	25	16	36	36	49	37	35	466	423	344	81,3
Špargelj	:	:	117	95	218	224	255	217	196	225	533	569	319	56,1
Druge zelenjadnice	4.225	6.069	5.082	4.158	4.920	6.110	7.597	8.391	7.987	8.814	21.224	23.109	20.985	90,8

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.7 Izvoz in uvoz sveže zelenjave

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
IZVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	6.442	9.456	9.029	9.706	9.967	12.304	14.576	13.362	12.219	16.702	15.954	13.800	10.862	78,7
Plodovke, od tega:	2.586	2.921	2.281	2.765	3.886	5.678	5.651	7.120	5.772	7.073	7.631	6.818	5.322	78,1
paprika	700	712	525	456	1.384	1.724	2.288	2.351	2.411	3.058	3.304	2.363	1.384	58,6
paradižnik	825	1.286	1.022	1.430	1.944	3.096	2.861	3.989	2.613	2.546	2.715	2.321	1.415	61,0
kumara	668	468	336	553	345	565	206	317	398	939	934	1.114	921	82,7
bučka	188	159	182	179	128	159	144	321	281	471	555	963	1.534	159
Čebulnice, od tega:	575	1.425	1.687	1.994	2.487	3.668	3.424	2.715	3.152	6.023	4.129	3.140	1.941	61,8
čebula	534	1.149	1.557	1.868	2.159	2.956	2.079	2.182	2.299	5.476	3.487	2.107	1.242	59,0
česen	18	233	99	81	252	646	1.307	443	834	520	610	981	629	64,1
Solatnice, od tega:	587	756	567	632	378	238	322	609	425	391	373	370	680	184,1
solata	385	590	393	439	276	179	246	488	397	338	317	340	630	185,5
radič	188	152	163	180	88	49	71	110	17	44	49	23	35	153,6
Kapusnice, od tega:	564	960	1.031	803	500	624	775	1.032	884	763	895	691	493	71,4
zelje	88	94	200	157	129	211	311	582	468	546	578	498	253	50,8
cvetača in brokoli	422	728	631	508	325	307	346	248	171	156	178	171	194	113,0
Korenovke	926	1.984	2.627	2.539	1.992	990	3.621	929	911	920	1.440	1.306	1.389	106,3
Stročnice, od tega:	79	70	36	21	8	7	38	16	14	4	16	37	24	64,7
fižol	74	61	29	18	8	7	37	16	10	4	14	34	23	68,2
Drugo, od tega:	1.126	1.340	801	952	715	1.099	745	941	1.061	1.528	1.470	1.438	1.013	70,4
lubenica in melona	888	856	561	509	428	713	480	601	645	1.041	1.098	1.097	751	68,4
gojene in nabrane gobe	148	292	147	355	221	332	189	264	309	340	257	230	112	49,0
UVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	96.192	97.625	92.569	95.195	97.782	99.397	104.264	100.792	103.901	100.968	106.288	100.299	91.856	91,6
Plodovke, od tega:	33.615	33.450	30.717	30.429	29.852	32.201	32.159	32.965	32.953	32.151	34.883	33.428	31.503	94,2
paprika	10.050	9.341	8.764	9.576	9.079	10.181	10.848	11.154	11.736	11.824	11.908	10.998	10.581	96,2
paradižnik	15.725	16.035	14.970	13.213	13.717	13.861	13.599	13.468	13.371	11.506	13.360	13.404	10.798	80,6
kumara	4.873	4.767	3.576	4.223	3.656	4.344	3.870	4.242	4.311	4.755	5.136	4.529	4.867	107,5
bučka	2.007	2.215	2.436	2.550	2.624	2.974	2.927	3.245	2.805	3.324	3.789	3.932	4.647	118,2
Čebulnice, od tega:	15.859	16.220	15.449	15.486	16.943	17.680	16.892	16.051	16.015	16.503	17.760	15.514	13.832	89,2
čebula	13.227	13.348	12.973	13.139	14.506	14.907	14.270	13.480	13.320	13.820	14.968	12.286	11.064	90,1
česen	1.658	1.602	1.296	1.145	1.092	1.408	1.296	1.211	1.288	1.292	1.370	1.762	1.195	67,8
Solatnice, od tega:	13.816	14.262	13.274	12.999	13.035	12.392	11.770	11.737	11.977	12.613	11.755	10.477	11.167	106,6
solata	9.317	9.347	8.884	9.272	9.340	8.556	8.121	8.676	9.203	9.562	8.728	7.718	8.353	108,2
radič	3.780	4.181	3.854	3.078	2.890	2.927	2.736	2.335	2.025	2.077	1.947	1.736	1.867	107,5
Kapusnice, od tega:	8.403	8.064	8.129	7.943	9.790	7.959	8.523	8.022	9.416	9.331	9.954	8.879	9.310	104,9
zelje	4.185	3.589	3.706	3.523	5.559	3.522	3.887	3.656	4.508	4.493	5.106	4.416	4.791	108,5
cvetača in brokoli	2.960	3.248	2.911	2.751	2.524	2.608	2.791	2.622	2.487	2.535	2.491	2.433	2.499	102,7
Korenovke	8.807	8.868	9.822	10.314	9.895	10.530	12.409	8.690	9.661	10.226	11.219	9.035	8.853	98,0
Stročnice, od tega:	411	264	253	225	361	527	372	568	548	569	512	439	546	124,3
fižol	365	194	189	171	289	459	295	467	467	427	401	342	451	131,7
Drugo, od tega:	15.281	16.496	14.926	17.799	17.907	18.108	22.140	22.760	23.332	19.574	20.204	22.528	16.645	73,9
lubenica in melona	12.606	13.897	12.385	14.819	14.565	14.825	14.939	17.207	19.366	15.401	15.614	15.281	12.917	84,5
gojene in nabrane gobe	1.323	1.147	1.187	1.783	1.777	1.684	1.504	2.190	1.931	2.018	2.219	1.925	1.553	80,6

* Začasni podatki. ** Vključno z lubenico in melono ter gobami.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.8 Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
ZELENJAVA**, SKUPAJ														
Pridelano	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	120,1	135,2	115,0	85,0
Uvoz	150,6	152,1	147,1	149,6	153,2	157,7	163,7	164,2	169,4	166,3	177,9	172,1	176,8	102,7
Izvoz	10,4	13,0	12,8	12,4	13,9	16,0	17,7	16,7	15,4	21,1	20,0	26,1	31,8	122,1
Domača poraba	224,1	199,1	211,7	207,9	210,6	227,9	241,6	252,9	250,4	245,8	278,0	281,3	259,9	92,4
- izgube	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,1	32,3	33,1	16,1	48,7
- seme	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,11	89,4
- poraba za prehrano	210,9	188,2	199,3	196,0	198,5	214,2	226,7	234,1	235,5	230,6	245,6	248,1	243,7	98,2
Poraba na prebivalca (kg)	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	117,5	118,1	115,7	97,9
Stopnja samooskrbe (%)	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,2	48,1	44,2	
ZELENJAVA**, SVEŽA														
Pridelano	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	100,6	120,1	135,2	115,0	85,0
Uvoz	96,2	97,6	92,6	95,2	97,8	99,4	104,3	100,8	103,9	101,0	106,3	100,3	91,9	91,6
Izvoz	6,4	9,5	9,0	9,7	10,0	12,3	14,6	13,4	12,2	16,7	16,0	13,8	10,9	78,7
Domača poraba	173,6	148,2	160,8	156,2	159,1	173,3	185,2	192,9	188,0	184,8	210,5	221,7	195,9	88,4
- izgube	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	15,1	32,3	33,1	16,1	48,7
- seme	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,11	89,4
- poraba za prehrano	160,4	137,3	148,4	144,4	147,0	159,6	170,4	174,1	173,1	169,6	178,0	188,6	179,8	95,3
Poraba na prebivalca (kg)	78,5	67,0	72,3	70,2	71,4	77,4	82,6	84,3	83,8	81,9	85,2	89,8	85,3	95,0
Stopnja samooskrbe (%)	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,1	61,0	58,7	

* Začasni podatki.

** Vključno z lubenico in melono ter gobami.

Vir: SURS, KIS

2.5.9 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE														
Zelenjadnice*, skupaj	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	23.161	24.903	107,5
Belo zelje	2.092	2.294	1.960	1.467	1.127	1.704	1.662	2.098	2.415	2.176	2.697	2.972	2.877	96,8
Rdeče zelje	127	124	142	114	83	149	138	221	196	202	153	275	300	108,8
Ohrovt	203	222	178	173	182	200	207	247	z	z	z	242	227	93,6
Kitajski kapus	148	61	47	100	59	71	75	96	148	111	132	195	186	95,1
Cvetača	138	124	136	144	154	145	159	180	z	358	z	z	440	
Solata	1.006	981	695	642	498	660	764	781	1.212	1.151	1.616	1.568	1.489	94,9
Endivija	260	279	356	321	198	277	353	318	471	440	489	321	358	111,5
Radič	298	274	261	265	275	352	393	450	528	451	507	531	448	84,3
Špinača	75	68	62	60	68	62	z	z	z	z	42	z	177	
Korenček	325	220	140	156	139	153	178	540	z	z	1.471	1.793	2.172	121,2
Rdeča pesa	657	694	460	797	632	1.052	968	934	z	z	942	1.669	1.263	75,6
Paradižnik	722	581	720	471	1.580	3.587	3.049	z	z	z	z	z	6.865	
Paprika	722	537	635	531	608	743	962	1.066	1.154	1.270	1.312	821	1.004	122,2
Kumara, solatna	500	399	547	340	203	653	654	851	888	967	831	766	920	120,2
Bučka	61	55	62	137	339	469	606	494	746	642	582	687	699	101,7
Čebula	509	603	629	569	428	583	551	561	853	544	1.796	3.092	2.929	94,7
Česen	84	84	66	84	157	100	112	130	125	z	z	316	297	94,0
Por	209	178	159	151	131	151	142	182	172	176	158	190	226	119,1
Fižol za stročje	109	85	80	51	53	54	73	84	95	81	67	120	134	111,9
Druge zelenjadnice*, od tega:	1.319	1.309	1.217	1.000	1.027	1.173	1.235	1.687	1.846	1.583	1.514	1.750	1.796	102,6
- špargelj	:	:	11	15	15	23	18	23	29	46	47	44	42	97,2
- motovilec	39	38	36	35	23	50	62	78	z	z	z	z	79	

* Vključno z gojenimi gobami in lubenico

z – zaupno.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.10 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ODKUP														
Zelenjadnice*, skupaj	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	20.568	22.166	107,8
Belo zelje	1.875	2.113	1.810	1.338	1.000	1.576	1.533	1.965	2.280	2.022	2.527	2.799	2.741	97,9
Rdeče zelje	127	124	105	84	45	109	93	169	148	177	123	225	236	104,9
Ohrovt	138	160	110	112	111	123	112	140	z	z	z	136	155	114,2
Kitajski kapus	120	41	34	88	53	71	70	90	142	105	125	188	178	94,5
Cvetača	50	30	46	50	54	37	31	39	z	211	z	z	296	
Solata	464	476	388	335	191	376	489	463	890	848	1.310	1.268	1.166	92,0
Endivija	260	279	253	185	165	157	237	179	314	263	282	168	202	120,7
Radič	158	109	103	114	144	205	230	282	351	278	334	357	264	73,9
Špinača	3	1	3	7	3	4	z	z	z	z	8	z	5	
Korenček	161	55	24	44	24	40	39	399	z	z	1.313	1.653	2.028	122,7
Rdeča pesa	582	607	387	730	564	992	897	846	z	z	847	1.578	1.171	74,2
Paradižnik	497	406	583	354	1.452	3.450	2.899	z	z	z	z	z	6.677	
Paprika	589	411	528	441	511	656	852	962	1.060	1.200	1.239	719	896	124,7
Kumara, solatna	414	309	474	279	148	570	546	727	764	815	679	644	798	123,9
Bučka	:	:	:	92	281	411	547	418	667	581	523	609	620	101,7
Čebula	169	287	348	334	209	432	395	362	646	365	1.586	2.894	2.715	93,8
Česen	3	0	0	10	18	38	39	52	51	z	z	240	216	90,3
Por	132	97	75	79	39	63	40	72	61	102	74	75	109	145,1
Fižol za stročje	25	13	13	15	15	14	19	24	35	45	29	50	62	123,5
Druge zelenjadnice*, od tega:	1.089	1.027	980	803	833	969	1.020	1.453	1.605	1.386	1.309	1.516	1.543	101,8
- špargelj	:	:	:	4	8	13	11	14	21	36	38	34	33	94,9
- motovilec	:	:	:	1	1	3	2	4	z	z	z	z	1	

* Vključno z gojenimi gobami in lubenico;

z – zaupno.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.11 Odkupne cene zelenjadnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
EUR/kg														
Belo zelje	0,20	0,22	0,24	0,24	0,31	0,24	0,25	0,24	0,25	0,30	0,35	0,28	0,31	109,4
Rdeče zelje	0,28	0,30	0,27	0,28	0,32	0,26	0,28	0,25	0,33	0,38	0,43	0,33	0,30	91,7
Ohrovt	0,51	0,50	0,46	0,56	0,53	0,50	0,53	0,53	z	z	z	0,54	0,51	95,6
Kitajski kapus	0,34	0,63	0,55	0,51	0,62	0,52	0,53	0,49	0,50	0,54	0,54	0,59	0,46	78,2
Cvetača	0,64	0,71	0,62	0,70	0,75	0,79	0,84	0,95	z	1,01	z	z	1,16	
Solata	0,64	0,65	0,57	0,58	0,98	0,70	0,82	0,74	0,76	0,92	1,05	1,02	1,09	106,5
Endivija	0,55	0,67	0,56	0,80	0,76	0,80	0,76	0,71	0,79	0,83	0,84	0,78	0,90	115,4
Radič	0,63	0,67	0,81	0,89	0,82	0,90	1,12	0,93	0,85	0,92	0,98	0,92	1,08	118,2
Špinača	0,97	1,06	1,93	1,54	2,39	2,12	z	z	z	z	3,61	z	3,19	
Korenček	0,24	0,49	0,47	0,49	0,44	0,38	0,47	0,44	z	z	0,52	0,46	0,41	88,3
Rdeča pesa	0,13	0,13	0,15	0,15	0,14	0,13	0,13	0,13	z	z	0,15	0,12	0,17	136,0
Paradižnik	0,52	0,62	0,52	0,91	0,94	1,33	1,30	z	z	z	z	z	1,95	
Paprika	0,69	0,84	0,74	0,77	0,86	0,79	0,90	0,76	0,77	0,82	0,90	0,87	0,86	99,0
Kumara, solatna	0,43	0,45	0,34	0,46	0,56	0,47	0,46	0,44	0,41	0,50	0,58	0,56	0,56	100,9
Bučka	:	:	0,51	0,51	0,65	0,52	0,51	0,50	0,49	0,53	0,54	0,58	0,58	100,3
Čebula	0,41	0,41	0,32	0,43	0,54	0,37	0,32	0,41	0,43	0,52	0,41	0,36	0,42	115,6
Česen	0,92	3,41	5,58	5,59	5,53	3,67	3,38	4,18	4,74	z	z	6,62	6,59	99,6
Por	0,69	0,69	0,56	0,65	0,85	0,64	0,84	0,91	0,93	1,00	0,98	1,05	1,25	118,9
Fižol za stročje	1,28	1,56	1,82	2,07	2,43	2,13	2,04	1,89	2,62	2,46	2,77	2,77	3,08	111,1
Druge zelenjadnice:														
- motovilec	:	:	6,63	6,63	5,64	4,92	5,31	4,79	z	z	z	z	6,99	
- špargelj	:	:	5,32	5,32	5,46	5,28	5,33	5,26	5,51	5,51	5,70	5,87	5,83	99,3

z – zaupno.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6 Krmne rastline

Pridelava krmnih rastlin na njivah se je od začetka stoletja, ko je obsegala četrtno njiv, povečevala in se ustalila na približno tretjini njiv.

Po podatkih popisa kmetijstva se je v Sloveniji v letu 2020 s pridelavo krmnih rastlin na njivah ukvarjalo nekaj več kot 36 tisoč kmetijskih gospodarstev. Njihovo število se je v primerjavi z letom 2010 povečalo za 6 %, v primerjavi z začetkom tega stoletja pa je bilo manjše za 8 %. Kmetijska gospodarstva so obdelovala približno odstotek več površin s krmnimi rastlinami kot v letu 2010 (približno 55 tisoč ha).

Preglednica 16: Kmetijska gospodarstva s pridelavo krmnih rastlin na njivah; 2000, 2010 in 2020

	2000	2010	2020	Indeks 2020/10	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
	Krmne rastline				Silažna koruza			
Število kmetijskih gospodarstev	39.407	34.131	36.206	106,1	16.574	10.832	9.113	84,1
- delež v vseh KMG (%)	45,6	45,7	53,0		19,2	14,5	13,3	
Površina (ha)	43.240	54.727	55.449	101,3	26.851	25.480	27.804	109,1
- delež na njivah in vrtovih (%)	25,4	32,2	31,6		15,7	15,0	15,8	
Površina na KMG (ha)	1,10	1,60	1,53	95,5	1,62	2,35	3,05	129,7
	Trave				Travno deteljne mešanice			
Število kmetijskih gospodarstev	7.187	11.357	18.561	163,4	:	13.435	13.829	102,9
- delež v vseh KMG (%)	8,3	15,2	27,2		:	18,0	20,2	
Površina (ha)	7.702	7.632	8.216	107,7	:	11.377	9.702	85,3
- delež na njivah in vrtovih (%)	4,5	4,5	4,7		:	6,7	5,5	
Površina na KMG (ha)	1,07	0,67	0,44	65,9	:	0,85	0,70	82,8
	Deteljno travne mešanice				Detelje in lucerna			
Število kmetijskih gospodarstev	:	3.928	2.581	65,7	8.107	7.941	7.327	92,3
- delež v vseh KMG (%)	:	5,3	3,8		9,4	10,6	10,7	
Površina (ha)	:	5.298	3.649	68,9	2.863	4.144	5.639	136,1
- delež na njivah in vrtovih (%)	:	3,1	2,1		1,7	2,4	3,2	
Površina na KMG (ha)	:	1,35	1,41	104,8	0,35	0,52	0,77	147,5

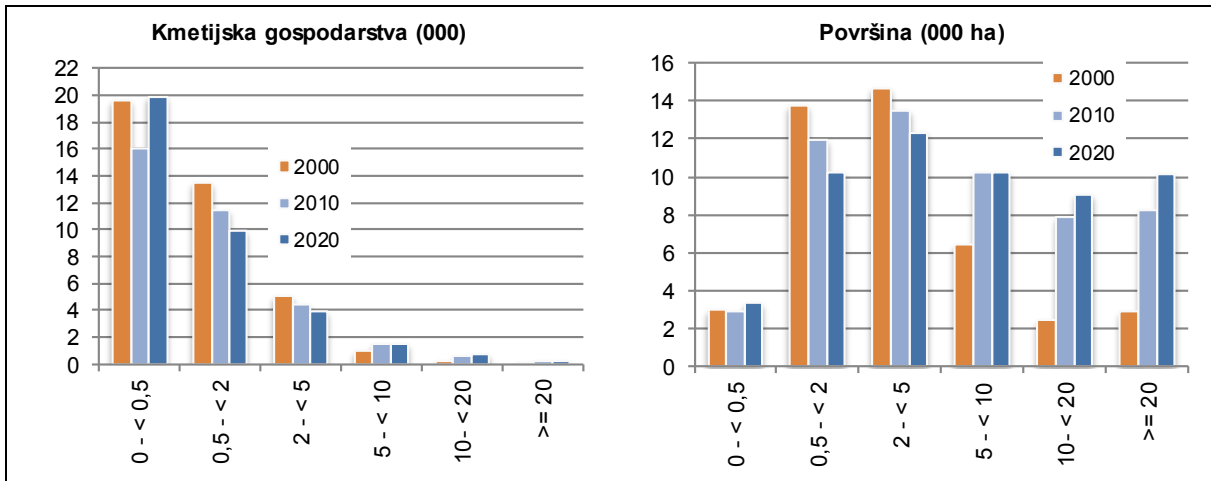
: ni podatka.

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

Krmne rastline so v letu 2020 pridelovali na več kot polovici kmetijskih gospodarstev s kmetijskimi zemljišči, njihov delež se je v primerjavi z letom 2010 povečal za 7 odstotnih točk na 53 %. Površina krmnih rastlin na kmetijsko gospodarstvo, ki se je v obdobju od leta 2000 do 2010 povečala skoraj za polovico, se je po letu 2010 zmanjšala (–5 %). Zmanjšanje površine krmnih rastlin na kmetijsko gospodarstvo je predvsem posledica pomembno večjega števila kmetijskih gospodarstev s pridelavo trav.

Trend koncentracije površine njiv s krmnimi rastlinam v večjih velikostnih razredih njiv, opazen v letih 2000–2010, se je nadaljeval tudi v obdobju 2010–2020, le da je bil v teh letih mnogo manj intenziven. V letih 2010–2020 sta se povečala število gospodarstev in površina v velikostnih razredih nad 10 ha in v velikostnem razredu do 0,5 ha. Približno na ravni leta 2010 je ostala pridelava krmnih rastlin v velikostnem razredu 5 ha–10 ha, ki se je v prvem desetletju tega stoletja še povečevala.

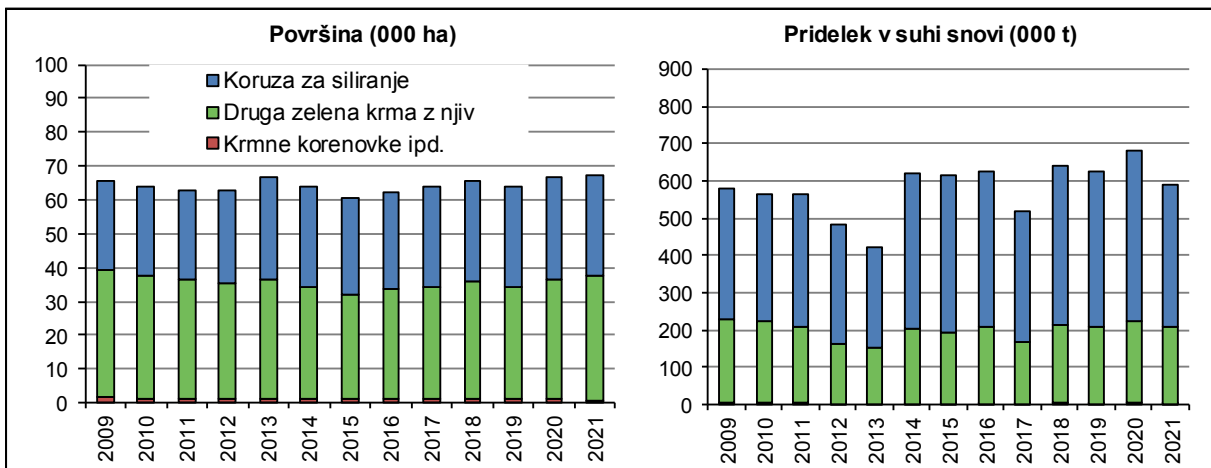
Slika 19: Število kmetijskih gospodarstev in površina s pridelavo krmnih rastlin po velikostnih razredih njiv; 2000, 2010 in 2020

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev)

Leta 2021 so bile krmne rastline pospravljene s približno 67 tisoč ha njiv, kar je za slab odstotek več kot leto prej in 5 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Slika 20: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2009–2021

Vir: SURS

Med zeleno krmo prevladujejo koruzna za siliranje ter trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice (v nadaljevanju: trave in mešanice), manjši delež pa imajo čisti posevki detelj in lucerne. Na setveni strukturi zelene krme je še vedno opazen vpliv PVP za beljakovinske rastline v letih 2015–2016, ko se je površina čistih posevkov detelj in lucerne močno povečala. V povprečju obdobja 2010–2014 je bilo v strukturi zelene krme 9 % čistih posevkov detelj in lucerne, v letih 2015–2017 pa skoraj 16 %. V letu 2021 je bilo v strukturi površin zelene krme čistih posevkov detelj in lucerne 12 %, prevladovala pa je koruzna za siliranje (45 %), delež trav in mešanice je bil 42-odstoten.

Med krmnimi rastlinami na njivah že mnogo let prevladuje zelena krma (leta 2021: 99 %), po ocenah SURS je bila leta 2021 pospravljena s slabih 67 tisoč ha njiv, kar je za slab odstotek več kot leto prej.

Preglednica 17: Pridelava krme na njivah; 2020 in 2021

	Površina (ha)		Indeks	Pridelek (t/ha)		Indeks	Skupni pridelek (t)		Indeks
	2020	2021	2021/20	2020	2021	2021/20	2020	2021	2021/20
Krma z njiv	66.924	67.451	100,8	26,9	22,6	84,1	1.801.318	1.526.833	84,8
Zelena krma z njiv	65.703	66.645	101,4	27,1	22,7	83,9	1.780.209	1.514.519	85,1
Koruzi za siliranje	30.629	29.664	96,8	49,8	42,9	86,2	1.524.290	1.272.060	83,5
Trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice*	26.542	27.927	105,2	7,2	6,5	89,8	190.977	180.370	94,4
Detelje in lucerna*	7.706	8.035	104,3	6,9	6,0	86,5	53.445	48.225	90,2
Druga zelena krma z njiv*	826	1.019	123,4	13,9	13,6	97,7	11.497	13.864	120,6
Krmne korenovke ipd.	1.221	806	66,0	17,3	15,3	88,4	21.109	12.314	58,3

* Izraženo v suhem senu.

Vir: SURS, preračuni KIS

Koruzi za siliranje so pridelovali na slabih 30 tisoč ha (-3 %), trave in mešanice na približno 28 tisoč ha (+5 %) ter detelje in lucerno na 8 tisoč ha (+4 %). Krmne korenovke in druge krmne rastline pa so v letu 2021 pridelovali na približno za tretjino manjši površini njiv kot v letu 2020, ko je bilo krmnih korenovk na njivah največ po letu 2014.

Leto 2021 je bilo pridelavi krmnih rastlin zaradi nepredvidljivih vremenskih razmer naklonjeno manj kot v preteklih treh letih, ko so bila razmere za njihovo pridelavo nadpovprečne. Doseženi povprečni hektarski pridelki so bili v letu 2021 pri vseh pomembnejših skupinah krmnih rastlin manjši kot v letu prej in tudi manjši od zadnjega petletnega obdobja. Pri travah in mešanicah so bili v primerjavi z letom prej manjši za desetino, pri detelji in lucerni za 13 % ter pri koruzi za siliranje za 14 %. Povprečni hektarski pridelek krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin je bil v povprečju manjši za 12 %.

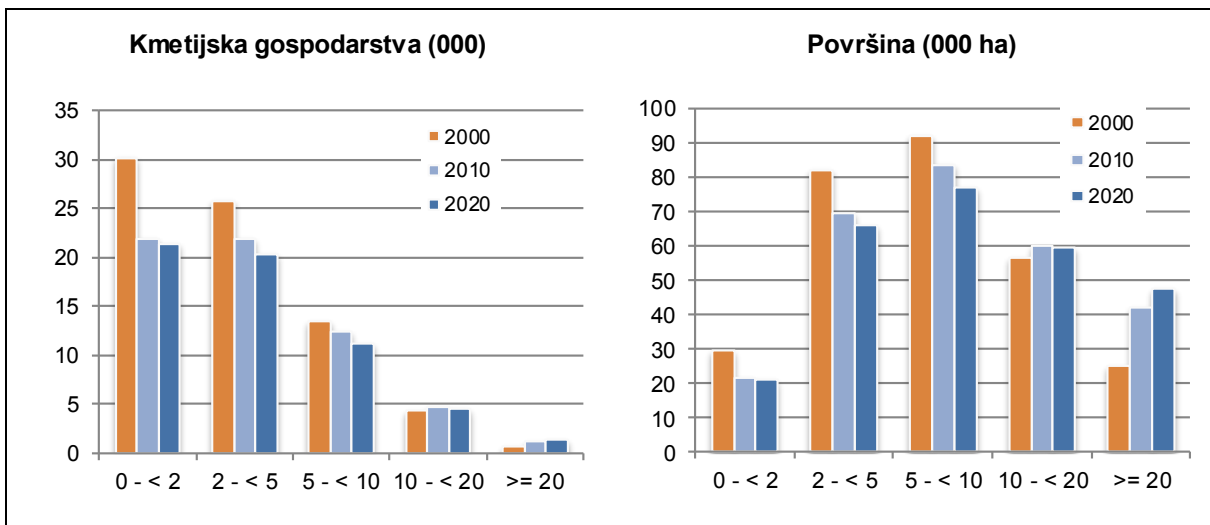
Obseg pridelave krme na trajnem travinju se nekoliko zmanjšuje. Po podatkih Popisa kmetijskih gospodarstev leta 2020 je v Sloveniji 271.421 ha trajnih travnikov obdelovalo slabih 59 tisoč kmetijskih gospodarstev (-6 %). Njihova površina se je od leta 2010 zmanjšala za 2 % in od začetka stoletja za 5 %. Tudi pri pridelavi krme na trajnem travinju opazna majhna koncentracija pridelave, saj se je povprečna površina travnikov in pašnikov na gospodarstvo v zadnjem desetletju povečala za slabe 3 % (s 4,5 ha na 4,6 ha).

Preglednica 18: Kmetijska gospodarstva s pridelavo na trajnem travinju; 2000, 2010 in 2020

	2000	2010	2020	Indeks 2020/10
Travniki in pašniki				
Število kmetijskih gospodarstev	74.230	61.949	58.529	94,5
- delež v vseh KMG (%)	85,9	83,0	85,7	
Površina (ha)	285.410	277.492	271.421	97,8
- delež v vseh KMG (%)	30,0	30,9	30,3	
Površina/KMG (ha)	3,84	4,48	4,64	103,5

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

Slika 21: Število kmetijskih gospodarstev in površina trajnega travinja po velikostnih razredih travinja; 2000, 2010 in 2020

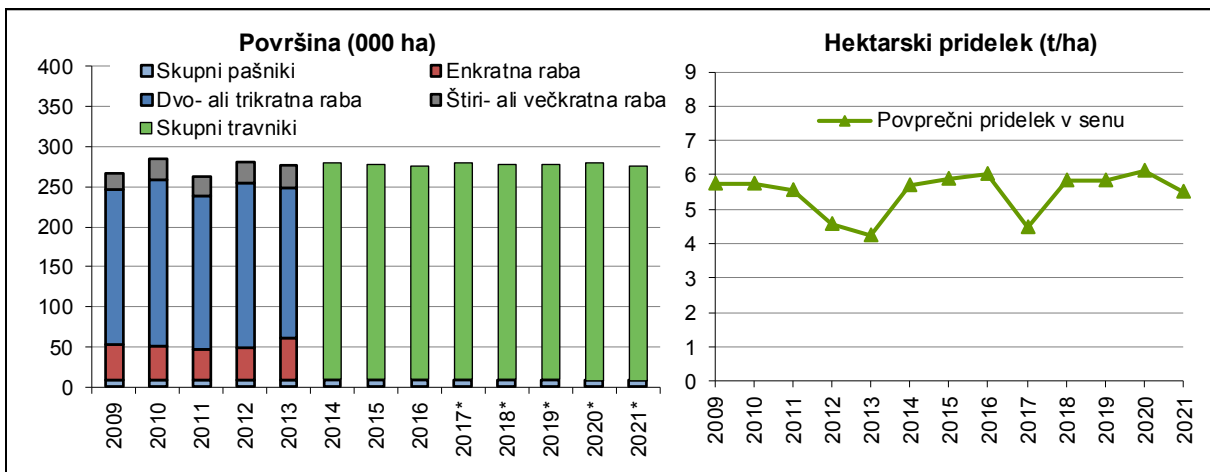

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev)

Gledano po velikostnih razredih travinja se je v obdobju med letoma 2010 in 2020 zmanjšalo število gospodarstev v velikostnih razredih do 10 ha, blizu ravni leta 2010 je ostalo število kmetijskih gospodarstev v velikostnem razredu od 10 do 20 ha, povečalo pa se je število gospodarstev in površina trajnega travinja v velikostnih razredih 20 ha in več.

Travniki in pašniki v povprečju zadnjih let zavzemajo približno 58 % vse kmetijske zemlje v uporabi kmetijskih gospodarstev. Po statističnih podatkih površine trajnih travnikov in pašnikov (vključno s skupnimi pašniki) v zadnjih petih letih (2017–2021) obsegajo v povprečju 278 tisoč ha, brez skupnih pašnikov pa 269 tisoč ha.

Slika 22: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2009–2021

* Podatki glede na rabo travnikov niso na voljo.

Vir: SURS

Leta 2021 je bilo po ocenah SURS v rabi slabih 276 tisoč ha travnikov in pašnikov (267 tisoč ha brez skupnih pašnikov), površina travinja je bila za dober odstotek manjša kot v letu prej. Za pridelavo krme na trajnem travinju so bile rastne razmere nekoliko manj ugodne kot v preteklih zelo ugodnih treh letih. V primerjavi letom 2020 je bil hektarski pridelek za 10 % manjši in približno za dva odstotka pod povprečjem zadnjih petih let.

Preglednica 19: Pridelava krme na trajnem travinju; 2020 in 2021

	Površina (ha)		Indeks 2021/20	Pridelek (t/ha)		Indeks 2021/20	Skupni pridelek (t)		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Travniki in pašniki	279.588	275.601	98,6	6,1	5,5	90,1	1.714.683	1.522.872	88,8

Vir: SURS

V podaljšanem programskem obdobju 2014–2020 lahko na podlagi plačilnih pravic pridelovalci krme na njivah in na trajnem travinju iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci krme na njivah so lahko v letih 2015 in 2016 iz shem proizvodno vezanih podpor pridobili tudi podporo za nekatere krmne rastline, če so te spadale med upravičene beljakovinske rastline (npr. detelje in lucerna).

Podobno kot pri drugi rastlinski pridelavi imajo pridelovalci, če pridelek zavarujejo, možnost uveljavljati sofinanciranje zavarovalne premije, ki se je v letu 2021 povečalo na 55 %, medtem ko je v letih 2019 in 2020 znašalo 50 % (leta 2018: 40 %; v letih 2015–2017: 20 %). Poleg tega lahko pridelovalci uveljavljajo tudi vračilo dela plačane trošarine za gorivo (do 70 %), porabljeno v kmetijstvu.

2.6.1 Pridelava zelene krme z njiv – površina

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Zelena krma z njiv – osnovna površina	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	55.418	55.150	99,5
Zelena krma z njiv – pospravljena površina	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	65.703	66.645	101,4
Zelena krma, enoletni posevki	27.252	26.851	26.885	28.499	30.867	30.147	29.396	29.513	29.965	30.600	30.845	31.455	30.683	97,5
Koruza za siliranje	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	30.629	29.664	96,8
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	826	1.019	123,4
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>527</i>	<i>444</i>	<i>426</i>	<i>388</i>	<i>245</i>	<i>374</i>	<i>321</i>	<i>533</i>	<i>406</i>	<i>538</i>	<i>459</i>	<i>409</i>	<i>406</i>	<i>99,3</i>
krmna ogrščica in repica	137	92	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	30	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmni sirek	360	352	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>563</i>	<i>502</i>	<i>489</i>	<i>673</i>	<i>611</i>	<i>288</i>	<i>340</i>	<i>291</i>	<i>365</i>	<i>242</i>	<i>235</i>	<i>417</i>	<i>613</i>	<i>147,0</i>
krmna ogrščica in repica	250	240	241	209	209	84	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	245	247	206	387	312	171	:	:	:	:	:	:	:	:
pitnik	68	15	42	77	90	33	:	:	:	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki	36.484	35.504	34.301	32.965	34.421	32.563	30.371	31.785	32.733	34.162	32.373	34.248	35.962	105,0
Detelje in lucerna	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	7.706	8.035	104,3
- detelje	3.415	2.566	2.504	2.184	2.340	2.128	4.075	4.863	4.795	4.367	3.838	3.421	4.086	119,4
- lucerna	2.445	2.982	2.948	3.154	3.382	3.421	4.432	5.636	5.364	5.263	4.683	4.285	3.949	92,2
Trave in travne mešanice	11.385	10.588	8.310	8.504	8.665	7.519	6.410	7.149	8.171	9.081	8.630	10.694	11.693	109,3
- glavni posevek	8.663	7.632	6.668	6.077	6.246	5.432	5.016	5.245	5.910	6.334	7.223	8.216	8.829	107,5
- naknadni posevek	2.722	2.956	1.642	2.427	2.419	2.086	1.394	1.904	2.261	2.747	1.407	2.478	2.864	115,6
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	19.239	19.368	20.539	19.123	20.034	19.495	15.454	14.137	14.403	15.451	15.222	15.848	16.234	102,4
- glavni posevek	16.213	16.675	16.586	15.831	16.473	17.050	13.633	11.947	11.891	12.534	13.166	13.351	13.323	99,8
- naknadni posevek	3.026	2.693	3.953	3.292	3.561	2.445	1.821	2.190	2.512	2.917	2.056	2.497	2.911	116,6

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.2 Pridelava zelene krme z njiv – pridelek

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRIDELEK (t)														
Zelena krma z njiv	1.433.188	1.389.256	1.427.351	1.245.105	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.355.101	1.673.134	1.631.087	1.780.209	1.514.519	85,1
Zelena krma, enoletni posevki	1.188.438	1.145.342	1.203.576	1.068.598	898.708	1.402.511	1.408.622	1.411.090	1.171.114	1.441.735	1.403.780	1.535.787	1.285.924	83,7
Koruza za siliranje	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	1.524.290	1.272.060	83,5
Druga zelena krma, enoletni posevki*, od tega:	15.385	12.529	14.563	11.300	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	11.497	13.864	120,6
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>7.105</i>	<i>7.013</i>	<i>8.748</i>	<i>4.985</i>	<i>3.195</i>	<i>9.249</i>	<i>6.610</i>	<i>10.306</i>	<i>5.177</i>	<i>11.298</i>	<i>7.449</i>	<i>7.528</i>	<i>8.232</i>	<i>109,4</i>
krmna ogrščica in repica	1.372	1.387	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	306	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
krmni sirek	5.427	5.626	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>7.490</i>	<i>5.346</i>	<i>5.814</i>	<i>6.316</i>	<i>5.522</i>	<i>2.967</i>	<i>3.500</i>	<i>2.770</i>	<i>3.133</i>	<i>2.496</i>	<i>2.660</i>	<i>3.969</i>	<i>5.632</i>	<i>141,9</i>
krmna ogrščica in repica	4.443	3.074	3.126	2.546	2.532	909	:	:	:	:	:	:	:	
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	2.354	2.112	2.246	2.826	2.181	1.525	:	:	:	:	:	:	:	
pitnik	693	160	442	943	809	533	:	:	:	:	:	:	:	
Zelena krma, večletni posevki*	244.750	243.914	223.775	176.507	167.943	224.076	214.027	224.377	183.987	231.399	227.307	244.422	228.595	93,5
Detelje in lucerna	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	53.445	48.225	90,2
- detelje	17.652	16.590	15.913	10.939	10.367	12.740	26.186	32.340	25.209	25.994	23.453	20.012	20.876	104,3
- lucerna	16.891	22.097	19.547	19.218	19.245	25.935	32.354	43.167	34.013	40.789	36.336	33.433	27.349	81,8
Trave in travne mešanice	74.251	69.439	53.180	42.687	39.477	47.432	42.508	48.253	42.802	57.121	60.144	73.463	72.662	98,9
- glavni posevek	57.921	55.358	47.079	33.921	31.678	38.217	37.152	40.117	34.454	47.003	54.930	64.479	62.634	97,1
- naknadni posevek	16.330	14.081	6.101	8.766	7.799	9.215	5.356	8.136	8.348	10.118	5.214	8.984	10.028	111,6
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	135.956	135.788	135.135	103.663	98.854	137.969	112.979	100.617	81.963	107.495	107.374	117.514	107.708	91,7
- glavni posevek	123.383	124.804	121.549	92.559	88.373	127.602	104.731	91.291	73.286	95.443	100.355	108.044	97.385	90,1
- naknadni posevek	12.573	10.984	13.586	11.104	10.481	10.367	8.248	9.326	8.677	12.052	7.019	9.470	10.323	109,0

* Izraženo v suhem senu.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.3 Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Zelena krma z njiv	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,6	25,8	25,8	27,1	22,7	83,9
Zelena krma, enoletni posevki	43,6	42,7	44,8	37,5	29,1	46,5	47,9	47,8	39,1	47,1	45,5	48,8	41,9	85,8
Koruza za siliranje	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	49,8	42,9	86,2
Druga zelena krma, enoletni posevki*, od tega:	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	13,9	13,6	97,7
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	<i>13,5</i>	<i>15,8</i>	<i>20,5</i>	<i>12,8</i>	<i>13,0</i>	<i>24,7</i>	<i>20,6</i>	<i>19,3</i>	<i>12,8</i>	<i>21,0</i>	<i>16,2</i>	<i>18,4</i>	<i>20,3</i>	<i>110,2</i>
krmna ogrščica in repica	10,0	15,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	10,2	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmni sirek	15,1	16,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	<i>13,3</i>	<i>10,6</i>	<i>11,9</i>	<i>9,4</i>	<i>9,0</i>	<i>10,3</i>	<i>10,3</i>	<i>9,5</i>	<i>8,6</i>	<i>10,3</i>	<i>11,3</i>	<i>9,5</i>	<i>9,2</i>	<i>96,5</i>
krmna ogrščica in repica	17,8	12,8	13,0	12,2	12,1	10,8	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno žito ter mešanice stročnic in žita	9,6	8,6	10,9	7,3	7,0	8,9	:	:	:	:	:	:	:	:
pitnik	10,2	10,7	10,5	12,2	9,0	16,2	:	:	:	:	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki*														
Detelje in lucerna	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	6,9	6,0	86,5
- detelje	5,2	6,5	6,4	5,0	4,4	6,0	6,4	6,7	5,3	6,0	6,1	5,8	5,1	87,3
- lucerna	6,9	7,4	6,6	6,1	5,7	7,6	7,3	7,7	6,3	7,8	7,8	7,8	6,9	88,8
Trave in travne mešanice	6,5	6,6	6,4	5,0	4,6	6,3	6,6	6,7	5,2	6,3	7,0	6,9	6,2	90,5
- glavni posevek	6,7	7,3	7,1	5,6	5,1	7,0	7,4	7,6	5,8	7,4	7,6	7,8	7,1	90,4
- naknadni posevek	6,0	4,8	3,7	3,6	3,2	4,4	3,8	4,3	3,7	3,7	3,7	3,6	3,5	96,6
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	7,1	7,0	6,6	5,4	4,9	7,1	7,3	7,1	5,7	7,0	7,1	7,4	6,6	89,5
- glavni posevek	7,6	7,5	7,3	5,8	5,4	7,5	7,7	7,6	6,2	7,6	7,6	8,1	7,3	90,3
- naknadni posevek	4,2	4,1	3,4	3,4	2,9	4,2	4,5	4,3	3,5	4,1	3,4	3,8	3,5	93,5

* Izraženo v suhem senu.

: ni podatka.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.4 Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Krmne korenovke – osnovna površina	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	78	69	88,5
Krmne korenovke ipd. – pospravljena površina	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	1.221	806	66,0
Krmna pesa, koleraba, korenje	972	587	655	553	476	434	324	265	293	314	363	464	178	38,4
krmna pesa	464	320	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
podzemna koleraba	433	224	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno korenje	75	43	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	939	727	726	797	790	761	597	626	678	601	558	757	628	83,0
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>61</i>	<i>83</i>	:	<i>29</i>	<i>56</i>	<i>31</i>	<i>27</i>	<i>31</i>	<i>104</i>	<i>230</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>4</i>	<i>50,0</i>
krmni ohrovt, glavni posevki	12	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
buče za krmo	49	83	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>878</i>	<i>644</i>	<i>726</i>	<i>768</i>	<i>734</i>	<i>730</i>	<i>570</i>	<i>595</i>	<i>574</i>	<i>371</i>	<i>546</i>	<i>749</i>	<i>624</i>	<i>83,3</i>
krmni ohrovt, naknadni posevki	385	239	286	226	275	312	:	:	:	:	:	:	:	:
krmna repa, naknadni posevki	493	405	440	542	459	418	:	:	:	:	:	:	:	:
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krmne korenovke ipd.	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	17,3	15,3	88,4
Krmna pesa, koleraba, korenje	19,8	20,3	17,7	16,9	17,6	16,9	19,9	19,4	16,1	17,9	14,4	16,0	17,9	111,8
krmna pesa	24,8	24,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
podzemna koleraba	15,2	14,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno korenje	15,5	14,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	18,3	16,4	13,3	13,4	13,5	13,6	17,1	18,0	18,6	27,9	16,9	18,1	14,5	80,4
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>23,4</i>	<i>27,8</i>	:	<i>44,2</i>	<i>45,1</i>	<i>45,0</i>	<i>44,4</i>	<i>44,5</i>	<i>44,6</i>	<i>44,5</i>	<i>45,5</i>	<i>43,9</i>	<i>42,8</i>	<i>97,4</i>
krmni ohrovt, glavni posevki	15,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
buče za krmo	25,2	27,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>18,0</i>	<i>15,0</i>	<i>13,3</i>	<i>12,3</i>	<i>11,1</i>	<i>12,2</i>	<i>15,8</i>	<i>16,6</i>	<i>13,8</i>	<i>17,6</i>	<i>16,2</i>	<i>17,8</i>	<i>14,4</i>	<i>80,6</i>
krmni ohrovt, naknadni posevki	17,4	14,3	13,8	13,2	11,0	11,3	:	:	:	:	:	:	:	:
krmna repa, naknadni posevki	18,4	15,3	13,0	11,9	11,1	12,9	:	:	:	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)														
Krmne korenovke ipd.	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	21.109	12.314	58,3
Krmna pesa, koleraba, korenje	19.212	11.911	11.564	9.327	8.366	7.319	6.439	5.135	4.717	5.621	5.218	7.414	3.180	42,9
krmna pesa	11.485	7.963	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
podzemna koleraba	6.568	3.344	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
krmno korenje	1.159	604	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	17.203	11.941	9.671	10.705	10.659	10.320	10.196	11.276	12.577	16.763	9.412	13.695	9.134	66,7
<i>Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki</i>	<i>1.425</i>	<i>2.310</i>	:	<i>1.281</i>	<i>2.524</i>	<i>1.412</i>	<i>1.199</i>	<i>1.378</i>	<i>4.638</i>	<i>10.231</i>	<i>546</i>	<i>351</i>	<i>171</i>	<i>48,7</i>
krmni ohrovt, glavni posevki	189	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
buče za krmo	1.236	2.310	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki</i>	<i>15.778</i>	<i>9.631</i>	<i>9.671</i>	<i>9.424</i>	<i>8.135</i>	<i>8.908</i>	<i>8.997</i>	<i>9.898</i>	<i>7.939</i>	<i>6.532</i>	<i>8.866</i>	<i>13.344</i>	<i>8.963</i>	<i>67,2</i>
krmni ohrovt, naknadni posevki	6.695	3.415	3.941	2.985	3.019	3.514	:	:	:	:	:	:	:	:
krmna repa, naknadni posevki	9.083	6.216	5.730	6.439	5.116	5.394	:	:	:	:	:	:	:	:

: ni podatka. Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.5 Pridelava krme na trajnem travinju

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Travniki in pašniki, skupaj**	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	279.588	275.601	98,6
Enkratna raba	42.756	41.762	38.284	41.077	52.649	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	193.902	208.371	191.018	204.951	186.756	:	:	:	:	:	:	:	:	:
dvakratna raba	110.818	122.956	112.716	120.938	110.450	:	:	:	:	:	:	:	:	:
trikratna raba	83.084	85.415	78.302	84.013	76.306	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	21.584	27.358	25.080	26.910	29.337	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	9.062	8.221	8.221	8.221	8.733	8.733	8.733	8.808	8.808	8.808	8.808	8.162	8.162	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)*														
Travniki in pašniki, skupaj**	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	6,1	5,5	90,1
Enkratna raba	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	6,1	5,9	5,8	4,7	4,4	:	:	:	:	:	:	:	:	:
dvakratna raba	5,3	5,2	5,1	4,1	4,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:
trikratna raba	7,0	7,0	6,7	5,5	4,9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	8,6	8,4	7,9	6,7	5,6	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)*														
Travniki in pašniki, skupaj**	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	1.714.683	1.522.872	88,8
Enkratna raba	147.268	144.354	126.515	114.805	163.224	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	1.175.203	1.236.938	1.099.110	964.151	819.740	:	:	:	:	:	:	:	:	:
dvakratna raba	590.869	641.617	572.903	498.258	448.113	:	:	:	:	:	:	:	:	:
trikratna raba	584.334	595.321	526.207	465.893	371.627	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	184.757	228.707	198.800	181.105	164.279	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	30.992	28.820	27.507	23.101	27.203	:	:	:	:	:	:	:	:	:

* Izraženo v senu.

** Vključeni skupni pašniki.

: ni podatka.

Vir: SURS

2.7 Sadje

Sadje je v letih 2009–2020 v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo od 4,5 % do 8,5 % ter v vrednosti rastlinske proizvodnje od 8,9 % do 16,3 %. Leta 2021 je bil delež sadja zaradi izredno majhnega obsega pridelave med najmanjšimi do zdaj ter je znašal le 3,2 % skupne vrednosti in 5,8 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih popisa kmetijstva v letu 2020 obdeluje sadovnjake (intenzivni nasadi in ekstenzivni nasadi kot glavna raba) nekaj več kot 22 tisoč kmetijskih gospodarstev oziroma 33 % vseh kmetijskih gospodarstev. Sadovnjaki so razširjeni na 12 tisoč ha in v povprečju obsegajo 0,54 ha. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je število gospodarstev s sadovnjaki povečalo za 6 %, površina sadovnjakov za 31 %, večja pa je tudi povprečna površina sadovnjaka (+23 %). Ekstenzivni sadovnjaki so prisotni na približno 20 tisoč, intenzivni sadovnjaki pa na nekaj več kot 3 tisoč kmetijskih gospodarstev. V letu 2020 so kmetijska gospodarstva obdelovala nekaj manj kot 8 tisoč ha ekstenzivnih in nekaj več kot 4 tisoč ha intenzivnih sadovnjakov. Ekstenzivni kmečki sadovnjaki v povprečju obsegajo 0,38 ha na kmetijsko gospodarstvo (ekstenzivni sadovnjak kot glavna raba), intenzivni sadovnjak pa 1,31 ha na kmetijsko gospodarstvo. Sem spadajo v večjem obsegu tudi kmetijska podjetja s površinami intenzivnih sadovnjakov večjimi od 30 ha. V obdobju med letoma 2010 in 2020 se je povprečna površina na kmetijsko gospodarstvo ekstenzivnih sadovnjakov povečala (+44 %), medtem ko se je pri intenzivnih sadovnjakih zaradi velikega povečanja kmetijskih gospodarstev (+78 %) pri ne tako izrazitem povečanju površin (+9 %), povprečna površina na kmetijsko gospodarstvo zmanjšala (–39 %).

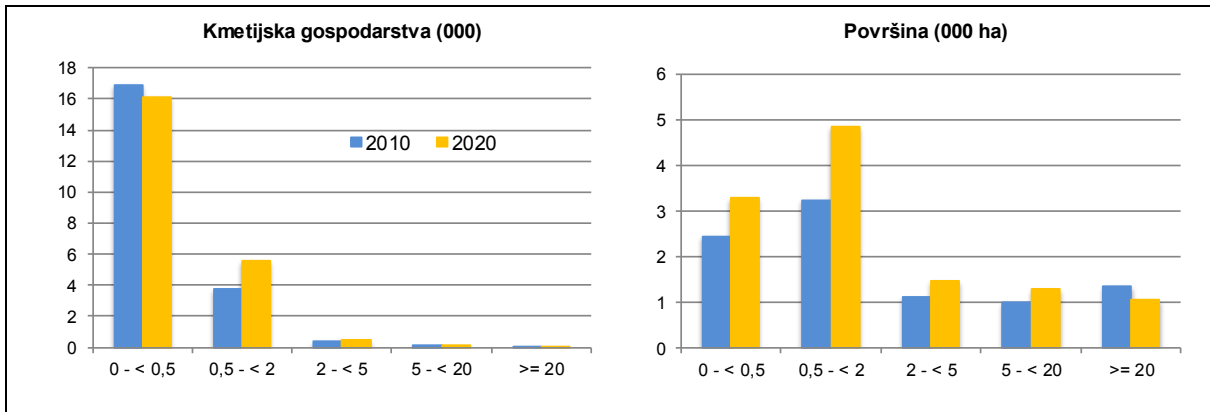
Preglednica 20: Kmetijska gospodarstva s sadovnjaki; 2010 in 2020

	Vsi nasadi			Intenzivni nasadi			Ekstenzivni nasadi		
	2010	2020	Indeks 2020/10	2010	2020	Indeks 2020/10	2010	2020	Indeks 2020/10
Število kmetijskih gospodarstev	21.186	22.426	105,9	1.818	3.239	178,2	19.942	20.263	101,6
- delež v vseh KMG (%)	28,4	32,8		2,4	4,7		26,7	29,7	
Površina (ha)	9.190	12.008	130,7	3.900	4.259	109,2	5.290	7.749	146,5
- delež v vseh KMG (%)	1,0	1,3		0,4	0,5		0,6	0,9	
Površina na KMG (ha)	0,43	0,54	123,4	2,15	1,31	61,3	0,27	0,38	144,2

Vir: SURS (Popis kmetijskih gospodarstev 2020), preračuni KIS

Gledano po velikostnih razredih se je v obdobju med letoma 2010 in 2020 v Sloveniji zmanjšalo število gospodarstev s sadovnjaki v velikostnem razredu do 0,5 ha (–4 %) in nad 20 ha (–16 %), v drugih velikostnih razredih pa se je število gospodarstev povečalo, najbolj v velikostnem razredu od 0,5 ha do vključno 2 ha (+48 %). Površina sadovnjakov se je povečala v vseh velikostnih razredih, razen v velikostnem razredu nad 20 ha (–22 %). Najbolj, za 50 %, se je povečala površina v velikostnem razredu od 0,5 ha do vključno 2 ha. Površina sadovnjaka na kmetijsko gospodarstvo se je v povprečju povečala, še najbolj se je povečala v velikostnem razredu do vključno 0,5 ha (+40 %), povečala se je tudi v velikostnem razredu od 5 ha do 20 ha (+7 %), medtem ko je v razredih od 0,5 ha do 5 ha ostala na ravni leta 2021 oziroma se je v velikostnem razredu nad 20 ha zmanjšala (–7 %).

Slika 23: Število gospodarstev in površina sadovnjakov po velikostnih razredih sadovnjakov; 2010 in 2020

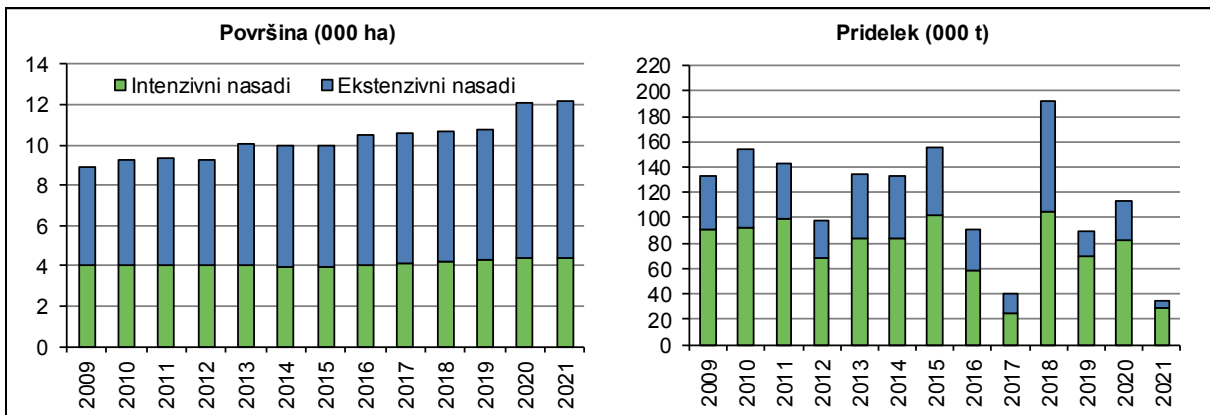

Vir: SURS (Popis kmetijskih gospodarstev 2020)

Po podatkih popisa tržnega vrtnarstva, ki vključuje tudi popis pridelave jagod za prodajo, se je v letu 2019 z jagodami v Sloveniji ukvarjalo 289 KMG, ki so jih pridelovali na 108 ha, od tega je bilo 78 ha pridelave jagod v zaščitenih prostorih. Večina pridelave tega jagodičja poteka v vzhodni Sloveniji (96 ha).

Površine ekstenzivnih kmečkih sadovnjakov, intenzivnih sadovnjakov in jagod (t. i. nasadi sadja), ki zavzemajo slabe 3 % kmetijske zemlje v uporabi, so leta 2021 obsegale približno 12 tisoč hektarjev in so bile v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2016–2020) večje za 11 %. V strukturi površin, namenjenih pridelavi sadja, prevladujejo ekstenzivni kmečki nasadi (leta 2021: 64 %), katerih površina se je v obdobju 2001–2009 postopno zmanjševala, v zadnjih letih pa je opazno njeno povečevanje.

Slika 24: Površina in pridelok sadja; 2009–2021

Vir: SURS

Leta 2021 se je skupna površina nasadov sadja v primerjavi z letom prej rahlo povečala in je obsegala 12.157 ha, pri čemer sta se povečali površini ekstenzivnih in intenzivnih sadovnjakov, površina jagod pa se je zmanjšala. Leta 2021 sta se površini ekstenzivnih sadovnjakov in intenzivnih sadovnjakov povečali za manj kot odstotek ter sta obsegali približno 8 tisoč in 4 tisoč ha, površina jagod pa se je zmanjšala za 2 % in je obsegala 119 ha. Površine posameznih sadnih vrst v intenzivnih nasadih so se podobno kot v preteklih letih spremenile dvosmerno. Zmanjšali so se nasadi dveh do pred kratkim najpomembnejših sadnih vrst, nasadi jablan za 3 % in nasadi breskev za 3 %, ter ponovno tudi višenj. Povečali pa so se nasadi drugih sadnih vrst, še največ orehov (+8 %, za 38 ha), hrušk (+3 %, za 7 ha) in češpelj in sliv

(+7 %, za 4 ha), nekoliko večji so bili tudi nasadi marelic (+2 %, za 2 ha). Po površini so orehi od leta 2017 druga sadna vrsta v intenzivnih nasadih v Sloveniji. V zadnjih letih se močno povečujejo tudi intenzivni nasadi drugih sadnih vrst, in sicer drugih lupinarjev, sredozemskih sadnih vrst in drugega jagodičja, v letu 2021 so se ti nasadi povečali za 7 % oziroma 52 ha.

Tako v intenzivnih kot v ekstenzivnih nasadih je bila letina sadja predvsem zaradi hude pomladanske pozebe in drugih vremenskih ujm izredno slaba ter pri večini sadnih vrst najslabša do zdaj. V letu 2021 so najslabše obrodili koščičarji (breskve in nektarine, marelice, češnje, višnje ter slive in češplje), pečkarji (jabolka in hruške), orehi in jagode, nižji hektarski pridelki so bili tudi pri jagodičju in drugem sadju. Skupna pridelava sadja je bila najmanjša do zdaj in za 13 % manjša kot v izredno neugodnem letu 2017. Leta 2021 so v intenzivnih sadovnjakih obrali le okoli 29 tisoč ton (−65 %), kar je več kot polovico manj sadja v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let, v ekstenzivnih nasadih pa so pridelali za 83 % manj sadja oziroma le približno 5 tisoč ton različnih sadnih vrst. V primerjavi z najslabšim letom za pridelavo sadja do zdaj (leto 2017) je bila skupna pridelava sadja v intenzivnih sadovnjakih večja za 17 %, v ekstenzivnih pa za 64 % manjša.

Preglednica 21: Pridetek sadja; 2020 in 2021

Pridetek (t)	Vsi nasadi			Intenzivni nasadi			Ekstenzivni nasadi		
	2020	2021	Indeks 2021/20	2020	2021	Indeks 2021/20	2020	2021	Indeks 2021/20
Sadje, skupaj	113.807	34.413	30,2	82.419	29.011	35,2	31.388	5.402	17,2
Jabolka	86.155	26.206	30,4	66.124	23.011	34,8	20.031	3.195	16,0
Hruške	8.013	1.819	22,7	3.797	1.167	30,7	4.216	652	15,5
Breskve in nektarine	2.435	460	18,9	2.016	325	16,1	419	135	32,2
Drugo sadje	17.204	5.928	34,5	10.482	4.508	43,0	6.722	1.420	21,1

Vir: SURS

Pridetek jabolok, ki so najpomembnejša sadna vrsta pri nas, se je glede na leto 2020 zmanjšal za 70 % in je obsegal le slabo tretjino povprečja zadnjih petih let, ki pridelavi jabolok niso bila najbolj naklonjena. Zmanjšali so se tudi skupni pridelki drugih sadnih vrst. Tudi v intenzivnih nasadih je bil pridelek jabolok izredno slab (−65 %), še slabši pa je bil pridelek jabolok v ekstenzivnih nasadih, ki je obsegal le 15 % povprečja zadnjih petih let.

Prodaja sadja po evidentiranih tržnih poteh (odkup in tržnice) se je leta 2021 zaradi velikega izpada pridelka močno zmanjšala (−18 %) in je znašala približno 22,6 tisoč ton. Če domnevamo, da se prek zabeleženega odkupa in prodaje na tržnicah trži le sadje iz intenzivnih nasadov, je evidentirana prodaja v letu 2021 predvsem zaradi slabe letine zajela 78 % pridelanega sadja, kar je mnogo več kot v povprečju zadnjih petih let (35 %).

V strukturi zunanje trgovine s sadjem v povprečju zadnjih petih let citrusi, banane in drugo južno sadje zavzemajo 70 %, njihov delež v strukturi pa se povečuje. Med kontinentalnimi vrstami sadja so v uvozu in izvozu najpomembnejša jabolka, ki so zaradi izredno slabe letine 2021 v strukturi zunanje trgovine zavzemala le približno desetino, kar je dve odstotni točki manj kot v letu prej in najmanj do zdaj.

Preglednica 22: Izvoz in uvoz svežega sadja; 2017–2021

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Sveže sadje**, od tega:	98.190	89.125	112.404	134.477	132.502	244.542	212.030	224.355	250.321	247.016
- jabolka	23.154	22.822	27.335	21.847	15.739	51.873	31.612	24.733	25.129	21.832
- hruške	1.431	985	682	300	542	6.051	5.496	4.852	4.401	4.329
- breskve	1.590	885	1.109	649	621	13.878	9.458	11.768	8.622	9.130
- pomaranče	5.254	5.597	7.544	7.868	14.706	20.961	20.250	20.349	21.147	27.229
- mandarine	2.875	2.786	3.292	5.207	6.243	15.707	15.769	16.242	16.722	18.157
- limone	4.758	4.094	5.029	5.421	3.120	14.226	13.109	13.611	14.659	10.706
- banane	50.043	41.877	56.880	77.829	76.734	82.660	78.772	91.759	116.920	114.654

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

Vir: SURS, preračuni KIS

V obdobju 2017–2021 je zunanja trgovina s svežim sadjem⁶ obsegala od 300 do 385 tisoč ton oziroma vrednostno od 253 do 317 milijonov EUR na leto. Leta 2021 je bilo v zunanjetrgovinski menjavi prodanega vrednostno in količinsko manj sadja kot leto prej. V primerjavi z letom 2020 se je zunanjetrgovinska menjava s svežim sadjem količinsko zmanjšala za 1 %, vrednostno pa za 2 %. Uvoz svežega sadja je po začasnih podatkih leta 2021 obsegal približno 247 tisoč ton in se je zmanjšal za 1 %. Od tega je bil uvoz jabolk kot najpomembnejše kontinentalne sadne vrste v Sloveniji manjši za 13 % in najmanjši po letu 2011. Izvoz sadja je bil v letu 2021 s približno 133 tisoč tonami za 1 % manjši kot v letu prej, pri tem pa se je izvoz jabolk zmanjšal že drugo leto zapored (–28 %) in je bil najmanjši po letu 2004. Zunanjetrgovinska bilanca z jabolki, ki je bila v letih 2017–2021 pozitivna le v letu 2019, se je zaradi manjšega izvoza v letu 2021 še poslabšala.

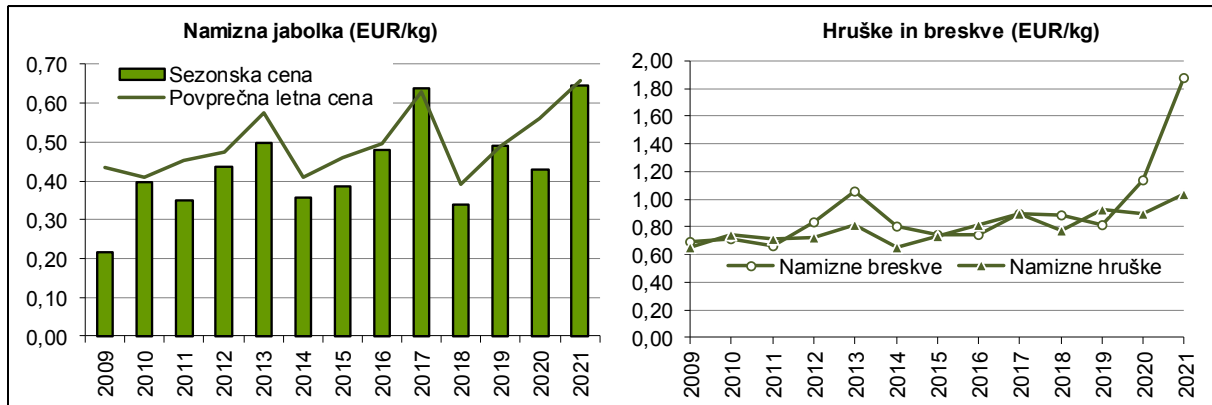
Leta 2021 je bilo v sveži in predelani obliki (vključno s sokovi) porabljenih 250 tisoč ton sadja, kar je za 20 % manj kot leto prej in za 20 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Uvoz sadja je obsegal 381 tisoč ton, od tega je bilo 65 % sadja svežega. Skupni uvoz sadja se je v primerjavi z letom prej povečal za 7 %, pri čemer je bil uvoz svežega sadja za odstotek manjši. Izvoz sadja je leta 2021 obsegal 166 tisoč ton (80 % od tega je svežega sadja), kar je 6 % več glede na leto 2020 in 33 % nad povprečjem obdobja 2016–2020.

Tako kot pri zelenjavi so tudi pri sadju opazna precejšnja medletna nihanja stopenj samooskrbe in porabe, ki so predvsem posledica bolj ali manj obilnih letin. To se je pokazalo tudi ob izredno skromni letini 2021, ko je bila stopnja samooskrbe s sadjem (sveže in predelano) z zelo skromnimi 14 % za 23 odstotnih točk nižja kot leto prej in tudi zelo podpovprečna (18 odstotnih točk pod povprečjem zadnjih petih let). Prav tako je tudi stopnja samooskrbe s svežim sadjem s 23 % za 26 odstotnih točk zaostala za letom prej in povprečjem zadnjih petih let (za 21 odstotnih točk). Predvsem zaradi majhne ponudbe doma pridelanega sadja je bila pomembno manjša kot v letu prej tudi poraba sadja za prehrano. Leta 2021 je prebivalec Slovenije porabil 109 kg sadja v vseh oblikah oziroma pojedel 58 kg sadja svežega.

V Sloveniji je bila v letu 2021 zaradi izredno majhne ponudbe domačih jabolk povprečna letna odkupna cena namiznih jabolk s 0,66 EUR/kg za 17 % višja od odkupne cene v letu prej. Še bolj (+51 %) se je povišala sezonska cena namiznih jabolk letine 2021 (september–november), ko je znašala kar 0,65 EUR/kg in je bila med najvišjimi do zdaj.

⁶ Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

Slika 25: Odkupne cene namiznega sadja; 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Tudi povprečne letne odkupne cene drugih sadnih vrst so se zaradi majhne ponudbe večinoma zvišale. Od pomembnejših sadnih vrst so se zvišale povprečne odkupne cene jabolk za predelavo (+38 %), namiznih breskev in nektarin (+64 %), hrušk (+16 %), sliv (+42 %), marelic (42 %) in češenj (+48 %), na ravni leta prej pa so ostale cene jagod.

V programskem obdobju 2014–2020 lahko pridelovalci sadja na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi sadjarji upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je leta 2021 zvišalo s 50 % na 55 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

Epidemija covid-19 je vplivala tudi na trg s sadjem. V letu 2021 je bilo slovenskim pridelovalcem jabolk zaradi izpada dohodka pri pridelavi namiznih jabolk letine 2020 kot posledica nezmožnosti prodaje zaloga jabolk, zmanjšanja prodaje in povečanih stroškov skladiščenja jabolk v skladu s Sporočilom Komisije⁷ dodeljeno finančno nadomestilo v višini 2.000 EUR/ha intenzivnega sadovnjaka jablane⁸.

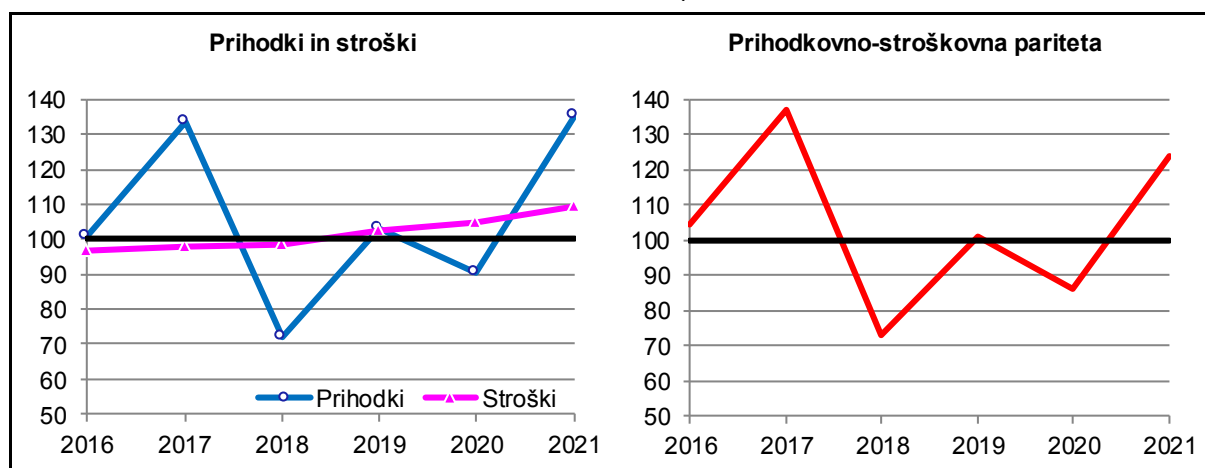
Ocene na podlagi letine in modelnih kalkulacij kažejo, da so se leta 2021 ekonomske razmere za pridelavo sadja zaradi izredno slabe letine zelo poslabšale. Odkupne cene namiznih jabolk, namiznih hrušk in namiznih breskev so bile ob času spravila višje za 51 %, 26 % in 62 %, vendar pa povišanje cen ni izničilo znižanja prihodka zaradi velikega izpada pridelka.

Povprečni stroški pridelave omenjenih vrst sadja so se pri enakem upoštevanem pridelku v obeh letih po ocenah na podlagi modelnih izračunov v primerjavi z letino 2020 zvišali za približno 4 % pri jabolkih in hruškah ter za 5 % pri breskvah.

⁷ Sporočilo Komisije Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu covid-19 (2020/C 91 I/01)

⁸ Odlok o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka pridelovalcem jabolk zaradi epidemije covid-19

Slika 26: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi jabolk (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Na stroške pridelave sadja so leta 2021 najbolj vplivali višji stroški domačega dela, ki so se zaradi rasti plač povišali za približno 5 %, stroški najetih storitev, ki vključujejo predvsem najeto delo pri obiranju (višji med 8 % in 9 %), predvsem zaradi višjih cen goriva so bili pomembno višji tudi stroški domačih strojnih storitev (med 12 % in 13 %). Povišali so se tudi stroški sredstev za varstvo rastlin (višji med 1 % in 4 %) in stroški gnojil (+2 %), ki pa imajo v strukturi stroškov le približno odstoten delež. Manjši kot v letu prej so bili zaradi višje stopnje sofinanciranja le stroški zavarovanja pridelka (–10 %).

Cenovno-stroškovna pariteta, ki odraža le razmerje med spremembami odkupnih cen in subvencij ter spremembami cen inputov, je v zadnjih letih zelo spremenljiva.

Ekonomski rezultati pri pridelavi jabolk, hrušk in breskev so se leta 2021 zaradi izredno slabe letine, tudi ob upoštevanju višjih cen in zmernemu zvišanju stroškov zelo poslabšali. Skupni stroški pridelave so bili v nasadih, ki jih je prizadela pozeba, nekoliko nižji, vendar je bilo zelo pomembno skrbno izvajanje tehnoloških ukrepov (rez, varstvo rastlin in uravnoteženo gnojenje). Ekonomske razmere v sadjarstvu so izredno zaostrene, saj pridelavo sadja že več let pestijo vsakoletne vremenske ujme, ki kljub nekaterim ukrepom zelo negativno vplivajo na stanje v tej panogi.

2.7.1 Pridelava sadja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA, skupaj (ha)	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.972	10.011	10.461	10.573	10.678	10.764	12.130	12.156	100,2
PRIDELEK (t)														
Skupaj	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	113.807	34.413	30,2
Jabolka	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	86.155	26.206	30,4
Hruške	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	8.013	1.819	22,7
Breskve in nektarine	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	2.435	460	18,9
Marelice	616	482	687	681	435	673	1.313	961	1.092	416	1.416	575	86	15,0
Češnje	3.933	2.958	4.235	2.786	5.390	5.264	5.580	4.080	2.776	6.576	2.844	3.659	482	13,2
Višnje	470	337	387	236	539	541	498	337	142	636	377	154	25	16,2
Češplje in slive	4.101	6.878	4.921	2.190	8.835	4.010	4.133	3.267	1.771	8.108	2.338	4.080	772	18,9
Orehi	2.956	2.952	2.911	1.644	4.013	3.676	4.985	2.626	1.725	4.665	1.858	2.048	894	43,7
Drugo sadje, brez jagodičja	1.514	1.722	1.661	1.330	1.627	1.863	3.755	3.708	3.062	4.632	2.783	3.119	801	25,7
Jagode	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	1.940	2.021	1.543	76,3
Drugo jagodičje, brez jagod	107	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	1.139	1.548	1.325	85,6

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.2 Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.049	6.432	6.450	6.467	6.493	7.784	7.790	100,1
PRIDELEK (t)														
Ekstenzivni nasadi skupaj	41.449	60.819	43.067	29.389	50.391	49.385	53.920	32.374	14.956	86.960	19.973	31.388	5.402	17,2
Jabolka	23.075	40.278	24.032	18.922	22.875	28.875	31.236	16.827	6.414	55.428	9.960	20.031	3.195	16,0
Hruške	6.726	7.116	6.831	4.099	8.448	6.676	7.346	5.105	2.456	11.402	2.377	4.216	652	15,5
Breskve in nektarine	1.072	1.036	970	656	1.425	1.286	1.384	862	539	1.525	991	419	135	32,2
Marelice	336	242	317	287	290	385	526	423	332	291	497	96	22	22,9
Češnje	3.076	2.315	3.137	1.826	4.504	4.284	4.136	3.133	1.581	5.364	2.161	1.693	307	18,1
Višnje	345	258	309	171	492	476	457	298	132	568	309	87	13	14,9
Češplje in slive	3.873	6.559	4.559	2.005	8.492	3.633	3.812	2.937	1.563	7.530	1.922	3.461	618	17,9
Orehi	2.577	2.640	2.516	1.206	3.372	3.194	4.200	2.069	1.380	3.922	1.282	1.052	304	28,9
Drugo sadje, brez jagodičja	369	375	396	217	493	576	823	720	559	930	474	333	156	46,8

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.3 Pridelava sadja v intenzivnih nasadih

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)	4.003	4.003	4.051	4.013	4.023	3.942	3.964	4.031	4.124	4.212	4.272	4.347	4.367	100,5
Jabolka	2.722	2.765	2.734	2.702	2.643	2.545	2.465	2.416	2.355	2.328	2.267	2.164	2.093	96,7
Hruške	214	209	207	213	216	207	199	198	203	210	212	220	227	103,2
Breskve in nektarine	509	442	468	408	393	358	317	300	282	263	251	245	237	96,7
Marelice	32	34	37	39	44	51	61	68	75	79	82	85	87	102,4
Češnje	110	114	124	136	148	158	166	176	186	195	203	214	213	99,5
Višnje	16	14	14	15	8	8	8	8	7	7	8	8	7	87,5
Češplje in slive	28	29	30	31	34	34	36	40	44	48	51	59	63	106,8
Orehi	105	115	142	171	180	195	234	273	339	378	435	483	521	107,9
Drugo sadje, brez jagodičja	124	143	154	167	185	196	230	267	294	329	374	418	459	109,8
Jagode	110	102	99	80	106	87	107	111	108	117	112	121	119	98,3
Drugo jagodičje, brez jagod	33	36	42	51	66	103	141	174	231	258	277	330	341	103,3
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)	22,8	23,2	24,5	17,0	20,7	21,3	25,8	14,5	6,0	25,0	16,2	19,0	6,6	35,0
Jabolka	26,7	28,0	29,7	20,5	26,3	27,9	34,0	17,7	5,8	37,2	23,9	30,6	11,0	36,0
Hruške	22,1	18,1	22,2	11,3	12,5	17,1	18,7	16,0	5,7	21,4	13,9	17,3	5,1	29,8
Breskve in nektarine	17,4	15,7	16,3	13,6	14,2	11,7	17,5	15,6	8,7	16,9	15,1	8,2	1,4	16,7
Marelice	8,8	7,1	10,0	10,1	3,3	5,6	12,9	7,9	10,1	1,6	11,2	5,6	0,7	13,1
Češnje	7,8	5,6	8,9	7,1	6,0	6,2	8,7	5,4	6,4	6,2	3,4	9,2	0,8	8,9
Višnje	7,8	5,6	5,6	4,3	5,9	8,7	5,5	5,2	1,4	9,7	8,5	8,4	1,7	20,5
Češplje in slive	8,1	11,0	12,1	6,0	10,1	11,0	8,9	8,3	4,7	12,0	8,2	10,5	2,4	23,3
Orehi	3,6	2,7	2,8	2,6	3,6	2,5	3,4	2,0	1,0	2,0	1,3	2,1	1,1	54,9
Drugo sadje, brez jagodičja	9,2	9,4	8,2	6,7	6,1	6,6	12,7	11,2	8,5	11,3	6,2	6,7	1,4	21,1
Jagode	18,7	17,5	20,1	18,8	20,2	18,4	18,6	16,6	15,6	17,1	17,3	16,7	13,0	77,6
Drugo jagodičje, brez jagod	3,2	3,6	4,2	4,7	4,5	2,8	5,4	4,2	3,6	5,6	4,1	4,7	3,9	82,8
PRIDELEK (t)	91.373	92.849	99.288	68.198	83.474	84.108	102.194	58.581	24.765	105.425	69.050	82.419	29.011	35,2
Jabolka	72.587	77.291	81.323	55.341	69.574	71.034	83.855	42.739	13.605	86.587	54.272	66.124	23.011	34,8
Hruške	4.733	3.773	4.594	2.410	2.690	3.532	3.722	3.175	1.167	4.495	2.940	3.797	1.167	30,7
Breskve in nektarine	8.878	6.926	7.633	5.547	5.573	4.173	5.554	4.694	2.457	4.457	3.788	2.016	325	16,1
Marelice	280	240	370	394	145	288	787	538	760	125	919	479	64	13,4
Češnje	857	643	1.098	960	886	980	1.444	947	1.195	1.212	683	1.966	175	8,9
Višnje	125	79	78	65	47	65	41	39	10	68	68	67	12	17,9
Češplje in slive	228	319	362	185	343	377	321	330	208	578	416	619	154	24,9
Orehi	379	312	395	438	641	482	785	557	345	743	576	996	590	59,2
Drugo sadje, brez jagodičja	1.145	1.347	1.265	1.113	1.134	1.287	2.932	2.988	2.503	3.702	2.309	2.786	645	23,2
Jagode	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	2.006	1.940	2.021	1.543	76,3
Drugo jagodičje, brez jagod	107	129	177	240	297	292	766	729	829	1.452	1.139	1.548	1.325	85,6

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.4 Evidentirana prodaja sadja (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ODKUP IN TRŽNICE, SKUPAJ														
Sveže sadje	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	27.481	22.557	82,1
Jabolka, namizna	18.946	20.664	24.475	18.936	13.834	20.141	21.856	17.269	6.025	11.876	17.425	20.327	16.682	82,1
Jabolka za predelavo	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	6.985	5.260	4.294	81,6
Hruške, namizne	1.020	933	494	331	226	329	630	431	521	551	447	481	348	72,5
Breskve in nektarine, namizne	244	344	240	195	205	204	225	230	169	199	268	127	71	55,5
Marelice	63	86	47	33	z	27	32	z	45	41	41	37	31	82,7
Češnjje	106	81	80	47	42	98	156	134	148	121	96	152	76	50,4
Češplje in slive, sveže	78	87	56	58	48	52	41	41	36	52	37	37	30	80,2
Kaki	19	12	18	8	24	14	94	46	z	z	z	z	20	30,2
Drugo sadje, brez jagodičja	119	135	159	155	125	215	178	238	217	228	214	233	208	89,0
Jagode	249	281	236	156	132	186	164	339	287	335	417	378	594	157,2
Drugo jagodičje, brez jagod	27	37	31	23	24	24	18	19	24	36	53	72	101	140,7
ODKUP														
Sveže sadje	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	26.569	21.687	81,6
Jabolka, namizna	18.275	20.119	24.094	18.525	13.435	19.904	21.612	17.006	5.801	11.673	17.222	20.054	16.399	81,8
Jabolka za predelavo	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	7.033	6.985	5.260	4.294	81,6
Hruške, namizne	916	815	408	267	145	258	534	316	417	464	368	357	221	62,0
Breskve in nektarine, namizne	138	213	147	118	126	141	157	165	103	131	198	61	25	40,5
Marelice	4	2	4	3	z	1	6	z	7	-	6	1	1	197,1
Češnjje	19	8	18	13	15	34	98	68	80	55	36	79	18	23,0
Češplje in slive, sveže	21	27	26	21	26	26	13	16	12	26	13	10	5	52,4
Kaki	19	12	18	8	24	14	94	46	z	z	z	z	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	23	20	24	53	14	86	37	50	19	37	36	25	13	51,9
Jagode	190	178	160	98	78	103	85	255	201	257	334	291	506	173,6
Drugo jagodičje, brez jagod	1	1	1	1	1	2	2	2	7	21	39	55	84	152,5
DOVOZ NA TRŽNICE														
Sveže sadje	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	749	912	870	95,4
Jabolka	671	545	380	411	400	238	244	262	224	203	204	273	284	104,0
Hruške	104	118	86	64	81	71	96	116	104	87	79	124	127	102,5
Breskve in nektarine, namizne	106	131	94	77	79	62	68	65	66	68	71	66	46	69,3
Marelice	59	84	43	30	32	26	25	36	38	41	35	37	30	80,5
Češnjje	87	73	62	34	27	64	58	66	68	66	60	73	58	80,1
Višnje	10	11	7	2	1	1	2	1	1	2	2	1	1	94,2
Češplje in slive, sveže	57	60	30	37	22	27	28	25	23	26	24	27	25	90,0
Orehi, celi	19	18	19	21	15	24	18	15	14	15	14	15	13	87,8
Drugo sadje, brez jagodičja	66	85	109	79	95	103	121	172	183	174	163	192	181	93,9
- od tega kostanj	36	33	47	25	18	39	47	60	64	58	45	57	61	106,3
Jagode	59	103	76	58	54	83	79	84	86	78	83	87	89	102,0
Drugo jagodičje, brez jagod	27	36	30	22	23	22	16	17	17	15	15	17	18	103,2
- od tega gojene borovnice	18	20	16	9	11	10	6	7	7	6	5	6	6	97,5
Orehi, luščeni	42	44	41	49	62	46	57	57	52	36	33	57	56	97,2

z – zaupno, – ni pojava.

Vir: SURS

2.7.5 Izvoz in uvoz svežega sadja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
IZVOZ (t)														
Sveže sadje**, od tega:	88.487	86.045	95.691	59.006	65.018	94.681	128.122	92.184	98.190	89.125	112.404	134.477	132.502	98,5
Pečkarji, od tega:	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	28.016	22.147	16.280	73,5
jabolka	23.901	33.912	39.457	32.115	34.851	43.035	62.051	30.935	23.154	22.822	27.335	21.847	15.739	72,0
hruške	2.011	2.357	1.528	1.318	745	1.443	1.200	794	1.431	985	682	300	542	180,6
Koščičarji, od tega:	2.749	2.336	1.754	2.510	2.270	1.296	2.029	2.813	3.411	2.562	3.744	3.619	3.961	109,5
breskve	1.988	1.789	1.475	1.900	905	959	1.309	1.527	1.590	885	1.109	649	621	95,7
Jagodičje, od tega:	131	253	265	93	133	180	245	140	343	138	154	305	160	52,5
jagode	125	236	241	86	126	174	205	134	102	95	105	230	120	52,0
Lupinasto sadje	118	89	85	67	86	269	295	353	419	422	666	537	591	110,2
Citrusi, od tega:	11.766	13.937	10.950	7.055	6.222	12.607	12.597	14.223	14.013	13.682	17.296	20.153	27.727	137,6
pomaranče	2.091	3.865	1.988	1.857	1.566	4.025	4.080	4.054	5.254	5.597	7.544	7.868	14.706	186,9
mandarine	4.888	4.665	4.736	3.501	2.847	4.979	4.242	3.863	2.875	2.786	3.292	5.207	6.243	119,9
limone	1.892	1.221	821	1.434	1.494	1.786	2.445	4.112	4.758	4.094	5.029	5.421	3.120	57,6
Drugo južno sadje, od tega:	41.437	27.809	37.890	12.746	18.199	32.939	46.805	39.734	53.371	45.306	59.676	79.410	80.425	101,3
banane	40.715	26.871	36.894	12.172	17.598	31.393	44.901	37.906	50.043	41.877	56.880	77.829	76.734	98,6
ananas	593	790	468	428	472	487	257	401	1.404	1.610	1.398	746	1.624	217,8
UVOZ (t)														
Sveže sadje**, od tega:	185.739	170.846	176.923	154.641	167.720	198.055	229.891	207.436	244.542	212.030	224.355	250.321	247.016	98,7
Pečkarji, od tega:	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	29.585	29.530	26.161	88,6
jabolka	17.953	20.129	18.862	26.906	30.480	44.032	58.914	29.163	51.873	31.612	24.733	25.129	21.832	86,9
hruške	5.116	5.539	5.793	5.389	4.476	5.235	5.318	5.855	6.051	5.496	4.852	4.401	4.329	98,4
Koščičarji, od tega:	16.049	14.823	13.154	15.059	14.954	15.350	16.237	17.259	20.881	15.716	19.450	15.192	16.477	108,5
breskve	12.710	11.261	10.557	11.398	10.625	11.732	12.109	12.300	13.878	9.458	11.768	8.622	9.130	105,9
Jagodičje, od tega:	1.835	1.966	2.100	2.304	2.313	2.623	1.956	2.405	2.981	2.970	3.913	3.493	4.001	114,6
jagode	1.601	1.804	1.949	2.138	2.113	2.335	1.721	2.072	2.229	2.210	2.717	2.446	2.688	109,9
Lupinasto sadje	2.025	1.932	1.943	1.883	2.250	2.735	2.966	3.227	3.668	4.109	4.529	4.308	4.495	104,4
Citrusi, od tega:	51.624	52.242	49.871	46.204	49.019	51.372	52.716	55.065	54.291	52.274	53.616	56.398	59.060	104,7
pomaranče	17.766	20.119	18.664	16.192	19.764	20.650	20.057	19.721	20.961	20.250	20.349	21.147	27.229	128,8
mandarine	20.385	19.797	17.968	18.107	15.971	17.905	17.973	19.357	15.707	15.769	16.242	16.722	18.157	108,6
limone	8.315	7.512	8.035	7.935	8.843	9.263	11.097	12.674	14.226	13.109	13.611	14.659	10.706	73,0
Drugo južno sadje, od tega:	73.478	58.724	72.364	45.484	53.319	65.465	79.889	81.519	92.992	88.898	102.216	125.210	126.129	100,7
banane	69.250	53.940	67.456	39.464	46.734	58.072	72.146	73.483	82.660	78.772	91.759	116.920	114.654	98,1
ananas	3.341	3.711	3.584	3.262	3.009	2.995	2.509	2.730	4.314	4.655	4.507	2.939	4.290	146,0

* Začasni podatki.

** Zunanja trgovina skupin CT 0801–0810, brez suhih banan, suhih fig, suhega grozdja ter lubenic in melon (v dejanski masi).

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.6 Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
SADJE, SKUPAJ														
Pridelano	132,8	153,7	142,4	97,6	133,9	133,5	156,1	91,0	39,7	192,4	89,0	113,8	34,4	30,2
Uvoz	318,0	279,0	274,8	240,1	259,3	295,8	325,3	304,5	349,4	324,1	344,6	356,3	381,4	107,0
od tega sveže	186,2	171,3	177,4	155,1	168,3	198,7	230,6	208,2	245,5	213,1	225,6	251,5	248,2	98,7
Izvoz	105,4	103,5	110,9	75,0	81,1	111,0	149,6	109,6	115,7	108,9	134,9	157,1	166,1	105,7
od tega sveže	88,5	86,1	95,7	59,0	65,0	94,7	128,2	92,3	98,3	89,3	112,6	134,7	132,7	98,5
Domača poraba	345,4	329,1	306,3	262,7	312,1	318,3	331,8	285,8	273,4	407,7	298,8	313,0	249,7	79,8
- izgube	30,5	35,7	31,5	24,2	31,7	36,7	42,4	26,5	18,9	68,5	24,6	32,7	16,2	49,6
- industrijski nameni	11,7	16,4	9,4	6,2	13,9	11,4	12,5	6,1	3,2	23,5	7,0	9,4	4,7	50,4
- poraba za prehrano	303,2	277,1	265,4	232,3	266,4	270,2	276,9	253,3	251,3	315,6	267,1	270,9	228,7	84,4
Poraba na prebivalca (kg)	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	127,9	129,0	108,5	84,1
Stopnja samooskrbe (%)	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,8	36,4	13,8	
SADJE, SVEŽE														
Poraba na prebivalca (kg)	79,7	73,0	74,1	68,3	74,9	79,3	83,9	71,6	71,7	88,3	75,0	83,3	58,4	70,1
Stopnja samooskrbe (%)	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	44,1	49,3	23,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.7.7 Odkupne cene sadja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
EUR/kg														
Jabolka, namizna	0,43	0,41	0,45	0,47	0,58	0,41	0,46	0,49	0,63	0,39	0,49	0,56	0,66	117,2
<i>Sezonska cena jabolka*</i>	<i>0,37</i>	<i>0,40</i>	<i>0,35</i>	<i>0,44</i>	<i>0,50</i>	<i>0,36</i>	<i>0,39</i>	<i>0,48</i>	<i>0,64</i>	<i>0,34</i>	<i>0,49</i>	<i>0,43</i>	<i>0,65</i>	<i>150,8</i>
Jabolka za predelavo	0,06	0,11	0,12	0,15	0,12	0,10	0,12	0,11	0,19	0,07	0,10	0,14	0,19	138,0
Hruške, namizne	0,65	0,75	0,71	0,72	0,82	0,65	0,73	0,82	0,90	0,78	0,92	0,89	1,04	116,2
Breskve, namizne	0,70	0,71	0,66	0,83	1,05	0,80	0,74	0,75	0,89	0,89	0,82	1,14	z	164,0
Marelice	1,03	1,41	1,37	1,62	z	2,02	1,42	z	1,44	–	1,77	2,28	3,23	141,5
Češnjice	2,81	3,37	2,66	3,55	3,84	2,97	2,53	2,98	2,68	2,91	3,00	2,69	3,98	147,7
Češplje in slive, sveže	0,58	0,71	0,77	1,42	0,76	0,66	0,98	0,94	0,80	0,85	0,78	0,85	1,21	141,5
Jagode	1,98	2,40	1,96	2,68	2,95	2,44	3,39	2,72	3,88	3,51	3,77	4,55	4,53	99,6
Kaki	0,81	1,06	1,09	1,51	1,16	1,35	0,92	1,10	z	z	z	z	1,66	

* Tehtano povprečje odkupnih cen v septembru, oktobru in novembru.

z – zaupno, – ni pojava.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.8 Oljke in oljčno olje

Od leta 2009 je oljčno olje k skupni vrednosti kmetijske pridelave prispevalo med 0,2 % in 0,7 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa med 0,3 % in 1,2 %. Delež oljčnikov v kmetijski zemlji v uporabi se je v obdobju 2009–2021 povečal z 0,19 % na 0,31 %, obseg oljčnih nasadov pa se je v tem obdobju povečal z 910 ha na 1.489 ha.

V Sloveniji so po podatkih kmetijskega popisa v letu 2020 oljčniki na 2.406 oziroma na 3,5 % vseh kmetijskih gospodarstev in obsegajo 1.358 ha oljčnikov. V obdobju od leta 2010 se je število gospodarstev z oljčniki povečalo za 41 %, površina oljčnikov pa za več kot polovico (+52 %). Kmetijska gospodarstva z oljkami v povprečju obdelujejo 0,56 ha oljčnika, kar je 8 % več kot po podatkih kmetijskega popisa v letu 2010.

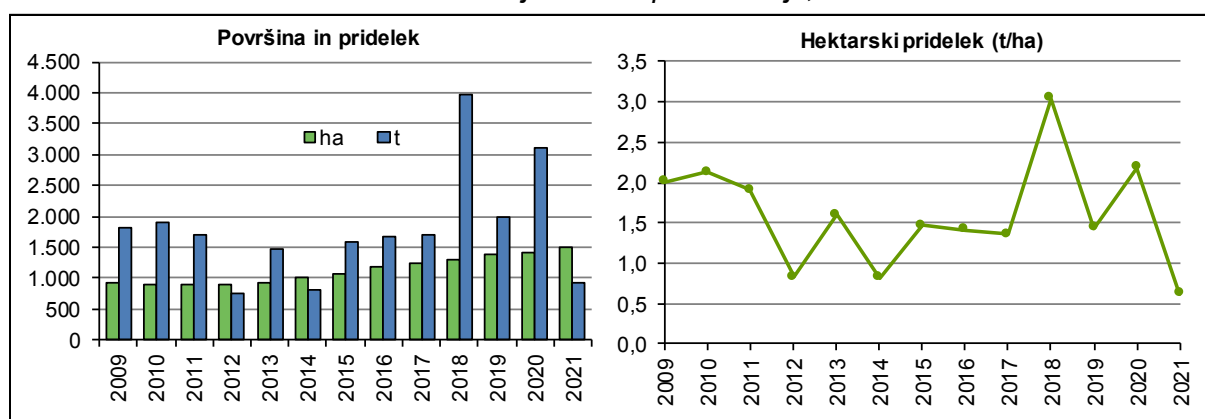
Preglednica 23: Kmetijska gospodarstva z oljkami; 2010 in 2020

	2010	2020	Indeks 2020/10
Oljke			
Število kmetijskih gospodarstev	1.707	2.406	140,9
- delež v vseh KMG (%)	2,3	3,5	
Površina (ha)	890	1.358	152,2
- delež v vseh KMG (%)	0,10	0,15	
Površina na KMG (ha)	0,52	0,56	108,0

Vir: SURS (Popisi kmetijskih gospodarstev), preračuni KIS

Skupni pridelek oljk zaradi spremenljivih vremenskih razmer med leti zelo niha, površina oljčnikov pa raste. V slovenskih oljčnikih so po statističnih podatkih v letu 2021 na 1.489 ha pridelali le 915 ton oljk, kar je za 70 % manj kot v letu prej. Hektarski pridelek oljk je bil zaradi izrazito manjšega pridelka z 0,61 t/ha za 72 % manjši kot v letu prej in med najmanjšimi do zdaj. V primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem je bil skupni pridelek oljk za 63 % pod povprečjem.

Slika 27: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2020–2021

Vir: SURS

Na podlagi Zakona o kmetijstvu⁹ in Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev¹⁰ se v registru kmetijskih gospodarstev (RKG) vodijo tudi podatki o pridelku oljk in oljčnega olja za kmetijska gospodarstva, ki imajo najmanj 0,1 ha oljčnikov. Ne glede na zakonske zahteve v RKG niso vpisani vsi oljčniki, tudi pridelka oljk in oljčnega olja ne prijavljajo vsi. V letu 2021 je bilo v RKG vpisanih 3.310 KMG, od tega jih je 34 % (1.121 KMG) pridelok prijavilo. Prijavljena površina

⁹ Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15, 27/17 in 22/18.

¹⁰ Uradni list RS, št. 83/16, 23/17, 69/17, 72/18, 35/19 in 16/21.

oljčnikov in prijavljeni pridelek oljk za predelavo ter pridelek oljčnega olja vključuje podatke le tistih KMG, ki so pridelek oljk in oljčnega olja prijavili v register RKG. V letu 2021 so oljke pridelovali na 838 ha, kar je za 9 % več kot v letu prej. Prijavljeni pridelek oljčnega olja 2021 je bil s 140 tonami za 43 % manjši kot leta 2020, boljša kot v letu prej pa je bila oljevitost pridelka oljk.

Preglednica 24: Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število KMG, vpisanih v RKG	2.398	2.619	2.778	3.030	3.094	3.310
Število KMG, ki so prijavili pridelek	1.217	1.264	1.401	1.208	1.168	1.121
Prijavljena površina (ha)	807	844	930	843	771	838
Prijavljeni pridelek oljk za predelavo (t)	1.522	1.791	2.199	1.041	1.943	876
Prijavljeni pridelek oljčnega olja (t)	225	270	350	155	243	140
Izplen (%)*	14,9	15,3	16,0	14,9	12,5	15,9

* Upoštevan je samo prijavljeni pridelek oljk pri pridelovalcih, ki imajo tudi prijavljen pridelek oljčnega olja.

Vir: MKGP (RKG)

V programskem obdobju 2015–2020 lahko oljkarji na podlagi plačilnih pravic iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Tudi oljkarji so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je leta 2021 zvišalo s 50 % na 55 %, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

2.8.1 Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRIDELAVA*														
Površina nasadov oljk (ha)	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	1.417	1.489	105,1
Hektarski pridelek oljk (t/ha)	2,00	2,12	1,91	0,83	1,60	0,82	1,47	1,42	1,36	3,04	1,44	2,19	0,61	28,1
Pridelek oljk (t)	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	3.098	915	29,5
EVIDENTIRANA PRODAJA														
Oljčno olje														
- prodaja na tržnicah (l)	815	840	1.530	1.770	1.660	1.705	11.525	11.390	10.595	22.420	28.220	11.888	12.186	102,5
- cene na tržnicah (EUR/l)	11,17	12,00	12,39	13,36	13,28	13,77	14,55	13,66	15,07	13,75	14,00	13,91	14,50	104,3

* Od leta 2010 so zajeti le intenzivni nasadi oljk.

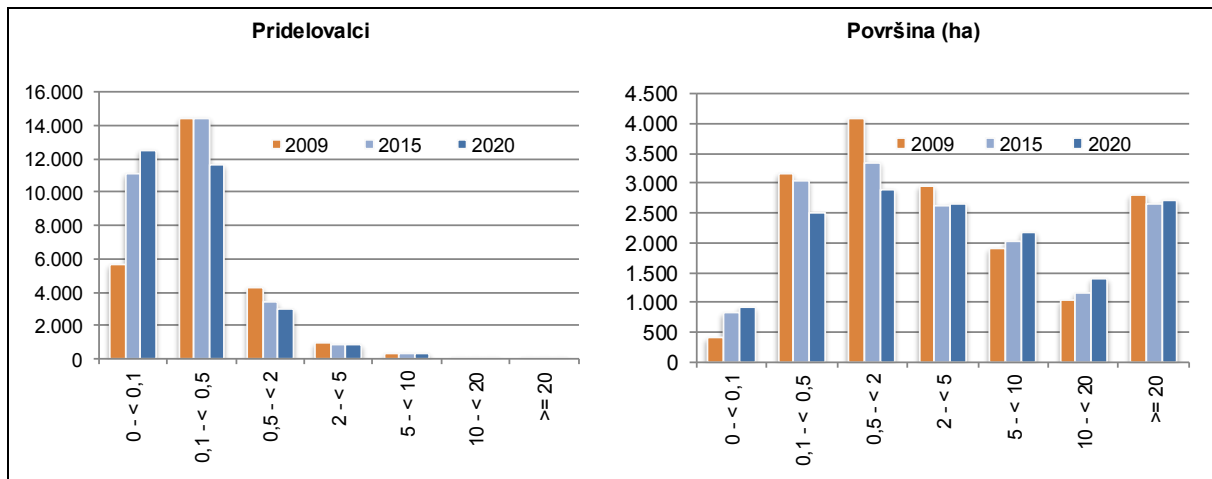
Vir: SURS

2.9 Grozdje in vino

Grozdje in vino skupaj imata po letu 2009 od 9,2 % do 14,6 % v vrednosti kmetijske proizvodnje, kar je največ med rastlinskimi pridelki, v vrednosti rastlinske pridelave pa je ta delež od 17,5 % do 25,1 %. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje je v letu 2021 prispevalo grozdje samo odstotek, vino pa le 9,2 %. Pri grozdju in pri vinu je ta delež med najmanjšimi do zdaj.

V letu 2020 je potekal Popis vinogradov, ki ga SURS praviloma izvaja petletno¹¹. V raziskavo so bili vključeni zavezanci, ki obdelujejo najmanj 0,05 ha vinogradov, in tisti, ki jih obdelujejo manj, če dajejo v promet grozdje, vino ali druge proizvode iz grozdja in vina. Po podatkih tega popisa se je v letu 2020 z vinogradništvom ukvarjalo 28.481 pridelovalcev, ki so obdelovali 15.261 ha vinogradov, v povprečju pa so grozdje pridelovali na 0,54 ha vinogradov, kar je za približno 4 % več kot v letu 2015 (0,52 ha).

Slika 28: Število pridelovalcev in površina vinogradov po velikostnih razredih površine vinogradov; 2009, 2015 in 2020

Vir: SURS (popisi vinogradov)

Strukturne spremembe v vinogradništvu, zelo opazne že pri popisu vinogradov leta 2015, so se v tem popisnem obdobju nadaljevale. Zmanjšujeta se število vinogradnikov ter površina v velikostnih razredih med 0,1 in 2 ha, povečuje pa pri pridelovalcih, ki obdelujejo več kot 5 ha vinogradov. V velikostnem razredu med 2 in 5 ha pa število pridelovalcev in površina vinogradov ostajata približno na ravni leta 2015, ko sta se v primerjavi z letom 2009 zmanjšali za desetino. Podobno kot v obdobju 2009–2015, vendar z manjšo intenzivnostjo, se je tudi v zadnjih petih letih povečalo število pridelovalcev grozdja, ki obdelujejo manj kot 0,1 ha. Manj kot 2 % pridelovalcev prideluje grozdje na več kot 5 ha vinogradov, skupaj pa obdelujejo več kot 40 % površin vinogradov v Sloveniji. V velikostnem razredu med 2 in 5 ha je slaba petina površin, ki jih obdelujejo 3 % vinogradnikov. V velikostnem razredu med 0,5 in 2 ha je približno petina površin, ki jo obdeluje 10 % vinogradnikov. Do 0,5 ha površin vinogradov obdeluje 85 % vinogradnikov, ki obdelujejo skupaj 22 % površin.

¹¹ Podatki za popis vinogradov so povzeti iz dveh administrativnih virov:

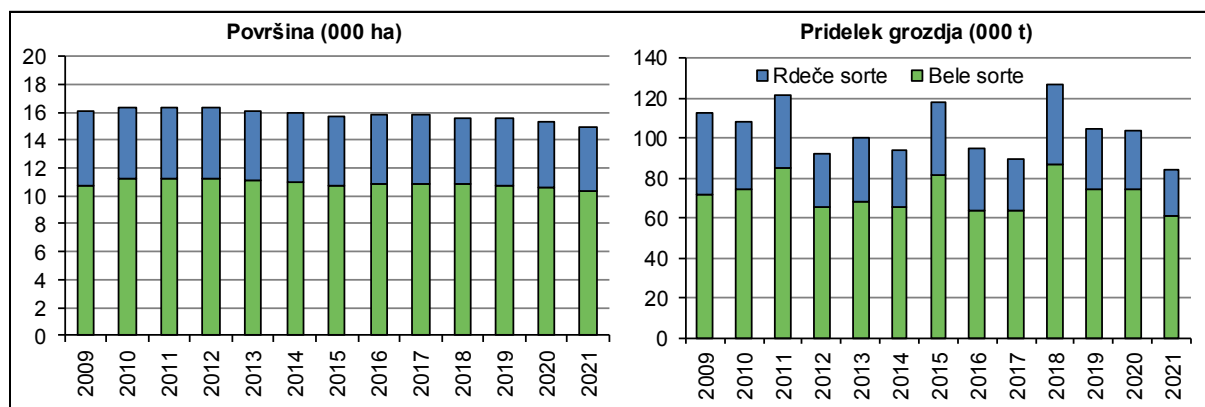
- iz Registra pridelovalcev grozdja in vina (RPGV), ki je del Registra kmetijskih gospodarstev pri MKGP;
- iz Evidence pridelave semenskega materiala kmetijskih rastlin pri UVHVVR.

Zajem pridelovalcev grozdja v popis vinogradov je bil, kot kažejo podatki, pomembno večji kot pri popisu kmetijskih gospodarstev v letu 2020¹², kjer je bilo v raziskavo vključenih le 17.442 kmetijskih gospodarstev z vinogradi. Največja razlika v številu kmetijskih gospodarstev in v površini vinogradov je v velikostnem razredu vinogradov od 0 ha do 0,5 ha (11.039 KMG in 1.140 ha).

Gledano regionalno je po podatkih RPGV v povprečju zadnjih petih let 40 % površin vinogradov v podravski vinorodni deželi, 17 % v posavski in 42 % v primorski vinorodni deželi.

Letina grozdja 2021 je bila predvsem zaradi pomladanske pozebe in tudi zaradi drugih vremenskih neprilik količinsko podpovprečna vendar ponovno odlične kakovosti. Povprečni hektarski pridelok (5,7 t/ha) je bil v primerjavi z dokaj povprečnim letom 2020 (6,8 t/ha) manjši za približno 17 %.

Slika 29: Površina vinogradov in pridelok grozdja; 2009–2021

Vir: SURS

V vinogradih je bilo v letu 2021 pridelanega najmanj grozdja do zdaj, približno 84 tisoč ton grozdja (–19 %), od tega 61 tisoč ton belih sort in skoraj 23 tisoč ton rdečih sort. V letu 2021 so bele sorte ponovno obrodile nekoliko bolje od rdečih sort, pridelok obojih je bil v povprečju manjši za slabo petino.

Preglednica 25: Pridelok grozdja in vina; 2020 in 2021

	Pridelek skupaj		Indeks 2021/20	Prijavljeni pridelok*		Indeks 2021/20
	2020	2021		2020	2021	
Grozdje (t)	103.637	84.159	81,2	77.085	69.223	89,8
Vino (000 l)				52.244	46.567	89,1

* RPGV.

Vir: SURS, MKGP (RPGV)

Površina vinogradov vpisana v RKG, ki se povzame v RPGV, se že od leta 2016 počasi zmanjšuje, v letu 2021 je bilo v evidence MKGP vpisanih 14.483 ha vinogradov, kar je 5 % manj kot v povprečju zadnjih petih let. V RPGV so vinogradniki zaradi slabe letine prijavili precej manj grozdja in vina kot v letu prej; v register je bilo zabeleženega za približno desetino manj grozdja in vina. Po vinorodnih deželah je bilo prijavljenega v podravski za približno 17 % grozdja in vina, v posavski za 15 % grozdja in vina ter v primorski vinorodni deželi za približno 3 % grozdja in vina manj kot v letu prej.

¹² Prag za določitev vzorčnega okvira kmetijskih gospodarstev, ki temelji na proizvodnih značilnostih kmetijskih gospodarstev, je, da uporabljajo najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč ali pa uporabljajo manj kot 1 ha in ob tem uporabljajo med drugim 30 arov vinogradov. Drugi kriteriji za vključitev kmetijskih gospodarstev v popis so navedeni v metodoloških pojasnilih k popisu kmetijskih gospodarstev (SURS, 2021).

V letu 2021 se je zunanja trgovina z vinom vrnila v stare tirnice, potem ko je bila zaradi epidemije covid-19 v letu 2020 nekoliko spremenjena v primerjavi z obdobjem od leta 2014, ko se je v vseh letih zmanjševala. Zunanja trgovina z vinom se je zaradi manjšega izvoza v letu 2021 zmanjšala za 16 %. Izvoz vina se je zmanjšal za 30 %, pri čemer je za približno desetino presegel količino izvoženega vina v povprečju let 2017–2019. Na povečanje izvoza v letu 2020 so večinoma vplivala v destilacijo namenjena vina, izvožena v Italijo in na Hrvaško.

Preglednica 26: Bilanca zunanje trgovine; 2017–2021

	Bilanca (000 l)				
	2017	2018	2019	2020	2021*
Vino skupaj	-5.982	-3.946	-4.219	968	-1.891
Belo vino	-2.354	-730	-1.390	3.306	-169
Rdeče vino	-3.628	-3.217	-2.828	-2.339	-1.722

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Leta 2021 je po prvih statističnih ocenah izvoz vina obsegal 6,6 milijona litrov, uvoz vina pa 8,5 milijona litrov.

Preglednica 27: Izvoz in uvoz vina; 2020 in 2021

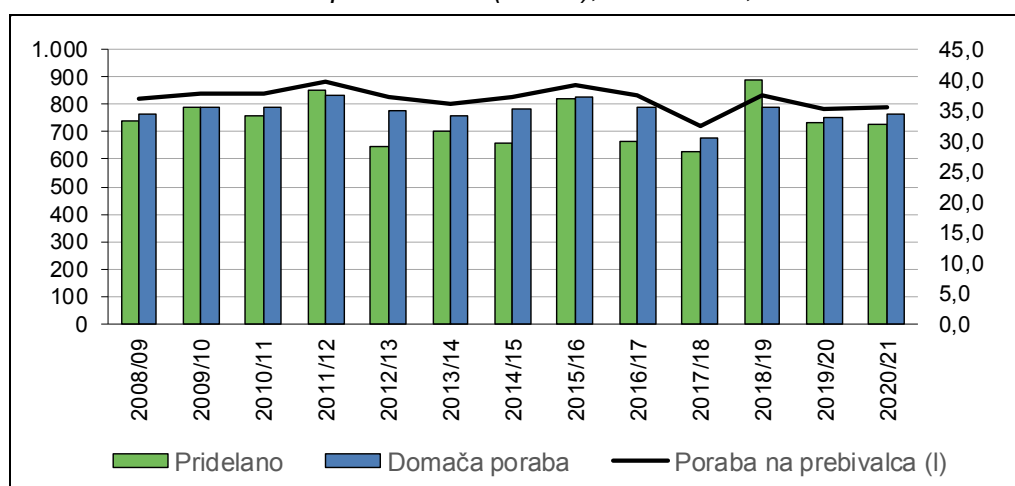
	Izvoz (000 l)		Indeks 2021/20	Uvoz (000 l)		Indeks 2021/20
	2020	2021*		2020	2021*	
Vino, skupaj	9.555	6.645	69,5	8.587	8.536	99,4
Vino z ZOP	2.822	3.603	127,7	836	884	105,7
Vino z ZGO	5.295	1.209	22,8	1.499	1.378	91,9
Sortno vino brez ZOP/ZGO	637	272	42,7	3.299	2.827	85,7
Vino brez ZOP/ZGO	801	1.561	195,0	2.952	3.447	116,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Po letu 2008 se je v Sloveniji letno pridelalo med 626 in 889 tisoč hektolitrov vina, od tega je bilo belega vina med 427 in 594 tisoč hektolitri oziroma v povprečju približno 65 %.

Slika 30: Pridelava in poraba vina (000 hl), vinsko leto; 2008/09–2020/21

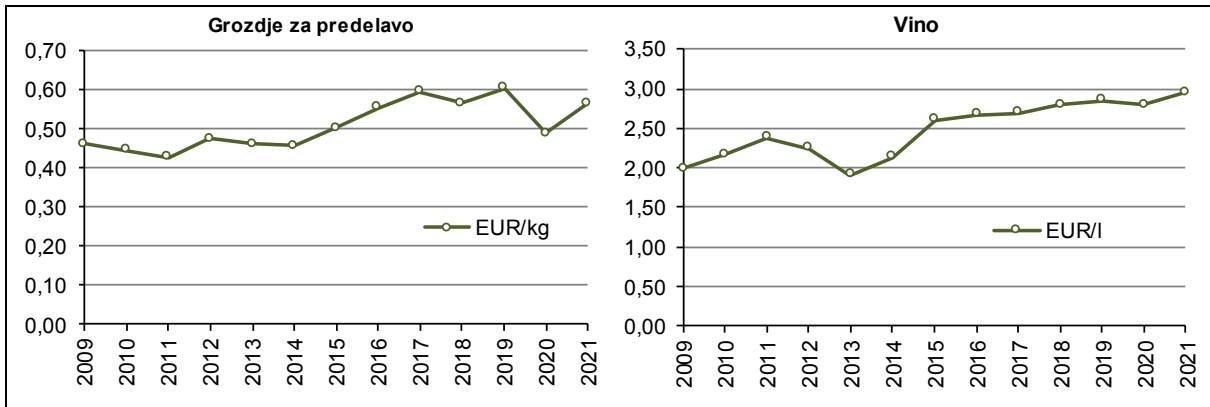
Vir: SURS, KIS

Poraba na prebivalca, ki ima trend zmanjševanja, je v obdobju 2008–2020 znašala med 32 in 40 litri. Stopnja samooskrbe z vinom je odvisna predvsem od obilnosti letin in je v običajnih letih blizu 100-odstotna. V vinskem letu 2020/2021 smo porabili 764 tisoč hektolitrov vina, od

tega je bilo blizu 70 % vina z zaščiteno označbo porekla in zaščitenim geografskim poreklom. V tem letu je prebivalec Slovenije v povprečju spil 35 litrov vina, stopnja samooskrbe z vinom pa je bila 95-odstotna.

Odkupne cene grozdja (SURS) so se leta 2021 zaradi majhne ponudbe grozdja zvišale in so se po padcu v letu 2020, kot posledica zmanjšane povpraševanja zaradi epidemije covid-19, pri 6 % manjšem odkupu zvišale za 16 %. Po podatkih te evidence se je povečal tudi odkup vina (+12 %), višje pa so bile tudi odkupne cene vina (+6 %).

Slika 31: Odkupne cene grozdja za predelavo in vina; 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih tržno informacijskega sistema ARSKTRP se je leta 2021 povprečna prodajna cena vina s slovenskim geografskim poreklom (SGP) na slovenskem trgu in trgih EU zvišala za 38 % (3,06 EUR/l), potem ko se je v letu 2020 znižala s 3,00 EUR/l v letu 2019 na 2,22 EUR/l. Prodanega pa je bilo za 14 % manj vina kot leta 2020, ko so bile količine povečane zaradi vina, namenjenega v krizno destilacijo, ki je bila uvedena kot ukrep za blažitev negativnega vpliva epidemije covid-19 na trgu z vinom. Cene kakovostnega in vrhunškega vina na slovenskem trgu so se pri 16 % večji prodaji zvišale za 7 %, na trgih EU pa pri 2-odstotno manjši prodaji za 21 %.

Preglednica 28: Cene vina s SGP v Sloveniji in na trgih EU; 2017–2021

EUR/l	ARSKTRP*					Indeks 2021/20
	2017	2018	2019	2020**	2021**	
Vino	2,59	2,79	3,00	2,22	3,06	137,8
Namizno in deželno	1,26	1,40	1,37	0,62	1,82	292,2
Belo, namizno in deželno	1,26	1,35	1,34	0,58	1,86	319,0
Rdeče, namizno in deželno	1,26	1,46	1,42	0,73	1,73	236,9
Kakovostno in vrhunsko	2,80	2,98	3,23	2,91	3,16	108,6
Belo, kakovostno in vrhunsko	2,73	2,94	3,21	2,89	3,03	104,8
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,98	3,06	3,29	2,96	3,54	119,5

* Tržne cene vina s SGP na slovenskem trgu in trgih EU, ki jih ARSKTRP sporočajo pridelovalci vina, ki spadajo v reprezentativni trg (pridelajo več kot 500.000 litrov na leto), ter prejemniki podpore iz III. poglavja in podpore iz 33. člena Uredbe o ureditvi trga z vinom.

** Vključno z vinom, namenjenim v destilacijo.

Vir: ARSKTRP, preračuni KIS

Skupna evropska tržna ureditev za vino daje vinogradnikom možnost uveljavljanja podpor za različne ukrepe kmetijske politike, ki se izvajajo tudi v Sloveniji (ukrep prestrukturiranja vinogradniških površin ter programi za trženje in promocijo vina, ki vključujejo promocijo na tretjih trgih in druge tržne dejavnosti). Evropska komisija je v letu 2021 podaljšala ukrepe za odpravo motenj na trgu v vinskem sektorju zaradi pandemije covid-19. Slovenija je podobno

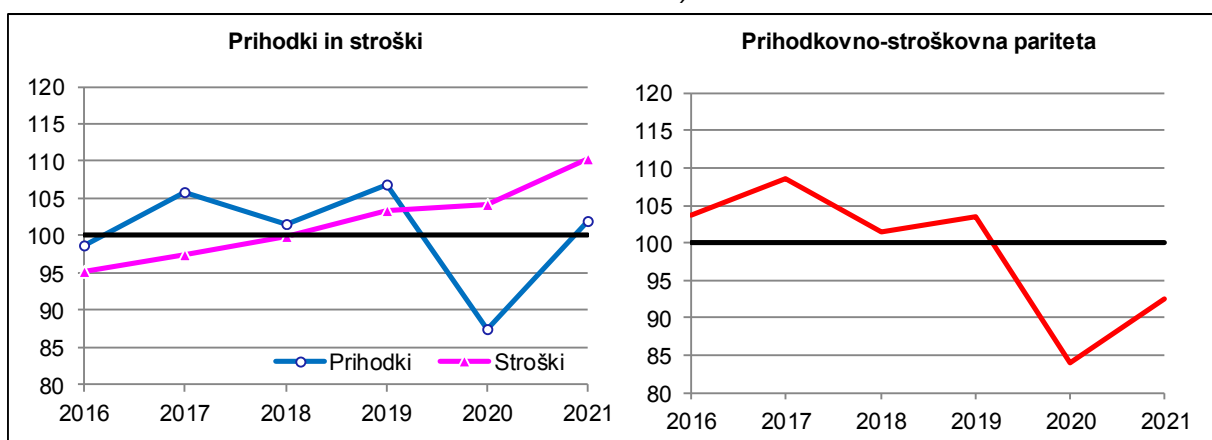
kot v letu 2020 dodelila podporo kriznemu skladiščenju vina (začasen umik določenih količin vina s trga) v višini 0,5 milijona EUR in krizni destilaciji vina (alkohol, proizveden z destilacijo tega vina, mora biti uporabljen za industrijske namene) za približno 5,4 milijona litrov v višini 4,4 milijona EUR. Slovenskim vinarjem je bilo zaradi izpada dohodka v proizvodnji vina in grozdja kot posledica nezmožnosti prodaje zaloga vina dodeljena finančna pomoč v višini 3,2 milijona EUR in zaradi nezmožnosti prodaje grozdja v višini 0,6 milijona EUR. Izveden je bil tudi ukrep zelene trgovine na 61 ha vinogradov (podpora v višini 120,45 tisoč EUR).

V programskem obdobju 2014–2020 so bili tudi vinogradi vključeni v shemo neposrednih plačil (upravičenci lahko na podlagi plačilnih pravic pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento). Podobno kot drugje v rastlinski pridelavi so tudi vinogradniki upravičeni do sofinanciranja premijske stopnje za zavarovanje pridelka, ki se je v letu 2021 povečalo na 55 %, medtem ko je bilo v letih 2018–2020 50-odstotno in vračila 70 % trošarine za porabljeno gorivo v kmetijske namene.

Ekonomske razmere za pridelavo grozdja in vina so v letu 2021 nekoliko ugodnejše od zadnjih let, vendar kljub ukrepom kmetijske politike za večje ravnovesje na trgu z vinom še naprej ostajajo negotove. Skromnejše zadnje tri letine (2019–2021), ukrepi za stabilizacijo trga z vinom, umiritev epidemije covid-19 in dobra kakovost grozdja so kot kaže vplivali na večje povpraševanje po vinu in posledično tudi po grozdju ter s tem na rast odkupnih cen v letu 2021. Po podatkih SURS je bila rast odkupnih cen grozdja 16-odstotna, za 6 % pa so se na letni ravni povečale tudi odkupne cene vina.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja v letu 2021 (ocenjeni pri enakem pridelku v obeh letih) v povprečju zvišali za 6 %. V povprečju so bili stroški višji pri vseh skupinah stroškov, z izjemo stroškov zavarovanja pridelka, ki so bili zaradi višje stopnje sofinanciranja zavarovanja nižji za 10 %. Pomembno višji so bili zaradi rasti cen goriva stroški domačih strojnih storitev (12 %), podražila so se tudi FFS (v povprečju za dobrih 2 %). Zaradi rasti cen materiala in storitev za napravo vinogradov so stroški amortizacije vinogradov višji 6–7 %. Zaradi povečanja plač v RS so bili višji tudi stroški domačega dela (5 %), ocenjeni na podlagi povprečne plače v Sloveniji, in najetega dela (+9 %), ocenjeni na podlagi minimalne plače v Sloveniji. Večji so bili tudi stroški gnojil (+2 %), ki pa imajo v strukturi stroškov pridelave grozdja le približno 2-odstoten delež.

Slika 32: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: KIS, SURS (preračuni KIS)

Približno 16-odstotno zvišanje odkupnih cen grozdja pri ocenjeni nadpovprečni rasti stroškov pridelave (+6 %) ni vplivalo na bistveno izboljšanje ekonomskega položaja pridelovalcev grozdja za prodajo, ki je že leta zelo slab. Po podatkih RPGV se približno 70 % pridelanega grozdja predela na kmetijskih gospodarstvih in proda kot vino, kar je ključno za doseganje boljših ekonomskih rezultatov, saj bi vinogradniki brez kombinacije prodaje grozdja in vina težko vztrajali pri pridelavi. Večletni ekonomski rezultati na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da odkupne cene grozdja navadno zadoščajo komaj za pokritje variabilnih stroškov in amortizacije, neto dodana vrednost (t. i. dohodek, namenjen pokritju stroškov domačega dela, prispevkov za socialno varnost in pravic iz dela) pri pridelavi grozdja pa je zelo majhna (v letih 2016–2021: med –4 in 7 EUR na uro vloženega dela).

2.9.1 Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Površina vinogradov (ha)	16.086	16.351	16.351	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	15.265	14.874	97,4
Bele sorte	10.715	11.246	11.246	11.246	11.086	11.033	10.794	10.889	10.895	10.827	10.777	10.599	10.327	97,4
Rdeče sorte	5.371	5.105	5.105	5.105	4.999	4.976	4.898	4.935	4.944	4.803	4.772	4.666	4.547	97,4
Hektarski pridelek grozdja (t/ha)	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	6,8	5,7	83,3
Belo	6,7	6,6	7,5	5,8	6,2	5,9	7,5	5,9	5,8	8,0	6,9	7,0	5,9	84,4
Rdeče	7,7	6,8	7,2	5,3	6,4	5,8	7,4	6,3	5,3	8,4	6,5	6,3	5,1	80,6
Pridelek grozdja (t)	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	103.637	84.159	81,2
Belo	71.273	74.062	84.850	65.182	68.378	65.122	81.268	63.765	63.272	86.569	74.114	74.349	61.169	82,3
Rdeče	41.582	34.479	36.546	27.141	31.799	29.087	36.318	31.015	26.144	40.389	30.921	29.288	22.990	78,5
Vino (000 l)*	78.999	75.979	84.977	64.626	70.124	65.946	82.310	66.346	62.591	88.871	73.525	72.546	58.911	81,2
Belo	49.891	51.843	59.395	45.627	47.865	45.585	56.888	44.636	44.290	60.598	51.880	52.044	42.818	82,3
Rdeče	29.107	24.135	25.582	18.999	22.259	20.361	25.423	21.711	18.301	28.272	21.645	20.502	16.093	78,5

* Za preračun iz grozdja v vino je upoštevan faktor 0,7.

Vir: SURS

2.9.2 Vinogradi po vinorodnih deželah – RKG

	2020				2021			
	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha
Vinogradi, skupaj	27.041	14.731	57.951	3.934	26.790	14.483	57.171	3.947
Podravje	11.866	5.967	23.817	3.992	11.697	5.816	23.236	3.995
Štajerska Slovenija	9.475	5.509	21.595	3.920	9.338	5.372	21.083	3.925
Prekmurje	2.391	458	2.223	4.852	2.359	444	2.153	4.849
Posavje	10.163	2.411	10.538	4.371	10.091	2.359	10.341	4.384
Bela krajina	1.380	317	1.366	4.308	1.368	308	1.331	4.315
Dolenjska	6.879	1.383	6.301	4.558	6.844	1.357	6.203	4.571
Bizeljsko Sremič	1.904	712	2.871	4.035	1.879	693	2.808	4.050
Primorska	5.012	6.353	23.595	3.714	5.002	6.309	23.594	3.740
Goriška brda	681	1.826	7.160	3.921	678	1.818	7.172	3.945
Vipavska dolina	1.682	2.122	7.997	3.770	1.675	2.092	7.943	3.797
Kras	766	566	1.939	3.423	767	555	1.919	3.455
Slovenska Istra	1.883	1.839	6.499	3.534	1.882	1.844	6.560	3.558

Vir: MKGP (RKG)

2.9.3 Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah – RPGV

	Grozdje (000 kg)				Indeks 2021/20	Grozdje (kg/ha)				Indeks 2021/20	Vino (000 l)				Indeks 2021/20	Vino (l/ha)				Indeks 2021/20
	2019		2020			2019		2020			2019		2020			2019		2020		
	2019	2020	2021	2021/20		2019	2020	2021	2021/20		2019	2020	2021	2021/20		2019	2020	2021	2021/20	
Skupaj	82.394	77.085	69.223	89,8	5.466	5.233	4.780	91,3	55.069	52.244	46.567	89,1	3.653	3.547	3.215	90,7				
Podravje	34.580	32.789	27.205	83,0	5.613	5.495	4.678	85,1	23.340	22.597	18.582	82,2	3.789	3.787	3.195	84,4				
Štajerska Slovenija	31.721	30.131	24.858	82,5	5.578	5.470	4.627	84,6	21.435	20.796	17.005	81,8	3.769	3.775	3.166	83,9				
Prekmurje	2.859	2.658	2.347	88,3	6.039	5.804	5.287	91,1	1.905	1.802	1.577	87,5	4.024	3.934	3.552	90,3				
Posavje	15.034	10.569	9.009	85,2	6.045	4.384	3.820	87,1	10.593	7.359	6.283	85,4	4.259	3.052	2.664	87,3				
Bela krajina	1.755	1.499	1.171	78,2	5.344	4.728	3.799	80,4	1.210	1.034	784	75,8	3.686	3.261	2.542	78,0				
Dolenjska	9.289	6.112	5.485	89,7	6.541	4.421	4.042	91,4	6.842	4.456	3.973	89,1	4.818	3.223	2.928	90,8				
Bizeljsko Sremič	3.991	2.958	2.353	79,5	5.403	4.157	3.394	81,6	2.541	1.868	1.526	81,7	3.440	2.626	2.201	83,8				
Primorska	32.780	33.726	33.008	97,9	5.100	5.309	5.232	98,6	21.136	22.288	21.702	97,4	3.288	3.508	3.440	98,1				
Goriška brda	11.584	12.279	12.383	100,8	6.330	6.724	6.812	101,3	7.374	8.362	8.142	97,4	4.030	4.579	4.479	97,8				
Vipavska dolina	10.299	10.621	10.348	97,4	4.764	5.006	4.948	98,8	6.583	6.805	6.644	97,6	3.045	3.208	3.177	99,0				
Kras	2.684	2.314	2.638	114,0	4.682	4.085	4.749	116,3	1.953	1.634	1.874	114,7	3.408	2.885	3.373	116,9				
Slovenska Istra	8.214	8.513	7.639	89,7	4.410	4.629	4.143	89,5	5.226	5.487	5.043	91,9	2.805	2.984	2.735	91,7				

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.4 Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Grozdje za predelavo (t)	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	15.918	14.991	94,2
Vino (000 l)*	26.352	27.242	24.350	23.511	27.102	22.765	21.181	20.894	21.178	19.956	20.442	21.672	18.587	85,8
Namizno in deželno	5.020	7.395	4.469	5.670	5.181	3.312	2.605	2.550	2.945	2.397	2.529	6.550	1.441	22,0
Kakovostno in vrhunsko	21.332	19.847	19.881	17.841	21.921	19.454	18.576	18.344	18.234	17.559	17.913	15.123	17.146	113,4
Belo vino*	16.937	17.258	15.748	15.711	19.404	14.910	14.104	14.163	14.553	13.839	14.645	15.644	13.714	87,7
Belo, namizno in deželno	3.679	4.265	2.814	3.532	3.718	1.983	1.296	1.197	1.537	1.313	1.633	4.791	992	20,7
Belo, kakovostno in vrhunsko	13.258	12.992	12.934	12.179	15.686	12.927	12.808	12.965	13.016	12.526	13.012	10.852	12.722	117,2
Rdeče vino*	9.415	9.984	8.602	7.800	7.698	7.855	7.077	6.731	6.625	6.118	5.797	6.029	4.873	80,8
Rdeče, namizno in deželno	1.341	3.129	1.655	2.137	1.463	1.329	1.309	1.353	1.408	1.084	896	1.759	449	25,5
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	8.074	6.855	6.947	5.662	6.235	6.526	5.768	5.379	5.217	5.033	4.901	4.270	4.424	103,6

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.9.5 Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
IZVOZ (000 l)														
Vino skupaj	6.199	5.227	5.472	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.836	6.806	5.329	9.555	6.645	69,5
- belo	3.279	3.636	3.329	3.535	7.095	5.009	4.227	3.951	4.685	5.627	3.952	8.174	4.936	60,4
- rdeče	2.920	1.591	2.143	1.147	991	2.677	1.068	725	1.150	1.179	1.377	1.380	1.709	123,8
Vina z ZOP	:	3.015	3.530	2.793	2.814	3.861	3.940	3.157	2.969	3.640	3.304	2.822	3.603	127,7
Vina z ZGO	:	278	243	305	4.096	1.943	865	1.062	2.243	2.226	1.112	5.295	1.209	22,8
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	219	6	45	607	47	34	17	65	92	502	637	272	42,7
Vina brez ZOP/ZGO	:	1.715	1.693	1.538	569	1.835	456	441	558	848	411	801	1.561	195,0
UVOZ (000 l)														
Vino skupaj	6.415	7.116	9.868	8.685	9.426	12.923	13.927	13.368	11.818	10.752	9.548	8.587	8.536	99,4
- belo	3.163	3.881	6.192	4.631	5.221	6.941	8.149	8.461	7.040	6.356	5.342	4.868	5.105	104,9
- rdeče	3.253	3.234	3.676	4.054	4.204	5.982	5.778	4.906	4.778	4.396	4.206	3.719	3.431	92,3
Vina z ZOP	:	1.710	1.708	1.088	1.352	1.556	1.395	1.087	787	1.128	1.227	836	884	105,7
Vina z ZGO	:	3.165	2.017	1.345	1.018	1.043	1.920	1.742	1.895	2.638	1.393	1.499	1.378	91,9
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	69	67	106	273	468	556	1.595	1.764	2.570	2.710	3.299	2.827	85,7
Vina brez ZOP/ZGO	:	2.172	6.075	6.146	6.782	9.856	10.056	8.944	7.372	4.416	4.217	2.952	3.447	116,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

2.9.6 Bilanca proizvodnje in porabe vina, vinsko leto (000 hl)

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21*	Indeks 2020/21 2019/20
VINO, SKUPAJ														
Pridelano	740,0	790,0	759,8	849,8	646,3	701,2	659,5	823,1	663,5	625,9	888,7	735,3	725,5	98,7
Začetne zaloge	421,0	410,0	429,0	424,0	490,0	375,0	355,0	312,0	395,9	343,9	339,3	492,7	498,4	101,2
Uvoz	56,6	75,2	84,4	107,4	83,8	118,5	134,2	134,4	128,7	123,2	110,7	93,5	90,8	97,1
Izvoz	43,1	57,7	60,4	59,1	68,3	83,2	53,3	46,2	54,1	73,2	54,0	70,2	95,9	136,6
Končne zaloge	410,0	429,0	424,0	490,0	375,0	355,0	312,0	395,9	343,9	339,3	492,7	498,4	454,5	91,2
Domača poraba	764,5	788,5	788,8	832,1	776,8	756,5	783,4	827,4	790,1	680,6	792,0	752,8	764,3	101,5
- izgube	14,8	15,8	15,2	17,0	12,9	14,0	16,5	16,5	13,3	12,5	17,8	14,7	14,5	98,7
- poraba za prehrano	749,7	772,7	773,6	815,1	763,9	742,5	766,9	811,0	776,8	668,1	774,2	738,1	745,3	101,0
Poraba na prebivalca (l)	37,1	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,3	37,4	35,3	35,5	100,5
Stopnja samooskrbe (%)	96,8	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,0	112,2	97,7	94,9	
VINO SKUPAJ, od tega belo														
Pridelano	488,8	498,9	518,4	594,0	456,3	478,6	455,9	568,9	446,4	426,8	581,9	500,1	507,6	101,5
Začetne zaloge	275,1	237,3	244,2	231,8	290,9	201,7	189,7	176,1	214,3	187,8	195,6	297,2	304,5	102,5
Uvoz	26,1	40,7	52,8	63,3	43,3	62,8	79,3	82,5	82,6	75,4	64,6	57,9	53,5	92,5
Izvoz	31,5	32,1	36,8	40,6	60,4	59,1	39,2	37,8	45,9	61,4	39,6	57,8	76,2	131,8
Končne zaloge	237,3	244,2	231,8	290,9	201,7	189,7	176,1	214,3	187,8	195,6	297,2	304,5	284,3	93,4
Domača poraba	521,2	500,6	546,8	557,6	528,4	494,3	509,5	575,4	509,5	433,0	505,3	492,8	505,2	102,5
- izgube	9,8	10,0	10,4	11,9	9,1	9,6	11,4	11,4	8,9	8,5	11,6	10,0	10,2	101,5
- poraba za prehrano	511,4	490,6	536,5	545,7	519,2	484,7	498,1	564,0	500,6	424,5	493,7	482,8	491,6	101,8
Poraba na prebivalca (l)	25,3	24,0	26,2	26,6	25,3	23,5	24,2	27,3	24,3	20,5	23,8	23,1	23,4	101,3
Stopnja samooskrbe (%)	93,8	99,7	94,8	106,5	86,4	96,8	89,5	98,9	87,6	98,6	115,1	101,5	100,5	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.7 Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno označbo porekla, vinsko leto (000 hl)

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21*	Indeks 2020/21 2019/20
VINO ZOP (PDO)														
Pridelano	554,0	539,0	475,0	576,0	448,0	500,0	478,0	622,9	418,8	421,8	538,4	429,9	423,0	98,4
Začetne zaloge	329,7	329,1	360,3	361,5	431,6	338,4	303,8	254,7	324,7	279,7	269,7	391,5	409,8	104,7
Uvoz	11,6	17,5	17,8	14,4	11,4	17,0	13,3	11,7	10,1	9,0	11,5	10,3	9,0	87,6
Izvoz	34,2	29,4	38,1	28,1	30,5	38,3	34,4	35,0	32,1	33,6	34,2	30,3	34,2	112,9
Končne zaloge	329,1	360,3	361,5	431,6	338,4	303,8	254,7	324,7	279,7	269,7	391,5	409,8	371,1	90,6
Domača poraba	532,0	495,8	453,5	492,2	522,0	513,4	505,9	529,5	441,8	407,1	393,8	391,7	436,5	111,4
- izgube	11,1	10,8	9,5	11,5	9,0	10,0	12,0	12,5	8,4	8,4	10,8	8,6	8,5	98,4
- poraba za prehrano	520,9	485,1	444,0	480,7	513,0	503,4	494,0	517,0	433,4	398,7	383,1	383,1	424,5	110,8
Poraba na prebivalca (l)	25,8	23,7	21,7	23,4	25,0	24,4	24,0	25,1	21,0	19,3	18,5	18,3	20,2	110,3
Stopnja samooskrbe (%)	104,1	108,7	104,7	117,0	85,8	97,4	94,5	117,6	94,8	103,6	136,7	109,8	96,9	
VINO ZOP, od tega belo														
Pridelano	343,0	322,0	311,1	379,0	288,0	312,0	299,0	389,3	257,7	276,0	346,6	284,9	291,0	102,1
Začetne zaloge	223,9	195,7	204,2	194,6	255,1	180,4	158,3	145,5	177,4	154,0	152,7	234,9	251,5	107,1
Uvoz	7,7	9,4	8,2	6,1	4,9	6,1	4,1	6,7	4,6	4,3	7,7	6,1	5,7	93,0
Izvoz	28,0	21,5	26,5	21,0	25,7	31,2	25,9	28,8	26,5	29,2	29,1	24,9	28,0	112,4
Končne zaloge	195,7	204,2	194,6	255,1	180,4	158,3	145,5	177,4	154,0	152,7	234,9	251,5	229,2	91,1
Domača poraba	350,8	301,4	302,4	303,6	341,9	309,1	290,0	335,1	259,3	252,4	243,1	249,5	291,0	116,6
- izgube	6,9	6,4	6,2	7,6	5,8	6,2	7,5	7,8	5,2	5,5	6,9	5,7	5,8	102,1
- poraba za prehrano	343,9	294,9	296,2	296,0	336,2	302,8	282,5	327,3	254,1	246,9	236,1	243,8	282,4	115,8
Poraba na prebivalca (l)	17,0	14,4	14,5	14,4	16,3	14,7	13,7	15,9	12,3	11,9	11,4	11,7	13,4	115,2
Stopnja samooskrbe (%)	97,8	106,8	102,9	124,8	84,2	101,0	103,1	116,2	99,4	109,4	142,6	114,2	100,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.8 Bilanca proizvodnje in porabe vina z zaščiteno geografsko označbo, vinsko leto (000 hl)

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21*	Indeks 2020/21 2019/20
VINO ZGO (PGI)														
Pridelano	152,0	196,7	211,4	221,1	165,9	158,3	132,1	139,7	105,0	113,3	137,5	129,2	106,8	82,7
Začetne zaloge	74,6	63,4	51,0	50,4	48,9	29,5	38,4	41,1	54,2	44,2	43,0	68,5	62,9	91,8
Uvoz	38,3	20,3	21,9	17,2	12,4	8,1	15,4	18,8	18,3	25,7	16,5	15,4	14,3	93,0
Izvoz	8,9	1,1	2,5	2,8	28,4	27,3	12,2	6,0	17,6	31,8	8,3	28,0	41,2	147,1
Končne zaloge	63,4	51,0	50,4	48,9	29,5	38,4	41,1	54,2	44,2	43,0	68,5	62,9	56,0	89,1
Domača poraba	192,5	228,3	231,3	237,1	169,4	130,2	132,7	139,3	115,7	108,4	120,2	122,1	86,7	71,0
- izgube	3,0	3,9	4,2	4,4	3,3	3,2	3,3	2,8	2,1	2,3	2,8	2,6	2,1	82,7
- poraba za prehrano	189,5	224,4	227,1	232,6	166,0	127,0	129,3	136,5	113,6	106,2	117,5	119,5	83,7	70,0
Poraba na prebivalca (l)	9,4	11,0	11,1	11,3	8,1	6,2	6,3	6,6	5,5	5,1	5,7	5,7	4,0	69,7
Stopnja samooskrbe (%)	78,9	86,2	91,4	93,3	98,0	121,6	99,6	100,3	90,7	104,5	114,4	105,8	123,1	
VINO ZGO, od tega belo														
Pridelano	123,6	153,6	142,2	180,3	136,6	127,4	111,6	122,0	64,6	74,2	88,6	85,6	73,4	85,8
Začetne zaloge	43,4	36,1	27,4	31,2	28,6	15,3	21,0	19,6	27,5	22,2	24,7	42,3	36,1	85,4
Uvoz	17,9	12,0	10,5	8,6	6,3	3,8	7,2	9,8	10,5	18,6	11,7	12,5	12,0	95,4
Izvoz	3,5	1,1	2,4	2,5	27,8	26,3	11,6	5,5	17,0	30,4	7,9	27,7	33,9	122,4
Končne zaloge	36,1	27,4	31,2	28,6	15,3	21,0	19,6	27,5	22,2	24,7	42,3	36,1	35,9	99,3
Domača poraba	145,3	173,1	146,5	188,9	128,4	99,3	108,5	118,5	63,5	59,9	74,7	76,6	51,8	67,6
- izgube	2,5	3,1	2,8	3,6	2,7	2,5	2,8	2,4	1,3	1,5	1,8	1,7	1,5	85,8
- poraba za prehrano	142,8	170,1	143,7	185,3	125,6	96,7	105,7	116,0	62,2	58,4	72,9	74,9	49,6	66,3
Poraba na prebivalca (l)	7,1	8,3	7,0	9,0	6,1	4,7	5,1	5,6	3,0	2,8	3,5	3,6	2,4	65,9
Stopnja samooskrbe (%)	85,0	88,7	97,1	95,4	106,4	128,3	102,8	103,0	101,7	123,8	118,6	111,7	141,7	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

2.9.9 Odkupne cene grozdja za predelavo, vina in vina s SGP v Sloveniji in na trgih držav EU

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Grozdje za predelavo (EUR/kg)	0,46	0,45	0,43	0,47	0,46	0,46	0,50	0,55	0,60	0,57	0,60	0,49	0,57	116,2
Vino (EUR/ l)	1,99	2,16	2,37	2,24	1,91	2,14	2,60	2,67	2,70	2,79	2,85	2,79	2,95	105,8
Vino (EUR/ l)*	1,57	1,90	2,11	2,10	2,28	2,29	2,52	2,67	2,59	2,79	3,00	2,22	3,06	137,8
Namizno in deželno	0,83	0,83	1,03	1,04	1,11	1,30	1,48	1,40	1,26	1,40	1,37	0,62	1,82	292,2
Kakovostno in vrhunsko	1,74	2,30	2,36	2,44	2,56	2,46	2,67	2,85	2,80	2,98	3,23	2,91	3,16	108,6
Belo vino	1,55	1,91	2,12	2,05	2,12	2,29	2,51	2,78	2,57	2,79	3,00	2,18	2,94	134,9
Belo, namizno in deželno	0,77	0,85	1,02	0,94	1,01	1,17	1,33	1,40	1,26	1,35	1,34	0,58	1,86	319,0
Belo, kakovostno in vrhunsko	1,77	2,25	2,36	2,37	2,38	2,46	2,63	2,90	2,73	2,94	3,21	2,89	3,03	104,8
Rdeče vino	1,60	1,90	2,11	2,20	2,70	2,29	2,55	2,45	2,61	2,78	3,00	2,31	3,38	145,9
Rdeče, namizno in deželno	0,98	0,82	1,06	1,22	1,37	1,49	1,64	1,40	1,26	1,46	1,42	0,73	1,73	236,9
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	1,70	2,39	2,36	2,58	3,01	2,45	2,76	2,71	2,98	3,06	3,29	2,96	3,54	119,5

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU).

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.10 Suhe stročnice

2.10.1 Pridelava suhih stročnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POVRŠINA (ha)														
Suhe stročnice, skupaj (M), od tega:	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	737	749	101,6
- krmni grah	648	513	621	370	224	221	447	611	658	434	386	341	346	101,5
- fižol za zrnje	355	289	289	289	396	396	396	634	634	634	634	387	387	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	2,03	2,17	2,89	2,04	1,34	2,20	2,24	2,29	2,06	2,32	2,45	2,43	2,11	87,2
- krmni grah	2,19	2,28	2,64	2,19	1,86	2,48	2,57	2,67	2,70	2,42	2,60	2,77	2,60	94,0
- fižol za zrnje	1,77	1,81	1,93	1,31	0,89	1,92	1,86	1,92	1,41	2,27	2,36	2,11	1,68	80,0
PRIDELEK (t)														
Suhe stročnice skupaj (M), od tega:	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	1.788	1.584	88,6
- krmni grah	1.420	1.171	1.639	812	416	548	1.151	1.633	1.774	1.051	1.005	945	901	95,3
- fižol za zrnje	627	522	558	380	354	761	736	1.220	896	1.437	1.499	815	652	80,0

M – manj zanesljivo.

Vir: SURS

2.10.2 Evidentirana prodaja suhih stročnic

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ODKUP IN PRODAJA NA TRŽNICAH (t)														
Fižol skupaj	138,1	90,1	65,8	71,4	46,7	65,9	81,3	81,5	z	76,8	65,6	129,4	149,5	115,6
- odkup	1,7	5,3	1,4	1,4	0,5	9,3	9,2	8,5	z	46,7	36,5	51,1	71,3	139,4
- prodaja na tržnicah	136,5	84,8	64,4	70,0	46,2	56,6	72,0	73,0	65,8	30,1	29,1	78,2	78,2	100,0

z – zaupno.

Vir: SURS

2.11 Seme

2.11.1 Pridelava uradno potrjenega semena krmnih rastlin in vrtnin

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Detelje in lucerna	73	39	24	13	14	24	5	65	21	19	102	105	78	73,8
Trave	87	74	86	82	44	66	16	47	59	66	62	49	33	67,4
Druge krmne rastline	41	53	60	60	29	34	67	91	65	82	154	92	42	46,3
Vrtnine*	0,72	1,02	0,27	0,75	0,81	0,68	1,32	1,47	0,65	0,79	0,55	0,67	1,12	167,2
POTRJENI PRIDELEK (t)														
Detelje in lucerna	40,1	28,0	19,4	7,8	4,1	10,3	2,2	32,3	13,0	12,1	44,8	40,8	43,2	105,8
Trave	83,8	77,4	94,7	94,5	46,2	66,5	13,2	45,9	59,6	61,2	69,6	53,5	41,0	76,5
Druge krmne rastline	75,4	125,7	123,9	117,5	52,9	69,9	75,5	129,7	108,6	95,0	176,3	173,9	84,3	48,5
Vrtnine*	0,14	0,21	0,12	0,35	0,27	0,11	0,18	0,11	0,09	0,06	0,17	0,07	0,20	296,4

* Brez fižola, boba, graha, čebulčka in česna.

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin) in UVHVVR (2016–2021)¹³; v letu 2020 korigirani podatki za vrtnine v letih 2017–2019.

¹³ <https://www.gov.si teme/uradno-potrjevanje-in-naknadna-kontrola-semenskega-materiala/>

3 ŽIVALSKI PROIZVODI

3.1 Meso govedí

Prireja mesa govedí je poleg prireje mleka najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. Prirast govedí prispeva v zadnjih letih k vrednosti kmetijske proizvodnje med 11 % in 13 % (leta 2021: 12,1 %), k vrednosti živinoreje pa med 26 % in 29 % (leta 2021: 28,6 %).

Skupno število govedí je v zadnjem desetletju razmeroma stabilno. Po statističnih podatkih so kmetijska gospodarstva konec leta 2021 redila nekaj manj kot 483 tisoč glav govedí, kar je nekoliko manj kot leta 2020 (486 tisoč glav), vendar na ravni povprečja obdobja 2016–2020. Za dobra 2 % se je povečalo število živali v kategoriji govedo do 1 leta, medtem ko se je število živali v kategoriji govedo 1 do 2 leti ter v kategoriji govedo nad 2 leti zmanjšalo za 2 %.

K povečanju števila živali kategorije mlado govedo do 1 leta je prispevalo večje število telet za nadaljnjo rejo, medtem ko je po statističnih podatkih v letu 2021 število telet za zakol na enaki ravni kot leto pred tem.

V kategoriji mlado govedo 1 do 2 leti se je povečalo število plemenskih telic (+9 %) in je v letu 2021 znašalo 52 tisoč živali. Nasprotno od plemenskih telic se je v letu 2021 zmanjšalo število pitovnih živali in sicer telic za pitanje za 14 % ter število bikov in volov za 6 %.

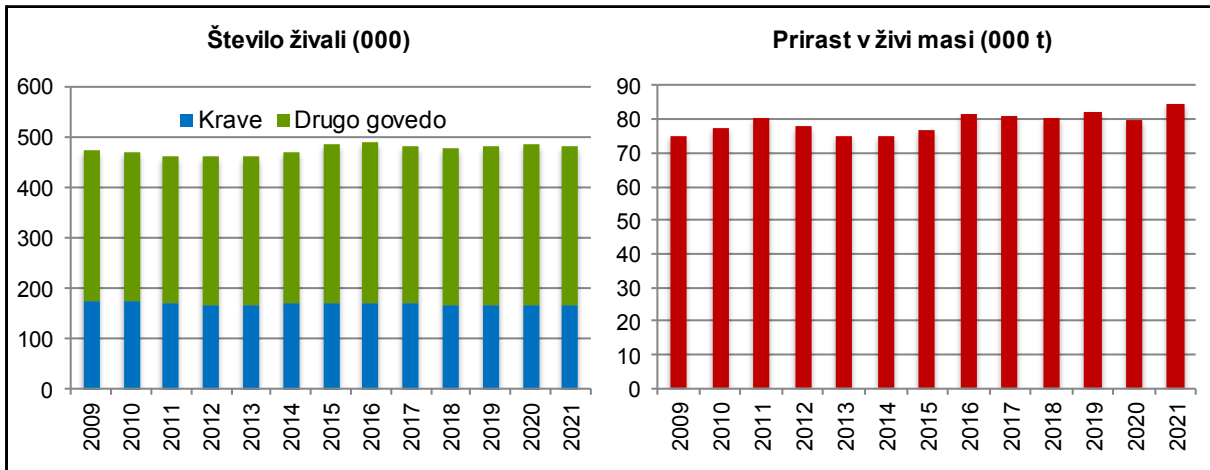
V kategoriji govedo nad 2 leti se je število živali zmanjšalo za 2 %. Pri tem najbolj pri kategorijah plemenske telice (–13 %) ter biki in voli za pitanje (–21 %), kar ni nič nenavadnega, saj se je število živali v teh dveh kategorijah v letu 2020 v primerjavi z letom prej precej povečalo (plemenske telice +22 %, biki in voli za pitanje +16 %).

Število krav je bilo v letu 2021 za slab odstotek manjše kot leto prej, se je pa znotraj te kategorije povečalo število krav molznic (za 2 %), ki je bilo ob koncu leta ponovno nad mejo 100 tisoč živali (101 tisoč). Zmanjšalo se je število krav dojilj, in sicer za 5 % na 64.500 tisoč živali.

V slovenskih klavnicah se največ govejega mesa pridobi od telic za pitanje in bikov, mlajših od dveh let, a se je delež v zadnjem desetletju z okoli 60 % zmanjšal in ustalil med 50 in 55 % (leta 2021: 52 %). V letu 2021 je zakol v slovenskih klavnicah ponovno presegel mejo 120 tisoč živali in je bil v primerjavi z letom 2020 s 123.300 živali večji za dobre 4 %. K temu je prispeval večji zakol v praktično vseh kategorijah, izjema je le manjši zakol v kategoriji bikov nad 24 mesecev (–4 %). Najbolj se je povečal zakol krav (+13 %), telet (+10 %) in telic (+6 %), medtem ko se je zakol bikov do 24 mesecev kot najpomembnejše kategorije povečal za odstotek, kar pomeni 38,8 tisoč živali. Za 7 % je bil večji tudi zakol volov, vendar ta ne predstavlja velikega deleža v skupnem zakolu. Večji zakol krav bi verjetno lahko povezali s poslabšanjem razmer v prireji mleka.

Nekoliko manj kot skupno število zaklanega goveda se je v letu 2021 povečala pridobljena masa mesa govedí iz zakola v slovenskih klavnicah (za 3 % na 37,5 tisoč t). To kaže na zmanjšanje mase klavnih trupov (v povprečju za dober odstotek). Povprečna masa trupov govedí je tako v letu 2021 znašala 304 kg (leta 2020: 309 kg).

Slika 33: Število in prirast govedj; 2009–2021

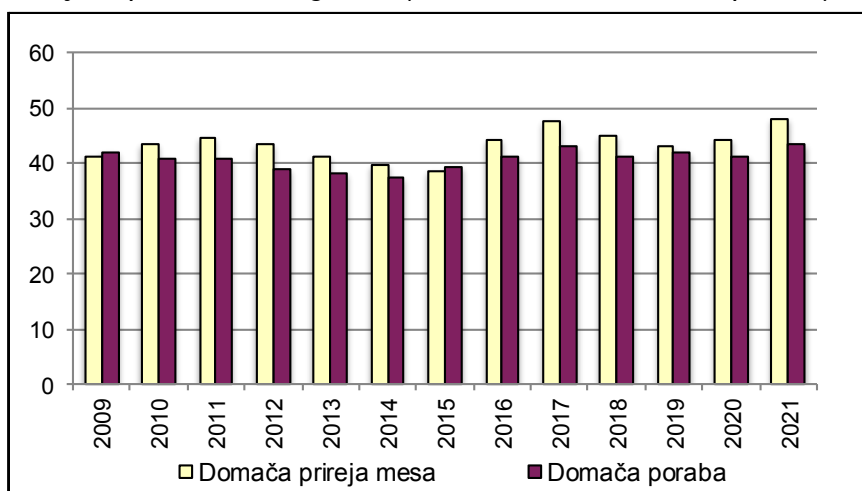

Vir: SURS

Po povečanju na takrat rekordnih 82,1 tisoč ton prirasta v letu 2019 in zmanjšanju v letu 2020, se je v letu 2021 prirast ponovno povečal in s 84,3 tisoč tonami dosegel nove rekordne vrednosti. Domača prireja mesa (v klavni masi) se je v letu 2021 povečala za 9 % (na 48 tisoč t). Večja domača prireja je posledica večjega obsega zakola goveda (3 %) in za skoraj tretjino večjega neto izvoza živih živali (v klavni masi). Izvoz klavno zrele živine (tj. težjih živali) pomembno prispeva k saldu zunanje trgovine z govejim mesom. Izvoz živih živali je bil v letu 2021 glede na leto prej večji za skoraj 25 %, medtem ko je bil uvoz (praviloma so to lažje živali za nadaljnje pitanje) večji za 13 %. To je pripomoglo k ponovnemu povečanju neto izvoza, ki se je v primerjavi z letom 2020 povečal za slabo polovico, medtem ko je bilo povečanje izvoza mesa in izdelkov manj intenzivno (+9 %) od povečanja uvoza mesa in izdelkov (+15 %).

Domača poraba se je v letu 2021 po zmanjšanju v predhodnem letu ponovno povečala (+5 %) in je znašala 43,5 tisoč ton. Za 4 % je večja tudi od ravni povprečja obdobja 2016–2020. V primerjavi z letom prej se je povečala tudi poraba mesa govedj na prebivalca (20,6 kg; leta 2020: 19,6 kg), kar je 3 % nad ravnijo povprečja obdobja 2016–2020 (20,1 kg). Stopnja samooskrbe se je v letu 2021 tako povečala za 3,1 odstotne točke na dobrih 110 %, kar je za 2,9 odstotne točke nad povprečjem obdobja 2016–2020.

Slika 34: Prireja in poraba mesa govedj (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

Po letu 2006 je bila Slovenija le v letih 2009 in 2015 neto uvoznica s primanjkljajem v zunanji trgovini, v drugih letih pa je bila zunanjetrgovinska bilanca z govedom pozitivna.

Rast obsega zunanje trgovine z govedom se je leta 2019 zaustavila. Obseg se je v letu 2020 nato zmanjšal na 39,4 tisoč ton. V letu 2021 se je ponovno povečal (+17 %) in je z 45,9 tisoč tonami največji do zdaj.

Izvoz živih živali, ki je v strukturi celotnega izvoza najpomembnejša kategorija, se je leta 2021 ponovno povečal in obsegal 64 % skupnega izvoza mesa govedi. Izvoz mesa se je v primerjavi z letom prej povečal na 7,7 tisoč ton (+6 %), medtem ko se je izvoz izdelkov povečal za 28 % na 1,4 tisoč ton. Povečanje izvoza mesa govedi in izdelkov iz govejega mesa na raven leta 2019 je po odpravi omejitvenih ukrepov v letu 2021 zaradi zaježitve epidemije covid-19 pričakovan oziroma količina celo presega izvožene količine v letu 2019.

V strukturi celotnega izvoza se je tako delež mesa v izvozu zmanjšal s 34 % na 31 %, delež izdelkov v izvozu pa se je z dobrih 5 % povečal na slabih 6 %. Skupni izvoz govedi (v ekvivalentu klavnih polovic) je tako v letu 2021 znašal 25,2 tisoč ton, kar je največja izvožena količina v zadnjem desetletju.

Skupni uvoz mesa govedi se je leta 2021 povečal za 14 % in je z 20,7 tisoč tonami največji v zadnjem desetletju. Uvoz govejega mesa, ki v strukturi zadnja leta zajema približno 70 % (leta 2021: 64 %), se je glede na leto prej povečal za 14 %. Uvoz živih živali, ta v strukturi zadnjih dveh let zajema 27 %, se je v primerjavi z letom 2020 povečal za 13 %, manj pomemben uvoz izdelkov iz govejega mesa pa za 17 %.

Razglasitev epidemije covid-19 in z njo povezane številne omejitve so v letu 2020 povzročile močno zmanjšanje prodaje po nekaterih ustaljenih prodajnih poteh, kar je pripeljalo do pritiska na druge prodajne poti in skladiščenje, posledično pa do pomembno nižjih odkupnih cen. Z odpravo omejitev so se razmere v letu 2021 močno izboljšale in razmere na trgu z govejim mesom so podobne razmeram v letu 2019.

Preglednica 29: Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2017–2021

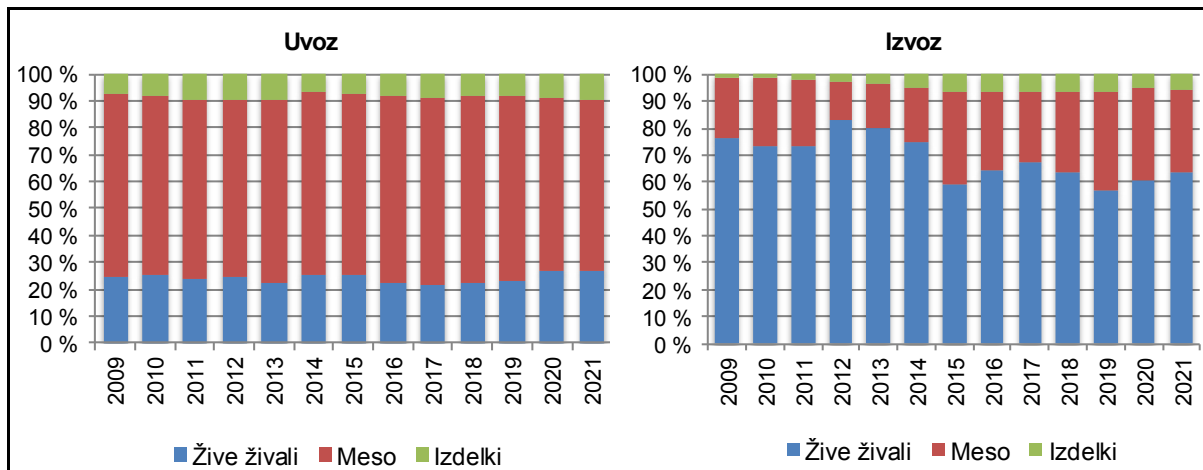
	Uvoz					Izvoz				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Žive živali	3.714	4.304	4.613	4.904	5.531	15.129	14.467	12.090	12.804	15.987
Meso	12.226	13.285	13.780	11.580	13.233	5.934	6.721	7.622	7.290	7.743
Izdelki	1.595	1.569	1.617	1.665	1.948	1.411	1.490	1.403	1.116	1.430
Govedo skupaj	17.535	19.159	20.010	18.149	20.713	22.474	22.678	21.116	21.210	25.160

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Po vstopu Slovenije v EU se je obseg zunanje trgovine z govedom močno povečal, ob tem so bile opazne tudi precejšnje spremembe v strukturi, zlasti pri izvozu. Izvoz se je preusmeril od izvoza mesa k neposrednemu izvozu živih živali, torej od izvoza proizvodov z višjo dodano vrednostjo k izvozu osnovnih proizvodov oziroma surovin. Čeprav se je izvoz mesa in izdelkov zadnja leta povečeval, delež izvoza živih živali še vedno ostaja velik. Tudi uvoz govejega mesa se je v zadnjem desetletju opazno povečeval, pri čemer se je obseg uvoza živih živali in mesa skoraj podvojil.

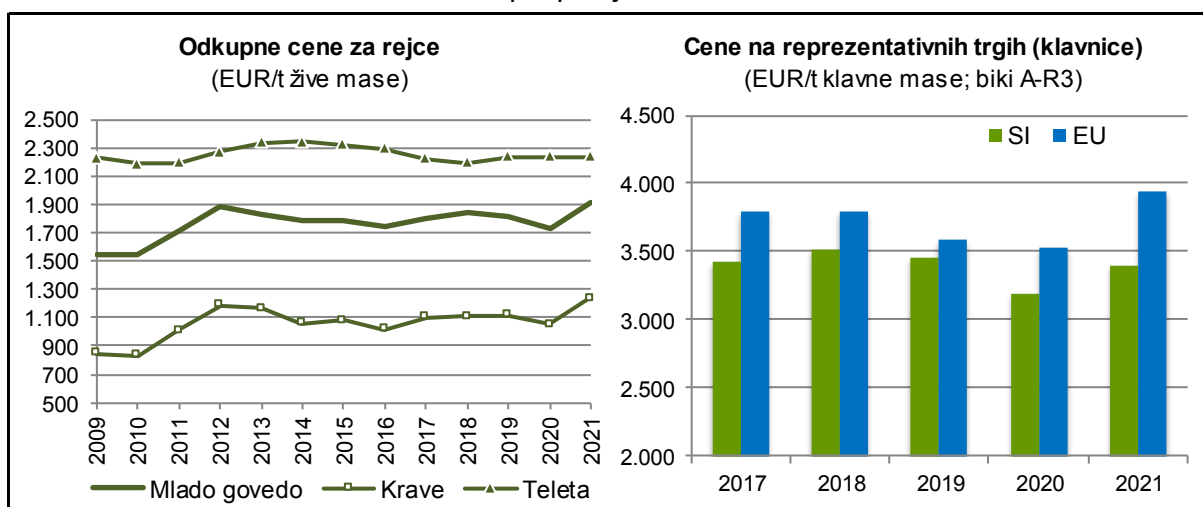
Slika 35: Struktura uvoza in izvoza govedí (ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkupne cene govedí za zakol pri nas na splošno sledijo gibanju cen na trgih EU. Cene odrasle pitane govedí (v živi masi) so bile v primerjavi z letom 2020 za 11 % višje, za približno 8 % pa so bile višje tudi od ravni povprečja cen petletnega obdobja 2016–2020. Po podatkih tržno informacijskega sistema (ARSKTRP) se je povprečna cena v EU za klavne trupe bikov do 24 mesecev v letu 2021 zvišala več kot v Sloveniji, v povprečju za 11 %, medtem ko se je v Sloveniji zvišala za 6 %.

Slika 36: Odkupne cene klavne govedí v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

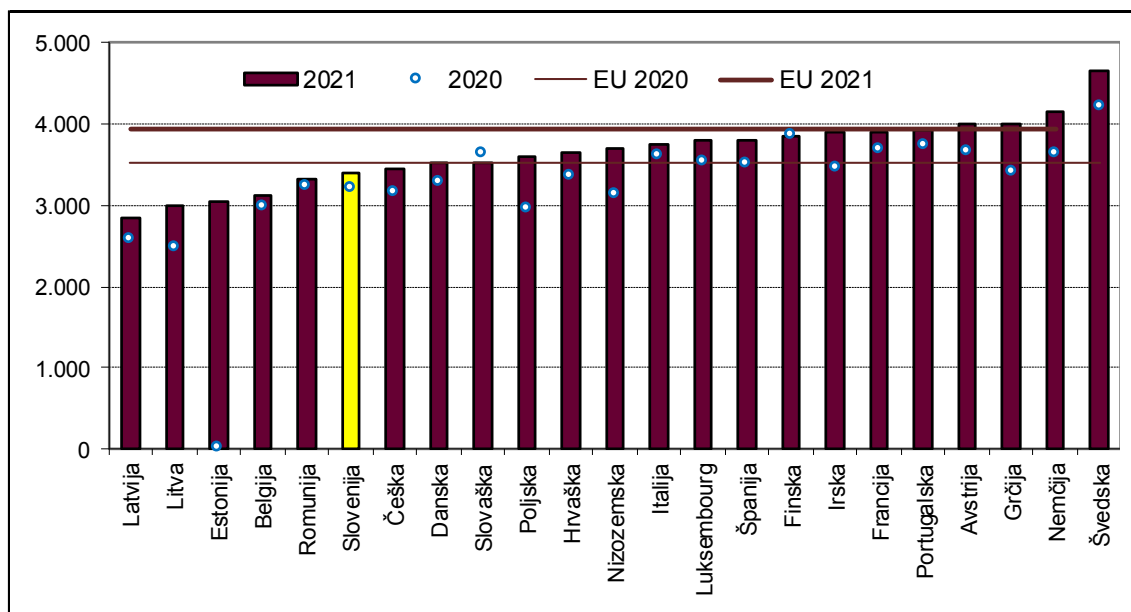
Zaradi podobnega gibanja cen govedí v Sloveniji in EU je v zadnjih letih tudi razmerje do povprečnih cen v EU razmeroma stabilno. Pri bikih do 24 mesecev, ki so najpomembnejša kategorija klavne govedí pri nas, tržne cene za standardno kakovost (R3) v zadnjih letih dosegajo okoli 92 % povprečja EU, v letu 2021 pa so dosegale zgolj 86 % povprečne evropske cene. Pri telicah za zakol cena v Sloveniji po navadi dosega okoli 86 % povprečne cene, v letu 2021 pa je le 81 %. Pri kravah za zakol je razmerje med povprečno slovensko in evropsko ceno na ravni dolgoletnega povprečja, kar pomeni, da so cene v Sloveniji letu 2021 dosegle okoli 80 % povprečne cene v EU.

Po tržni ceni bikov, telic in krav se Slovenija v EU pravilom uvršča v sredino, v letih 2020 in 2021 pa je zdrsnila in je bila v skupini držav članic z najnižjimi odkupnimi cenami. Nižjo odkupno ceno je od starih držav članic EU imela le Belgija, od novih članic pa Romunija, Estonija, Latvija in Litva. Opazno višjo ceno kot Slovenija sta imeli leta 2021 od novih članic Hrvaška in Slovaška, le nekoliko višjo pa tudi Češka. Nekoliko manj kot v Sloveniji so se cene govejega mesa zvišale na za nas pomembnem italijanskem trgu (+5 %), kljub temu pa zaseda Italija po višini odkupnih cen za goveje meso mesto med srednjo in zgornjo tretjino držav članic. V državah članicah, od koder Slovenija uvozi največ govejega mesa, so se cene povišale precej bolj kot pri nas.

Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 so bila uvedena proizvodno vezana plačila za rejo govedi (v preteklosti že pomemben ukrep za dopolnjevanje dohodkov rejcev govedi), in sicer za bike in vole, starejše od devet mesecev. Višina podpore v posameznem letu, ki jo lahko rejci uveljavljajo enkrat v življenju živali, je odvisna od števila upravičenih živali ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za rejo govedi in številom upravičenih živali v posameznem letu. Leta 2021 je bilo za to shemo namenjeno 2,65 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila (v preteklih letih 3 %), povprečno plačilo pa je po zadnje dostopnih podatkih znašalo 45,7 EUR/glavo. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci govedi podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga neposredna plačila. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2020 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP 2014–2020. Rejci so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Potem, ko je bila stopnja sofinanciranja zavarovanja živali v letu 2020 30-odstotna, je ta v letu 2021 višja (55-odstotna). Rejci govedi lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 % (prej 50 %).

Kot že leto pred tem so bili tudi v letu 2021 rejci govedi upravičeni tudi do pomoči za izpad dohodka, ki je nastal z omejitvami za preprečevanje širjenja epidemije covid-19.

Slika 37: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2020 in 2021

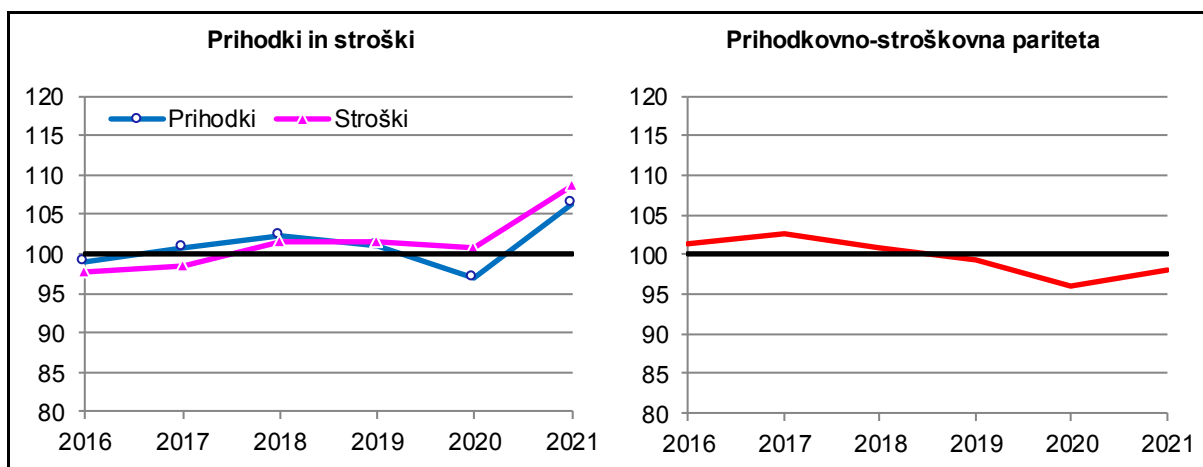

Vir: Evropska komisija

Ekonomske razmere za pitanje govedi so bile po izrazito slabem letu 2020 v letu 2021 nekoliko boljše. Modelni izračuni kažejo, da so bili v letu 2021 stroški prireje v povprečju za slabih 8 %

višji kot leto pred tem, medtem ko se je vrednost prireje, skupaj s subvencijami in stranskim proizvodom (gnojem), povečala za 10 %.

Slika 38: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Med stroški sta bila v letu 2021 nižja le strošek telet (–2 %) in predvsem zaradi višje stopnje sofinanciranja živali tudi strošek zavarovanja (–24 %). V primerjavi z letom prej sta se za okoli 8 % povečali strošek amortizacije in stroški blaga in storitev. Znotraj slednjih se je najbolj povečal strošek krme (+13 %), najbolj zaradi dokupljene krme.

Strošek domačega dela je v primerjavi z letom prej večji za 5 %. Razlog za takšno povišanje stroška dela rejca je v metodologiji obračunavanja primerljivega dohodka. Ta poleg korekcij vrednosti dela, ki so jih deležni vsi zaposleni, vključuje v letu 2020 številne t. i. covid dodatke, ki jih rejci niso bili deležni, tako da je realno povečanje stroškov dela v resnici manjše.

Zaradi manj intenzivnega povečanja stroškov reje v primerjavi s povečanjem vrednosti proizvodnje se je prihodkovno-stroškovno razmerje nekoliko izboljšalo, še vedno pa je pod ravnijo petletnega povprečja obdobja 2016–2020.

3.1.1 Število govedi konec leta

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
GOVEDO, skupaj	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	99,4
Mlado govedo do 1 leta	147.338	146.770	146.203	146.560	143.848	147.644	152.524	155.052	153.234	153.195	151.015	153.115	156.592	102,3
Teleta za zakol, skupaj	21.961	24.760	13.285	12.823	14.154	14.184	10.874	11.045	13.138	12.276	8.862	12.057	12.049	99,9
- bikci	14.129	16.446	8.530	7.887	7.816	8.531	6.839	7.486	8.380	7.752	5.612	6.782	6.780	100,0
- teličke	7.832	8.314	4.755	4.936	6.338	5.653	4.035	3.559	4.758	4.524	3.250	5.275	5.269	99,9
Teleta za nadaljnjo rejo, skupaj	125.377	122.010	132.918	133.737	129.694	133.460	141.650	144.007	140.096	140.919	142.153	141.058	144.543	102,5
- bikci	65.978	63.583	70.569	70.462	67.728	69.160	72.201	73.569	71.742	71.829	71.524	70.601	72.553	102,8
- teličke	59.399	58.427	62.349	63.275	61.966	64.300	69.449	70.438	68.354	69.090	70.629	70.457	71.990	102,2
Mlado govedo od 1 do 2 let	122.996	122.428	119.055	120.016	122.966	122.310	129.370	130.766	128.476	127.757	135.531	133.266	130.714	98,1
Plemenske telice, skupaj	50.319	48.778	48.202	46.364	47.144	48.998	49.718	49.898	50.195	45.324	45.753	47.911	52.006	108,5
- breje plemenske telice	21.787	21.005	20.899	20.372	18.885	22.216	19.947	19.544	21.480	19.262	18.571	20.644	23.186	112,3
- nebreje plemenske telice	28.532	27.773	27.303	25.992	28.259	26.782	29.771	30.354	28.715	26.062	27.182	27.267	28.820	105,7
Telice za pitanje	7.454	9.154	8.886	11.346	12.765	12.168	15.051	17.594	15.607	19.995	23.436	21.536	18.617	86,4
Biki, voli	65.223	64.496	61.967	62.306	63.057	61.144	64.601	63.274	62.674	62.438	66.342	63.819	60.091	94,2
Govedo nad 2 letoma	202.544	200.953	197.042	193.487	193.762	198.299	202.298	202.780	197.904	195.854	196.522	199.227	195.313	98,0
Plemenske telice, skupaj	19.915	20.231	20.147	17.020	18.717	20.695	21.171	19.995	18.330	18.603	18.032	22.017	19.056	86,6
- breje plemenske telice	14.950	15.662	15.090	13.155	14.281	15.952	16.675	15.443	13.169	14.417	13.881	16.395	14.057	85,7
- nebreje plemenske telice	4.965	4.569	5.057	3.865	4.436	4.743	4.496	4.552	5.161	4.186	4.151	5.622	4.999	88,9
Krave, skupaj	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	166.949	165.446	99,1
- krave molznice	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	100.839	99.213	100.919	101,7
- druge krave	60.973	63.887	61.671	56.503	56.214	60.475	57.037	63.498	59.902	63.535	65.096	67.736	64.527	95,3
Telice za pitanje	2.237	1.501	1.050	3.730	2.135	2.004	2.994	3.409	4.297	3.830	4.868	1.980	3.851	194,5
Biki in voli za pitanje	4.441	3.967	2.770	2.269	4.690	5.652	6.864	6.878	5.553	6.025	6.180	7.175	5.680	79,2
Plemenski biki	1.875	1.900	2.336	2.943	2.435	1.632	1.394	1.159	997	1.150	1.507	1.106	1.280	115,7

Vir: SURS

3.1.2 Bilanca števila govedi

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Število na začetku leta	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	100,5
Skoteno	165.523	165.885	165.092	163.924	159.418	159.013	162.382	165.723	165.415	161.500	158.757	158.498	162.050	102,2
Uvoz	24.561	23.187	22.976	23.033	18.702	22.680	25.582	24.515	25.417	29.506	32.177	33.415	37.376	111,9
Izvoz	29.978	34.970	38.065	40.823	38.205	36.159	30.712	38.656	48.286	45.125	37.978	40.418	48.130	119,0
Skupno število zaklane govedi	126.401	124.441	125.448	117.455	109.679	108.788	112.108	117.141	120.858	116.446	116.252	117.890	123.067	104,4
Pogin	30.810	32.388	32.406	30.916	29.723	29.069	29.205	30.035	30.672	32.243	30.443	31.065	31.218	100,5
Število na koncu leta	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	485.608	482.619	99,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.3 Prirast govedi in prireja mesa (000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
DOMAČA PRIREJA														
Prirast govedi (živa masa)	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	80,0	84,3	105,4
Domača prireja mesa (klavna masa)	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	44,2	48,0	108,6
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklane govedi (000)	126,4	124,4	125,4	117,5	109,7	108,8	112,1	117,1	120,9	116,4	116,3	117,9	123,1	104,4
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	281,6	286,9	285,4	285,2	290,8	289,6	297,9	304,8	297,9	298,9	306,2	307,9	304,7	99,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	103,3
Zakol v klavnicah (klavna masa)	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	36,3	37,5	103,3
- delež vsega pridobljenega mesa (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Domača prireja mesa	41.028	43.320	44.617	43.398	41.090	39.588	38.636	44.360	47.415	44.964	43.077	44.197	47.956	108,5
Uvoz živih živali (klavna masa)	2.979	2.988	2.829	2.746	2.594	3.202	4.198	3.550	3.714	4.304	4.613	4.903	5.531	112,8
Izvoz živih živali (klavna masa)	8.406	10.607	11.646	12.644	11.784	11.290	9.434	12.210	15.129	14.467	12.090	12.801	15.987	124,9
Vse pridobljeno meso	35.600	35.700	35.800	33.500	31.900	31.500	33.400	35.700	36.000	34.800	35.600	36.300	37.500	103,3
Začetne zaloge mesa in izdelkov	487	632	408	396	661	575	397	646	974	532	907	870	770	88,6
Uvoz mesa in izdelkov	9.043	8.765	9.129	8.286	9.174	9.397	12.614	12.617	13.821	14.855	15.397	13.164	15.182	114,6
- I. stopnja predelave (meso)	8.175	7.840	7.980	7.207	8.064	8.545	11.378	11.307	12.226	13.285	13.780	11.506	13.233	114,3
- II. stopnja predelave (izdelki)	868	925	1.149	1.079	1.110	852	1.236	1.311	1.595	1.569	1.617	1.658	1.948	117,0
Izvoz mesa in izdelkov	2.657	3.823	4.265	2.599	2.915	3.845	6.589	6.796	7.345	8.210	9.026	8.427	9.173	109,1
- I. stopnja predelave (meso)	2.510	3.642	3.916	2.212	2.420	3.041	5.501	5.518	5.934	6.721	7.622	7.321	7.743	106,2
- II. stopnja predelave (izdelki)	148	181	349	388	495	804	1.088	1.278	1.411	1.490	1.403	1.106	1.430	128,1
Končne zaloge mesa in izdelkov	632	408	396	661	575	397	646	974	532	907	870	770	813	105,5
Domača poraba	41.840	40.866	40.676	38.921	38.245	37.231	39.176	41.193	42.919	41.069	42.008	41.137	43.466	105,4
Poraba na prebivalca (kg)	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,1	19,6	20,6	105,1
Stopnja samooskrbe (%)	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	102,5	107,4	110,3	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	11,4	11,1	10,8	10,4	10,5	10,6	10,8	10,8	11,0	10,6	10,3	10,3		
Stopnja samooskrbe (%)**	100,4	102,3	101,2	99,5	100,2	101,1	102,1	102,8	102,1	106,2	107,6	107,6		

* Začasni podatki. ** Z letom 2019 ni vključen podatek za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.1.5 Zakol govedi v klavnicah po kategorijah

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ŠTEVILO														
Govedo, skupaj	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	118.124	123.296	104,4
Teleta (vsa)	24.799	24.186	23.103	20.406	17.622	17.139	15.517	16.403	17.841	16.992	15.543	15.780	17.404	110,3
Telice	12.774	12.782	13.756	13.475	12.050	12.385	14.749	16.501	19.218	18.045	18.372	18.507	19.617	106,0
Biki do 24 mesecev	47.105	45.208	47.860	43.521	39.571	38.711	38.276	37.055	38.313	39.144	37.543	38.360	38.776	101,1
Biki nad 24 mesecev	20.020	21.881	17.749	16.280	20.233	22.071	24.326	27.129	24.090	20.809	22.818	23.224	22.272	95,9
Voli	546	673	774	615	535	500	470	505	562	469	425	435	465	106,9
Krave	20.020	20.128	21.205	21.414	20.315	17.585	18.700	19.359	20.092	20.301	21.594	21.818	24.762	113,5
MASA TRUPOV (t)														
Govedo, skupaj	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	36.500	37.541	102,9
Teleta (vsa)	2.339	2.388	2.310	2.084	1.827	1.779	1.642	1.814	2.008	1.915	1.759	1.838	2.075	112,9
Telice	3.379	3.377	3.649	3.543	3.046	3.179	3.987	4.596	5.324	5.057	5.196	5.252	5.565	106,0
Biki do 24 mesecev	16.549	16.033	16.873	15.372	13.914	13.551	13.635	13.345	13.646	14.177	13.687	14.012	13.996	99,9
Biki nad 24 mesecev	7.217	8.060	6.482	5.919	7.523	8.020	8.925	10.248	9.035	7.803	8.722	8.836	8.441	95,5
Voli	167	214	251	193	169	157	151	158	176	146	133	137	153	111,4
Krave	5.610	5.700	6.005	5.979	5.626	4.880	5.243	5.495	5.606	5.772	6.241	6.423	7.310	113,8
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo, skupaj	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	309,0	304,5	98,5
Teleta (vsa)	94,3	98,7	100,0	102,1	103,7	103,8	105,8	110,6	112,5	112,7	113,1	116,5	119,3	102,4
Telice	264,5	264,2	265,3	262,9	252,7	256,7	270,3	278,6	277,0	280,2	282,8	283,8	283,7	100,0
Biki do 24 mesecev	351,3	354,7	352,6	353,2	351,6	350,1	356,2	360,1	356,2	362,2	364,6	365,3	361,0	98,8
Biki nad 24 mesecev	360,5	368,3	365,2	363,6	371,8	363,4	366,9	377,8	375,1	375,0	382,2	380,5	379,0	99,6
Voli	305,8	317,9	324,5	313,0	315,1	314,0	321,5	312,7	312,8	310,8	312,4	315,1	328,4	104,2
Krave	280,2	283,2	283,2	279,2	276,9	277,5	280,4	283,9	279,0	284,3	289,0	294,4	295,2	100,3

Vir: SURS

3.1.6 Cene govedi (EUR/t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
GOVEDO ZA ZAKOL (žive živali)														
Teleta	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	2.232,7	2.234,2	100,1
Mlado pitano govedo (vse kategorije)	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	1.727,6	1.906,5	110,5
Biki do 24 mesecev	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	1.736,6	1.911,3	110,1
Biki nad 24 mesecev	1.502,0	1.469,2	1.654,2	1.851,2	1.767,0	1.709,9	1.741,1	1.676,4	1.710,1	1.777,9	1.744,7	1.600,8	1.757,8	109,8
Telice do 30 mesecev	1.352,4	1.362,3	1.491,9	1.648,4	1.698,9	1.690,2	1.693,0	1.691,9	1.726,7	1.767,7	1.766,5	1.703,0	1.894,6	111,3
Telice nad 30 mesecev	1.266,1	1.259,9	1.347,0	1.470,5	1.426,2	1.452,7	1.599,5	1.576,6	1.631,9	1.651,7	1.730,1	1.553,3	1.702,9	109,6
Kastrati (voli) do 30 mesecev	1.458,0	1.431,7	1.657,9	1.796,7	1.809,7	1.727,1	1.780,3	1.725,2	1.749,4	1.733,1	1.752,0	:	:	
Kastrati (voli) nad 30 mesecev	1.394,3	1.437,0	1.537,8	1.494,5	1.365,5	1.612,3	1.297,7	1.353,1	z	z	1.381,4	:	:	
Voli*												1.385,8	1.793,6	129,4
GOVEDO ZA NADALJNJO REJO														
Teleta za pitanje (vse kategorije)	2.645,1	2.806,9	2.751,9	2.977,5	2.822,4	2.697,3	2.835,9	2.708,4	2.734,6	2.919,4	2.880,0	2.809,7	2.764,5	98,4
Teleta do 1 meseca	2.645,0	3.021,0	3.221,7	3.313,3	3.129,2	2.674,4	2.246,9	2.542,3	2.467,4	2.517,5	2.745,5	2.663,9	2.832,0	106,3
Teličke do 1 leta	2.418,8	2.501,0	2.457,1	2.737,4	2.392,6	2.530,9	2.546,1	2.347,9	z	2.693,7	2.730,7	z	2.831,8	103,0
Bikci, voli do 1 leta	2.721,0	2.801,8	2.710,3	2.980,9	2.853,3	2.736,6	3.026,3	2.923,2	2.893,9	z	3.031,3	2.942,2	2.618,0	89,0
GOVEDO ZA PLEME														
Breje plemenske telice, nad 2 letoma	1.968,9	1.885,0	2.032,9	2.072,7	2.106,1	2.268,5	2.390,8	2.090,9	z	z	2.369,2	2.291,8	2.521,2	110,0
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – Slovenija														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	3.007,0	2.987,8	3.360,7	3.689,7	3.557,8	3.430,9	3.497,4	3.371,3	3.425,7	3.520,8	3.459,0	3.196,6	3.389,2	106,0
Telice (E-R3)	2.660,9	2.722,2	3.059,1	3.277,2	3.293,5	3.319,1	3.392,4	3.295,9	3.313,4	3.361,3	3.337,9	3.120,4	2.662,1	85,3
Krave (D-O3)	1.703,7	1.662,0	2.091,9	2.503,7	2.438,1	2.227,9	2.270,8	2.126,4	2.278,7	2.364,3	2.300,5	2.108,0	1.970,3	93,5
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – EU														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	3.193,8	3.195,7	3.520,9	3.837,3	3.815,9	3.676,0	3.772,2	3.674,8	3.796,9	3.794,8	3.586,0	3.534,4	3.940,0	111,5
Telice (E-R3)	3.124,8	3.162,1	3.506,5	3.894,4	4.120,7	3.933,6	3.969,2	3.792,3	3.865,6	3.865,6	3.708,8	3.648,0	3.267,7	89,6
Krave (D-O3)	2.269,7	2.311,9	2.681,3	3.098,3	3.112,7	2.856,5	2.917,0	2.706,6	2.908,8	2.931,3	2.837,0	2.712,4	2.569,1	94,7
BAZNA CENA (EUR/t klavne mase)	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	2.224,0	

* Z letom 2020 združen podatek (tehtano povprečje) odkupnih cen volov do 30 mesecev starosti in volov nad 30 mesecev starosti

z – zaupno.

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.2 Meso prašičev

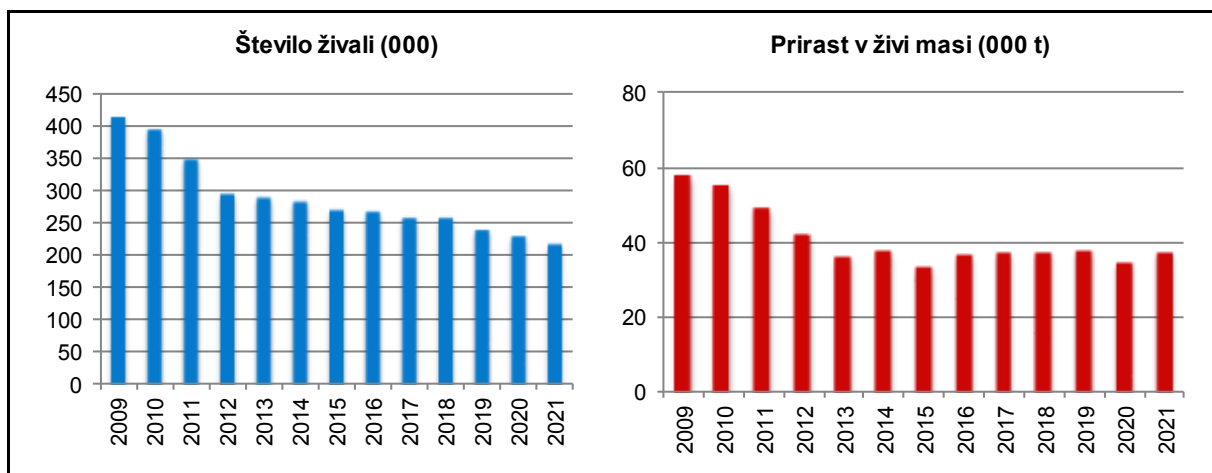
Prispevek prireje mesa prašičev k vrednosti kmetijske proizvodnje se je v zadnjem desetletju hitro zmanjševal. V letu 2021 je znašal le dobre 3 %. K vrednosti živinoreje prašičereja od leta 2013 prispeva manj kot 10 %, v letu 2021 okoli 8 %. Oba deleža sta se od leta 2000 več kot razpolovila, kar splošno kaže nazadovanje in ranljivost panoge v primerjavi z drugimi sektorji kmetijstva.

Stalež prašičev se je v letu 2021 že tretje leto zapored opazno zmanjšal. Po začasni statistični podatkih je bilo konec leta 2021 v hlevih nekaj manj kot 216 tisoč prašičev (še leta 2019: 240 tisoč) oziroma 6 % manj kot v enakem obdobju leta 2020, kar je najmanj do zdaj. Z izjemo kategorije prašičev v pitanju, tu je število podobno, je bilo v primerjavi z letom prej število živali manjše pri vseh agregatnih kategorijah. Pujskov obeh kategorij za nadaljnjo rejo (do 20 in 20 do 50 kg) je bilo manj za 13 %, plemenskih živali pa za 10 %.

Skrb vzbujajoč je še vedno trend padanja števila plemenskih svinj, kar sektor zaradi odvisnosti od uvoza pujskov dodatno izpostavlja tveganjem na trgu. Nestabilen stalež plemenskega materiala se odraža tudi v volatilnosti prireje prašičjega mesa.

Kljub manjšemu številu prašičev ob koncu leta se je v letu 2021 prirast prašičev povečala. V primerjavi z letom prej je večji za 7 % in je znašal dobrih 37 tisoč ton.

Slika 39: Število in prirast prašičev; 2009–2021

Vir: SURS

V letu 2021 je bilo zaklanih več kot 311 tisoč prašičev, kar je okoli 5 % več kot v letu 2020. Po treh zaporednih letih zmanjševanja se je zakol izven klavnic povečal in je bil v primerjavi z letom prej večji za 21 %. Od celotnega zakola je bilo v slovenskih klavnicah zaklanih 245 tisoč živali, kar je podobno kot v letu prej. Skupna masa prašičev, zaklanih v klavnicah, je bila v primerjavi z letom 2020 za slab odstotek manjša (22,6 tisoč t), nekoliko manjša pa je bila v letu 2021 tudi povprečna masa klavnih trupov (92,3 kg).

Do leta 2015 se je zakol prašičev zunaj klavnic zmanjševal (leta 2015: 6,9 tisoč t), kar je bila posledica upada števila predvsem manjših rej prašičev. V obdobju 2016–2019 je bila količina pridobljenega mesa zunaj klavnic znova večja, med 8,0 in 9,5 tisoč ton mesa prašičev. Po izrazitemu zmanjšanju zakola izven klavnic v letu 2020, k čemur so verjetno pripomogli precejšnje povečanje odkupnih cen tržnih prašičev in zato manjši interes komercialnih rej za prodajo lahkih prašičev za nadaljnje pitanje ter nekoliko manjša dobava pujskov za pitanje, se

je interes po domačem zakolu v letu 2021 ponovno povečal. Tako je bilo izven klavnih pridobljenih 7,4 tisoč ton prašičjega mesa.

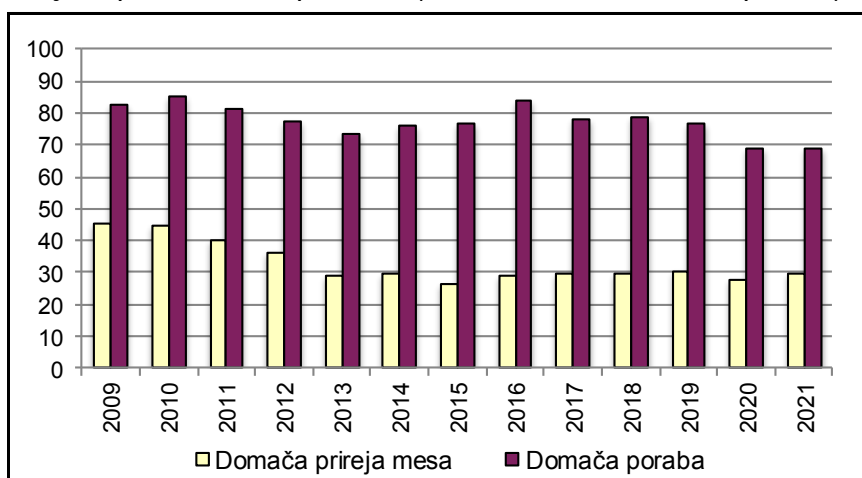
Ob povečanju prirasta prašičev v letu 2021 se je v primerjavi z letom prej povečala tudi domača prireja prašičjega mesa. Znašala je 29,6 tisoč ton (+7 %).

Odprava omejitev za zajezitev epidemije covid-19 in ponovno odpiranje običajnih prodajnih poti v letu 2021 se kaže v živahni zunanji trgovini s prašiči in prašičjim mesom. Obseg zunanje trgovine se je povečal za 8 %, in sicer izvoz za 21 % (22,8 tisoč t), uvoz pa za 4 % (62,5 tisoč t). Tako se je primanjkljaj v zunanji trgovini s prašičjim mesom ponovno zmanjšal (–3 %) iz 41 na 39,7 tisoč ton.

Domača poraba, tj. količina mesa, ki je na voljo za potrošnjo na slovenskem trgu, se je v letu 2021 povečala le nekoliko (za okoli pol odstotka), medtem ko je poraba prašičjega mesa na prebivalca ostala na ravni leta 2020. Z 32,8 kg porabe na prebivalca pa je 4,3 kg pod povprečjem obdobja 2016–2020 (37,1 kg).

Slovenija je tradicionalna neto uvoznica prašičjega mesa, saj je domača poraba stalno večja od domače prireje. Neto uvoz se je po vstopu Slovenije v EU ob vse manjši domači prireji precej povečal, s tem pa se je znižala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom. Potem ko je bila leta 2016 najnižja v zgodovini Slovenije (34 %), se je v letih 2017 in 2018 samooskrba s prašičjim mesom povečala na okoli 38 %, v letih 2019 in 2020 pa na 40 %. Leta 2021 je samooskrba znašala 42,8 %.

Slika 40: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

Uvoz prašičjega mesa je v letu 2021 znašal 62,5 tisoč ton. Uvoz mesa, ki v strukturi skupnega uvoza obsega največji delež (okoli 85 %), se je povečal za 5 % (53,2 tisoč ton). Za podoben odstotek se je povečal tudi uvoz izdelkov (7,8 tisoč ton). Manjši kot leta 2020 je bil uvoz živih živali, predvsem so to pujski za nadaljnjo rejo, in sicer za 12 %.

Podrobnejši pregled zunanje trgovine s prašičjim mesom kaže precejšnjo dinamiko uvoza in izvoza iz posameznih držav članic EU. Medtem, ko je bil uvoz živih živali v letih 2013–2015 skoncentriran na uvoz pujskov za nadaljnjo rejo iz Avstrije, pozneje pa predvsem iz Nemčije in Nizozemske, se največ prašičjega mesa in izdelkov v Slovenijo uvozi iz Avstrije (približno tretjina celotnega uvoza prašičjega mesa in izdelkov), Nemčije, Italije, Hrvaške, Madžarske, Španije, Belgije in Nizozemske.

Po podatkih zunanje trgovine je mogoče sklepati, da je uvoz prašičjega mesa iz nekaterih držav po vsej verjetnosti povezan tudi z lastniško strukturo trgovskih verig v Sloveniji in njihovo

strategijo dobave (logistični centri). Znotraj uvoza mesa in izdelkov se iz Avstrije, Italije in Madžarske po večini uvaža sveže meso. Obratno je v primeru Hrvaške, iz katere Slovenija uvozi več kot polovico mesa v obliki izdelkov, slaba polovica je svežega mesa.

Izvoz prašičev (v ekvivalentu klavnih polovic) je v letu 2021 znašal 21,7 tisoč ton (+18 % glede na leto prej), kar je približno trikrat manj od uvoza. Povečevanje izvoza, ki se je začelo po letu 2013, je tako v letu 2021 doseglo rekordno vrednost.

Preglednica 30: Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2017–2021

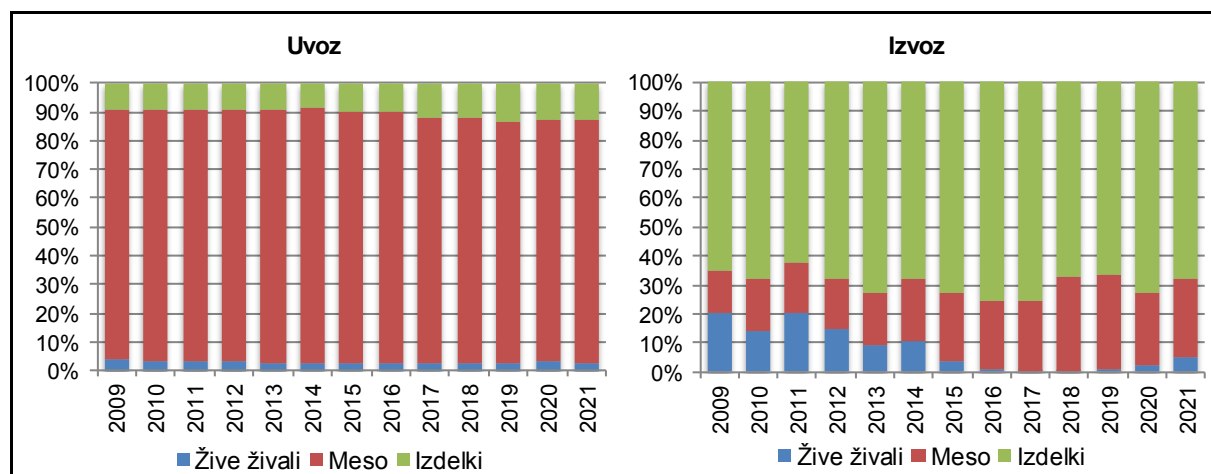
	Uvoz					Izvoz				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Žive živali	1.866	1.868	1.862	1.789	1.571	2	42	203	464	1.103
Meso	56.738	59.827	55.866	50.761	53.179	4.458	6.855	6.842	4.720	6.192
Izdelki	7.789	8.695	8.864	7.455	7.789	13.567	13.907	13.954	13.723	15.522
Skupaj (t)	66.393	70.390	66.592	60.005	62.539	18.026	20.803	20.999	18.908	22.817

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

V strukturi izvoza ima izvoz izdelkov iz prašičjega mesa največji delež. Po letu 2008, ko je dosegel najnižjo vrednost v samostojni Sloveniji (54 %), se je ob letnih nihanjih povečeval in znašal tudi preko 70 % skupnega izvoza (v letih 2016 in 2017 celo okoli 75 %). V okviru izvoza prašičjega mesa in izdelkov je znašala količina izdelkov v letu 2021 okoli 15,5 tisoč ton (68 % skupnega izvoza mesa prašičev), kar je za 13 % več kot leta 2020. Slovenija je v letu 2021 izvozila 6,2 tisoč ton svežega mesa, kar je 27 % skupnega izvoza, medtem ko je izvoz živih živali obsegal 1,1 tisoč ton oziroma 5 % skupnega izvoza.

Slika 41: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

Slovenija je po letu 2014 največ prašičjega mesa prek izdelkov izvozila na Balkan (več kot dve tretjini celotnega izvoza), od tega največ na Hrvaško (v povprečju 23 % celotnega izvoza izdelkov), Kosovo, v Makedonijo, Srbijo in Romunijo. Slovenija največ svežega prašičjega mesa izvozi na Hrvaško (39 %), v Italijo (17 %), Srbijo (10 %), Slovaško (6 %) in v Avstrijo (4 %), kar v nekaterih primerih kaže na izvoz svežega mesa tudi za potrebe predelave in ponovnega uvoza v obliki izdelkov.

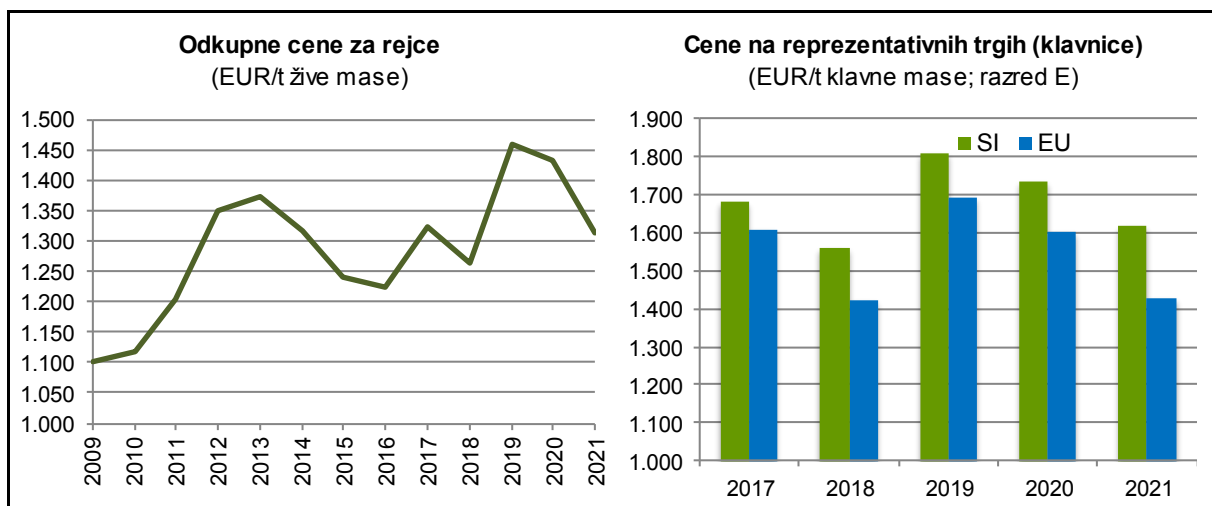
Cene prašičev se v Sloveniji oblikujejo pod močnim vplivom cen na evropskem trgu, ki med leti ciklično zelo nihajo. Po precejšnjem povišanju cen v letu 2019 so se po podatkih SURS cene klavnih prašičev (brez plemenskih) v letu 2020 v povprečju znižale za 2 %, v letu 2021

pa za dodatnih 8 %. Za podoben odstotek so se v primerjavi z letom prej znižale tudi cene pri najpomembnejši kategoriji, to je pitanih prašičih (25–150 kg), medtem ko so se cene pri kategoriji težki prašiči nad 150 kg v povprečju zvišale za slabe 2 %.

Izrazito povišanje odkupnih cen prašičev v drugi polovici leta 2019, ki ga je povzročilo širjenje afriške prašičje kuge (posledično je prihajalo do zapiranja trgov, omejevanja obsega prireje ter trgovanja s prašiči in prašičjim mesom), se je nadaljevalo do marca 2020. Z marcem 2020 se je začel trend padanja odkupnih cen prašičev za zakol v EU. Ta je bil najprej v aprilu in maju, ko so v državi veljale številne omejitve za zajezitev širjenja covid-19, intenziven, nato pa do marca 2021 zmeren. V pomladnih in poletnih mesecih leta 2021 so se cene prašičjega mesa zvišale. Zvišanje je bilo sezonsko značilno, cene pa so bile v tem obdobju v povprečju za 4 % nižje kot v enakem obdobju leta 2020.

Bolj kot cene pitanih prašičev so se znižale cene tekačev. Tako so bile cene pujskov za nadaljnjo rejo v letu 2021 v primerjavi z letom nižje za 10 %. Gibanje cen pitanih prašičev je pogosto odvisno predvsem od gibanja cen krme in/ali cen pujskov. Vendar pa je bilo za leti 2019 in 2020 značilno, da je izrazit dvig cen posledica pomanjkanja svinjine na azijskih trgih (pojav afriške prašičje kuge), kar je povzročilo precejšen razkorak med ponudbo in povpraševanjem na svetovnem trgu s prašičjim mesom. Neobičajne razmere so bile tudi v letu 2021, ko odkupne cene niso, kot je običajno, sledile povišanju cen krme.

Slika 42: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Zelo podobno kot statistični podatki kažejo tudi podatki tržno informacijskega sistema (ARSKTRP). Po podatkih o povprečni ceni v reprezentativnih klavnica za kakovostni razred E (v klavni masi) se je povprečna cena pitanih prašičev leta 2021 v primerjavi s predhodnim letom znižala za 7 %. Podobno, le nekoliko bolj kot na slovenskem trgu, so se v povprečju znižale tudi cene prašičjega mesa v EU (–11 %).

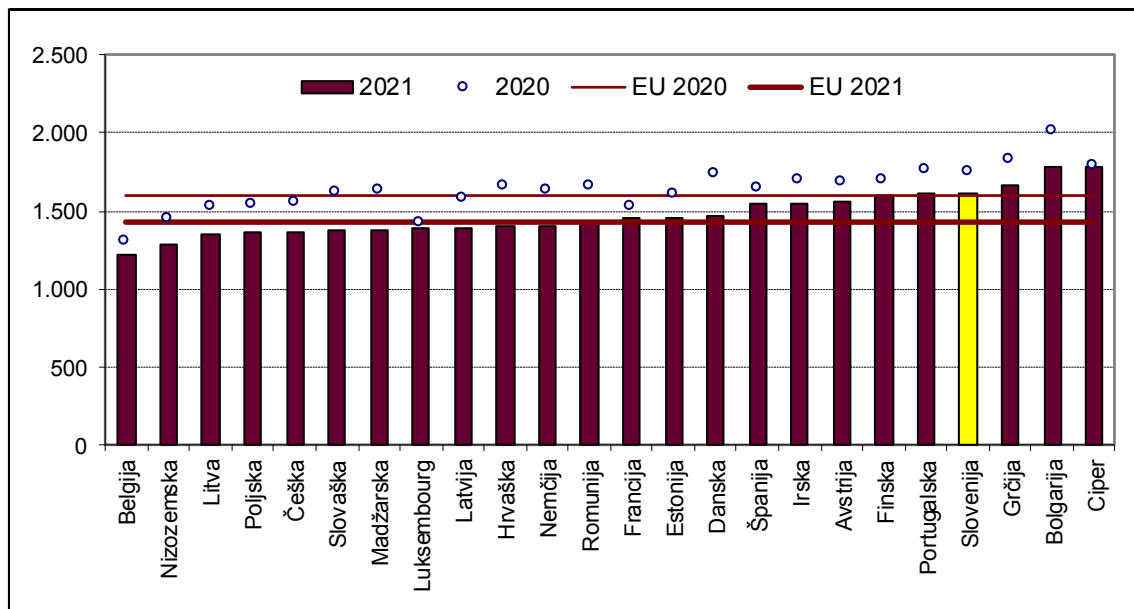
V Sloveniji je delež prašičjega mesa kakovostnega razreda E do leta 2018 znašal v povprečju okoli 30 %. Z letom 2018 se je delež močno zmanjšal in bil po tem letu manjši od četrtine. V enakem obdobju se je zmanjšal tudi delež kakovostnih razredov, ki po lestvici spadajo nižje. Skupno je v teh razredih manj kot 3 % mesa. Nasprotno se je močno povečal delež mesa kakovostnega razreda S (najboljši razred), in sicer iz približno dveh tretjin na skoraj tri četrtine. To kaže, da so reje v zaostrenih razmerah na trgu s prašičjim mesom morale ohraniti konkurenčnost tudi z zagotavljanjem primerne kakovosti in tako z višjo ravniijo doseženih cen.

Pregled podatkov TIS kaže, da so cene prašičjega mesa kakovostnega razreda S v povprečju za okoli 9 % višje od cen za meso kakovostnega razreda E.

Slovenija se je po vstopu v EU postopoma premaknila iz skupine držav z visokimi cenami prašičev v skupino držav članic z najnižjimi cenami. Po letu 2014 se je znova premaknila v zgornjo polovico, kar je bila posledica manjšega znižanja cen na domačem trgu kot v EU. Tako se Slovenija že nekaj let zapored uvršča v prvo tretjino držav z najvišjo odkupno ceno. Ta je bila pri nas v letu 2021 za okoli 13 % nad povprečjem EU (leta 2020: 8 %). Višjo ceno od Slovenije so imele le Grčija, Bolgarija in Ciper, kjer prašičereja ni pomembnejša živinorejska panoga.

Slovenski odkupovalci prašičjega mesa se za določanje odkupnih cen prašičev že vrsto let orientirajo po gibanju cen na sosednjem avstrijskem trgu. Do leta 2014 so bile povprečne cene prašičev kakovostnega razreda E v Sloveniji nižje kot v Avstriji, od leta 2014 pa so višje. V letu 2021 so bile cene v Sloveniji višje od cen v Avstriji za dobre 3 %, kar je podobno kot leta 2020.

Slika 43: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2020 in 2021

Vir: Evropska komisija

Kmetijska politika za trg prašičjega mesa ne predvideva proizvodno vezanih neposrednih plačil. Ukrepi neposrednih podpor rejcem so bili tudi v preteklosti uporabljeni le izjemoma za blažitev poslabšanja ekonomskega položaja. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci v PRP 2014–2020 podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili leta 2021 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

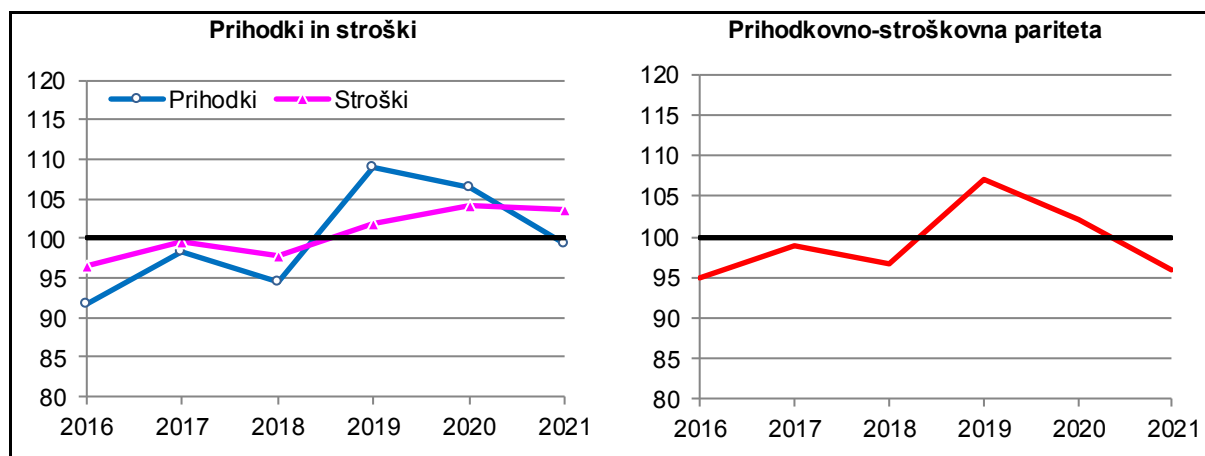
Od leta 2007 so rejci upravičeni tudi do sofinanciranja zavarovanja živali za primer bolezni. Potem ko je bila stopnja sofinanciranja zavarovanja živali v letu 2020 30 %, je ta v letu 2021 višja (55 %). Rejci prašičev lahko uveljavljajo tudi vračilo dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Tako kot leta 2020 so bili tudi v letu 2021 rejci prašičev upravičeni do pomoči za izpad dohodka, ki je nastal z omejitvami za preprečevanje širjenja bolezni covid-19.

Po več kot desetletju splošno slabega ekonomskega položaja prašičerejcev so bile razmere v letu 2019 nadvse ugodne, kljub nekoliko nižji odkupni ceni in povečanju stroškov pa so bile

nadpovprečne tudi v letu 2020. Po dveh ugodnih letih je bilo leto 2021 za prašičerejce ponovno manj ugodno.

Slika 44: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2016–2021 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Stroški reje prašičev so se leta 2021 pri kombiniranem načinu reje glede na leto 2020 za odstotek znižali, podobno pa so bili nižji tudi v rejah, kjer prašiče pitajo s kupljeno krmo. Rahlo manjšanje stroškov reje je predvsem posledica 10 % nižje cene pujskov za nadaljnjo rejo, delno tudi zaradi višje stopnje sofinanciranja zavarovanja živali in posledično nižjega stroška zavarovanja.

Krma, ki je najpomembnejši strošek pri pitanju prašičev se je v povprečju podražila za okoli 7 % pri kombiniranem načinu reje oziroma za slabih 10 % pri pitanju s kupljeno krmo. Višji kot leta 2020 je strošek amortizacije (+8 %), zvišal pa se je tudi strošek dela (+5 %). Razlog za povišanje stroška dela rejca je v metodologiji obračunavanja primerljivega dohodka. Ta poleg korekcij vrednosti dela, ki so jih deležni vsi zaposleni, zajema tudi v letu 2021 številne t. i. covid dodatke, ki jih rejci niso bili deležni, in je realno povečanje stroškov dela v resnici manjše.

V primerjavi z letom 2020 se je vrednost proizvodnje zmanjšala za približno 7 %, kar je ob rahlem znižanju stroškov povzročilo poslabšanje prihodkovno-stroškovne paritete. Ta je bila leta 2021 pri obeh načinih reje za dobre 4 % pod ravnijo povprečja obdobja 2016–2020.

3.2.1 Število prašičev

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRAŠIČI, skupaj	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	229.483	215.713	94,0
Pujski do 20 kg	108.620	99.043	81.593	65.975	67.488	63.590	59.498	57.534	58.657	58.006	51.334	50.446	41.854	83,0
Mladi prašiči 20–50 kg	81.377	82.250	69.713	58.927	63.254	55.835	52.006	50.757	46.854	52.984	49.417	43.956	40.211	91,5
Prašiči v pitanju nad 50 kg	185.823	179.305	166.160	146.806	133.828	140.226	138.727	137.328	130.419	128.788	122.089	118.733	118.956	100,2
- 50–80 kg	57.234	58.818	47.350	50.326	41.221	42.454	39.247	35.723	33.733	36.251	30.814	30.767	29.903	97,2
- 80–110 kg	54.174	52.080	48.624	36.732	35.682	35.687	36.572	39.751	37.863	37.147	37.992	32.976	34.478	104,6
- 110 kg in več	74.415	68.407	70.186	59.748	56.925	62.085	62.908	61.854	58.823	55.390	53.283	54.990	54.575	99,2
Plemenski prašiči nad 50 kg	39.410	34.995	29.844	24.389	23.780	21.668	21.154	20.125	21.311	19.347	17.298	16.348	14.692	89,9
- Merjasci	1.373	1.385	1.131	954	863	868	855	891	842	694	748	699	515	73,7
- Nebreje mladice	4.436	3.982	3.204	3.175	2.769	2.243	2.153	2.079	2.294	2.164	1.955	1.924	1.666	86,6
- Breje mladice	4.460	3.576	3.206	2.694	2.808	2.147	2.260	2.009	2.347	2.108	1.687	2.018	1.540	76,3
- Plemenske svinje, od tega:	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	11.707	10.971	93,7
<i>nebreje plemenske svinje</i>	11.787	10.223	8.739	7.278	7.084	6.872	6.430	6.084	6.010	5.886	5.258	4.361	4.453	102,1
<i>breje plemenske svinje</i>	17.354	15.829	13.564	10.288	10.256	9.538	9.456	9.062	9.818	8.495	7.650	7.346	6.518	88,7

Vir: SURS

3.2.2 Bilanca števila prašičev

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Število na začetku leta	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	240.137	229.483	95,6
Skoteno	528.766	494.588	415.457	336.465	312.796	312.382	277.855	282.162	278.553	286.618	275.673	254.896	283.541	111,2
Uvoz	66.620	63.038	63.636	71.012	69.671	76.089	65.827	84.981	81.280	86.236	83.224	79.731	71.616	89,8
Izvoz	45.461	26.693	36.692	22.886	19.621	25.400	12.427	1.952	80	506	2.440	5.571	13.357	239,8
Skupno število zaklanih prašičev	475.478	469.941	420.074	382.876	323.026	323.008	298.739	327.148	325.944	325.495	331.537	297.700	311.225	104,5
Pogin	91.228	80.629	70.610	52.928	47.567	47.095	42.449	43.684	42.312	44.970	43.907	42.010	44.345	105,6
Število na koncu leta	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	259.124	240.137	229.483	215.713	94,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.3 Prirast prašičev in prireja mesa (000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
DOMAČA PRIREJA														
Prirast prašičev (živa masa)	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	34,8	37,4	107,5
Domača prireja mesa (klavna masa)	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	27,6	29,6	107,2
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklanih prašičev (000)	475,5	469,9	420,1	382,9	323,0	323,0	298,7	327,1	325,9	325,5	331,5	297,7	311,2	104,5
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	92,7	94,1	92,8	93,0	91,0	91,9	91,4	93,8	96,3	96,2	97,1	97,1	96,4	99,3
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	28,9	30,0	103,8
Zakol v klavnicah (klavna masa)	24,1	24,9	23,0	21,0	19,0	20,2	20,4	22,7	21,9	22,3	23,7	22,8	22,6	99,2
- delež od vsega pridobljenega mesa (%)	54,7	56,3	58,9	59,1	64,5	68,0	74,6	73,9	69,7	71,3	73,6	78,8	75,3	95,6
Zakol izven klavnic (klavna masa)	20,0	19,3	16,0	14,6	10,4	9,5	6,9	8,0	9,5	9,0	8,5	6,1	7,4	120,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.2.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Domača prireja mesa	45.349	44.499	40.188	36.012	28.999	29.567	26.394	28.902	29.535	29.474	30.541	27.576	29.532	107,1
Uvoz živih živali (klavna masa)	2.116	1.742	1.766	1.674	1.520	1.666	1.500	1.969	1.866	1.868	1.862	1.789	1.571	87,8
Izvoz živih živali (klavna masa)	3.365	2.041	2.954	2.086	1.120	1.533	594	171	2	42	203	464	1.103	237,5
Vse pridobljeno meso	44.100	44.200	39.000	35.600	29.400	29.700	27.300	30.700	31.400	31.300	32.200	28.900	30.000	103,8
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	3.057	2.992	97,9
Uvoz mesa in izdelkov	51.404	53.650	53.612	54.735	55.239	59.465	64.886	69.493	64.527	68.521	64.730	58.216	60.969	104,7
- I. stopnja predelave (meso)	46.406	48.563	48.408	49.570	49.988	54.162	58.204	62.233	56.738	59.827	55.866	50.761	53.179	104,8
- II. stopnja predelave (izdelki)	4.998	5.087	5.204	5.165	5.252	5.303	6.682	7.260	7.789	8.695	8.864	7.455	7.789	104,5
Izvoz mesa in izdelkov	13.140	12.496	11.690	12.144	11.283	12.956	15.494	15.929	18.024	20.761	20.796	18.443	21.714	117,7
- I. stopnja predelave (meso)	2.387	2.622	2.539	2.470	2.288	3.083	3.818	3.772	4.458	6.855	6.842	4.720	6.192	131,2
- II. stopnja predelave (izdelki)	10.753	9.874	9.151	9.675	8.995	9.873	11.676	12.158	13.567	13.907	13.954	13.723	15.522	113,1
Končne zaloge mesa in izdelkov	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	3.263	3.057	2.992	3.180	106,3
Domača poraba	82.743	85.150	81.186	77.477	73.181	75.903	76.369	84.008	77.729	78.355	76.340	68.738	69.067	100,5
Poraba na prebivalca (kg)	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,5	32,7	32,8	100,1
Stopnja samooskrbe (%)	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	40,0	40,1	42,8	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	31,9	32,3	32,5	31,8	31,3	32,0	32,5	32,2	32,1	32,6	33,1	32,2		
Stopnja samooskrbe (%)**	107,6	108,9	110,6	110,7	111,1	109,5	110,0	113,0	112,0	112,0	121,4	125,9		

* Začasni podatki. ** Z letom 2019 ni vključen podatek za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.2.5 Zakol prašičev v klavnica^h po kategorijah

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ŠTEVILO														
Prašiči, skupaj	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	245.502	244.867	99,7
Prašički	21.023	21.224	20.876	21.248	19.332	19.110	18.071	19.962	20.198	22.006	21.760	17.442	21.000	120,4
Pitani prašiči	267.981	265.038	251.101	229.457	207.003	218.150	218.649	234.624	221.527	224.738	234.606	224.868	220.307	98,0
Plemenski prašiči	2.230	2.798	1.613	1.513	1.115	1.273	2.314	2.876	3.324	2.821	3.135	2.919	3.303	113,2
Mladi pitani merjasci	354	243	314	294	406	338	275	285	328	251	258	273	257	94,1
MASA TRUPOV (t)														
Prašiči, skupaj	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	22.766	22.593	99,2
Prašički	359	363	363	386	356	350	335	369	366	403	407	327	390	119,2
Pitani prašiči	23.433	24.129	22.361	20.446	18.433	19.667	19.690	21.867	20.997	21.464	22.839	22.031	21.725	98,6
Plemenski prašiči	297	393	208	180	135	167	326	430	498	426	441	388	459	118,5
Mladi pitani merjasci	25	17	22	21	29	24	20	20	23	18	18	20	18	93,4
POVPREČNA MASA (kg)														
Prašiči, skupaj	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	92,7	92,3	99,5
Prašički	17,1	17,1	17,4	18,2	18,4	18,3	18,6	18,5	18,1	18,3	18,7	18,8	18,6	99,0
Pitani prašiči	87,4	91,0	89,1	89,1	89,0	90,2	90,1	93,2	94,8	95,5	97,4	98,0	98,6	100,7
Plemenski prašiči	133,1	140,6	129,0	119,1	121,1	131,3	140,7	149,5	149,9	150,9	140,7	132,9	139,1	104,7
Mladi pitani merjasci	71,5	71,6	71,6	71,1	71,8	70,9	71,0	70,4	69,7	70,7	71,3	71,5	71,0	99,3

Vir: SURS

3.2.6 Cene prašičev (EUR/t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PRAŠIČI ZA ZAKOL (živa masa)														
Prašički do 25 kg	1.685,4	1.518,2	1.670,9	1.996,2	1.965,4	1.977,4	1.890,1	1.963,0	1.759,4	1.789,2	1.833,7	1.914,1	2.099,8	109,7
Pitani prašiči 25–150 kg	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	1.431,0	1.313,7	91,8
Lahki pitani prašiči 25–50 kg	1.778,5	1.654,2	1.782,5	2.067,4	2.060,1	1.945,8	1.855,7	1.677,5	2.122,0	2.104,8	1.937,4	1.867,6	1.776,7	95,1
Pitani prašiči 50–150 kg	1.100,0	1.115,0	1.199,5	1.337,5	1.365,2	1.311,5	1.234,2	1.217,9	1.317,2	1.259,7	1.456,3	1.427,7	1.309,6	91,7
Težki prašiči nad 150 kg	817,5	713,6	772,2	804,6	923,2	890,5	913,3	861,3	935,0	1.062,2	983,7	952,4	968,8	101,7
PRAŠIČI ZA NADALJNJO REJO														
Prašički in pujski za pitanje	1.846,1	1.889,9	1.949,2	2.301,6	2.472,2	2.368,3	2.212,0	2.298,0	2.470,0	2.328,9	2.486,6	2.616,4	2.360,3	90,2
GENE KLAVNIH PRAŠIČEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa; razred E)														
Slovenija	1.377,8	1.368,5	1.510,3	1.683,8	1.696,2	1.634,3	1.548,8	1.562,3	1.680,2	1.560,0	1.808,1	1.737,0	1.616,2	93,0
EU	1.422,2	1.402,4	1.531,9	1.705,2	1.754,8	1.566,0	1.395,8	1.459,6	1.607,1	1.420,4	1.690,7	1.601,4	1.429,9	89,3

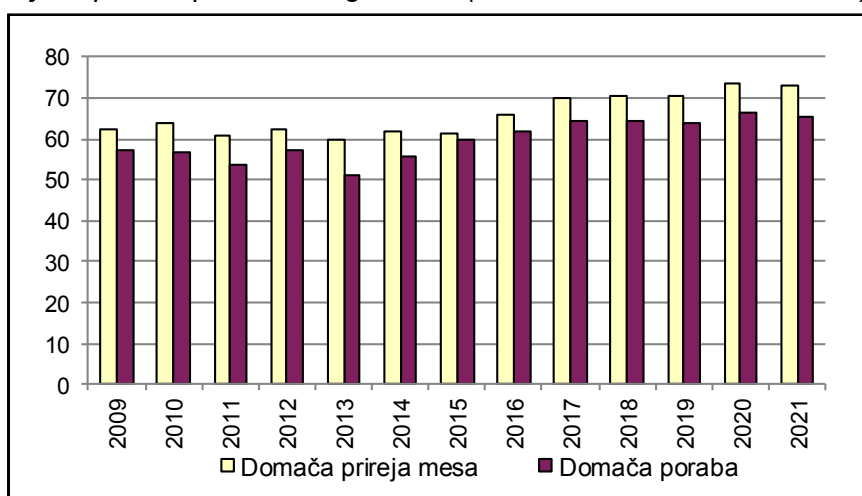
Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.3 Perutninsko meso

Prireja perutninskega mesa v Sloveniji je v zadnjem desetletju dosegala okoli 8 % skupne vrednosti kmetijstva, v okviru živinorejske proizvodnje pa okoli 18 %.

Potem ko je prirast perutnine v letu 2020 dosegel rekordno vrednost (102 tisoč t), se je ta po zdaj znanih statističnih podatkih v letu 2021 zmanjšal za odstotek, na 101 tisoč ton. Od povprečja obdobja 2016–2020 (97 tisoč t) je večji za približno 5 %. Prav tako se je zmanjšala (za slaba 2 %) tudi domača prireja perutninskega mesa, ki v letu 2021 v klavni masi znaša 72,2 tisoč ton. V strukturi zakola v klavnicah pitani piščanci že od leta 2012 k skupni masi prispevajo več kot 90 %, v letu 2021 91,1 %. V tem obdobju se je delež puranov v skupni masi ustalil med 7 in 8 % (leta 2021: 7,8 %). Zakol odraslih kokoši prispeva k skupni masi v zakolu okoli odstotek.

Slika 45: Prireja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

V zadnjem desetletju se je domača poraba perutninskega mesa kljub občasnim nihanjem stalno povečevala in je leta 2020 dosegla rekordnih 66,2 tisoč ton. V letu 2021 pa se je zmanjšala za dober odstotek na 65,2 tisoč ton. Poraba perutninskega mesa na prebivalca je v letu 2021 znašala 31 kg. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom se je povečala za 0,9 odstotne točke na skoraj 112 %, kar je za dobri 2 odstotni točki nad ravnijo povprečja obdobja 2016–2020.

Slovenija ostaja neto izvoznica perutnine. Po močnem zmanjšanju leta 2015 (s 6,3 tisoč t na 2,1 tisoč t) se je presežek zunanje trgovine s perutninskim mesom znova povečeval. Večletni trend naraščanja blagovne menjave se je v obdobju let 2019–2020 umiril. V letu 2021 se je presežek izvoza nad uvozom ponovno povečal in je znašal 8,3 tisoč ton.

Izvoz perutnine se je v letu 2021 povečal za približno 11 %, medtem ko se je uvoz po do zdaj znanih podatkih povečal za slabih 6 %. Slovenija tako izvozi za 31 % več perutninskega mesa, kot ga uvozi.

Preglednica 31: Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2017–2021

	Uvoz					Izvoz				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Žive živali	1.738	1.029	990	1.295	1.051	2.666	2.103	1.131	1.058	1.106
Meso	20.418	22.678	22.853	20.589	21.694	23.098	25.475	26.001	24.186	26.764
Izdelki	2.803	3.412	3.065	3.238	3.778	5.246	5.906	6.577	6.272	6.960
Skupaj	24.958	27.119	26.908	25.122	26.523	31.010	33.485	33.709	31.516	34.830

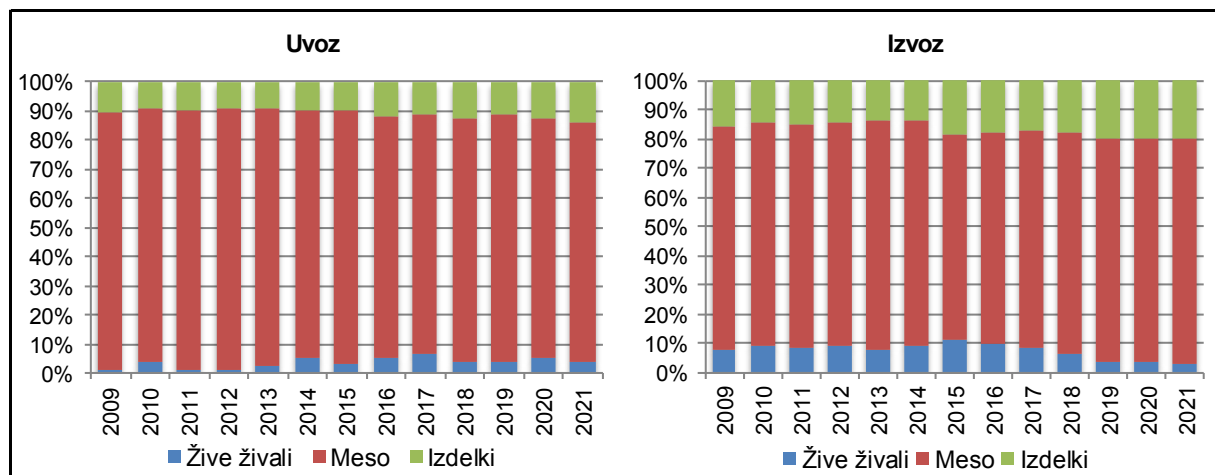
* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Na večji izvoz perutnine v letu 2021 je vplival večji izvoz vseh treh segmentov izvoza: meso in izdelki za 11 % ter žive živali za 5 %. V izvozu perutnine še naprej prednjači izvoz mesa (leta 2021: 77 %), izvoz izdelkov pa je v letu 2021 imel 20-odstotni delež skupnega izvoza.

K večjemu uvozu perutnine v letu 2021 sta prispevala večji uvoz izdelkov (+17 %) in mesa (+5 %), medtem ko se je uvoz živih živali zmanjšal za 19 %, vendar pa slednji zaradi majhnega deleža v skupnem uvozu nima pomembnega vpliva. Tudi pri uvozu je daleč najpomembnejša kategorija uvoz mesa (leta 2021: 82 %).

Slika 46: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2009–2021

Vir: SURS, preračuni KIS

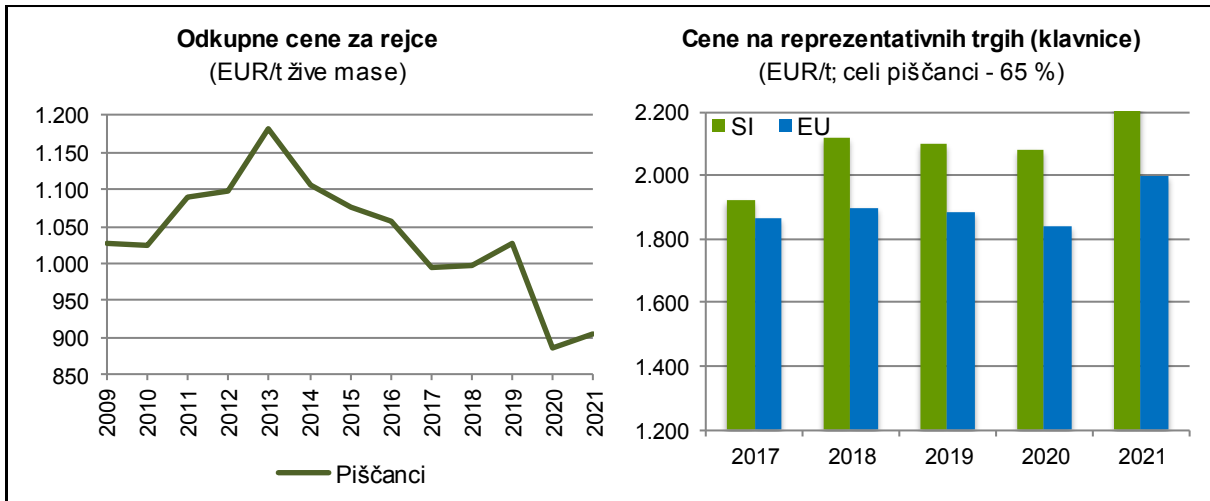
Zaradi vpetosti na mednarodni trg, velikega obsega zunanje trgovine in odvisnosti od nabave večine surovin na tujih trgih se odkupne cene perutnine pri nas gibajo podobno kot v EU.

Po podatkih reprezentativnih klavnic (tržna poročila – TIS) se je cena zaklanih piščancev (tj. 65 % piščancev) v letu 2021 zvišala in je bila v primerjavi z letom prej višja za 11 %. Tudi povprečna cena EU se je v letu 2021 zvišala, in sicer za 9 %. Na trgu EU se je odkupna cena piščancev zvišala pri večini držav članic, pri dveh je ostala na ravni leta pred tem, pri dveh pa se je nekoliko znižala.

Drugačno gibanje odkupnih cen piščancev za zadnja leta prikazujejo statistični podatki. Po navajanju SURS so se odkupne cene perutnine za zakol za v obdobju let 2017–2019 le malo spreminjale. Z letom 2020 je zabeležen občuten padec (–14 % glede na leto 2019) odkupnih cen za pitovne piščance, ki ga TIS ni zaznal, čeprav je glavnina zajema poročanja s strani odkupovalcev pri obeh podatkovnih bazah enaka. Statistični podatki za leto 2021 kažejo 2-odstotno povišanje odkupnih cen piščancev, kar pa je glede na razmere na trgih držav članic in surovinskih trgih ter glede na gibanje cen enodnevnih piščancev za pisanje in maloprodajnih cen perutninskega mesa precej nenavadno.

Na agregatni ravni so se po podatkih statistike odkupne cene perutnine za rejce zvišale za 2 %, pri čemer so cene pitalih puranov v kategoriji perutnina za zakol (žive živali) ostale na ravni iz let 2019 in 2020. V kategoriji perutnina za nadaljnjo rejo so cene enodnevnih piščancev za nesnice ostale na podobni ravni kot leta 2019 in 2020, medtem ko so se cene enodnevnih piščancev za pitanje zvišale za 2 %. V letu 2021 so se cene jarkic znižale za dober odstotek.

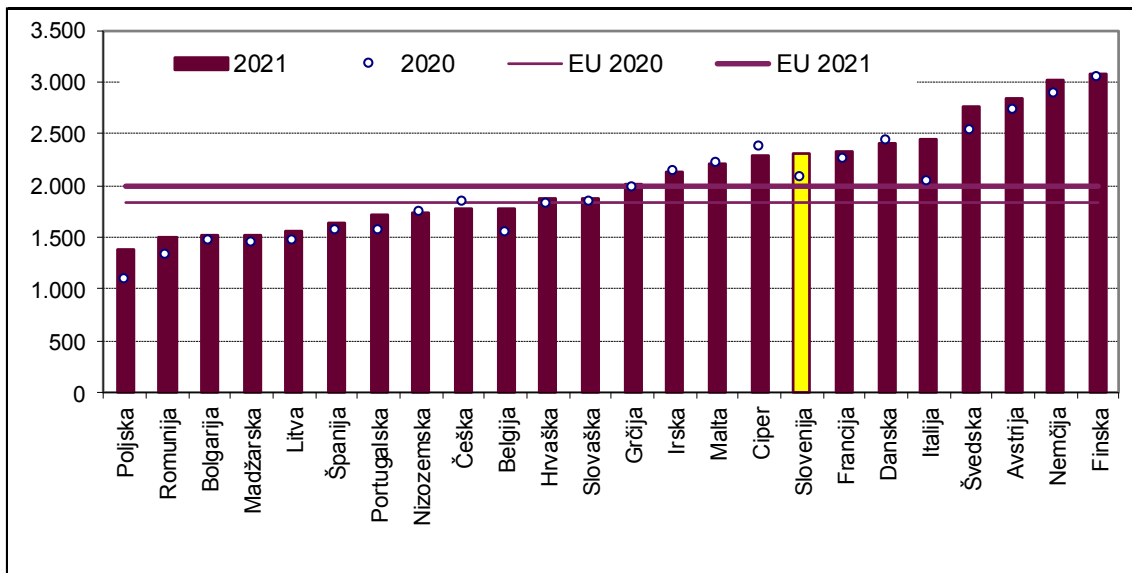
Slika 47: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Slovenija je glede na raven cen piščancev vse od leta 2014 (razen v letu 2016) v sredini držav članic EU. V letu 2021 je po razpoložljivih podatkih Evropske komisije višjo tržno ceno celih piščancev od Slovenije imelo sedem držav članic EU.

Slika 48: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2020 in 2021

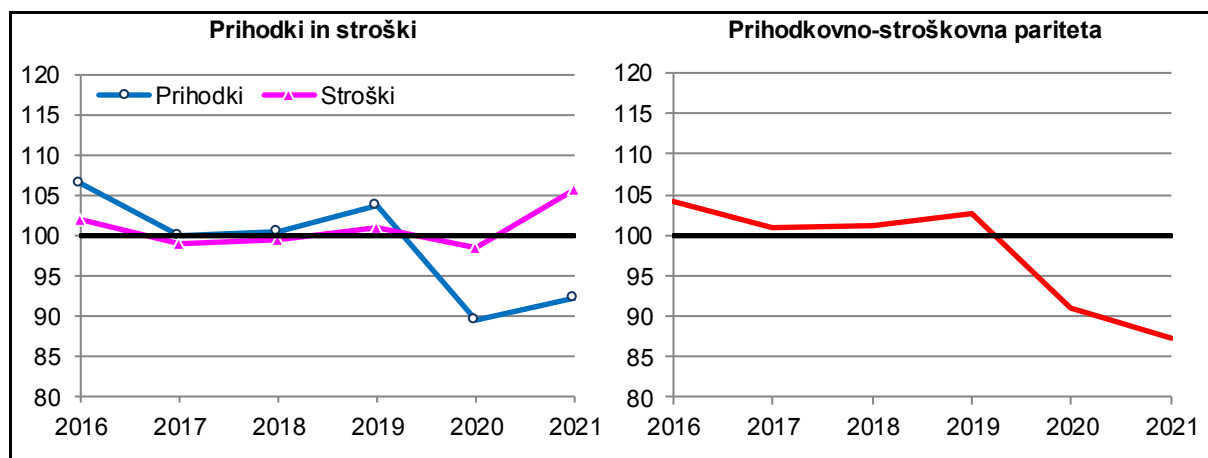

Vir: Evropska komisija

Zaradi industrijskega tipa proizvodnje in velikega deleža, ki ga ima v strukturi stroškov krma, spremembe odkupnih cen perutnine praviloma sledijo spremembam cen krme. V povprečju se je strošek krme za piščance po modelnih ocenah za pitane piščance v letu 2021 povečal. V

primerjavi z letom pred tem je bil večji za 10 %. Večji so bili tudi strošek vhlavljenih piščančkov (+2 %), strošek amortizacije (+8 %) ter strošek dela in kapitala (+2 %, od tega delo +5 %).

Slika 49: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Revidirani statistični podatki odkupnih cen pitovnih piščancev za leti 2020 in 2021 kažejo na precejšnje znižanje povprečnih cen v primerjavi z nerevidiranimi podatki za leta pred tem. To se statistično odraža na precejšnjem poslabšanju dohodkovnega položaja v sektorju priraje perutninskega mesa v letih 2020 in 2021, kar po mnenju KIS ni realen prikaz stanja na trgu pitovnih piščancev. Zaradi tega je treba prikazane ekonomske rezultate pri reji pitovnih piščancev obravnavati z določeno mero zadržka.

3.3.1 Prirast perutnine in prireja mesa (000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Prirast perutnine (živa masa)	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	102,2	101,1	98,9
Domača prireja mesa (klavna masa)	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	73,3	72,2	98,5
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	73,6	72,8	98,9
Zakol v klavnicah (klavna masa)	59,5	61,4	58,3	58,7	57,1	59,8	58,8	64,0	68,7	69,2	70,0	72,9	72,2	99,0
- delež od vsega pridobljenega mesa (%)	97,0	98,8	98,5	97,3	98,1	98,8	98,9	98,9	99,1	99,2	99,2	99,1	99,2	100,1
Zakol zunaj klavnic	1,9	0,8	0,9	1,6	1,1	0,7	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,6	90,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.3.2 Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Domača prireja mesa	62.546	63.721	60.977	62.338	59.832	61.961	61.409	66.058	70.228	70.774	70.741	73.363	72.854	99,3
Uvoz živih živali (klavna masa)	179	613	194	189	499	1.078	747	1.346	1.738	1.029	990	1.295	1.051	81,2
Izvoz živih živali (klavna masa)	1.325	2.135	1.970	2.227	2.131	2.539	2.756	2.703	2.666	2.103	1.131	1.058	1.106	104,5
Vse pridobljeno meso	61.400	62.200	59.200	60.300	58.200	60.500	59.400	64.700	69.300	69.700	70.600	73.600	72.800	98,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	814	1.567	192,4
Uvoz mesa in izdelkov	12.908	15.446	16.858	18.920	18.823	19.776	22.384	22.960	23.220	26.091	25.918	23.827	25.472	106,9
I. stopnja predelave (meso)	11.572	14.014	15.234	17.212	17.011	17.698	20.061	20.117	20.418	22.678	22.853	20.589	21.694	105,4
II. stopnja predelave (izdelki)	1.336	1.432	1.624	1.708	1.811	2.078	2.323	2.843	2.803	3.412	3.065	3.238	3.778	116,7
Izvoz mesa in izdelkov	16.636	21.503	22.142	22.542	25.703	24.603	22.484	25.745	28.344	31.382	32.577	30.458	33.725	110,7
I. stopnja predelave (meso)	13.824	18.100	18.484	19.043	21.907	20.854	17.813	20.668	23.098	25.475	26.001	24.186	26.764	110,7
II. stopnja predelave (izdelki)	2.813	3.402	3.658	3.499	3.796	3.749	4.671	5.076	5.246	5.906	6.577	6.272	6.960	111,0
Končne zaloge mesa in izdelkov	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	869	814	1.567	863	55,1
Domača poraba	57.309	56.800	53.806	57.045	50.985	55.641	59.576	61.903	64.215	64.639	63.995	66.216	65.252	98,5
Poraba na prebivalca (kg)	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,6	31,5	31,0	98,2
Stopnja samooskrbe (%)	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	110,5	110,8	111,7	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	20,3	20,6	20,8	21,3	21,4	22,1	22,9	23,8	23,8	24,8	23,4	23,7		
Stopnja samooskrbe (%)**	100,7	103,1	103,9	104,0	104,3	104,3	104,1	104,9	105,4	105,5	113,9	113,5		

* Začasni podatki. ** Z letom 2019 ni vključen podatek za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.3.3 Zakol perutnine v klavnicah

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
ŠTEVILO (tisoč)														
Perutnina, skupaj	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	40.137	39.610	98,7
Pitani piščanci	32.400	31.887	31.016	31.377	31.579	32.949	32.662	35.275	37.811	37.579	37.987	39.348	38.801	98,6
Odrasle kokoši	327	320	333	260	348	265	243	297	254	201	338	280	314	112,0
Purani	460	472	495	404	388	380	417	415	435	458	516	509	495	97,4
Druga perutnina	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
MASA TRUPOV (t)														
Perutnina, skupaj	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	72.943	72.205	99,0
Pitani piščanci	52.183	53.478	51.816	53.224	51.794	54.933	53.618	58.572	63.046	63.479	63.444	66.359	65.760	99,1
Odrasle kokoši	1.130	1.147	1.087	731	985	706	637	785	729	536	789	685	842	122,9
Purani	6.231	6.806	5.382	4.706	4.310	4.160	4.506	4.649	4.888	5.153	5.772	5.899	5.602	95,0
Druga perutnina	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
POVPREČNA MASA (kg)														
Perutnina, skupaj	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	100,0
Pitani piščanci	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	100,0
Odrasle kokoši	3,5	3,6	3,3	2,8	2,8	2,7	2,6	2,7	2,9	2,7	2,3	2,5	2,7	109,4
Purani	13,5	14,4	10,9	11,7	11,1	11,0	10,8	11,2	11,2	11,3	11,2	11,6	11,3	97,5
Druga perutnina	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Vir: SURS

3.3.4 Cene perutnine

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
PERUTNINA ZA ZAKOL (EUR/t žive mase)														
Pitani piščanci	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	885,2	905,3	102,3
PERUTNINA ZA NADALJNJO REJO (EUR/000)														
Enodnevni piščanci (vsi)	527,4	494,1	500,7	512,3	504,0	498,0	499,0	457,0	z	z	z	z	z	
Enodnevni piščanci za pitanje	525,9	492,3	499,0	511,0	501,3	494,9	496,1	z	z	z	z	z	z	
Enodnevni piščanci za nesnice	614,4	609,3	599,2	597,4	683,6	675,5	639,8	z	z	z	z	z	z	
Jarkice (EUR/kg)	2.649,6	2.607,5	3.053,4	3.111,8	3.292,3	3.282,2	3.321,8	z	3.358,1	3.238,7	3.330,9	z	z	
GENE PIŠČANCEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase; 65 % piščanci)														
Slovenija	1.877,3	1.925,6	2.003,2	2.023,4	2.080,1	2.004,4	1.990,6	1.938,7	1.924,4	2.119,5	2.100,4	2.079,3	2.313,9	111,3
EU	1.696,7	1.701,0	1.870,4	1.919,3	1.949,4	1.910,5	1.868,7	1.782,5	1.822,8	1.870,5	1.872,8	1.841,1	1.998,5	108,5

z – zaupno.

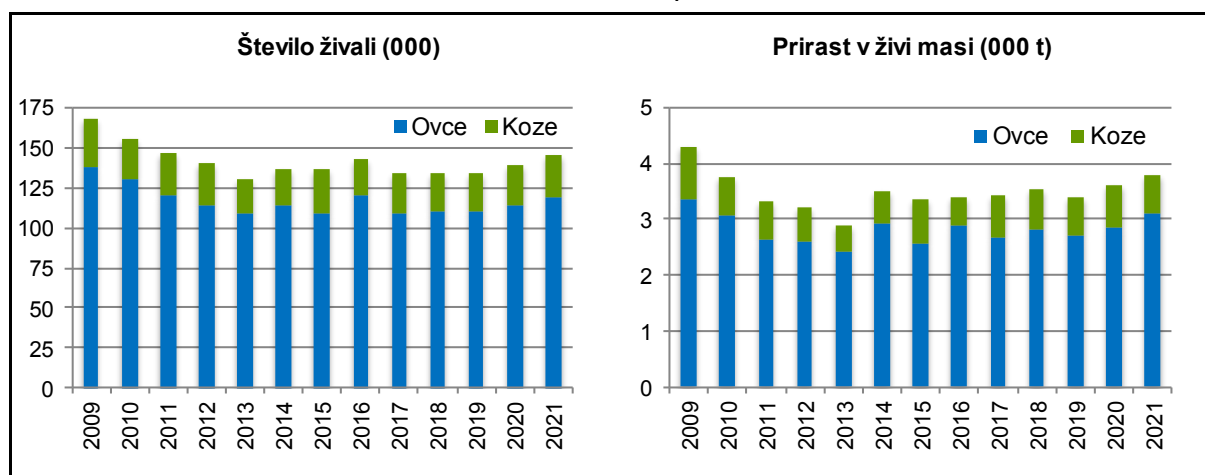
Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.4 Ovčje in kozje meso

V letu 2021 je prireja mesa drobnice k vrednosti kmetijske proizvodnje prispeva malo manj kot odstotek (0,8 %), k vrednosti živilorejske proizvodnje pa slaba dva odstotka (1,9 %).

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo, da je bilo ob koncu leta 2021 število drobnice za 4 % več kot v letu 2020 in za slabih 6 % več od povprečja obdobja 2016–2020. Leta 2021 je bilo v reji 145 tisoč živali, od tega 119,3 tisoč ovac in 25,7 tisoč koz. Medtem ko je bilo število ovac v primerjavi z enakim obdobjem leta 2020 večje za 5 %, je število koz ostalo na enaki ravni kot leta 2020.

Slika 50: Število drobnice in prirast; 2009–2021

Vir: SURS

Prirast drobnice v živi masi se je v letu 2021 v primerjavi z letom prej povečal za slabih 6 % na približno 3,8 tisoč ton, kar je okoli 10 % nad ravno povprečja zadnjih petih let. K povečanju prirasta drobnice je prispeval le prirast ovac (+8 %), saj se je prirast koz zmanjšal (–5 %). V strukturi skupnega prirasta drobnice prispevajo ovce okoli 80 % (leto 2021: 82 %). Število plemenskih ovac se je povečalo za 7 %, število plemenskih koz pa se je zmanjšalo za dober odstotek. V letu 2021 je bilo rekordno število mlečnih ovc in tudi koz v zadnjih dveh desetletjih. Mlečnih ovc je bilo v primerjavi z letom prej več kar za 13 %, koz pa za odstotek.

Domača prireja mesa drobnice se je v letu 2021 povečala na 1,8 tisoč ton (+3 %). Od leta 2013 se je zakol drobnice v klavnicah povečeval, v zadnjih letih pa se giblje med 8 % in 10 % (leto 2021: 8,6 %). Tako se še vedno največ mesa drobnice pridobi iz zakola zunaj klavnic (povprečje obdobja 2016–2021 je okoli 91 %).

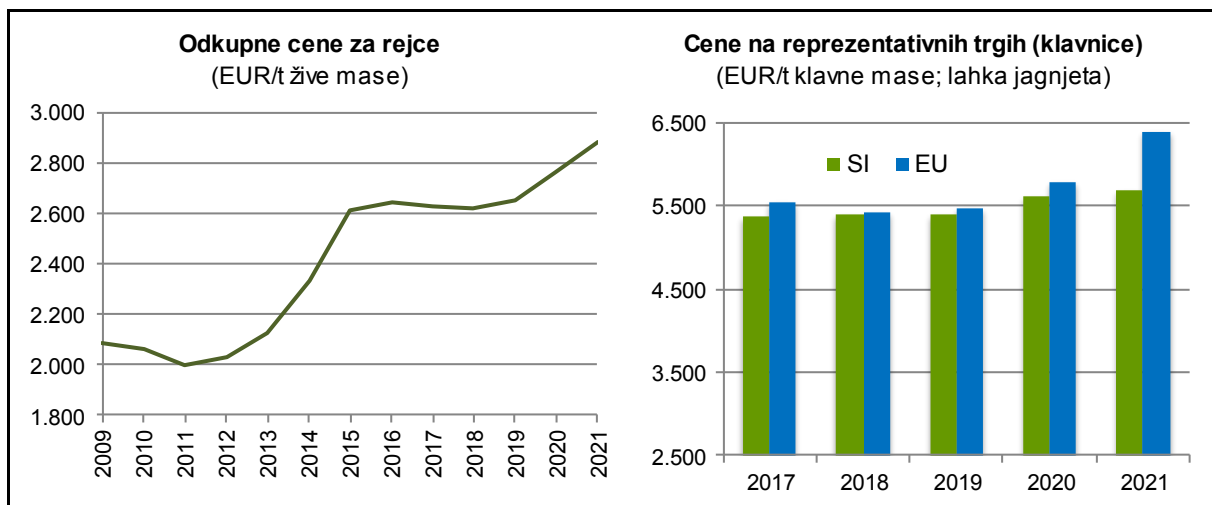
Ob večji domači prireji mesa drobnice se je v letu 2021 povečala tudi domača poraba mesa drobnice, in sicer na 1,92 tisoč ton (+5 %). Po letu 2016, ko je domača poraba z dobrimi 2 tisoč tonami mesa pomenila porabo skoraj 1 kg mesa drobnice na prebivalca, je bila v letu 2021 poraba 0,91 kg, kar je blizu ravni povprečne porabe zadnjega petletja (2016–2020).

Obseg zunanje trgovine z drobnico je v primerjavi z drugimi živalskimi proizvodi skromen. Po precejšnjem zmanjšanju zunanjetrgovinskega obsega leta 2011 se je ta z leti močno povečeval vse do leta 2016, ko je znašal že skoraj 441 ton. V obdobju 2017–2020 se je obseg zmanjšal z 235 ton, kolikor je znašal leta 2017, na 96 ton v letu 2020, v letu 2021 pa se je ponovno povečal na 143 ton. Povečan obseg zunanje trgovine je predvsem posledica povečanega uvoza mesa in izdelkov drobnice, ki v obsegu zunanje trgovine z drobnico tudi prevladuje. Uvoz mesa in izdelkov se je v obdobju 2017–2020 zmanjšal z 209 ton, kolikor je znašal

leta 2017, na 88 ton v letu 2020 ter povečal na 129 ton v letu 2021. Po ustavitvi večletnega zniževanja stopnje samooskrbe z mesom drobnice v letu 2017 se je stopnja samooskrbe v zadnjih letih polagoma zviševala do leta 2020. V letu 2021 se je ponovno nekoliko znižala in je dosegala 94 %, kar je še vedno za dobre 3 odstotne točke nad povprečjem let 2016–2020.

Po trendu zviševanja odkupnih cen jagnjet v obdobju 2011–2016 so bile cene do leta 2019 dokaj stabilne, v zadnjih dveh letih pa so se zvišale. Po statističnih podatkih so se odkupne cene jagnjet (žive živali) v letu 2021 zvišale za 4 % v primerjavi z letom 2020 in za 8 % glede na povprečje let 2016–2020. Na zvišanje povprečne odkupne cene, sicer le za dober odstotek, kažejo tudi podatki o tržnih cenah jagnjet na reprezentativnem trgu (v klavni masi), ki so neposredno primerljive s cenami lahkih jagnjet v drugih državah članicah EU.

Slika 51: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Cene drobnice se v Sloveniji oblikujejo precej lokalno in na njihovo gibanje razmere na trgih EU nimajo pomembnega vpliva. Cene na domačem trgu se v primerjavi z evropskimi po navadi gibajo različno intenzivno in v različnih smereh.

Povprečne cene lahkih jagnjet v EU, za katere so reprezentativni predvsem trgi sredozemskih držav ter Vzhodne Evrope in Balkana, so se v letu 2021 zvišale za 10 %. Razlika med povprečno ceno EU za lahka jagnjeta in ceno lahkih jagnjet v Sloveniji se je v zadnjem desetletju, še zlasti pa v zadnjih petih letih, zmanjševala, v letu 2021 pa ponovno nekoliko povečala. Še leta 2013 je znašala 41 %, v zadnjih nekaj letih pa so bile povprečne cene EU za lahka jagnjeta od slovenskih v povprečju višje le še za okoli 2 %. V letu 2021 se je cena lahkih jagnjet v EU povišala bolj, kot se je v Sloveniji, in je tako višja za 10 %.

V zadnjih letih se cena lahkih jagnjet v Sloveniji giblje med sredino in spodnjo tretjino držav članic EU. Leta 2021 so od držav, v katerih se tržijo lahka jagnjeta, nižjo ceno od Slovenije imeli le Slovaška in Romunija. Najvišje cene po uradnih podatkih pripadajo Madžarski, Hrvaški in Portugalski.

Z letom 2021 je bilo uvedeno proizvodno vezano plačilo za rejo drobnice, tej podpori je bilo namenjeno do 1,4 % ovojnice za neposredna plačila. Do plačila so upravičena KMG, ki redijo vsaj 14 ovc in/ali koz starejših od enega leta oziroma katere so že jagnjile ali jarile oziroma ovnov/kozlov, starejših od enega leta. Vrednost proizvodno vezanega plačila za leto 2021 znaša 26,7 EUR na plemensko žival.

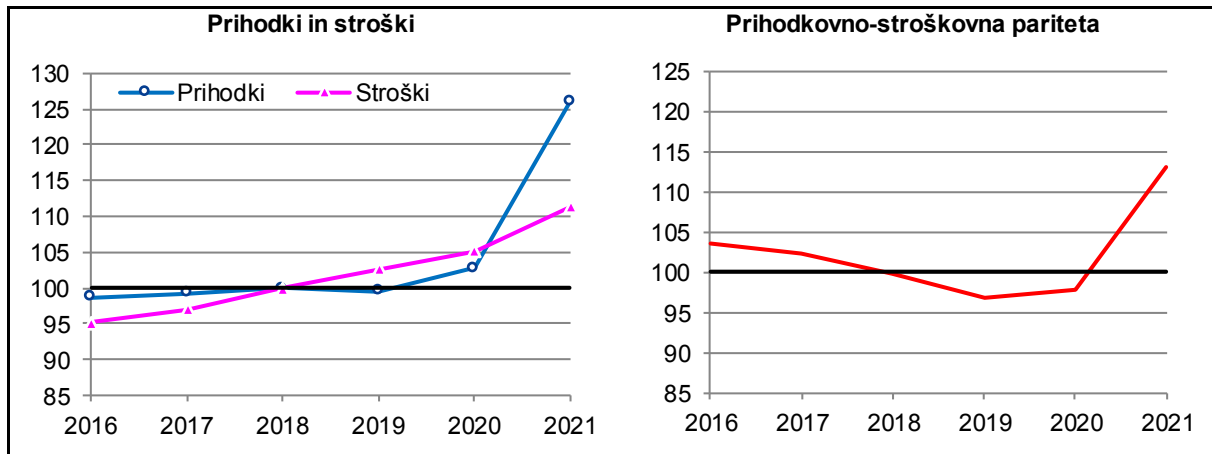
Rejci drobnice lahko v programskem obdobju 2014–2020 prek kmetijskih zemljišč, podobno kot v preteklem programskem obdobju, pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2021 deležni tudi podpor na podlagi Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP. Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Ta se je leta 2015 iz prvotnih 30 % znižal na 20 % zavarovalne premije, v letu 2019 pa se je ponovno zvišal na 30 %. Potem ko je bila stopnja sofinanciranja zavarovanja živali tudi v letu 2020 30-odstotna, je ta v letu 2021 ponovno višja (55 %). Rejci lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

V letu 2021 so bili rejci drobnice upravičeni tudi do pomoči za izpad dohodka, podobno kot v letu 2020, ki je nastal z omejitvami za preprečevanje širjenja covid-19.

Prihodkovno-stroškovno razmerje pri reji jagnjet se je v obdobju 2016–2019 slabšalo, trend slabšanja pa se je v letu 2020 ustavil. V letu 2021 se je prihodkovno-stroškovno razmerje izjemno izboljšalo, predvsem po zaslugi uvedbe proizvodno vezanega plačila za plemenske živali, ki je skupni znesek subvencij več kot podvojil (izboljšanje razmer se izkazuje že brez upoštevanja proizvodno vezanega plačila), delno pa tudi zaradi zvišanja odkupnih cen jagnjet.

Uradni statistični podatki na področju odkupnih cen so za drobnico pomanjkljivi. Pri oceni ekonomskega stanja reje drobnice na podlagi modelnih kalkulacij se upoštevajo zgolj podatki uradnega odkupa jagnjet (zakol v klavnicah), pri čemer je zajeta le slaba desetina prodanih/zrejenih živali. Na podlagi drugih informacij o ponudbi in trženju z jagnjeti pa ocenjujemo, da so cene pri rejcih, ki jih dosežejo mimo uradnega odkupa na kmetiji, realno precej višje (po ocenah za zadnji dve leti 10–15 %, pred tem v povprečju tudi za petino), s tem pa je višja tudi ocenjena vrednost proizvodnje.

Slika 52: Osnovni ekonomski kazalniki pri reji jagnjet (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Skupno je vrednost proizvodnje v letu 2021 po uradnih podatkih višja za 21 %. V letu 2021 so se povišali tudi stroški blaga in storitev za dobrih 5 %, od tega živina za slabe 4 %, krma za skoraj 9 % in najete storitve za dober odstotek. Višji je tudi strošek amortizacije (+8 %) ter domačega dela in kapitala (+6%). Zaradi povišane stopnje sofinanciranja zavarovanja za bolezni se je znižal strošek zavarovanja, in sicer za dobrih 26 %.

Ob izboljšanju prihodkovno-stroškovnega razmerja leta 2021 so razmere za rejo drobnice občutno nad ravnijo petletnega povprečja 2016–2020, predvsem zaradi uvedbe proizvodno vezanega plačila za drobnico, ki izrazito izboljša prihodkovno stran prireje. Tako je prihodkovno-stroškovna pariteta ugodna kljub rekordnim stroškom pridelave.

3.4.1 Število drobnice

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
DROBNICA, skupaj	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	139.414	144.951	104,0
Plemenske ovce in koze	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	95.652	100.626	105,2
- mlečna plemenska drobnica	12.015	9.636	9.599	9.119	8.212	9.566	9.813	8.740	10.216	10.885	11.377	11.696	12.425	106,2
- druga plemenska drobnica	105.112	100.651	91.011	84.980	79.881	83.584	83.836	87.392	85.754	83.418	82.373	83.956	88.201	105,1
Jagnjeta, kozlički, mlade ovce in koze	40.765	36.944	37.303	37.659	34.305	35.187	34.797	36.907	30.446	31.550	32.328	36.955	37.181	100,6
Jalove ovce in koze*	2.378	2.078	1.825	2.296	2.070	1.503	1.809	2.218	1.002	2.074	1.835			
Ovni in kozli	7.734	6.676	6.883	6.452	5.551	6.091	6.110	6.993	6.560	6.615	6.704	6.807	7.144	105,0
OVCE, skupaj	138.108	129.788	119.976	114.152	108.779	113.648	109.406	119.845	108.761	109.832	110.259	113.734	119.267	104,9
Plemenske ovce	95.245	90.851	81.525	77.288	73.424	77.970	75.204	81.470	77.903	76.493	75.859	77.276	82.478	106,7
- mlečne ovce	5.283	4.378	5.021	4.763	4.035	4.641	3.927	4.610	5.322	5.006	4.987	4.964	5.617	113,2
- druge ovce	89.962	86.473	76.504	72.525	69.389	73.329	71.277	76.860	72.581	71.487	70.872	72.312	76.861	106,3
Jagnjeta in mlade ovce	35.514	32.535	32.380	30.901	29.806	30.239	28.745	31.469	25.855	27.359	28.731	31.748	31.808	100,2
Jalove ovce	1.734	1.482	1.233	1.495	1.536	953	1.141	1.646	686	1.357	1.127			
Ovni	5.615	4.920	4.838	4.470	4.013	4.486	4.316	5.260	4.317	4.623	4.542	4.710	4.981	105,8
KOZE, skupaj	29.896	26.197	26.645	26.351	21.240	22.283	26.959	22.405	25.217	24.710	24.358	25.680	25.684	100,0
Plemenske koze	21.882	19.436	19.085	16.811	14.669	15.180	18.445	14.662	18.067	17.810	17.891	18.376	18.148	98,8
- mlečne koze	6.732	5.258	4.578	4.356	4.177	4.925	5.886	4.130	4.894	5.879	6.390	6.732	6.808	101,1
- druge koze	15.150	14.178	14.507	12.455	10.492	10.255	12.559	10.532	13.173	11.931	11.501	11.644	11.340	97,4
Kozlički in mlade koze	5.251	4.409	4.923	6.758	4.499	4.948	6.052	5.438	4.591	4.191	3.597	5.207	5.373	103,2
Jalove koze	644	596	592	801	534	550	668	572	316	717	708			
Kozli	2.119	1.756	2.045	1.982	1.538	1.605	1.794	1.733	2.243	1.992	2.162	2.097	2.163	103,1

* Z letom 2020 so jalove živali upoštevane znotraj posameznih kategorij plemenskih živali.

Vir: SURS

3.4.2 Prirast drobnice in prireja mesa (000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
DROBNICA, skupaj														
Prirast drobnice (živa masa)	4,31	3,74	3,33	3,21	2,90	3,51	3,36	3,40	3,43	3,54	3,38	3,59	3,80	105,8
Domača prireja mesa (klavna masa)	1,99	2,03	1,89	1,76	1,61	1,62	1,67	1,64	1,72	1,81	1,70	1,75	1,80	102,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,98	2,03	1,89	1,75	1,60	1,62	1,66	1,64	1,72	1,81	1,70	1,75	1,80	102,9
Zakol v klavnicah (klavna masa)	0,12	0,12	0,12	0,12	0,09	0,11	0,12	0,13	0,15	0,17	0,17	0,13	0,15	116,2
- delež od vsega pridobljenega mesa (%)	6,0	5,7	6,3	6,6	5,8	7,1	7,2	8,0	8,8	9,3	9,9	7,6	8,6	112,9
OVCE														
Prirast ovc (živa masa)	3,35	3,06	2,65	2,62	2,42	2,91	2,57	2,91	2,68	2,81	2,71	2,86	3,10	108,4
Domača prireja mesa (klavna masa)	1,67	1,64	1,54	1,41	1,31	1,33	1,36	1,31	1,42	1,44	1,37	1,40	1,40	100,4
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,66	1,63	1,54	1,41	1,31	1,34	1,36	1,31	1,42	1,44	1,37	1,40	1,40	100,4
KOZE														
Prirast koz (živa masa)	0,96	0,68	0,68	0,59	0,48	0,60	0,78	0,49	0,76	0,72	0,68	0,73	0,70	95,5
Domača prireja mesa (klavna masa)	0,32	0,40	0,35	0,35	0,30	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	0,34	0,36	0,40	112,7
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	0,32	0,40	0,35	0,35	0,29	0,29	0,31	0,33	0,30	0,37	0,34	0,36	0,40	112,7

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.4.3 Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Domača prireja mesa	1.981	2.053	1.890	1.762	1.608	1.622	1.666	1.640	1.720	1.811	1.703	1.750	1.800	102,9
Uvoz živih živali (klavna masa)	0	3	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	
Izvoz živih živali (klavna masa)	3	29	2	10	4	4	2	0	0	2	0	0	0	
Vse pridobljeno meso	1.978	2.027	1.888	1.752	1.604	1.624	1.664	1.640	1.720	1.809	1.703	1.750	1.800	102,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	61	49	31	40	88	240	296	404	209	165	137	88	129,0	146,4
Izvoz mesa in izdelkov	6	3	8	13	7	8	9	37	26	14	9	8	14	183,2
Končne zaloge mesa in izdelkov	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Domača poraba	2.034	2.073	1.911	1.778	1.686	1.856	1.951	2.007	1.902	1.960	1.831	1.831	1.915	104,6
Poraba na prebivalca (kg)	1,00	1,01	0,93	0,86	0,82	0,90	0,95	0,97	0,92	0,95	0,88	0,87	0,91	104,3
Stopnja samooskrbe (%)	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,0	95,6	94,0	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	2,2	2,0	2,0	1,8	1,8	1,77	1,82	1,80	1,74	1,73	1,37	1,37		
Stopnja samooskrbe (%)**	79,0	81,1	83,6	86,7	87,4	88,2	86,2	87,4	91,5	90,6	93,6	95,0		

* Začasni podatki. ** Z letom 2019 ni vključen podatek za Združeno kraljestvo.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.4.4 Cene drobnice za zakol

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
EUR/t žive mase														
Jagnjeta (vsa)*	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	2.759,1	2.878,5	104,3
Sesna jagnjeta	1.988,8	2.043,2	1.983,0	2.142,9	2.209,2	2.320,0	2.656,1	z	z	z	z	z	z	
Pitana jagnjeta	2.122,9	2.071,3	2.005,0	1.994,4	2.085,8	2.335,3	2.610,7	2.645,8	z	z	z	z	z	
Ovce	877,9	779,7	753,4	792,0	720,5	822,1	1.139,1	1.055,1	1.109,9	1.117,0	1.005,2	1.081,3	1.124,5	104,0
GENE LAHKIH JAGNJET NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase)														
Slovenija	4.146,5	4.073,7	4.027,5	4.040,2	4.173,2	4.817,5	5.467,7	5.373,7	5.364,9	5.389,3	5.403,0	5.610,8	5.690,6	101,4
EU	6.376,9	5.843,0	5.905,2	5.998,8	5.896,6	5.890,1	6.169,2	5.838,2	5.552,6	5.420,7	5.477,4	5.794,6	6.399,1	110,4

* Z letom 2020 dalje združen podatek sesna jagnjeta in pitana jagnjeta.

z – zaupno.

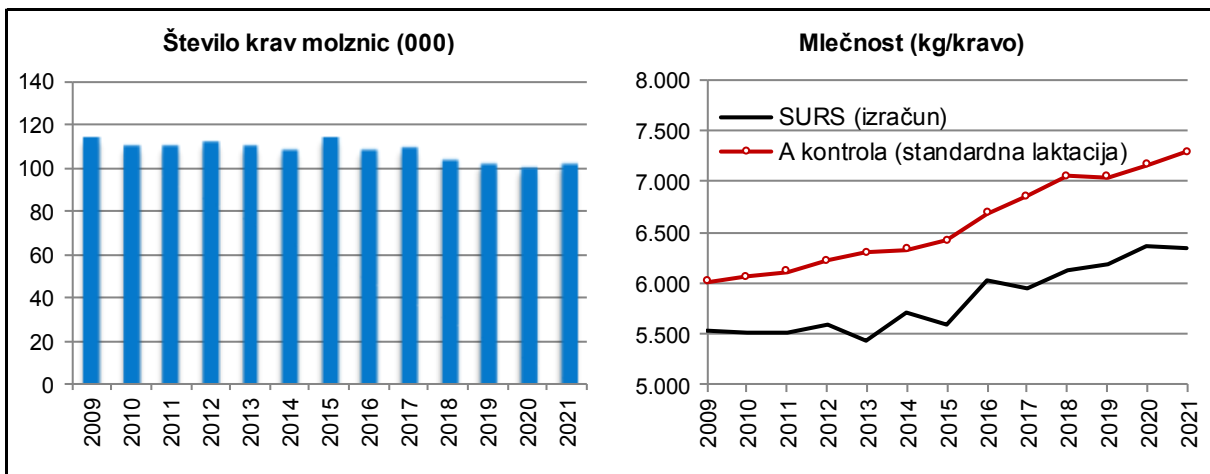
Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.5 Mleko

Proizvodnja kravjega mleka je najpomembnejša usmeritev slovenskega kmetijstva. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v zadnjih letih prispeva okoli 14 % (leta 2021: 14,7 %) in k vrednosti živinoreje približno 33 % (leta 2020: 34,6 %).

Po triletnem zaporednem zmanjšanju staleža krav molznic podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo povečanje števila krav molznic. Tako je bilo ob koncu leta 2021 v reji 101 tisoč molznic. To je za skoraj 2 % več kot v enakem obdobju leta 2020, število pa je primerljivo s številom v letu 2019. V primerjavi z letom 2020 se povprečna mlečnost ni spremenila in po statističnih podatkih znaša 6,3 tisoč kg mleka na molznico. Nekoliko drugače kažejo podatki centralne podatkovne zbirke (CPZ) Govedo (KIS), po katerih se je leta 2021 povprečna mlečnost povečala za slaba 2 % in v standardni laktaciji znaša nekaj več kot 7.290 kg/kravo molznico, v celotni laktaciji pa 8.400 kg.

Slika 53: Število krav molznic in povprečna mlečnost; 2009–2021

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo)

Po začasnih statističnih podatkih je bilo v letu 2021 namolzenih okoli 640 tisoč ton mleka, kar je za slabe 2 % več kot v letu 2020 (631 tisoč t). Za podoben odstotek so mlekarne v letu 2021 odkupile več mleka kot leto prej. Količinsko je odkup mleka znašal približno 589 tisoč ton, kar je približno 92 % celotne količine namolzenega mleka. Zmanjšanje razkoraka med namolzeno in odkupljeno količino mleka kaže pretežno zmanjšanje molznic z nižjo intenzivnostjo oziroma zmanjšanje števila nespecializiranih rej. Število rej s kravami molznicami je bilo po podatkih CPZ Govedo v letu 2021 okoli 5.200, kar je za 28 % manj kot v letu 2011.

V okviru organiziranega odkupa mleka so domače mlekarne glede na leto 2020 odkupile nekaj manj mleka. Več mleka so, po precejšnjem upadu odkupa v letih 2019 in 2020, odkupile tuje mlekarne, in sicer za slabih 7 %. Odkup mleka domačih mlekarn je v letu 2021 znašal 416 tisoč ton, tujih pa približno 173 tisoč ton.

Povprečna vsebnost maščobe v odkupljenem mleku je v letu 2021 znašala 4,16 %, vsebnost beljakovin pa 3,41 %, kar je v primeru mlečne maščobe nekaj več, pri mlečnih beljakovinah pa nekaj manj kot leto prej.

Delež mleka ekstra in 1. kakovostnega razreda se po v letu 2015 spremenjeni metodologiji spremljanja in poročanja izračunava iz razlike med celotno odkupljeno količino mleka ter količino mleka 2., 3. in 4. kakovostnega razreda (tj. mleko s SŠMO nad 100.000 mo/ml). Delež mleka, ki po kakovosti ne spada v ekstra in 1. bakteriološki razred, med leti precej niha. V

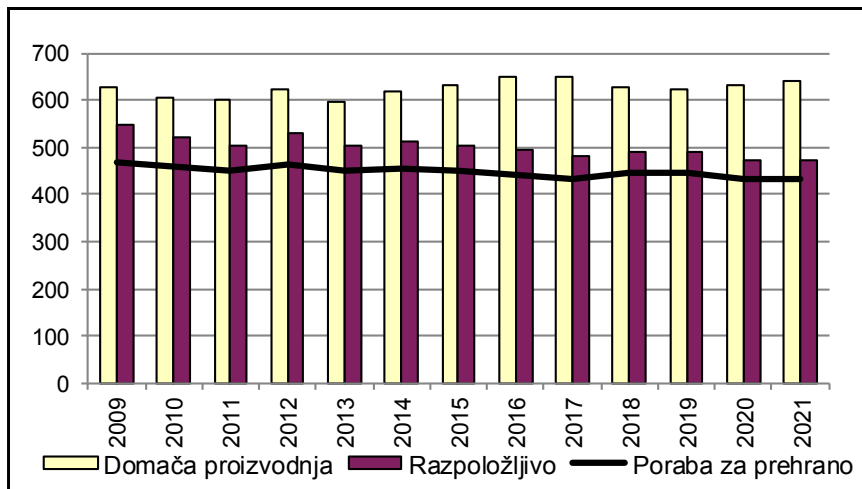
zadnjem desetletju se je gibal med 4,3 % in 11,6 %. Leta 2021 se je delež mleka, ki ne spada v ekstra in 1. kakovostni razred, v primerjavi z letom prej še nekoliko zmanjšal in znašal 5,5 %.

Že dobro desetletje del mleka neposredno odkupijo tudi tuje mlekarne (večinoma italijanske, v zadnjih letih pa tudi avstrijske in hrvaške). Ta prodaja se je opazno povečevala do leta 2015, ko je dosegla 214 tisoč ton oziroma 39 % celotnega odkupa. V zadnjih letih se je odkup tujih mlekarn zmanjševal, manjšal pa se je tudi delež v celotnem odkupu. Ta je bil v letu 2021 z 29 % podoben kot že v letu prej (leta 2020: 28 %). Razlog za zmanjševanje deleža je vse večji odkup domačih mlekarn, tako zaradi izvoza mleka v okviru lastniških sinergij in izvoza mleka za uslužnostno predelavo, ter tudi zaradi preprodaje mleka. Podatki domače predelave namreč ne kažejo na povečevanje potreb po mleku za predelavo znotraj Slovenije.

Proizvodnja mleka v Sloveniji konstantno presega domačo porabo. Po začasnih statističnih podatkih je bila poraba mleka v letu 2021 v primerjavi z letom prej podobna. V ekvivalentu surovega mleka je znašala 472 tisoč ton (leta 2020: 474 tisoč t), kar je opazno manj kot v letih 2018–2019 (489 tisoč t). Poraba mleka se je v zadnjih dveh letih zmanjšala (v povprečju za dobre 3 % v primerjavi z obdobjem 2018–2019) predvsem zaradi manjše porabe mleka za prehrano (431–433 tisoč t). Podobna količina porabljenega mleka za prehrano je bila že tudi v letu 2017 (434 tisoč t).

V letu 2021 je poraba mleka na prebivalca nekoliko manjša kot leto prej, in sicer 204 kg (leta 2020: 206 kg), kar je tudi za dobre 3 % manj od povprečne porabe let 2016–2020 (212 kg).

Slika 54: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

Po dveh zaporednih zmanjšanjih v letih 2018–2019 se je stopnja samooskrbe v letu 2020 in 2021 povečala. V letu 2021 znaša 136 %. To je za 4,5 odstotne točke nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (131 %).

V zadnjih nekaj letih je obseg zunanje trgovine z mlekom nekoliko nihal, a se večal. Leta 2021 je po začasnih podatkih obsegal rekordnih 667 tisoč ton (v ekvivalentu surovega mleka), kar je 4 % več kot v letu 2020. K povečanju obsega zunanje trgovine sta prispevala za 5 % večji izvoz ter za dober odstotek večji uvoz mleka in mlečnih izdelkov.

Po zmanjšanju presežka izvoza nad uvozom v letu 2019 se je ta leta 2020 povečal za 17 % in je znašal 156 tisoč ton, v letu 2021 pa se je še povečal na 171 tisoč ton. V strukturi skupnega izvoza je do leta 2019 mnogo let prevladoval izvoz surovega mleka. Po letih 2013–2015, ko je znašal 60 % in več, se je delež izvoza surovega mleka zmanjšal in je leta 2021 znašal 41 %.

V zadnjih letih se je povečeval delež izvoženih mlečnih izdelkov in presegel delež izvoženega surovega mleka. Leta 2021 tako v strukturi izvoza s 43 % predstavlja največji del.

V strukturi skupnega uvoza prevladujejo mlečni izdelki. V primerjavi z letom prej se struktura v skupnem uvozu leta ni spremenila, delež uvoza mlečnih izdelkov pa tako predstavlja 99 %.

Preglednica 32: Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2017–2021

	Uvoz					Izvoz				
	2017	2018	2019	2020	2021*	2017	2018	2019	2020	2021*
Mleko skupaj (ekvivalent surovega mleka)	235,6	252,8	243,5	244,3	247,9	396,3	395,9	377,2	400,1	419,3
- od tega surovo mleko	16,0	16,9	13,7	2,4	2,5	185,5	176,4	159,3	162,3	172,9
Mlečni izdelki										
Sveže konzumno mleko**	39,4	44,3	36,2	39,6	37,4	126,9	130,3	131,2	147,2	148,4
Fermentirani izdelki	13,1	12,9	13,7	14,3	14,2	16,5	16,0	16,6	17,3	17,6
Smetana	5,0	5,0	4,4	4,3	3,9	0,8	0,9	0,7	1,2	1,3
Sir in skuta	24,9	26,9	26,7	27,3	29,2	10,0	10,3	9,3	9,4	9,7
Maslo	2,0	2,3	2,3	2,4	2,5	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3

* Začasni podatki.

** Skupaj z uvozom mleka za predelavo.

Vir: SURS, preračuni KIS

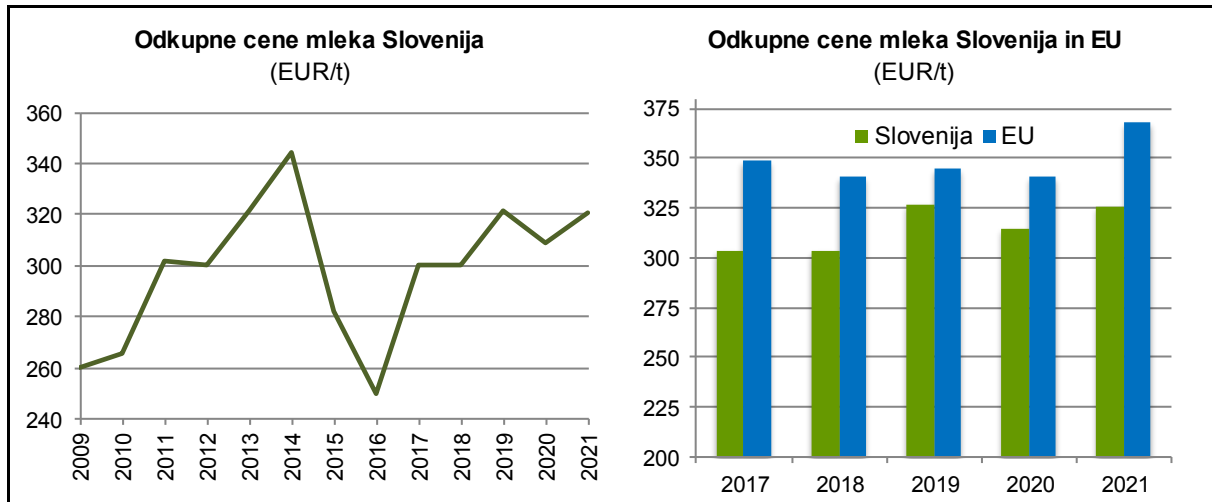
Pri izvozu mlečnih izdelkov se je tudi leta 2021 v primerjavi z letom prej povečal izvoz pri vseh kategorijah. Najpomembnejši ostaja izvoz svežega trajnega mleka, katerega izvoz se je leta 2021 povečal za slab odstotek. Izvoz fermentiranih izdelkov, ki jih uvrščamo med pomembnejše izvozne mlečne izdelke, se je povečal za slaba 2 %, izvoz sirov in skute pa za 3 %. Več kot leto pred tem se je izvozilo tudi smetane (+5 %) in masla (+64 %), vendar ti dve kategoriji ne spadata med pomembnejše izvozne artikle mlečnih izdelkov.

K večjemu skupnemu uvozu so prispevali večji uvoz sirov in skute (+7 %) ter uvoz masla (+5 %), medtem ko se je uvoz preostalih mlečnih izdelkov zmanjšal. Uvoz smetane je bil manjši za 8 %, uvoz svežega mleka pa za 6 %. Uvoz fermentiranih izdelkov je bil podoben kot v letu 2020.

S spremembami v lastništvu mlekarn so se spremenili tudi zunanjetrgovinski tokovi za posamezne kategorije mlečnih izdelkov. To se v zadnjih nekaj letih kaže na primer v izrazitem povečanju izvoza svežega konzumnega mleka, kjer je zajeto tudi mleko za predelavo, ki se nato znova prikazuje predvsem kot večji uvoz sirov in skute. Spodbudni so tudi podatki izvoza fermentiranih izdelkov, kar kaže na konkurenčnost in stabilnost mlečno-predelovalnega sektorja.

Tudi za spremembe odkupnih cen mleka za rejce načeloma velja, da te večinoma sledijo spremembam na evropskem trgu. V zadnjem desetletju so cene mleka na evropski ravni in v Sloveniji precej nihale. Po občutnem znižanju cen v letih 2015 in 2016 (250 EUR/t v letu 2016) se je cena mleka v letu 2017 zvišala na okoli 300 EUR/t in na tej ravni ostala tudi v letu 2018. V letu 2019 se je pomembno zvišala, in sicer na 321 EUR/t, kamor se je potem, ko je v letu 2020 ponovno zanihala na 309 EUR/t, vrnila tudi leta 2021. Podobno gibanje povprečne odkupne cene mleka kaže tudi tržno informacijski sistem (TIS ARSKTRP).

Slika 55: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU

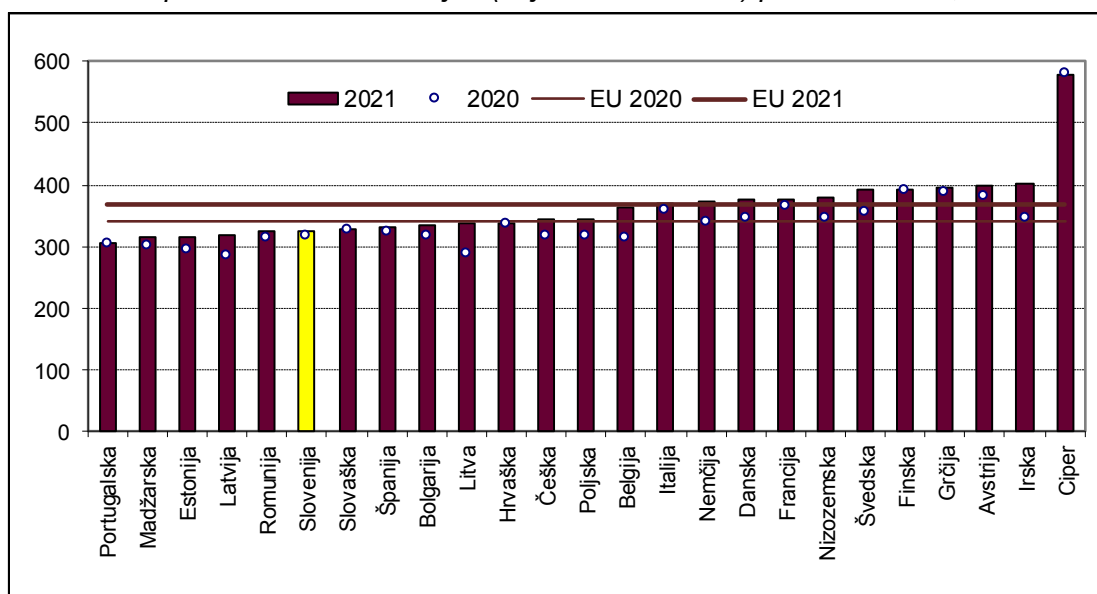

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Leta 2021 so se odkupne cene surovega mleka zvišale domala v vseh državah članicah EU, z izjemo Cipra, ki ne spada v krog pomembnejših držav proizvajalk mleka. Na avstrijskem trgu se je odkupna cena mleka v primerjavi z letom 2020 zvišala za 5 %, na hrvaškem trgu pa le za dober odstotek. Na nam najzanimivejšem (italijanskem trgu) se je odkupna cena mleka v letu 2021 v povprečju zvišala za 3 %.

Potem ko se je Slovenija po ceni surovega mleka v letu 2019 iz skupine držav članic EU z nizko ceno pomaknila proti sredini teh držav, se je v letu 2020 ponovno vrnila v spodnjo tretjino držav in tam ostala tudi v letu 2021. Nižje cene kot v Sloveniji so bile le v petih državah članicah. Na hrvaškem trgu, ki je zadnja leta vse bolj zanimiv za izvoz slovenskega surovega mleka, je bila odkupna cena mleka za 4 % višja kot v Sloveniji. Na pogosto primerjanem avstrijskem trgu je odkupna cena mleka v letu 2021 višja kar za 22 % kot v Sloveniji, treba pa je vedeti, da razlika izhaja tudi iz odkupnih cen mleka različnih shem kakovosti. V Italiji, kamor Slovenija izvažata največ surovega mleka, je bila povprečna odkupna cena po podatkih Evropske komisije tako kot že leto pred tem v povprečju višja za 14 %.

Slika 56: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2020 in 2021

Vir: Evropska komisija

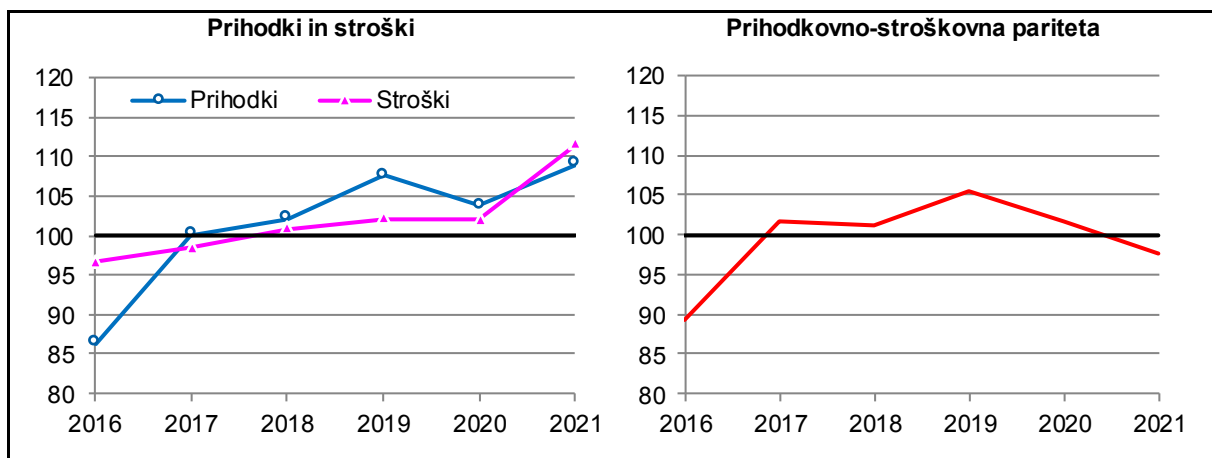
Pojav epidemije v drugi četrtini leta 2020 je najprej povzročil nekaj težav pri odkupu in izvozu mleka, pozneje pa v sektorju prireje mleka niso bile zaznane obsežnejše težave pri odkupu mleka. V primerjavi z rejci govedi, prašičev in drobnice, rejci krav molznic v letih 2020 in 2021 niso bili deležni pomoči za izpad dohodka, ki je nastal z omejitvami za preprečevanje širjenja epidemije covid-19.

V okviru skupne ureditve kmetijskih trgov je leta 2015 prenehal veljati sistem mlečnih kvot, uveden v obdobju prevelike ponudbe mleka leta 1984, kar je med drugim vplivalo na povečano nestabilnost razmer v sektorju. Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 se je ohranilo le proizvodno vezano plačilo za prirejo mleka v gorskih območjih (podpora v obliki plačila na glavo ženskih govedi). Do proizvodno vezane podpore za mleko so upravičena kmetijska gospodarstva, razvrščena na gorska območja, ki so v kvotnem obdobju 2014–2015 oddala in prodala več kot 5.167 kg mleka ter v posameznem letu redijo eno ali več ženskih govedi. Višina proizvodno vezane podpore za mleko na gorskih območjih je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih živali ter je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za mleko na gorskih območjih in številom upravičenih ženskih govedi v posameznem letu. V letu 2021 je bilo za to shemo namenjenih do 3,15 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila (v preteklih letih 3,5 %), povprečno plačilo pa je bilo 111,9 EUR/glavo, kar je za desetino manj kot leto prej (124,8 EUR/glavo). Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci pridobijo tudi druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Ta se je leta 2015 s prvotnih 30 % znižal na 20 % zavarovalne premije, v letu 2019 pa se je ponovno zvišal na 30 %. Potem, ko je bila stopnja sofinanciranja zavarovanja živali tudi v letu 2020 30-odstotna, je ta v letu 2021 ponovno višja (55 %). Rejci lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Z ekonomskega vidika so bile razmere za proizvodnjo mleka leta 2021 slabše kot leto pred tem, vseeno pa boljše od izrazito neugodnih let 2015 in 2016. Ob povišanju povprečne odkupne cene mleka so se po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij povišali tudi stroški prireje mleka.

Slika 57: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V okviru stroškov materiala in storitev, ti so v primerjavi z letom 2020 večji za 10 %, se je najbolj povečal strošek krme (+15 %) in plemenske živine (+10 %). Kljub večji vrednosti plemenske živine se je strošek zavarovanja živali zaradi večje stopnje sofinanciranja zmanjšal. Za okoli 8 % se je v primerjavi z letom pred tem povečal strošek amortizacije, za 6 % pa tudi strošek domačega dela in kapitala. V okviru slednjih se je strošek dela zvišal za približno 5 %. Razlog za povečanje stroška dela rejca je v metodologiji obračunavanja primerljivega dohodka. Ta poleg korekcij vrednosti dela, ki so jih deležni vsi zaposleni, vključuje v letu 2021 številne t. i. covid dodatke, ki jih rejci niso bili deležni, in je realno povečanje stroškov dela v resnici manjše.

Izrazit negativni učinek povečanja stroškov priraje mleka je blažilo povečanje vrednosti skupne proizvodnje. Ta je v letu 2021 večja za 5 %. Kljub temu je v tem letu prihodkovno-stroškovna pariteta priraje mleka nižja kot leto pred tem in pod povprečjem obdobja 2016–2020.

3.5.1 Proizvodnja kravjega mleka

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Proizvodnja mleka														
Število molznic	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	102.711	100.839	99.213	100.919	101,7
Povprečna mlečnost (kg/kravo)**	5.531	5.517	5.516	5.593	5.435	5.718	5.598	6.024	5.954	6.123	6.178	6.356	6.345	99,8
Namolzeno mleko (t)	625.521	603.930	601.591	620.943	595.496	616.581	631.671	649.675	647.986	628.928	623.016	630.647	640.292	101,5
Odkupljeno mleko (t)	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	580.110	588.770	101,5
- domače mlekarne (t)	355.789	363.863	364.606	356.372	328.886	332.360	339.364	363.934	393.365	394.239	404.623	417.857	415.913	99,5
- tuje mlekarne (t)	161.003	155.637	160.986	178.685	188.085	199.334	214.314	210.780	185.487	176.397	159.348	162.253	172.857	106,5
Delež tujih mlekarn v odkupu (%)	31,2	30,0	30,6	33,4	36,4	37,5	38,7	36,7	32,0	30,9	28,3	28,0	29,4	105,0
Delež mleka v odkupu (%)	82,6	86,0	87,4	86,2	86,8	86,2	87,7	88,5	89,3	90,7	90,5	92,0	92,0	100,0
Kakovost mleka														
Vsebnost mlečne masti (%)	4,12	4,14	4,15	4,17	4,20	4,17	4,12	4,12	4,14	4,15	4,14	4,13	4,16	100,8
Vsebnost beljakovin (%)	3,35	3,37	3,36	3,37	3,37	3,36	3,36	3,38	3,36	3,37	3,39	3,43	3,41	99,5
Bakteriološki razred ekstra (%)	73,89	75,44	80,78	78,42	76,77	66,71	:	:	:	:	:	:	:	
Bakteriološki razred 1 (%)	16,60	18,52	14,89	16,66	17,66	21,65	:	:	:	:	:	:	:	
Bakteriološki razred ekstra in 1 (%)***	90,49	93,96	95,67	95,08	94,43	88,36	92,10	94,65	93,24	91,13	91,57	94,24	94,53	100,3
Rezultati A-kontrole														
Število krav v kontroli mlečnosti	83.019	83.172	82.856	82.132	79.329	80.708	81.995	81.772	80.305	79.156	79.134	79.040	78.134	98,9
- delež od vseh krav molznic (%)	73,4	76,0	76,0	74,0	72,4	74,8	72,7	75,8	73,8	77,1	78,5	79,7	77,4	97,2
Mlečnost v standardni laktaciji (kg/kravo)	6.012	6.062	6.110	6.224	6.303	6.328	6.424	6.690	6.858	7.052	7.043	7.160	7.292	101,8
Mlečnost v celi laktaciji (kg/kravo)	6.789	6.877	6.942	7.086	7.210	7.210	7.350	7.680	7.851	8.120	8.131	8.264	8.399	101,6
Vsebnost mlečne masti – cela laktacija (%)	4,06	4,03	4,05	4,06	4,07	4,08	4,07	4,08	4,07	4,00	4,00	4,01	4,02	100,2
Vsebnost beljakovin – cela laktacija (%)	3,37	3,37	3,39	3,39	3,39	3,38	3,39	3,40	3,39	3,32	3,33	3,37	3,38	100,3

* Začasni podatki.

** Namolzeno mleko, deljeno s številom krav.

*** Preračun KIS kot razlika med skupno količino odkupljenega mleka in količino mleka z več kot 100.000 mikroorganizmi/ml (združeni kakovostni razredi 2, 3 in 4); od leta 2015 ni več spremljanja podatkov o kakovosti mleka za ekstra in prvi kakovostni razred.

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo), ARSKRTP

3.5.2 Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
OVCE														
Število mlečnih ovc**	3.139	3.511	3.753	3.035	2.648	3.501	2.977	2.679	3.192	3.810	3.655	3.597	4.000	111,2
Povprečna mlečnost (kg/ovco)***	184	172	174	126	131	190	133	150	186	193	151	135	182	135,1
Namolzeno mleko (t)	534	541	612	473	397	504	467	447	498	617	574	492	654	132,9
KOZE														
Število mlečnih koz** (konec leta)	4.958	4.333	3.180	3.192	3.188	3.992	4.468	3.388	3.812	4.806	5.118	5.417	5.549	102,4
Povprečna mlečnost (kg/kozy)***	446	267	259	374	318	452	422	285	435	440	426	403	436	108,2
Namolzeno mleko (t)	1.760	1.326	1.123	1.188	1.017	1.441	1.684	1.274	1.475	1.677	2.047	2.064	2.364	114,5
MLEČNA DROBNICA, skupaj														
Število mlečne drobnice** (konec leta)	8.097	7.844	6.933	6.227	5.836	7.493	7.445	6.067	7.004	8.616	8.773	9.014	9.549	105,9
Namolzeno mleko (t)	2.294	1.867	1.735	1.661	1.413	1.945	2.151	1.721	1.973	2.294	2.621	2.556	3.018	118,1

* Začasni podatki.

** Samo živali, ki so že kotile.

*** Preračuni KIS (namolzeno mleko/število živali ob koncu predhodnega leta).

Vir: SURS

3.5.3 Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Namolzeno mleko	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	623,0	630,6	640,3	101,5
Začetne zaloge	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	18,6	19,8	106,7
Uvoz	188,5	231,9	217,9	223,1	220,7	211,4	231,6	238,3	235,6	252,8	243,5	244,3	247,9	101,5
- uvoz za predelavo	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	16,9	13,7	2,4	2,5	101,5
- uvoz izdelkov	166,6	190,0	180,4	188,3	192,9	197,6	222,9	231,6	219,6	235,9	229,8	241,9	245,4	101,5
Izvoz	267,0	311,9	313,3	326,4	313,5	313,9	355,0	396,4	396,3	395,9	377,2	400,1	419,3	104,8
- izvoz surovega mleka	161,0	155,6	161,0	178,7	188,1	199,3	214,3	210,8	185,5	176,4	159,3	162,3	172,9	106,5
- izvoz mleka za predelavo	18,7	22,6	21,5	26,9	17,9	8,5	31,0	46,6	47,7	53,9	59,4	64,4	65,3	101,5
- izvoz izdelkov	87,3	133,6	130,8	120,8	107,6	106,1	109,7	139,0	163,1	165,6	158,5	173,5	181,1	104,4
Končne zaloge	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	18,1	18,6	19,8	16,5	83,2
Razpoložljivo za porabo	549,6	519,1	502,4	528,8	503,8	512,7	505,0	493,1	482,5	488,7	488,8	473,6	472,2	99,7
- izgube	16,3	16,1	16,1	21,7	15,5	15,8	16,1	16,7	17,1	16,7	16,6	16,8	17,0	101,0
- poraba za krmo	63,7	44,4	37,0	42,6	38,2	43,7	37,7	36,2	31,8	25,8	25,1	24,1	24,7	102,4
- poraba za prehrano	469,7	458,5	449,3	464,4	450,1	453,3	451,2	440,2	433,7	446,2	447,1	432,7	430,6	99,5
Poraba na prebivalca (kg)	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	214,0	206,0	204,3	99,2
Stopnja samooskrbe (%)	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5	133,2	135,6	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.5.4 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
SVEŽE IN TRAJNO MLEKO**														
Proizvodnja iz domačega mleka	120,7	121,5	118,2	116,9	125,2	140,7	146,6	150,5	161,0	151,2	150,7	155,5	158,2	101,7
Uvoz mleka za predelavo	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	16,0	16,9	13,7	2,4	2,5	101,5
Proizvodnja skupaj	142,6	163,4	155,7	151,6	153,0	154,6	155,3	157,2	177,1	168,0	164,4	157,9	160,7	101,7
Začetne zaloge	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	9,4	8,4	88,9
Uvoz	33,0	42,2	44,9	50,8	44,9	40,8	41,4	34,9	23,4	27,5	22,5	37,2	35,0	93,9
Izvoz	61,5	95,7	90,7	95,6	83,8	72,4	89,9	107,4	126,9	130,3	131,2	147,2	148,4	100,9
Končne zaloge	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	8,1	9,4	8,4	7,7	91,7
Domača poraba	114,4	109,6	109,5	106,7	114,2	121,4	105,5	86,0	71,2	66,5	54,4	49,0	47,9	97,6
Poraba na prebivalca (kg)	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	26,0	23,3	22,7	97,3
Stopnja samooskrbe (%)	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	277,0	317,2	330,5	
FERMENTIRANI IZDELKI**														
Proizvodnja	32,1	31,6	33,7	33,9	34,9	30,8	29,7	34,3	42,1	43,8	45,0	46,2	45,9	99,4
Začetne zaloge	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	100,2
Uvoz	16,3	17,0	15,5	16,1	14,9	14,4	14,1	13,3	13,1	12,9	13,7	14,3	14,2	99,6
Izvoz	9,6	8,8	9,9	10,7	12,0	8,3	7,0	10,3	16,5	16,0	16,6	17,3	17,6	101,6
Končne zaloge	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	98,7
Domača poraba	38,8	39,8	40,1	39,3	37,8	36,9	36,8	37,1	38,7	40,8	42,1	43,2	42,6	98,6
Poraba na prebivalca (kg)	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,2	20,5	20,2	98,3
Stopnja samooskrbe (%)	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	106,9	107,1	107,9	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.5 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
SMETANA**														
Proizvodnja	14,9	14,7	14,2	13,3	12,8	12,1	12,1	12,1	12,2	12,1	12,2	11,9	12,0	100,5
Začetne zaloge	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	80,7
Uvoz	2,8	1,2	1,8	1,2	1,7	1,7	2,4	4,6	5,0	5,0	4,4	4,3	3,9	91,8
Izvoz	2,1	3,0	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,4	0,8	0,9	0,7	1,2	1,3	105,0
Končne zaloge	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	89,7
Domača poraba	15,5	12,8	13,9	12,6	13,2	12,8	13,5	15,3	16,4	16,2	15,8	15,0	14,6	97,5
Poraba na prebivalca (kg)	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,6	7,2	6,9	97,2
Stopnja samooskrbe (%)	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	76,8	79,4	81,9	
SIR IN SKUTA**														
Proizvodnja	18,5	18,7	18,7	18,0	16,3	17,0	15,5	15,6	16,9	16,5	16,1	15,8	15,7	99,5
Začetne zaloge	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	0,5	0,6	112,4
Uvoz	14,9	15,0	14,8	15,1	17,0	17,6	21,4	23,3	24,9	26,9	26,7	27,3	29,2	106,9
Izvoz	3,9	4,3	4,0	3,0	3,6	3,6	5,3	8,1	10,0	10,3	9,3	9,4	9,7	102,7
Končne zaloge	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	0,7	0,5	0,6	0,5	84,0
Domača poraba	30,0	29,3	29,3	30,1	29,9	30,6	31,9	31,1	31,3	33,7	33,8	33,6	35,3	105,1
Poraba na prebivalca (kg)	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,2	16,0	16,8	104,7
Stopnja samooskrbe (%)	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	47,6	47,0	44,5	
MASLO**														
Proizvodnja	2,3	2,6	2,7	2,6	2,3	2,3	2,3	2,4	2,7	2,6	2,5	2,6	2,5	93,8
Začetne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	103,9
Uvoz	1,1	1,2	0,9	1,2	1,4	1,7	2,1	2,3	2,0	2,3	2,3	2,4	2,5	104,9
Izvoz	0,7	0,9	0,6	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	163,9
Končne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	49,3
Domača poraba	2,6	2,9	3,0	3,4	3,6	3,8	4,2	4,5	4,6	4,8	4,7	4,8	4,8	99,1
Poraba na prebivalca (kg)	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	98,7
Stopnja samooskrbe (%)	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,5	54,4	51,5	

* Začasni podatki.

** Brez predelave in prodaje na gospodarstvih.

Vir: SURS, KIS

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Povprečna odkupna cena za rejce (EUR/t)	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	308,8	320,6	103,8
Cena surovega mleka na vratih mlekarne (EUR/t)	285,0	287,2	323,0	322,7	341,1	368,7	306,3	275,7	325,3	327,7	348,5	336,7	347,0	103,1
Intervencijska cena (EUR/t)														
- maslo	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	
- posneto mleko v prahu	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	
Cene izdelkov na vratih mlekarne (EUR/t)														
- maslo ('maslo I. vrste', > 82 % M in < 16 % V, 25 kg)	3.429,4	3.619,7	3.476,5	3.553,9	3.597,6	4.377,1	3.856,3	3.665,9	4.466,5	5.304,9	5.258,6	4.361,1	4.511,6	103,5
- posneto mleko v prahu (> 31,4 % B v SS, < 1 % M, < 3,5 % V, 25 kg)	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.089,8	3.777,1	2.576,6	3.549,4	3.518,2	2.388,2	2.139,3	2.941,5	2.869,5	97,5

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

3.6 Jajca

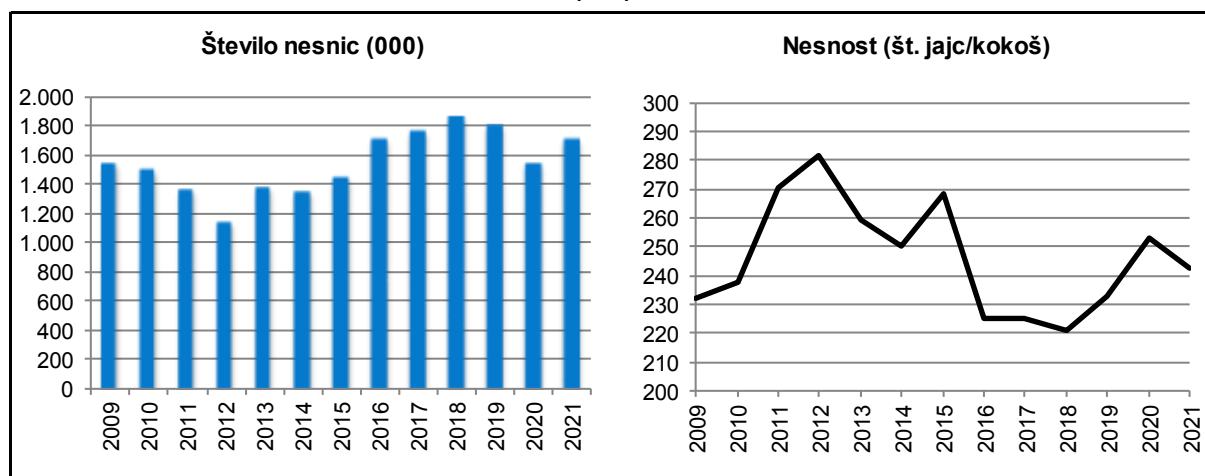
Obseg reje kokoši nesnic se med leti spreminja. Prireja jajc k skupni kmetijski proizvodnji v zadnjih letih prispeva okoli 3 %, k vrednosti živinoreje pa okoli 7 % (leta 2021: 6,4 %).

Po dostopnih statističnih podatkih je bilo leta 2021 več nesnic (stanje ob koncu leta) kot v enakem obdobju leta 2020 (+11 %). Vhlevljenih je bilo okoli 1,7 milijona nesnic. Po začasnih podatkih naj bi bilo leta 2021 znesenih 415 milijonov jajc, kar je za 6 % več kot leta 2020 (391 mio jajc). Hkrati pomeni, da se je po izračunu na podlagi statističnih podatkov povprečna nesnost v primerjavi z letom prej zmanjšala za 4 % in je znašala 242 jajc/nesnico. Pri tem se je evidentirana prodaja konzumnih jajc (odkup in prodaja na tržnicah), ki v zadnjih petih letih pomeni okoli 50 % proizvodnje (leta 2021: 49,4 %) za odstotek povečala in je znašala 205 milijonov jajc.

Prodaja konzumnih jajc na tržnicah, ki je še pred dobrim desetletjem zajemala 3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc (leta 2008: 3,64 mio jajc), se je v zadnjem desetletju hitro zmanjševala. V letu 2020 je znašala že manj kot 700 tisoč jajc oziroma 0,3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc. Da je padec prodaje na tržnicah v letu 2020 tudi posledica omejitev prodaje na tržnicah v času epidemije covid-19 in preusmeritve prodaje jajc k neposrednim nakupom pri manjših rejcih, in tako mimo evidentirane prodaje, kaže tudi povečanje prodaje na tržnicah v letu 2021 (+7 %).

Ob upoštevanju povprečne mase 0,06 kg na jajce je domača prireja jajc v letu 2021 znašala 24,9 tisoč ton (leta 2020: 23,5 tisoč t).

Slika 58: Število kokoši in povprečna nesnost; 2009–2021

Vir: SURS

Obseg zunanje trgovine z jajci (v ekvivalentu svežih jajc) med leti niha in se po rekordnem letu 2017 (6,6 tisoč t) zmanjšuje, leta 2020 pa je s 4,9 tisoč tonami padel na raven leta 2013. Temu je v letu 2021 sledilo povečanje obsega zunanje trgovine z jajci, in sicer za 30 %. Slovenija je od leta 2005 neto uvoznica jajc. Leta 2021 se je uvoz v primerjavi z letom prej povečal za 16 %, prav tako pa se je kar za 54 % povečal tudi izvoz jajc. Tako se je primanjkljaj v zunanji trgovini z jajci v letu 2021 z 1,3 milijona ton zmanjšal na 820 tisoč ton.

Izvoz valilnih jajc, ki je v strukturi skupnega izvoza (leta 2021: 2,8 tisoč ton) še leta 2013 zajemal skoraj tri četrtine, se je v zadnjih letih zmanjševal in znaša približno polovico. V letu 2021 je znašal 56 %. Izvoz valilnih jajc se je v letu 2021 povečal s tisoč na 1,6 tisoč ton (+46 %), medtem ko se je izvoz konzumnih jajc, ta predstavlja okoli tretjino skupnega izvoza,

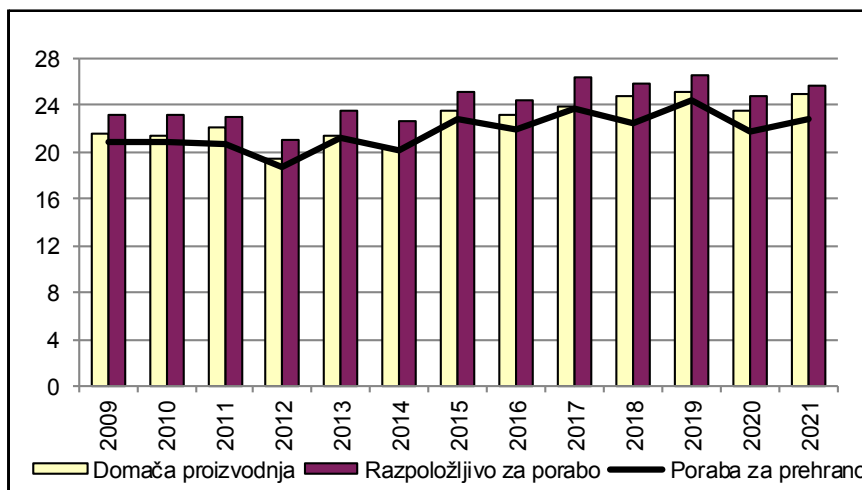
podvojil ter tako v letu 2021 znaša tisoč ton. Izvoz predelanih jajc se je v letu 2021 ponovno zmanjšal (–12 %), delež v skupnem izvozu pa znašal manj kot 8 %.

V skupnem uvozu jajc je v obdobju 2007–2016 prevladoval uvoz konzumnih jajc. Od leta 2017 imajo največji delež v skupnem uvozu jajc predelana jajca. Tako so od 3,6 tisoč ton skupnega uvoza jajc, kar je 16 % več kot leta 2020, predelana jajca z 2,1 tisoč tonami obsegala 59 %. V letih 2019–2021 je uvoz konzumnih jajc znašal le dobrih tisoč ton, kar je manj kot tretjina skupnega uvoza.

Po začasnih podatkih je domača poraba jajc v letu 2021 s 25,7 tisoč tonami v primerjavi s predhodnim letom večja za 4 % in je za slab odstotek večja od povprečja obdobja 2016–2020.

Neposredna primerjava porabe konzumnih in valilnih jajc med letoma 2017 in 2020 zaradi spremembe v metodologiji spremljanja in nihanja podatkov ni mogoča. Razpoložljiva količina valilnih jajc se je v letu 2021 povečala in je bila v primerjavi z letom 2020 večja za 3 %. Čeprav je bilo leta 2020 za 4 % več pitovnih piščancev kot leto prej, količina valilnih jajc precej presega dejansko potrebo, ki izhaja iz potreb po obnovi matičnih jat, vzreji jarkic in pitovnih piščancev. Poleg tega se je v letu 2020 število nesnic v t. i. matičnih jatah zmanjšalo, zaradi česar se podatki o valilnih jajcih kažejo kot manj zanesljivi.

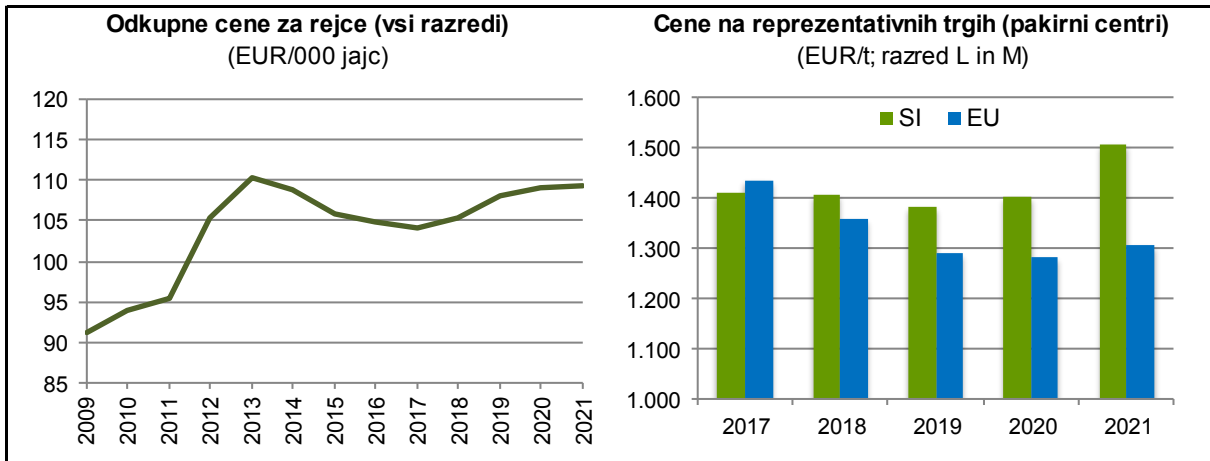
Slika 59: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2009–2021

Vir: SURS, KIS

Po statističnih podatkih je odkupna cena konzumnih jajc leta 2021 v primerjavi z letom prej ostala na enaki ravni, medtem ko se je po podatkih pakirnih centrov cena konzumnih jajc razredov L in M povišala za slabih 8 %. Med konzumnimi jajci so se cene zvišale pri vseh kakovostnih razredih. Najbolj so se cene zvišale, za 170 %, pri kakovostnem razredu S (ta leta 2021 predstavlja 13-odstotni delež celotnega odkupa), pri kakovostnem razredu M pa za tretjino. Slednji predstavlja polovico vseh odkupljenih konzumnih jajc. Cene kakovostnega razreda L, ki v strukturi tržnega odkupa zadnja leta zajema okoli 40 %, so bile v letu višje za 18 %, pri kakovostnem razredu XL (5-odstotni delež) pa za 10 %.

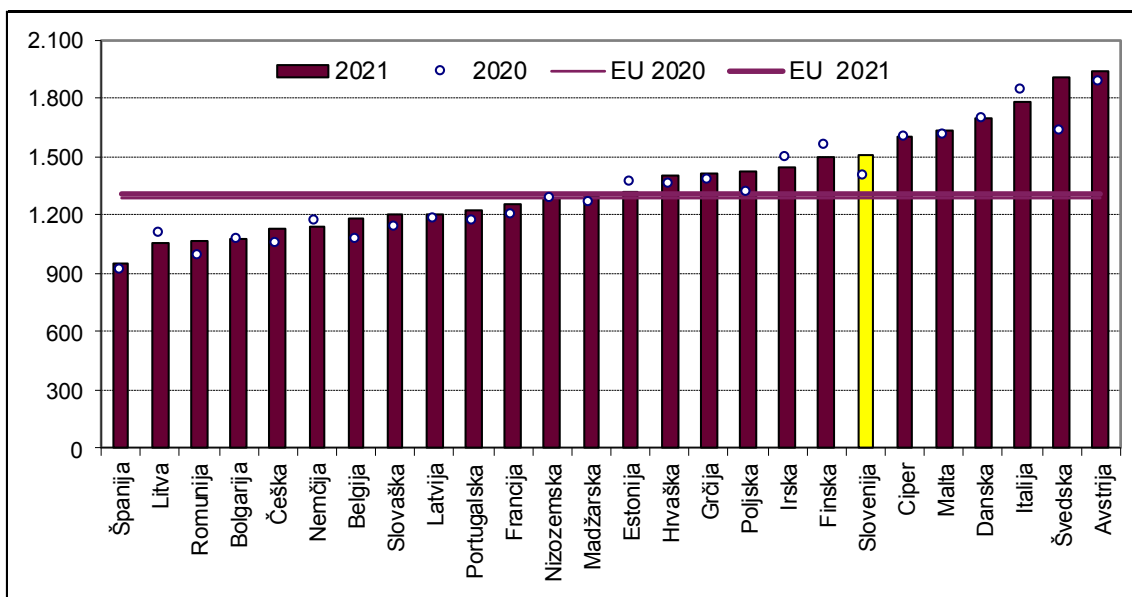
Slika 60: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Po podatkih Evropske komisije so se povprečne cene jajc na evropskem trgu leta 2021 zvišale za slaba 2 %. Tako je bila povprečna slovenska cena jajc za 15 % višja od povprečne evropske cene. Slovenija se je po višini cene jajc v letu 2020 premaknila v zgornjo tretjino držav članic, kjer je tudi v letu 2021. Višje cene je imelo šest držav članic EU (leta 2019: 11, leta 2020: 8).

Slika 61: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2020 in 2021

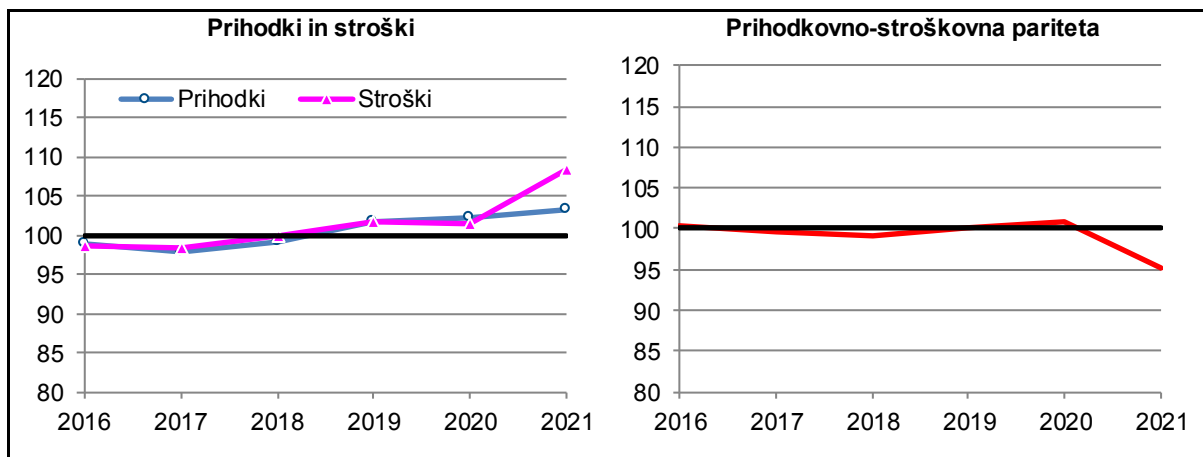
Vir: Evropska komisija

Na splošno so razlike v cenah konzumnih jajc med državami članicami EU zelo velike (v zadnjih letih je najvišja cena 2-kratnik najnižje), kar kaže razmeroma zaprt trg s svežimi jajci. Zaradi pokvarljivosti blaga in s tem povezanimi zahtevami poteka glavna trgovanja s konzumnimi in valilnimi jajci med bližnjimi državami članicami EU, širše pa je zunanja trgovina omejena na predelane proizvode. Razširitev notranjega trga po vstopu Slovenije v EU ni pomembneje vplivala na domačo prirajo jajc in se prilagaja predvsem domači porabi.

Zvišanje skupnih stroškov v letu 2021 in podobna raven odkupnih cen kot v letu pred tem sta pomembno vplivali na ekonomske razmere za proizvodnjo jajc.

Med materialnimi stroški, ti so se v letu 2021 povečali za 9 %, se je strošek krme povečal za 14 %, medtem ko je bila vrednost jarkic podobna vrednosti v letu 2020. Višji kot leta 2020 pa sta tudi stroška amortizacije (+8 %) in dela (+5 %).

Slika 62: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2016–2020 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Ekonomski rezultati pri proizvodnji jajc zadnja leta niso nihali in so bili na ravni povprečja. V letu 2021 so se razmere za prirajo jajc precej poslabšale in so za okoli 5 % pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Kljub spremembam v tehnologijah pridelave jajc na slovenskem trgu v zadnjih letih in kljub znižanju odkupnih cen ocenjujemo, da je stanje v priraji jajc stabilno.

3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Število nesnic	1.553	1.504	1.365	1.145	1.380	1.358	1.458	1.718	1.764	1.870	1.805	1.547	1.713	110,7
Povprečna proizvodnja (jajc/nesnico)	232	237	270	282	259	251	268	225	225	221	233	253	242	95,9
Znesena jajca	360.300	357.086	369.204	322.704	357.589	340.323	391.253	386.939	397.006	412.982	419.942	390.967	415.141	106,2
Evidentirana prodaja jajc	141.713	150.562	161.224	154.891	156.553	155.591	160.511	172.164	:	:	:	:	:	
- valilna jajca (odkup)	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	z	z	
- konzumna jajca (odkup)	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	189.152	185.377	97,9
- konzumna jajca (tržnice)	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	693	739	106,6
Delež prodaje od vseh znesenih jajc (%)	39,3	42,2	43,7	48,0	43,8	45,7	41,0	44,5	:	:	:	:	:	

z – zaupno.

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Proizvodnja**	21.618	21.425	22.152	19.362	21.455	20.419	23.475	23.216	23.820	24.779	25.197	23.458	24.908	106,2
Uvoz	3.500	3.705	3.149	3.391	3.498	4.043	3.655	3.791	4.550	3.306	3.366	3.130	3.631	116,0
Izvoz	1.890	2.008	2.278	1.767	1.467	1.884	1.897	2.511	2.033	2.168	2.062	1.826	2.808	153,8
Razpoložljivo za porabo	23.228	23.122	23.022	20.986	23.487	22.578	25.233	24.497	26.337	25.917	26.500	24.762	25.731	103,9
- poraba za nasad (valilna jajca)***	2.329	2.324	2.253	2.304	2.334	2.414	2.413	2.462	2.535	3.412	2.096	2.891	2.967	102,6
- poraba za prehrano	20.899	20.798	20.770	18.681	21.148	20.160	22.819	22.027	23.799	22.464	24.358	21.798	22.764	104,4
- industrijska raba	0	0	0	0	5	4	1	7	3	42	46	72	0	0,1
Poraba na prebivalca (kg)	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	10,4	10,8	104,1
Stopnja samooskrbe (%)	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1	94,7	96,8	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)**	11,9	12,1	11,9	11,7	12,2	12,3	12,3	12,3	12,6	13,6	14,0	13,8	:	
Stopnja samooskrbe (%)**	101,7	102,2	103,5	102,9	103,6	104,1	:	:	:	:	:	:	:	

* Začasni podatki. ** Z letom 2019 dalje ni vključen podatek za Združeno kraljestvo.

** 1 jajce = 0,06 kg.

*** Zaradi spremembe metodologije poročanja podatki za zadnje tri leta niso neposredno primerljivi.

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.6.3 Cene jajc

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Odkup in prodaja na tržnicah (EUR/000 kosov)														
Jedilna jajca	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	109,1	109,2	100,1
Jedilna jajca na tržnicah	166,7	140,8	159,6	130,1	128,0	182,6	186,3	187,6	193,8	197,9	212,1	224,6	236,6	105,4
Valilna jajca	198,4	190,0	172,7	191,3	214,8	212,2	192,5	197,3	z	z	z	z	z	
Pakirni centri (ponderirana cena) (EUR/000 kosov)														
Razred XL	94,9	100,3	106,5	112,5	122,0	117,1	110,8	114,7	120,2	115,6	118,9	123,7	136,0	109,9
Razred L	81,3	80,4	83,2	87,0	93,4	92,8	92,5	87,0	92,7	92,2	92,8	93,5	110,6	118,3
Razred M	76,2	75,9	78,1	80,5	87,4	86,6	85,6	83,6	84,2	84,1	81,3	82,3	110,5	134,2
Razred S	58,5	54,0	51,8	53,7	67,8	74,4	72,0	70,5	79,8	73,9	51,7	36,4	98,0	269,5
CENE NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (pakirni centri, povprečje jajc L in M); EUR/t														
Slovenija	1.249,6	1.244,4	1.288,4	1.336,3	1.439,1	1.427,4	1.414,1	1.370,7	1.410,7	1.406,3	1.381,7	1.401,5	1.507,1	107,5
EU	1.198,9	1.116,8	1.150,6	1.623,5	1.289,5	1.275,7	1.288,8	1.134,7	1.434,1	1.357,8	1.291,6	1.283,1	1.305,4	101,7

z – zaupno.

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.7 Konji

3.7.1 Zakol konj v klavnicah

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Konji – skupaj														
Število	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	1.070	1.056	98,7
Masa trupov (t)	351,8	382,2	381,2	381,4	306,8	344,0	317,0	318,6	287,2	235,3	255,2	235,4	226,1	96,0
Povprečna masa (kg)	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	220,0	214,1	97,3

Vir: SURS

3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Domača prireja mesa	539	574	665	668	696	744	584	633	636	604	667	621	619	99,7
Uvoz živih živali (klavna masa)	2	1	3	1	0	0	65	1	1	2	4	1	3	639,9
Izvoz živih živali (klavna masa)	189	192	286	288	389	400	332	315	350	371	416	386	397	102,6
Vse pridobljeno meso	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	235	226	96,0
Začetne zaloge mesa in izdelkov	3	4	2	3	5	0	0	2	0	0	0	0	0	
Uvoz mesa in izdelkov	15	20	17	12	11	9	10	10	18	19	16	16	16	98,2
Izvoz mesa in izdelkov	0	0	4	7	5	3	4	30	1	1	3	2	2	107,8
Končne zaloge mesa in izdelkov	4	2	3	5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	
Domača poraba	366	404	394	386	318	350	322	301	304	253	269	250	240	96,1
Poraba na prebivalca (kg)	0,18	0,20	0,19	0,19	0,15	0,17	0,16	0,15	0,15	0,12	0,13	0,12	0,11	95,7
Stopnja samooskrbe (%)	147,3	142,1	168,9	173,4	219,1	212,8	181,5	210,4	208,9	239,0	247,8	248,8	258,3	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.7.3 Odkupne cene konj za zakol

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
EUR/t žive mase														
Konji za zakol	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	2.007,9	2.177,4	108,4

z – zaupno.

Vir: SURS

3.8 Med

3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Natočeni med	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	653	1.293	195	15,1
Evidentirana prodaja medu	450	340	395	198	192	105	118	105	107	z	124	199	168	84,2
- odkup	366	203	264	111	132	55	66	45	45	z	68	136	103	75,7
- prodaja na tržnicah	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	63	64	102,8
Delež evidentirane prodaje v skupni proizvodnji (%)	23,6	20,3	16,0	19,2	8,0	22,2	5,8	8,1	13,3	:	19,0	15,4	85,9	

z – zaupno.

* Začasni podatki.

Vir: SURS

3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	Indeks 2021/20
Pridelava	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	1.746	653	1.293	195	15,1
Začetne zaloge	378	438	400	623	250	662	110	579	358	209	449	159	328	206,9
Uvoz	445	585	685	678	982	1.425	1.402	920	1.128	1.082	857	1.106	1.252	113,2
Izvoz	51	40	32	67	51	103	79	234	293	378	332	306	460	150,0
Končne zaloge	438	400	623	250	662	110	579	358	209	449	159	328	8	2,5
Domača poraba	2.245	2.256	2.901	2.015	2.919	2.346	2.902	2.204	1.788	2.209	1.469	1.923	1.308	68,0
Poraba na prebivalca (kg)	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,7	0,9	0,6	67,8
Stopnja samooskrbe (%)	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	44,4	67,2	14,9	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, KIS

3.8.3 Cene medu

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Indeks 2021/20
Odkup (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	2,41	3,18	3,68	3,39	4,04	4,32	4,84	4,66	4,78	z	5,07	5,39	7,61	141,2
Cvetlični med	2,28	3,00	3,46	3,15	3,75	4,14	4,53	4,46	4,59	z	4,85	5,04	7,03	139,4
Gozdni med	3,23	4,13	4,40	4,09	4,59	4,76	5,28	5,02	5,12	5,38	5,77	6,14	8,27	134,7
Prodaja na tržnicah (EUR/kg)														
Med (vseh vrst)	5,47	5,67	6,24	7,05	7,83	8,08	9,49	9,85	9,86	9,91	9,99	10,08	11,86	117,6

z – zaupno.

Vir: SURS, preračuni KIS

 Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si